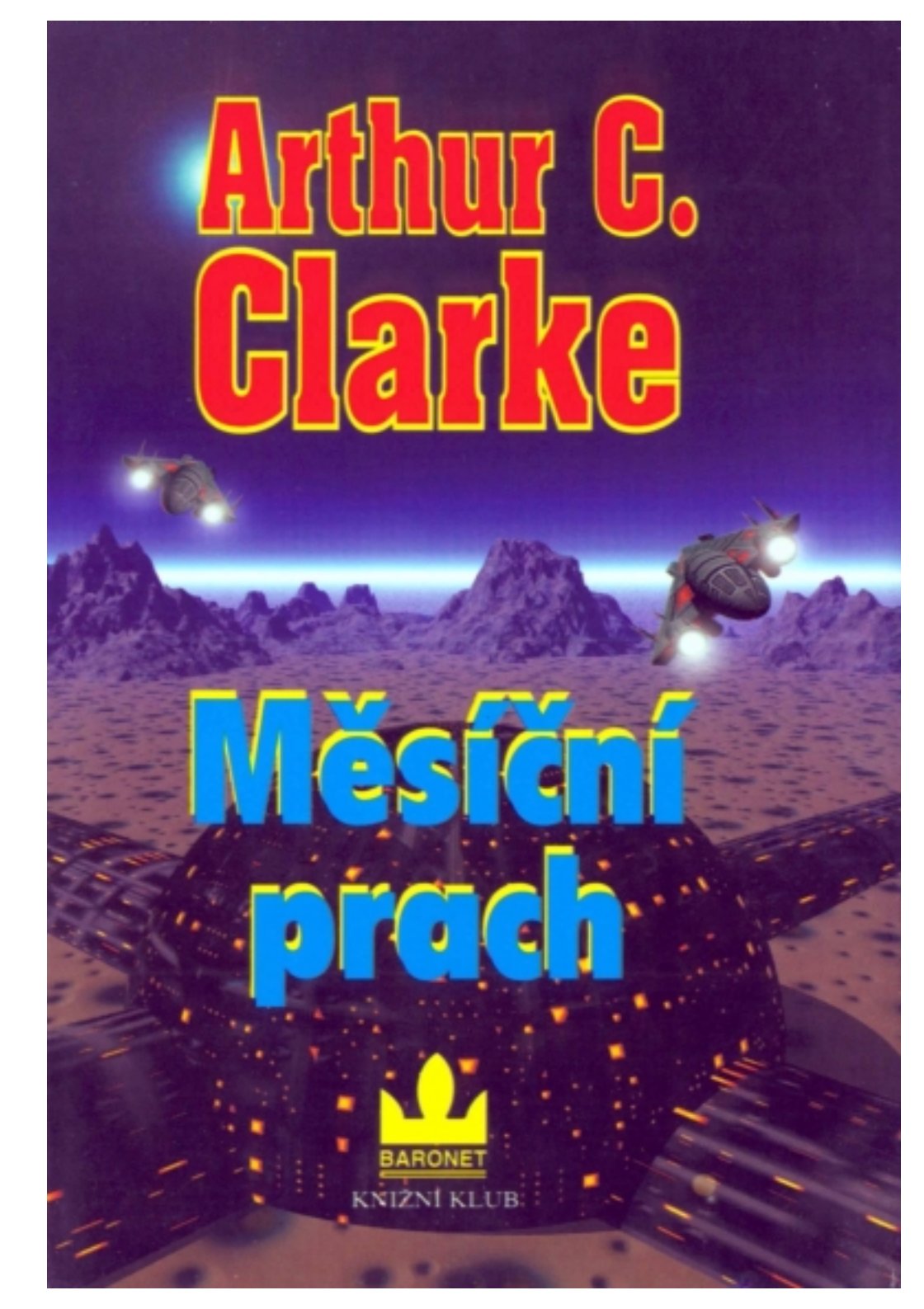

Arthur C. Clarke

Měsíční prach

BARONET

KNÍŽNÍ KLUB

Arthur C. Clarke

Měsíční prach

PRVNÍ KAPITOLA

Pat Harris se honosil hodností kapitána jediného člunu, který brázdil povrch Měsíce. Pozoroval právě, jak se na palubu Seléné, pojmenované podle řecké bohyně Měsíce, naloďují pasažéři a snaží se urvat místo u okna, a přitom uvažoval, jakou asi budou mít tentokrát plavbu. Ve zpětném zrcátku viděl půvabnou slečnu Wilkinsovou v modré uniformě Lunární cestovní kanceláře, jak pasažéry obvyklým způsobem vítá na lodi. Pokud byli spolu ve službě, vždycky se na ni snažil myslet jako na slečnu Wilkinsovou, a nikoli jako na Zuzanku, protože se tak mohl lépe soustředit na plavbu. Co si myslí ona o něm, to se mu dosud nepodařilo zjistit.

Mezi cestujícími nezahlédl jedinou známou tvář. Byla to úplně nová skupina pasažérů planoucích vzrušením před první vyjížděnkou po Měsíci. Většinou to byli typičtí turisté — starší lidé na výletě do světa, který pro ně symbolizuje souhrn tužeb nedostupných zmlada. Třicátníci tu byli jen asi tři nebo čtyři, patrně technici z Měsíčních základů, kteří měli právě dovolenou. Pat už měl bezpečně ověřeno, že všichni starší lidé přijíždějí ze Země a mladší bydlí na Měsíci.

Moře žízňě bylo novým zážitkem pro všechny. Za vyhlídkovými okénky Seléné se jeho neporušený povrch z šedého prachu táhl až ke hvězdám. Nad mořem visel ubývající srpek Země, připíchnutý navěky na nebi, z něhož se nepohnul už miliardy let. Jasné modrozelené světlo mateřské planety zalévalo tuhle podivnou krajinu chladnou září v přeneseném i v pravém slova smyslu - na povrchu Měsíce bylo téměř sto padesát stupňů pod nulou.

Pouhým pohledem na moře se nedalo odhadnout, zda je tekuté, nebo pevné. Bylo ploché a beztvaré, bez jediné štrbinky nebo trhlinky, které jinak v myriádách jizvily ostatek tohoto ladem ležícího světa.

Jediný pahorek, bludný balvan nebo oblázek neporušoval jeho monotónní jednotu. Žádné moře na Zemi, ale ani žádný venkovský rybník nebyl nikdy takhle klidný.

Bylo to moře prachu, nikoli vody, a to bylo pro lidi něco naprosto nového. Proto je tak vzrušovalo a přitahovalo. Bylo jemné jako pudr, ve vzduchoprázdnu na Měsíci sušší než vyprahlý písek Sahary, a plynulo tak snadno a samozřejmě jako kterákoli tekutina.

Kdyby do něho někdo hodil těžký předmět, zmizel by okamžitě, ani sprška by nevystříkla a na povrchu by nezůstala ani jizvička po jeho pádu. Na zrádném povrchu Měsíce se nemohlo pohybovat nic než malé prašné kluzáky pro dva — a pak Seléné, která byla neuvěřitelnou kombinací saní a autobusu, něco jako sněžný pásový traktor, který před mnoha lety otevřel cestu do Antarktidy.

Seléné se honosila oficiálním označením prašné plavidlo Mark I, ačkoli pokud Pat věděl, Mark II neexistoval ještě ani v představách projektanta. Říkalo se jí loď, člun anebo Měsíční autokar, jak se komu zalíbilo. Pat dával přednost člunu, protože to bylo jednoznačné. Když použil tohoto označení, nikdo si ho nemohl splést s kapitánem vesmírné lodi, a o to mu šlo, protože kapitány vesmírných lodí by se daly chodníky dláždit. „Vítáme vás na palubě Seléné,“ řekla slečna Wilkinsová, když se všichni usadili. „Vynasnažíme se s kapitánem Harrisem, abyste s námi měli příjemnou cestu. Náš společný výlet potrvá čtyři hodiny. Nejprve se podíváme ke Kráterovému jezeru, které leží sto kilometrů odtud v Nedostupných horách...”

Pat její projev poslouchal jen na půl ucha, protože se plně věnoval posledním kontrolním zkouškám. Seléné byla ve skutečnosti vesmírná loď přesazená do jiného prostředí. Musela být stejně důkladná, neboť jezdila ve vzduchoprázdnu, a přitom musela chránit křehký náklad před protivenstvími světa, který se rozprostíral za jejími stěnami. Ačkoli nikdy neopustila povrch Měsíce a nepoháněly ji raketové, nýbrž elektrické motory, měla veškeré základní vybavení předepsané pro vesmírné lodi. To všechno se před startem muselo překontrolovat.

Kyslík - v pořádku. Pohonné látky - v pořádku. Rádiové spojení — v pořádku. („Haló, volám Duhovou základnu. Kontrola Seléné. Slyšíte můj signál?“) Setrvačnickové kormidlo - na nule. Pojistné uzávěry přechodové kabiny — v pořádku. Detektor trhlin v kabině — v pořádku. Vnitřní světla — v pořádku. Lodní můstek — odpojen. A tak podobně ještě asi padesát dalších. Každé zařízení by automaticky signalizovalo v případě, že by něco nebylo v pořádku. Jenže Pat Harris stejně jako všichni kosmonauti, kteří obdivovali staré zašlé časy,

časy, se nikdy nespolehal na automatické varování, mohl-li se přesvědčit sám.

Konečně bylo všechno hotovo. Tiché motory začaly přist, ale lopatky se ještě netočily, takže Seléné se jen nepatrně chvěla v kotvišti. Pat nastavil levou lopatku lodního šroubu do správné polohy a loď se začala zvolna stáčet doprava. Když vymanévroval z nalodovací budovy, vyrovnal její směr a sešlápl akcelerátor.

Seléné byla velmi lehce ovladatelná, zvláště když vezmeme v úvahu, že to byla úplná konstrukční novinka. V jejím případě nepředcházela nekonečná období zkoušek a omylů, jejichž tradice sahá až k prvnímu neolitickému člověku, který si spustil kládu na vodu. Seléné byla prvním výrobkem svého typu a vznikla v mozcích několika inženýrů, kteří se sesedli kolem stolu a položili si otázku, jak postavit vozidlo, které by dokázalo lehce klouzat po moři prachu.

Někteří, odvolávající se na Ol' Man River, ji chtěli konstruovat jako parník s kolesem na zádi, ale nakonec zvítězily daleko výkonnější ponorné lodní šrouby. Provrtávaly se prachem, a tím Seléné poháněly kupředu. Za sebou nechávaly brázdu jako rychloběžní krtkové, ale ta se ztratila během několika vteřin a na moři by nikdo nebyl poznal, že tudy projel člun.

Touto dobou už podsadité báně obytných prostor v Port Rorisu rychle klesaly pod obzor. Během necelých deseti minut zmizely docela. Seléné se octla úplně sama. Byla uprostřed čehosi, pro co lidská řeč neměla pojmenování

Pat vypjal motory (člun se ještě chvíli pohyboval setrvačností) a čekal, až se kolem něho rozhostí ticho. Bylo to vždycky totéž. Vždycky chvíli trvalo, než si pasažéři uvědomili zvláštnost scenerie, kterou viděli venku. Proletěli vesmírem a viděli všude kolem sebe hvězdy. Když zvedli hlavu (nebo ji sklonili dolů), pohlédli do oslňující tváře Země. Tady to bylo něco jiného. Nebyla tu ani zem, ani moře, ani vzduch, ani vesmír, ale ode všeho trochu.

Dříve než mohlo ticho zapůsobit tísnivě — kdyby bylo trvalo příliš dlouho, určitě by se lidé vyděsili —, Pat vstal a obrátil se k cestujícím.

„Dobrý večer, dámy a pánové,“ začal. „Slečna Wilkinsová se o vás jistě dobře postarala a doufám, že se vám cestuje pohodlně. Zastavili jsme tu, protože na tomto místě vás mohu dobře seznámit s Mořem žízně — vyvolat ve vás dojem skutečného moře.“

Ukázal na okna a na šedavý přízrak, který ležel za nimi.

„Co myslíte, jak daleko od nás je horizont?“ zeptal se klidně.
„Anebo to zkusme jinak. Jak velký by se vám asi zdál člověk, kdyby stál v místě, kde se hvězdy zdánlivě dotýkají povrchu Měsíce?“

Na tuto otázku by se zřejmě nemělo odpovědět podle toho, co napovídal zrak. Logická úvaha zněla — Měsíc je malý, horizont musí tedy být velmi blízko. Jenže úsudek smyslů byl úplně opačný. Tahle krajina je absolutně rovná - hlásily výsledek svého pozorování — a prostírá se donekonečna. Rozděluje vesmír na dvě poloviny a pod hvězdnou oblohou se táhne stále dál a dál.

Tato představa nezmizela, i když člověk znal její příčinu. Oko nemá schopnost posoudit vzdálenost, když se nemůže na nic zaostřit. Zrak bezmocně klouže a poskakuje po neplastickém oceánu prachu. Nebyl tu dokonce ani jemný opar atmosféry — na Zemi stále přítomný —, aby člověk získal alespoň nepatrné vodítko pro určování blízkosti nebo dálky. Hvězdy neblíkaly, vypadaly jako špendlíkové hlavičky a skláněly se až dolů k neurčitě vzdálenému horizontu.

„Nebudete mi možná věřit,“ pokračoval Pat, „ale nevidíte před sebou víc než tři kilometry - což jsou asi dvě míle pro ty, kteří si ještě nezvykli na metrický systém. Víím, že to vypadá, jako by horizont byl od nás vzdálen několik světelných let, ale ve skutečnosti by se ta vzdálenost dala ujít za dvacet minut, kdyby se po prachu dalo chodit.“

Vrátil se ke svému sedadlu a znovu nastartoval.

„Na dalších šedesáti kilometrech neuvidíme nic zajímavého,“ zavolal přes rameno, „takže je jen projedeme.“

Seléné vyrazila. Pasažéři si poprvé uvědomili její rychlost. Brázda za člunem se prodloužila a byla patrnější, neboť vířící lopatky se zuřivě zavrtávaly do prachu. Prach se po obou stranách člunu zvedal do vzduchu ve tvaru přízračných per. Zdálo se, že Seléné připomíná sněžný pluh, který si razí cestu zimní krajinou zalitou mrazivým měsíčním světlem. Jenže ty šedé, pomalu si sedající závoje nebyly ze sněhu a lampa, která jim svítila na cestu, byla planeta Země.

Cestující seděli pohodlně usazeni a oddávali se půvabům bezhlučné vyjížďky. Všichni už zažili stokrát rychlejší způsob cestování, když letěli na Měsíc, jenže ve vesmíru si člověk rychlost neuvědomuje, a tak rychlé klouzání po prachu bylo pro ně určitě víc vzrušující. Harris strhl Seléné ke straně, aby jela v kruhu, a člun

cí. Harris strhl Seléné ke straně, aby jela v kruhu, a člun téměř předstihl závoje prachu, které jeho lopatky vířily k obloze. Člověku se nechtělo věřit očím, že tenhle jemný prach se vznáší a dopadá v ostře ohraničených křivkách, nedotčený odporem vzduchu. Na Zemi by trvalo celé hodiny, možná i dny, než by se usadil.

Když pak člun vyrovnal kurz a jel přímo dopředu, nebylo vidět nic než prázdnou pláň. Cestující se většinou pustili do čtení propagačních letáků, které byly pro ně připraveny jako malá pozornost. Každý dostal skládanku fotografií, mapy, upomínkové předměty [„V upomínku na plavbu po mořích Měsíce, kterou podnikl(a) pan (paní, slečna)... na palubě prašného plavidla Seléné“.] a informační brožurku. Když si ji přečetli, věděli o Moři žízné nejen vše, co se chtěli dovědět, ale možná i o trochu víc.

Většina povrchu Měsíce, stálo tam, je pokryta tenkou vrstvou prachu, obvykle ne hlubší než několik milimetrů. Tvoří jej trosky hvězd - pozůstatky meteoritů, které dopadají na nechráněný povrch Měsíce už téměř pět miliard let — a úlomky, které se odštěpují z Měsíčních skal, jak se roztahují a smršťují vlivem obrovských tepelných rozdílů mezi dnem a nocí. Ale ať je původ prachu jakýkoli, v konečném stadiu rozpadu je tak jemný, že plyne jako tekutina i při nepatrné měsíční gravitaci.

Během staletí se snesl z hor do nížin a vytvořil malé nádrže i jezera. První průzkumné čtyry tohle očekávaly a většinou na to byly připraveny. Ale Moře žízné je překvapilo. Nikdo nepředvídal, že najde prašnou pánev, která bude mít v průměru víc než sto kilometrů.

Ve srovnání s ostatními „moři“ na Měsíci bylo Moře žízné velmi malé. Astronomové oficiálně toto označení nikdy neuznali a zdůrazňovali, že to je jen malý kousek Rosného zálivu, jemuž říkají Sinus Roris. A kdo to jakživ slyšel, aby se část zálivu nazývala mořem? Jenže označení, které zavedl reklamní textař Lunární cestovní kanceláře, se přes všechny jejich námitky udrželo. Bylo přinejmenším stejně vhodné jako názvy ostatních takzvaných moří — Moře mraků, Moře dešťů a Moře klidu. A což teprve kdyby se začal rozebírat název Moře nektaru...

Brožurka obsahovala dále jisté povzbudivé informace zaměřené na potlačení obav u nervóznějších pasažérů. Také měla dokázat, že cestovní kancelář myslí na vše. „Pro vaši bezpečnost jsme podnikli řadu závažných opatření,“ tvrdilo se tam. „Seléné má na palubě

zásobu kyslíku, která vydrží déle než týden, a veze s sebou náhradní součástky pro všechna důležitá zařízení. Automatický rádiový signál ohlašuje v pravidelných intervalech vaši polohu a v případě selhání všech zdrojů energie, které je prakticky nemožné, dovleče vás domů jen s malým zpožděním prašný kluzák z Port Rorisu. A co je zvlášť znamenité, na Měsíci se nemusíte obávat špatného počasí. Ať snášíte plavbu dobře nebo špatně, na Měsíci mořskou nemoc nedostanete. Na Moři žízně nejsou bouřky, moře je vždycky klidné a nehybné.“

Konejšivá slova v závěru byla napsána s nejčistším svědomím, protože koho by napadlo, že zanedlouho se pasažéři přesvědčí o pravém opaku.

Seléné se nehlučně hnala vpřed nocí ozářenou pozemským světlem a Měsíc také nezahálel. Po nekonečném období odpočinku nebyla zahálka na místě. Za posledních padesát let se tu odehrálo víc než za předcházejících pět miliard a mnoho věcí se mělo odehrát v blízké budoucnosti.

Guvernér Olsen se procházel v parku prvního města, které člověk postavil na jiné než na rodné planetě. Olsen byl na park hrdý stejně jako ostatních pětadvacet tisíc obyvatel Port Clavia. Nebylo to nic velikého, to dá rozum, ale rozhodně nebyl park tak malý, jak se snažil lidem vsugerovat jakýsi nedochůdný komentátor z televize, který ho nazval „truhlíkem za oknem, který ze sebe dělá královskou zahradu“. A přitom kde byste na Zemi našli park, zahradu nebo něco podobného, kde slunečnice dorůstají do výše deseti metrů?

Vysoko nad hlavou mu pluly načechrané chomáče mraků — anebo to alespoň tak vypadalo. Byla to samozřejmě projekce na vnitřní stěnu báně, ale obraz byl tak dokonalý, že z toho guvernéra zachvátil stesk po domově. Po domově? Vždyť tady jsi doma, okřikl sám sebe.

Jenže v nejzazším koutku srdce věděl, že to není pravda. Pro jeho děti bude na Měsíci domov, pro něho ne. On se narodil na Zemi ve Stockholmu, jeho děti se narodily v Port Claviu. Ony jsou obyvateli Měsíce, zatímco on je svázán se Zemí pouty, která se snad časem uvolní, ale nikdy se nepřetrhnou.

Necelý kilometr odtud, hned vedle hlavní báně, pročítal ředitel Lunární cestovní kanceláře poslední hlášení a zaplavil ho pocit jistěho uspokojení. Stoupající křivku příjmů z poslední sezóny se zatím

podařilo udržet. Přesněji řečeno - na Měsíci neexistovaly sezóny, ale příliv turistů se očividně zvětšoval, když na severní polokouli Země nastala zima.

Jak tento vzestup zachovat? To byl těžký oříšek. Turisté mají rádi změnu, není možné nabízet jim stále totéž. Na Měsíci je nezvyklá krajina, malá gravitace, je odtud vidět na Zem. měsíční nebe skýtá báječnou podívanou a odvrácená strana přitahuje svou záhadností, jsou tu obydlí prvních osadníků — kde ovšem turisté nejsou vždy vítanými hosty —, ale když se tohle všechno vyčerpá, co jiného může Měsíc poskytnout? Škoda že neexistují domorodí měsíčňané s podivnými zvyky a ještě podivnějším vzezřením, aby si je návštěvníci mohli vyfotografovat ze všech stran. Bohužel nejvyšší forma života, která byla kdy na Měsíci objevena, se dala sledovat jen pod mikroskopem a její předkové se sem dostali na Luníku 2 jen asi o deset let dřív než člověk.

Ředitel Davis v duchu procházel zprávy, které došly posledním telefaxem, a přemýšlel, jestli by z toho něco mohl využít. Jako obvykle se hlásila nějaká televizní společnost, o které v životě neslyšel, a překypovala ochotou natočit úplně nový dokumentární film o Měsíci - dostane-li zaplacený všechny výlohy. Televizi samozřejmě odmítne. Kdyby měl všechny tyhle laskavé nabídky přijímat, byl by brzy na dně.

Dále přišel rozvláčný dopis od ředitele Neworleanské cestovní kanceláře, s. s. r. o., v němž byla nabídka na výměnu personálu. Davisovi nebylo sice jasné, jak to prospěje Měsíci anebo New Orleansu, ale nebude to nic stát a aspoň ukáže dobrou vůli. Avšak přece přišlo něco zajímavého - dotaz od australského přeborníka v jízdě na vodních lyžích, zda už se někdo pokusil lyžovat na Moři žízné.

To je výborný nápad! Davis se divil, že to dosud nikdo nezkusil. Anebo možná že už to někdo zkusil za Seléné nebo za prašnými kluzáky. Rozhodně to stojí za pokus. Ředitel Davis neustále pátral po nových formách lunární rekreace a Moře žízné měl zvláště v oblibě.

Jeho oblíbené místo se však během několika hodin mělo proměnit v strašidelný přízrak.

DRUHÁ KAPITOLA

Obzor před Seléné už nebyl dokonalou neporušenou čarou. Nad okraj Měsíce vystoupila rozeklaná křivka hor. Člun se hnál přímo k nim a hory pomalu šplhaly do nebe jakoby nesený gigantickou zdviží.

„Jsme u Nedostupných hor,“ ohlásila slečna Wilkinsová. „Nazývají se tak proto, že jsou ze všech stran obklopeny mořem. Jistě jste si povšimli, že jsou mnohem strmější než ostatní hory na Měsíci.“

Slečna Wilkinsová Měsíčním horám nekřivdila, protože bohužel většina těchto vršků byla pro turisty velkým zklamáním. Obrovské krátery, které na fotografiích ze Země vypadaly tak majestátně, se při pohledu zblízka proměnily v mírně se vlnící kopečky, jejichž hloubku nesmírně zvětšily stíny při východu a západu Slunce. Na Měsíci se nenašel jediný kráter, jehož stěny by se zvedaly do výše tak strmě jako třeba ulice v San Francisku, a jen málokterý kráter by se mohl stát vážnější terénní překážkou pro odhodlaného cyklistu. Avšak podle publikací cestovní kanceláře by tohle nikoho nenapadlo, protože brožurky přinášely jen snímky malebných skalních útesů a soutěsek, fotografované z pečlivě vyhlédnutých míst, z nichž se jevíly v nejlepším světle.

„Tyto hory dosud nebyly podrobněji prozkoumány,“ pokračovala slečna Wilkinsová. „Loni jsme sem dopravili skupinu geologů a vysadili jsme je tamhle na tom výběžku, ale nepodařilo se jim dostat dál než několik kilometrů do nitra hor, takže dosud nikdo neví, jak to v horách vypadá.“

Zuzana je skvělá, pomyslel si Pat. Je výtečná průvodkyně a vždycky správně odhadne, co je potřeba ponechat obrazotvornosti pasažérů a co se má vysvětlit podrobně. Mluví lehce a přirozeně a v jejím hlase není ani stopy po osudné monotónnosti přednesu, který je u mnohých průvodců tak říkajíc nemocí z povolání. A kromě toho své téma bezpečně ovládá. Stane se jí málokdy, že neumí odpovědět

na položenou otázku. Je to po všech stránkách obdivuhodná mladá žena. - Ale přestože se nezřídka objevovala v Patově erotickém rozjímání, potají se jí trochu bál.

Cestující zvědavě upírali zrak na blížící se vrcholky. Na dosud záhadné tváři Měsíce existují tedy ještě další záhady. Nedostupné hory, které se zvedají jako ostrov z ochranného objetí tohoto podivuhodného moře, zůstávají výzvou k boji pro příští generace výzkumných výprav. Pro pasažéry Seléné jsou teď zdánlivě na dosah - ale ve skutečnosti si ještě hodně dlouho počkají. Přejde na ně řada, až budou prozkoumány miliony čtverečních kilometrů území, k němuž je přístup daleko snazší.

Seléné vplula do jejich stínu, a dříve než si cestující uvědomili, co se děje, nastalo zatmění Země, která visela nízko nad obzorem. Její jasné světlo si dosud pohrávalo na nejvyšších vrcholcích hor, ale dole už všechno tonulo v naprosté tmě.

„Zhasnu světla v kabině, abyste lépe viděli ven,“ řekla průvodkyně.

Když zmizelo matné červené osvětlení, které vycházelo zezadu z kabiny, zakusili cestující osamělost měsíční noci. Jak se člun s nezmenšenou rychlostí hroužil do stínu hor, zmizel odraz zemské záře i z nejvyšších vrcholů. Za několik minut bylo vidět jen hvězdy - studené body nehnutě zářící v tak dokonalé tmě, že se lidská mysl bouřila proti její opravdovosti.

V té záplavě hvězd nebylo snadné rozeznat známá souhvězdí. Oko se chytilo do sítě obrazců ze Země nikdy nevidaných a ztratilo se v třpytivém bludišti hvězdných rojů a mlhovin. V zářivém panoramata se dal zachytit pouze jediný opěrný bod, jenž byl nade všechnu pochybnost - oslnivý kotouč Venuše, která zastíňovala ostatní nebeská tělesa a byla předzvěstí blížícího se svítání.

Po několika minutách si cestující uvědomili, že ne všechno zajímavé pochází jen z oblohy. Za ujíždějícím plavidlem se táhla dlouhá světélkující brázda, jako by kouzelný prst vyznačil světelnou čáru na temném a prašném povrchu Měsíce. Seléné za sebou kreslila kometovitou stopu jako lodi, které brázdí vody tropických oceánů na Zemi.

Na Měsíci ovšem nežily žádné mikroorganismy, které by svými lampíčkami osvětlovaly tohle mrtvé moře. Jiskření způsobovala nespočetná zrníčka prachu, která se o sebe třela při neutralizaci sta-

tických výbojů vznikajících rychlým pohybem Seléné. Střízlivé vysvětlení nikterak neubíralo na překrásné podívané. Když se člověk ohlédl do noci, spatřil světélkující elektrickou stuhu. Neustále se obnovovala a na konci pozvolna odumírala a podobala se odrazu Mléčné dráhy na povrchu Měsíce.

Po chvíli zapnul Pat reflektory a v jejich oslnivém světle zanikla zářící stopa. Míjeli právě v hrozivě těsné blízkosti vysokou skalní stěnu. V tomto místě se horská úbočí zdvihala téměř kolmo z hladiny prašného moře. Zvedala se přímo nad hlavu zdánlivě do nedozírných výšek, neboť jejich reálná existence se dala ověřit jen v místech, na něž dopadal postupující kužel světla.

Bylo to pohoří, proti němuž Himálaj, Skalisté hory a Alpy vypadaly jako novorozeňata. Na Zemi začala eroze nemilosrdně ohlodávat všechna horstva už od samého vzniku, takže po několika milionech let z nich zůstal jen nepatrný odlesk dřívější podoby. Na Měsíci neexistoval vítr ani déšť. Kromě pomalého odlupování prašných zrnek vlivem náhlého stažení horniny v nočním chladu nebylo jediné síly, která by působila stárnutí hor. Tyhle hory byly staré jako svět, který je zrodil.

Pat si zakládal na tom, že dokáže z projížd'ky udělat pěknou podívanou, proto také jeho příští manévry byl pečlivě naplánovaný. Vypadalo to nebezpečně a přitom se všechno odehrávalo v naprostém bezpečí, neboť Seléné projela touto tratí už stokrát a elektronický mozek jejího navigačního zařízení znal cestu lépe než kterýkoli kormidelník. Pat bez upozornění vypnul reflektor a cestující měli dojem, že zatímco na jedné straně je oslepuje oslňující zář, z druhé strany se k nim plíživě kradou hory.

V téměř úplné tmě se Seléné hnala úzkým kaňonem, a dokonce ne přímo. Čas od času se vychýlila tím nebo oním směrem, aby se vyhnula neviditelným překážkám. Mnohé z nich nejen že byly neviditelné, ale vůbec neexistovaly. Směr plavby si Pat stanovil při pomalé a bezpečné jízdě za denního světla a vypočítal jej na maximální nervové napětí. Výkřiky obdivu i obav ze zešeřelé kabiny mu potvrdily, že se mu úmysl zdařil.

Z okolního světa se dala zahlédnout pouze úzká stužka hvězd vysoko nad hlavou. Míhala se v bláznivých zákrutech zprava doleva a zleva doprava při každé prudké změně kurzu Seléné. Noční jízda, jak Pat pro sebe nazýval tuto část projížd'ky, trvala jen pět minut, ale

zdála se mnohem delší. Když znovu zapnul kužely reflektorů a člun se octl v záplavě světla, z úst cestujících mimoděk splynul povzdech ulehčení smíšený se zklamáním. Byl to zážitek, na který se jen tak nezapomíná.

Cestující teď sledovali jízdu jakýmsi příkrým údolím nebo roklí, jejíž úbočí se zvolna rozevíralo. Po chvíli se soutěska rozšířila do téměř vejčitého amfiteátru o průměru přibližně tří kilometrů a plavidlo se octlo ve středu vyhaslé sopky, která byla v činnosti před aeony, kdy dokonce i Měsíc byl ještě mladík.

Kráter byl podle měsíčních měřítek neobyčejně malý, ale svým způsobem ojedinělý. Všudypřítomný prach se nahnul i sem a v průběhu staletí stoupal údolím výš a výš, takže nyní mohli turisté ze Země projíždět v měkkém pohodlí místy, kde před věky byl kypící kotel pekelného ohně. Pekelné plameny vyhasly dávno předtím, než se na Zemi objevily nesmělé náznaky života, a nic už je neprobudí z jejich spánku. Avšak místo nich nastoupily jiné síly, které neodumřely, pouze čekaly na svou příležitost.

Když Seléné vyrazila na pomalou projížďku po obvodu strmě čnějícího amfiteátru, ne jeden pasažér si vzpomněl na projížďku po horském jezeře doma na Zemi. Připomněl si známou chráněnou tišinu i pocit neprobádané hloubky pod člunem. Země měla mnoho jezer vzniklých sopečnou činností a Měsíc jen jedno, ačkoli kráterů tu bylo daleko víc.

Pat beze spěchu dvakrát objel jezero. Světla reflektorů si pohrávala na okolních stěnách. Takhle to byl pro cestující ohromující zážitek. Při denním osvětlení se ve žhavé sluneční záři polovička kouzla ztrácela, zatímco teď měli před sebou království fantastických představ, které jako by se právě zrodily ve šťvané mysli Edgara Allana Poea. Za hranicemi úzkého pruhu světla se míhaly obrazce podivných tvarů. Všechno to probíhalo samozřejmě jen v lidských představách, protože na tomto světě kromě slunečních a zemských stínů je vše nehybné. Ve světě, který nepoznal živé tvorstvo, nemohou být duchové.

Nastal čas, kdy bylo třeba obrátit člun a vrátit se kaňonem na otevřené moře. Pat nařídil zaoblenou před Seléné směrem na úzkou štěrbinu ve skalách a znovu je pohltily vysoké stěny. Při zpáteční cestě nechal světla rozsvícená, aby cestující viděli, kudy jedou, a kromě toho noční jízda by podruhé už nebyla tak působivá.

Daleko vpředu, kam ještě nedosáhly reflektory Seléné, zvolna sílilo světlo a zlehka se rozprostíralo po skalách a po skalních převisích. Přestože Země byla nyní ve své poslední čtvrti, zářila jasněji než tucet Měsíců v úplňku, a jak člun vystupoval ze stínu hor, objevila se mu znova jako vládkyně oblohy. Všech dvaadvacet pasažérů na palubě Seléné vzhlédlo s obdivem k modrozelenému srpku Země a kochalo se jeho svitem a krásou. Je to neuvěřitelné, jakým nebeským jasem září známá pole, jezera a lesy, když je člověk pozoruje z takové dálky. Takový zážitek v sobě skrývá i poučení: člověk zřejmě nedokáže dostatečně ocenit svůj svět, dokud se na něj nepodívá z vesmíru.

Také na Zemi se v této chvíli upíraly tisíce očí k přibývajícimu Měsíci - od té doby, co Měsíc nabyl pro lidstvo takového významu, sledovali jej lidé daleko víc než dřív. Bylo dokonce možné, i když málo pravděpodobné, že některé oči pozorovaly mohutnými dalekohledy slabé ohničky reflektorů Seléné, jak se prodírají měsíční nocí. Jenže pokud by tyhle ohničky zablikaly a zhasly, pozorovatelům na Zemi by to neřeklo vůbec nic.

Pod úpatím hor narůstala miliony let dutina jako obrovský vřed. Co Měsíc existoval, dral se z ne zcela vyhaslého měsíčního středu tenkými místy hornin plyn a hromadil se ve slujích stovky metrů pod povrchem. Na nedaleké Zemi mijely doby ledové a na Měsíci skryté dutiny rostly a spojovaly se a nakonec splynuly v jednu. Nyní nastal čas, kdy vřed dozrál k prasknutí.

Když se člun zachvěl poprvé, bavil se kapitán Harris s cestujícími na předních sedadlech a loď byla řízena automaticky. Ve zlomku vteřiny ho napadlo, že lopatka šroubu patrně narazila na skrytou překážku. Jenže pak se pod nimi doslova propadlo dno.

Padali zvolna, protože na Měsíci se nic neděje rychle. Před Seléné se vytvořil kruh o rozloze mnoha akrů a v něm se hladký povrch planiny zkrabatil jako pupek. Moře se probudilo a dalo se do pohybu, rozrušeno silami, které je vytrhly z tisíciletého spánku. Střed seizmické oblasti se prohloubil v jakýsi trychtýř, jako by se v prachu vytvořil obrovský vodní vír. Země nemilosrdně osvětlovala postupující proměny tohoto příšerného divadla a kráter se prohluboval víc a víc, až se jeho vzdálený konec ztratil ve stínu a zdálo se, že Seléné se řítí vstříc zahnutému srpku naprosté temnoty, vstříc jícnu záhuby.

Skutečnost nebyla o mnoho lepší. Ve chvíli, kdy se Pat chopil řízení, klouzal už člun dolů po tom neuvěřitelném svahu. Jeho vlastní pohybová energie a stále se zrychlující tok prachu jej unášely střemhlav do hlubin. Pat nemohl dělat nic jiného než neztrácet hlavu a doufat, že se při téhle rychlosti dostanou na druhou stranu kráteru dřív, než se to všechno na ně zřítí.

Nevěděl, jak se chovají cestující. Uvědomoval si jen tu příšerou skluzavku a soustředil všechno úsilí k tomu, aby se člun nepřevrhl. Zápasil s přístroji ve snaze udržet přímý kurz, ale do myšlenek se mu neodbytně pletla rozčilující vzpomínka. Tuhle situaci jako by už byl někdy někde viděl...

V jeho postavení to bylo směšné, ale nedokázal se té vzpomínky zbavit. Teprve když dorazili na dno trychtýře a Pat uviděl, jak se z okraje kráteru lemovaného hvězdami na ně sune nekončící svah prachu, odkryl se mu na okamžik závoj času.

Byl opět malý chlapec a jednoho léta, na které se jinak už nepamatoval, si hrál v horkém písku. Našel v něm nepatrnou jamku, bezvadně vyhlazenou a přesně symetrickou, na jejímž dně číhalo nějaké zvíře. Bylo úplně schované, jen nastavené čelisti mu trčely ven. Začal jamku bedlivě pozorovat a hned mu bylo jasné, že se tady odehraje jakési mikroskopické drama. K okraji kráteru přiběhl mravenec bezhlavě se ženoucí za svým cílem a sjel dolů po jeho úbočí.

Za normálních okolností by se mu patrně podařilo vylézt, ale jakmile se první zrnečko písku dokutálelo na dno jamky, čekající dravec se vztyčil, předníma nohama metal zrnka písku jako proud střel na bránícího se mravence, až se sesula písečná lavina, zasypala ho a snesla dolů do jícnu kráteru.

Právě tak se nyní sunula Seléné. Tuhle jámu na povrchu Měsíce nevyhrabal mravkolev, ale Pat se cítil stejně jako onen předem odsouzený mravenec, kterého kdysi pozoroval. Stejně jako mravenec se pokoušel dosáhnout bezpečného okraje, ale ujíždějící půda ho táhla do hlubin, kde čekala smrt. Na mravence rychlá, na Pata a jeho druhy pozvolná.

Motory běžící na plné obrátky táhly sice člun dopředu, ale ne dost rychle. Padající prach nabíral rychlost, a co bylo ještě horší, stoupal kolem boků lodi výš a výš. Teď už dosáhl k oknům, už se zvedal za skly a nakonec je přikryl úplně. Harris vypnul motory, aby se námahou nezničily, a v té chvíli stoupající příliv zachytil poslední

záblesk světla ze srpku Země. V tichu a temnotě klesali do středu Měsíce.

TŘETÍ KAPITOLA

Ve spleti spojových okruhů střediska dopravní kontroly na severu přivrácené strany Měsíce se na okamžik porušil bezvadný chod elektronického mozku. Hodiny ukazovaly dvacet hodin a jednu sekundu podle Greenwiche. Signální kód, který měl být automaticky přijat každou hodinu, nedorazil.

S rychlostí, jíž není schopno lidské myšlení, se skupina buněk a mikroskopických relé dotázala na instrukce. „POČKAT PĚT SEKUND,“ zněl kódovaný rozkaz. „POKUD SE NIC NESTANE, UZAVŘÍT OKRUH 10011001.“

Vysoko nad povrchem Měsíce, z antény, která shodou okolností mířila přímo k povrchu Země, se vyslal do vesmíru rádiový impuls. V šestině sekundy urazil vzdálenost padesáti tisíc kilometrů k jednomu z řetězce satelitů, nazvanému podle slavného francouzského matematika a astronoma Lagrange II, který byl zavěšen přesně na spojnici mezi Měsícem a Zemí. Za další šestinu sekundy se impuls vracel mnohonásobně zesílen a obsáhl celou severní polokouli přivrácené strany Měsíce od pólu až k rovníku.

V symbolech lidské řeči přinášel tuto jednoduchou zprávu: „HALÓ, SELÉNÉ. NEOBDRŽEL JSEM TVŮJ SIGNÁL. ODPOVĚZ PROSÍM OKAMŽITĚ.“

Počítač čekal dalších pět sekund. Pak vyslal impuls ještě podruhé a potřetí. V elektronickém světě prošly zatím celé věky, ale přístroj byl vyzbrojen nekonečnou trpělivostí.

Znovu se obrátil pro pokyny. Nyní v nich stálo: „UZAVŘÍT OKRUH 10011001.“ Počítač poslechl. Ve středisku dopravní kontroly bliklo místo zeleného světla červené a ticho prořizl jakot poplašné sirény. V tu chvíli se dověděli lidé i přístroje, že někde na Měsíci došlo k nehodě.

Nepříznivá zpráva se zpočátku šířila pomalu, protože guvernér se měl na pozoru před vypuknutím zbytečné paniky. A ještě daleko opatrnější byl ředitel cestovní kanceláře. Nic neškodilo rozvoji ces-

tovního ruchu víc než poplachy a nenadálá překvapení, třebaže se v devíti případech z deseti ukázalo, že vznikají přepálením pojistek, zapnutím samočinných vypínačů anebo příliš citlivým nastavením poplašných zařízení. Ovšem v podmínkách, které byly na Měsíci, musel být člověk stále ve střehu. Lépe si pošramotit pověst při planém pozdvížení než nezakročit v případě skutečného nebezpečí.

Po několika minutách však musel ředitel Davis zdráhavě připustit, že tentokrát jde asi do tuhého. Automatické signalizační zařízení na Seléné sice už jednou vypovědělo službu, ale když tenkrát zavolali Harrise na frekvenci, která byla plavidlu přidělena, dostali od něho okamžitě odpověď. Tentokrát se neozval. Seléné neodpověděla ani na výzvu vysílanou na pečlivě sřežené havarijní vlně užívané pouze v případě krajního nebezpečí. Tuhle zprávu přinesl ředitel cestovní kanceláře, který se okamžitě vydal podzemním transportérem ze svého sídla do Clavius City.

Ve vchodu do střediska dopravní kontroly se srazil s hlavním inženýrem pro přivrácenou stranu Měsíce. To nebylo dobré znamení. Bude asi nutné zahájit záchrannou operaci. Oba muži na sebe s vážnou tváří pohlédli, každý ponořen do vlastních myšlenek.

„Doufám, že mě nebudete potřebovat,“ řekl hlavní inženýr Lawrence. „Co se děje? Nevím víc, než že jde o signál HAVÁRIE. Které lodi se to týká?“

„Nejde o raketu. Týká se to Seléné. Nehlásí se z Moře žizné.“

„Proboha — jestli se jí něco stalo venku, nedostaneme se tam jinak než prašnými kluzáky. Já jsem vždycky tvrdil, že musí být k dispozici alespoň dva čluny, než začneme vozit lidi.“

„Taky jsem se o to zasazoval, ale ministerstvo financí naše návrhy zamítlo. Oznamují nám, že další člun nedostaneme, dokud se neprokáže rentabilita Seléné.“

„Doufejme, že si na sebe nebude muset vydělat vlastním nekrologem,“ řekl Lawrence trpce. „Znáte mé názory na výlety turistů na Měsíc.“

Názory inženýra Lawrence znal ředitel až příliš dobře. Po léta byly mezi nimi jablkem sváru. Avšak teprve v této chvíli Davis připustil, že hlavní inženýr nevaroval zbytečně.

Ve středisku dopravní kontroly bylo jako obvykle naprosté ticho. Na velikých nástěnných mapách ustavičně blikala zelená a žlutá

světýlka, jejichž pravidelná hlášení náhle ztrácela význam ve srovnání s křiklavou zprávou jediného červeného světla. U zařízení, která kontrolovala vzduch, zásoby energie a intenzitu záření, seděli jako strážní andělé úředníci, kteří měli právě službu, a bděli nad bezpečností jedné čtvrtiny tohoto světa.

„Nic nového,“ hlásil úředník, který měl na starosti povrchovou dopravu. „Jsme zatím úplně bezmocní. Víme jen, že jsou někde na Moři žízné.“

Na velmi podrobné mapě vyznačil kruh.

„Pokud se z neznámých příčin neodchýlili z dráhy, musí být v téhle oblasti. Při kontrolním hlášení v devatenáct hodin se pohybovali po předem stanovené trase s odchylkou asi jednoho kilometru. Ve dvacet hodin se už neozvali, takže ať se stalo cokoli, muselo se to odehrát během těchto šedesáti minut.“

„Jak daleko se Seléné může dostat za hodinu?“ zeptal se kdosi.

„Bez zastávky ujede sto dvacet kilometrů,“ odpověděl ředitel. „Ale obvykle dělá hodně pod sto. Když člověk jede na výlet, nepospíchá.“

Visel očima na mapě, jako by z ní soustředěným pohledem mohl vyčíst informace.

„Jestli jsou někde na Moři žízné, najdeme je co nevidět. Poslal jste už za nimi kluzáky?“

„Ještě ne, čekám na rozkazy.“

Davis pohlédl na hlavního inženýra, který na této straně Měsíce zaujímal po guvernérovi Olsenovi nejvyšší postavení. Lawrence zvolna přikývl.

„Vypravím je,“ řekl. „Ale netěšte se, že se výsledek dostaví okamžitě. Několik tisíc čtverečních kilometrů, k tomu v noci, se nezvládne za pět minut. Řekněte jim, ať projedou úsek od poslední hlášené polohy Seléné a ať jedou každý po jedné straně stanovené trasy, aby prozkoumali co nejširší pás.“

Po tomto rozkaze se Davis nešťastně zeptal: „Co myslíte, že se stalo?“

„Vysvětlení není mnoho. Bylo to něco náhlého, jinak by podali zprávu. Možná nějaký výbuch.“

Ředitel zbledl. Co když to byla sabotáž, tomu člověk nikdy spolehlivě nezabrání. Kosmická vozidla a před nimi letadla se pro svoji snadnou zranitelnost stávala předmětem neodolatelné přitažli-

vosti pro určitý typ zločinců. Davis si vzpomněl na tragédii lodi Argo z linky na Venuši, kterou plně obsazenou dvěma sty mužů, žen a dětí zničil nějaký maniak, zaujatý proti jednomu z pasažérů, který ho sotva znal.

„Anebo srážka,“ pokračoval hlavní inženýr. „Mohla na něco najet.“

„Harris je velmi opatrný a tuhle trať projel už mnohokrát,“ namítl ředitel.

„Každý z nás se může zmýlit a nebylo by nic divného špatně odhadnout vzdálenost při slabém osvětlení ze Země.“

Ředitel Davis skoro nevnímal. Přemýšlel o různých opatřeních, která bude muset podniknout, jestliže dojde k nejhoršímu. Měl by asi začít v právním oddělení a dát příkaz k přezkoumání formulářů na odškodnění. Jestliže někteří příbuzní zažalují cestovní kancelář o několik milionů dolarů náhrady, zničí to veškerou jeho propagační práci pro příští sezonu i v případě, že při vyhraje.

Úředník pozemní kontroly si nervózně odkašlal.

„Jestli mohu něco navrhnout,“ obrátil se na hlavního inženýra, „doporučoval bych zavolat Lagrange. Astronomové, kteří tam pracují, by mohli něco vidět.“

„V noci?“ zeptal se Davis pochybovačně. „A ze vzdálenosti padesáti tisíc kilometrů?“

„Jestliže má Seléné rozsvícené reflektory, není to pro ně problém.“

„Výborný nápad,“ řekl hlavní inženýr. „Okamžitě se s nimi spojte.“

Jak to, že mě to nenapadlo, vyčetl si a ihned probíral další možnosti záchrany, které ještě mohl opominout. Nebylo to poprvé, kdy musel obrátit svůj důvtip proti tomuhle podivně krásnému světu, který dovedl být kouzelný, až to člověku bralo dech, ale také děsivě nepřátelský, když hrozilo nebezpečí. Tenhle svět se nikdy nepodaří ovládnout tak dokonale, jako se to podařilo na Zemi - a snad je to tak lepší. Neboť vábivé volání nedotčené pustiny a sotva znatelná, ale neodbytná příchut' neustálého nebezpečí sem lákaly přes propast vesmíru nejen turisty, ale i badatele. Lawrence by byl raději, kdyby se tu obešli bez turistů, jenže ti zase přispívali na jeho plat.

Ted' asi nezbude než se připravit na cestu. Možná že všechen rozruch pomine bez následků. Seléné se někde objeví a nebude mít

tušení, jakou způsobila paniku. Jenže tomu už hlavní inženýr příliš nevěřil a jeho obavy se s přibývajícimi minutami proměnily v jistotu. Počká ještě hodinu. Pak nasedne na oběžný vlak do Port Rorisu a vydá se do království číhajícího nepřítele, na Moře žízně.

Když červený signál, který přehlušil všechno ostatní, dorazil na Lagrange, dr. Thomas Lawson tvrdě spal. Přijal to vyrušení velmi mrzutě, neboť třebaže člověk, který žije ve stavu beztlíže, nepotřebuje víc než dvě hodiny spánku za den, nezdálo se mu správné, že má i o to málo přijít. Jakmile zprávu pochopil, ospalost z něho spadla. Konečně má příležitost být tu k něčemu dobrý.

Tom Lawson neměl dosud štěstí s úkoly, kterými byl pověřován. Chtěl se soustředit na vědecký výzkum, ale prostředí na palubě Lagrange II mu k tomu neposkytovalo potřebný klid. Umělá družice se vznášela mezi Zemí a Měsícem podle kosmického zákona o napjatém provaze, který vyplývá z jednoho z nejzáhadnějších důsledků gravitačního zákona, a byla tak jakýmsi kosmickým děvčetem pro všechno. Vesmírné lodi, které létaly kolem v obou směrech, si podle ní určovaly polohu a nechávaly tu vzkazy - ačkoli nebylo pravda, co rozesla fáma, že se tu stavovaly pro poštu. Lagrange také sloužil jako štafetová stanice pro téměř veškerý rádiový provoz na Měsíci, protože přivrácená strana Měsíce ležela přímo pod ním.

Dalekohled s metrovým objektivem byl původně konstruován pro pozorování předmětů nekonečně vzdálenějších, než byl Měsíc, ale i k této práci se hodil skvěle. Jelikož předmět pozorování byl vlastně na dosah ruky, bylo všechno nádherně viditelné i při malém množství energie. Tom si připadal, že visí ve vesmíru přímo nad Mořem dešťů a dívá se na rozeklané vrcholky Apenin, které se třpytí v září červánek. Ačkoli se v zeměpisu Měsíce vyznal jen povrchně, rozeznal na první pohled veliký kráter Archimedův a Platonův, Aristillův a Eudoxův, temnou jizvu Alpského údolí a osamělou pyramidu Pico, která vrhala dlouhý stín na planinu.

Avšak oblast zalitá denním světlem ho nezajímala. Předmět, který hledal, ležel v ztemnělém srpku, kde dosud Slunce nevyšlo. To mu do jisté míry usnadní práci. Signální světlo, dokonce i pouhá pochodeň v ruce člověka by odtud byla za noci viditelná. Nařídil souřadnice na mapě a stiskl kontrolní knoflíky. Ozářené pohoří vyjelo z

jeho zorného pole a zůstala v něm jen temnota. Hleděl do měsíční noci, která právě pohltila přes dvacet lidí.

Zpočátku neviděl vůbec nic. Rozhodně žádné blikání signálního světla, které by křičelo ke hvězdám. Když jeho oči přivykly temnotě, uvědomil si, že ta oblast není docela temná. Chvěla se fosforeskující září v odrazu světla Země, a čím déle si ji prohlížel, tím víc toho viděl.

Na východ od Duhového zálivu se táhly hory, které už co nejdříve zastihne svítání. A tamhle — proboha, která hvězda to tak září ve tmě? Jeho naděje vylétly do oblak, ale vzápětí se zřítily. Byla to světla Port Rorisu, kde netrpělivě čekají na výsledky jeho pátrání.

Za několik dalších minut došel k názoru, že pátrat pouhým okem nemá cenu. Nebyla naděje, že by mohl rozeznat předmět, který není větší než normální autobus, ve slabě osvětlené krajině hluboko pod sebou. Ve dne by to bylo něco jiného. Vypátral by Seléné jediným pohledem podle stínu, který by vrhala přes Moře žízně. Lidské oko není dost citlivé, aby uvidělo tak malý předmět ze vzdálenosti padesáti tisíc kilometrů, když mu k tomu svítí jen světlo ubývající Země.

Dr. Lawsons to neodradilo. Celkem ani nepředpokládal, že by při pátrání pouhým okem mohl něco zjistit. Od doby, kdy se astronomové přestali spoléhat na svůj zrak, uplynulo už aspoň půldruhého století. Dnes měli po ruce daleko citlivější pomocníky — celé pluky zesilovačů světla a detektorů záření. Jeden z nich Seléné určitě najde, tím si byl Tom Lawson naprosto jist.

Možná že by to netvrdil tak určitě, kdyby věděl, že Seléné už není na povrchu Měsíce.

ČTVRTÁ KAPITOLA

Když se Seléné zastavila, posádku i cestující to tak překvapilo, že ztratili řeč. První se vzpamatoval kapitán Harris, asi proto, že jediný věděl, co se děje.

Propadli se, což na Měsíci nebylo žádnou zvláštností, ovšem na Moři zízně se dosud nikdy nic takového nestalo. Hluboko v nitru Měsíce něco povolilo. Bylo dokonce možné, že nepatrná váha Seléné byla vlastní příčinou toho zhroucení. Harris se nejistě zvedl a přemýšlel, jak nejlépe promluvit k cestujícím. Nedalo se předstírat, že je všechno v nejlepším pořádku a že za pět minut budou pokračovat v jízdě, ovšem kdyby naplno vysvětlil vážnost situace, určitě by vypukla panika. Dříve nebo později jim to stejně bude muset říct, ale zatím si potřeboval udržet jejich důvěru.

Zachytil pohled slečny Wilkinsové, která stála až docela vzadu za zády cestujících, čekajících na vysvětlení. Byla bílá jako stěna, ale ovládala se výborně. Věděl, že v ní má oporu, a povzbudivě se usmál.

„Zdá se, že jsme všichni živi a zdraví, a to je hlavní věc,“ začal skoro zvesela a jako by o nic nešlo. „Jistě jste si sami všimli, že nás postihla nehoda, ale mohlo to dopadnout daleko hůř.“ (Jak? ptala se ho část myslí... No, například kabina se mohla prorazit... Tak ty stojíš o to, aby se vaše agónie protáhla...? Silou vůle tenhle vnitřní monolog zarazil.) „Dostali jsme se do sesuvu půdy, dalo by se to nazvat měsíčetřesením. Není důvod propadat panice. I když se z toho nedostaneme vlastní silou, z Port Rorisu sem určitě co nejdřív někoho pošlou. Zatím... vidím, že slečna Wilkinsová zrovna chtěla podávat občerstvení, tak myslím, abyste se všichni v klidu najedli a odpočinuli si a já... udělám, co bude třeba.“

Projev má tedy šťastně za sebou. Oddechl si úlevou a vrátil se ke kontrolním přístrojům. Jak se obracel, všiml si, že jeden z pasažérů si zapálil cigaretu.

Byla to automatická reakce a Harris by byl s největší chutí udělal totéž. Neřekl nic. Kdyby se ozval, zničil by atmosféru, kterou svým krátkým proslovem navodil. Ale stačil zachytit pohled toho muže na dost dlouhý okamžik, aby cestující pochopil, co od něho žádá. Zamáčkl cigaretu, dřív než Harris dosedl.

Pak zapnul rádio. Za zády slyšel šum konverzace z kabiny Seléné. Když hovoří skupina lidí, dá se uhodnout jejich nálada i v případě, že člověk nepochytí jednotlivá slova. Pat postřehl otrávenost, vzrušení i náznak zábavy - ale prozatím žádný strach. Možná že ti, kteří mluvili, si neuvědomovali nebezpečí situace v celé šíři. A ti, kteří si je uvědomovali, mlčeli.

Také éter mlčel. Pat přejížděl vlnovou stupnici z jednoho konce na druhý, ale zachytil pouze slabý praskot elektrizovaného prachu, který je pohřbil. Bylo to přesně tak, jak očekával. Tenhle smrtící neřád s vysokým obsahem kovů vytvořil téměř dokonalý kryt, který nepustí ani rádiové vlny, ani zvuk. Když se Pat pokusil vysílat, vedlo se mu jako člověku, který křičí ze dna studny plné peří.

Přepnul signál na silný vysílač nouzového spojení, které automaticky přenášelo zprávu o neštěstí přímo na havarijní vlnu. Jestliže se nic nedostane ven, tohle ano. Nemělo cenu snažit se o spojení s Port Rorisem. Neúspěšné pokusy by cestující jen poplašily. Rádio nechal nastavené na příjem pro případnou odpověď, ale věděl, že je to zbytečné. Nikdo je neslyší, nikdo se s nimi nemůže domluvit. Co jich se týče - lidstvo jako by neexistovalo.

Pat se tímto neutěšeným zjištěním neobíral dlouho. Očekával, že tomu tak bude, a měl na starosti ještě moc jiných věcí. Co nejpečlivěji překontroloval přístroje a ukazatele. Všechno se zdálo v naprostém pořádku, jen teplota byla trochu nad normál. I to se dalo čekat, protože byli dokonale izolováni od chladného vesmíru.

Největší starost mu dělala výška vrstvy, která je přikryla, a její tlak na člun. Nad Seléné byly určitě tuny prachu a její plášť byl stavěn tak, aby vydržel tlak zevnitř, nikoli zvenčí. Kdyby se octli příliš hluboko, mohl by prasknout jako skořápka.

Pat neměl tušení, jak hluboko se člun dostal. Když naposled zahlédl hvězdy, byl asi deset metrů pod povrchem, ale vírem se pravděpodobně snesl ještě níž. Bylo by asi moudré — i za cenu zvýšení spotřeby kyslíku — zvětšit tlak uvnitř, a tím odlehčit nápor na trup lodi.

Velmi zvolna, aby se vyhnul zrádnému praskání v uších, které by určitě vyvolalo rozruch, zvýšil tlak v kabině o dvacet procent. Když to měl za sebou, cítil se o něco lépe. A nebyl sám, neboť sotvaže se ručička tlakoměru ustálila na nové výši, ozval se mu za zády klidný hlas: „Tohle byl výborný nápad.“

Prudce se obrátil, aby zjistil, který čmuchal ho špehuje, ale jeho zlostná reakce odumřela dříve, než se mohla projevit. Podle původního zjištění si Harris myslel, že nikoho z pasažérů nezná, a teď by byl řekl, že na tom statném šedovlasém muži, který postoupil až za jeho sedadlo, je něco neurčitě známého.

„Nechtěl bych se vtírat, kapitáne — velitelem lodi jste vy. Ale napadlo mě, že se vám raději představím pro případ, že bych vám mohl být nějak platný. Jsem komodor Hansteen.“

Harris vyvalil oči a s otevřenými ústy zíral na muže, který vedl první expedici na Pluta a přistál patrně na více panenských planetách a Měsících než kterýkoli jiný vesmírný badatel, co jich dějiny znají. V tu chvíli nedokázal vyjádřit svůj údiv jinak než slovy: „Ale vždyť na seznamu pasažérů jste nebyl.“

Komodor se usmál.

„Užívám krycí jméno Hanson. Od té doby, co jsem v penzi, snažím se trochu cestovat na zapřenou. A protože jsem si oholil vousy, málokdo mě pozná.“

„Jsem hrozně rád, že jste tu,“ řekl Harris upřímně. Zdálo se mu, jako by část břemene spadla z jeho beder. Komodor určitě bude velkou oporou v obtížných hodinách, možná i dnech, které je čekají.

„Pokud byste nic nenamítal,“ pokračoval Hansteen s touž vybroušenou zdvořilostí, „uvítal bych, kdybychom udělali rozbor situace. Mám-li mluvit bez okolků, jak dlouho můžeme vydržet?“

„Jako obvykle je nejdůležitějším faktorem kyslík. Máme ho na sedm dní za předpokladu, že nám nebude nikudy ucházet. Dosud jsme zřejmě bez trhlín.“

„To je dobré. Máme aspoň čas na přemýšlení. Jak to vypadá s potravinami a s vodou?“

„Budeme mít hlad, ale nebude to na vyhladovění. Máme s sebou zásoby lisované potravy pro případ ztroskotání a čističe vzduchu vyrobí tolik vody, kolik potřebujeme. To není problém.“

„A pohonné látky?“

„Těch máme spoustu a motory nepracují.“

„Všiml jsem si, že jste se nepokusil volat základnu.“

„Nemá to cenu. Prach nás úplně izoluje. Nastavil jsem signál na HAVÁRII - je to naše jediná naděje, jak dostat ven znamení, a ta naděje je dost chabá.“

„Budou nás muset nalézt nějak jinak. Jak dlouho jim to asi potrvá?“

„Těžko říct. Začnou pátrat, jakmile nezachytí náš signál v osm hodin. Vědí, kde přibližně jsme. Mohli jsme se ovšem propadnout úplně beze stopy, sám víte, jak prach všechno zahladí. A i když nás najdou —“

„— jak nás dostanou ven?“

„To jsem chtěl říct.“

Kapitán dvacetisedadlového prašného plavidla a vesmírný komodor na sebe hleděli beze slov a myslí jim kroužil týž problém. Po chvíli zaslechli hlas se zřetelně anglickým přízvukem, který se zvedl nad tiché bzučení konverzace a zvolal: „Milá slečno, tohle je první pořádný čaj, který piju na Měsíci. Myslel jsem, že ho tady nikdo neumí vařit. Gratuluju vám.“

Komodor se tiše zasmál.

„Měl by ve skutečnosti poděkovat vám, ne slečně Wilkinsové,“ řekl a ukázal na manometr.

Pat se usmál, ale do smíchu mu nebylo. Jelikož zvýšil tlak v kabině, vařila se voda při své téměř normální teplotě jako na Zemi. Když nic jiného, budou teď mít teplé nápoje místo vlažných. Tenhle způsob vaření čaje byl ovšem neobvykle výstřední a podobal se pověstné metodě Číňanů, kteří při pečení prasete zapálili celý dům.

„Nejdůležitějším našim problémem,“ řekl komodor (a Pat s tím „naším“ naprosto souhlasil), „je udržet náladu. Proto bych doporučoval, abyste velmi energicky promluvil o záchranných pracích, které se už určitě rozbíhají. Nebud'te ovšem přespříliš optimistický. Nesmíte vzbudit dojem, že za půl hodiny nám tu někdo zaklepe na dveře. To by nám jediné ztížilo situaci, kdyby... zkrátka kdybychom tu měli čekat několik dní.“

„O organizaci bezpečnostních opatření na Měsíci se nebudu moc šířit,“ odpověděl Pat, „protože, upřímně řečeno, nejsou zavedená na řešení situace, ve které jsme se ocitli my. Každá loď na Měsíci se dá rychle vypátrat z některé družice. Bud' z Lagrange II, který je na přivrácené straně, nebo z Lagrange I, který je na odvrácené straně

Měsíce. Já ovšem pochybuji, že nám jsou něco platné. Jak jsem řekl, pravděpodobně jsme se sesunuli pod povrch a nezanechali za sebou žádnou stopu.

„To je neuvěřitelné! Když se potopí loď na Zemi, vždycky po ní něco zůstane — bubliny, olejové skvrny, plovoucí trosky.“

„Nic z toho nepřichází pro nás v úvahu. A nenapadá mě ani jeden způsob, jak bychom mohli vyslat zprávu na povrch, ať už je od nás jakkoli daleko.“

„Takže nám nezbývá nic jiného než sedět a čekat.“

„Ano,“ souhlasil Pat. Podíval se na ukazatele zásob kyslíku. „V naší situaci máme jen jednu jistotu — nemůžeme čekat déle než týden.“

Ve vzdálenosti padesáti tisíc kilometrů nad Měsícem si Tom Lawson před sebou rozložil právě pořízené fotografické snímky. Prohlédl zvětšovacím sklem každý čtvereční milimetr kopií. Fotografie byly bezvadné. Elektronický zesilovač obrazu, jehož citlivost se rovnala milionovému násobku citlivosti lidského oka, odkryl jasně každý detail, protože po slabě se lesknoucí pláni Měsíce se už začínalo rozlévat denní světlo. Vypátral dokonce jeden miniaturní prašný kluzák, přesněji řečeno jeho dlouhý stín, který vrhal v záři světla ze Země. Ale po Seléné ani stopy. Moře bylo stejně hladké a neporušené, jako bylo před příchodem lidí. A jak pravděpodobně bude po všechny věky, až člověka nebude.

Tom nesnášel porážku ani v záležitostech daleko menšího významu, než byla tato. Věřil, že každý problém je řešitelný, jestliže se ho člověk chopí za pravý konec a vybaví se správnými nástroji. Tohle byla přímá výzva jeho vědeckému důvtipu. Skutečnost, že tu je v sázce tolik životů, se mu zdála nepodstatná. Dr. Tom Lawson nikdy nepovažoval lidské bytosti za zvlášť důležité, zatímco vesmíru si vážil. Tohle bylo soukromé zápolezení mezi ním a vesmírem.

Uvažoval o situaci střízlivě chladným rozumem. Jak by se asi do takového problému pustil veliký Holmes? (I to bylo pro Torna charakteristické: jeden z mála lidí, které obdivoval, ve skutečnosti nikdy neexistoval.) Vyloučil otevřené moře, a tím si nechal jen jednu možnost. Prašné plavidlo zřejmě ztroskotalo u břehu anebo poblíž hor, nejspíš v oblasti, která se jmenuje - zapátral na mapě — Kráte-

rové jezero. To dává smysl. Tam mohlo dojít k neštěstí daleko spíš než na hladké pláni, kde mu nestálo nic v cestě.

Znovu se podíval na fotografie a tentokrát se soustředil na zkoumání hor. Hned narazil na další potíž. Po celé délce, kde se moře dotýkalo hor, spatřil spoustu osamělých skalních převisů a bludných balvanů — a kterýkoli z nich mohl být postrádaným plavidlem. A co bylo ještě horší, některé úseky neviděl vůbec, protože je měl zakryté horami. Z jeho místa bylo Moře žízně už za oblinou Měsíce, takže všechno viděl hrozně zkresleně. Kráterové jezero neviděl například vůbec, protože je zakrývaly jeho vlastní stěny. Tahle oblast se dala prozkoumat jedině prašnými kluzáky, které mohly jezdit přímo po povrchu Měsíce. Bohorovné výšiny, v nichž sídlil Tom Lawson, nebyly v tomto případě nic platné.

Zavolá raději základnu na přivrácené straně a podá jim prozatímní zprávu.

„Tady je Lawson, Lagrange II,“ ohlásil se, když jej komunikační zařízení spojilo. „Prohlédl jsem Moře žízně, na otevřené ploše není nic. Pohřešovaný člun musel ztroskotat někde při kraji.“

„Děkuji,“ odpověděl mu ztrápený hlas. „Jste si tím jist?“

„Absolutně. Vidím odtud i váš kluzák, který velikostí odpovídá sotva čtvrtině Seléné.“

„A u okrajů moře taky není nic vidět?“

„Tam je tolik věcí, že pátrání je nemožné. Vidím tam padesát - ale co, sto předmětů, které velikostí odpovídají Seléné. Jen co vyjde Slunce, podívám se na ně důkladněji. Nezapomínejte, že u vás dole je noc.“

„Děkujeme mockrát za spolupráci, ozvěte se nám, jestli něco zjistíte.“

V Clavius City vyslechl ředitel cestovní kanceláře Lawsonovu zprávu a rezignoval. To je konec. Nezbývá než uvědomit příbuzné. Bylo by nemoudré a možná i neproveditelné nadále udržovat tu havárii v tajnosti.

Obrátil se k úředníkovi z dopravní kontroly a zeptal se: „Máme tu seznam cestujících?“

„Přišel právě telefaxem z Port Rorisu. Prosím.“ Podával mu tenký arch papíru a zvědavě se zeptal: „Je na palubě někdo významný?“

„Všichni turisté jsou významní,“ odpověděl ředitel chladně a pak téměř jedním dechem dodal: „Proboha!“

„Co se děje?“

„Je mezi nimi komodor Hansteen.“

„Cože? Neměl jsem tušení, že je na Měsíci.“

„Drželi jsme to pod pokličkou. Chtěli jsme ho dostat do předsednictva naší společnosti, když je v penzi. Vyžádal si, že si to tu chce nejdřív inkognito prohlédnout, než se rozhodne.“

Ironie osudu dolehla na oba muže tak těžce, že nebyli schopni slova. Největší hrdina vesmíru zmizí jako řadový turista při prachobyčejném neštěstí za zemskými humny - na Měsíci!

„Pro komodora je to tragédie,“ promluvil konečně dopravní úředník, „ale pro ostatní cestující je štěstí, že ho mají na palubě — pokud jsou ještě naživu.“

„Budou štěstí zatraceně potřebovat, když se ukázalo, že družice nám nemůže pomoci,“ řekl ředitel.

V prvním případě měl pravdu, ve druhém ne. Dr. Tom Lawson dosud nevytáhl všechny své trumfy.

A další měl v záloze Otec Vincent Ferraro, S. J., který byl vědcem docela jiného typu. Škoda že se ti dva nikdy nesetkali. Vzájemné střetnutí jejich názorů by bylo určitě zajímavé. Otec Ferraro věřil v Boha a člověka. Dr. Lawson nevěřil v žádného z nich.

Duchovní začal svou vědeckou kariéru jako geofyzik a později si jen vyměnil objekty a stal se selenofyzikem — ačkoli tohoto označení užíval jen v záchvatech pedantické posedlosti. Nikdo ho nepředčil v znalostech nitra Měsíce, které získal za pomoci celých baterií přístrojů strategicky rozmístěných po povrchu tohoto světa.

Jeho přístroje zaznamenaly velmi zajímavá pozorování. V 19 hodin 35 minut 47 sekund greenwichského času došlo k velikému otřesu v oblasti Duhového zálivu. Bylo to celkem překvapující, protože tahle oblast byla i v podmínkách klidného Měsíce kromobyčejně stálá. Otec Ferraro uložil počítačům, aby určily ohnisko rozruchu, a dal jim pokyny, aby zjistily, zda ještě další přístroje zaznamenaly odchylky od normálu. Nechal je pracovat a odešel na oběd, při němž se dověděl od kolegů o zmizení Seléné.

Žádný počítač nemůže soupeřit s lidským mozkiem, pokud jde o spojování zdánlivě odlišných fakt. Než spolkl Otec Ferraro první

lžici polévky, už měl dvě a dvě pohromadě a dospěl k dokonale rozumnému, avšak katastrofálně zavádějícímu řešení.

PÁTÁ KAPITOLA

„- tak tedy, dámy a pánové, vypadá naše situace,“ skončil komodor Hansteen. „Nehrozí nám bezprostřední nebezpečí a nepochybuji ani v nejmenším, že nás vypátrají co nejdřív. Do té doby se musíme smířit s osudem.“

Odmlčel se a přelétl ustrašené obličej, které se k němu dychtivě obracely. Už dříve si všiml, kde jsou ohniska případných potíží — nelíbil se mu tamhleten mužík s nervózním škubáním v obličeji a ta zakyslá madam s obličejem jak sušená švestka, která muchlala kapesník. Možná že by se vzájemně zneškodnili, kdyby se je podařilo posadit vedle sebe -

„Kapitán Harris a já — kapitán je tu velitelem, já mu jen pomáhám jako poradce — jsme vypracovali plán dalšího postupu. Jídlo se bude podávat jen základní a v předem rozpočítaných dávkách, které nám postačí, zvláště když nebudeme vyvíjet žádnou tělesnou námahu. Při té příležitosti bychom rádi požádali některé z dam, aby laskavě pomáhaly slečně Wilkinsové. Bude mít spoustu práce navíc, takže pomoc by byla vítaná. Naším největším problémem — upřímně řečeno — bude dlouhá chvíle. Mimochodem, má tu s sebou někdo nějakou knihu?“

Nastalo všeobecné hrabání v příručních zavazadlech a taškách. Výsledný zátaž obsahoval sérii průvodců po Měsíci — z toho šest výtisků byla oficiální příručka —, dále se objevil současný bestseller Pomeranč a jablko, který líčil neuvěřitelnou historii milostného vzplanutí mezi slavnou anglickou herečkou 17. století Nell Gwynnovou a sirem Isaacem Newtonem. Pak jeden výtisk slavného kovbojského románu Jezdec z neznáma, vydaný Harvardovou univerzitou a opatřený poznámkami jistého profesora anglistiky. Dále se objevil Úvod do logiky pozitivizmu od Augusta Comta a pozemské vydání časopisu New York Times, týden staré. Na knihovnu dost skromné vybavení, ale bude-li se čtení opatrně dávkovat, i to málo postačí na ukrácení hodin, které mají před sebou.

„Doporučuji, abychom ustavili zábavní výbor, který rozhodne, jak s tímhle materiálem naložíme, ačkoli jsem sám zvědav, co si počnou s panem Comtem. Tak to bychom měli. A když teď víte, jak to s námi vypadá — má někdo nějaký dotaz nebo přál by si někdo z vás, abychom vám kapitán Harris nebo já vysvětlili něco podrobněji?“

„Rád bych se zeptal na jednu věc,“ ozval se anglický hlas, který před chvílí vychvaloval čaj. „Máme nějakou naději, že bychom mohli sami vyplout na povrch? Jestliže se naše prostředí trochu podobá vodě, nedá se čekat, že bychom se dříve nebo později mohli vyhoupnout na povrch jako korek?“

Otázka přivedla komodora do úzkých. Podíval se na Pata a řekl: „To je pro vás, pane Harris. Co vy na to?“

Pat zavrtěl hlavou.

„Bojím se, že to nepůjde. Máte pravdu, že vzduch uvnitř kabiny nás vlastně nadnáší, ale odpor prachu je obrovský. Snad bychom mohli vyplout na povrch, ale trvalo by nám to několik tisíc let.“

Avšak Angličan se hned tak nevzdal.

„Všiml jsem si, že v přechodové kabině je kosmický oblek. Nemohl by někdo z nás vylézt ven a vyplavat na povrch? Pak by záchranná četa hned věděla, kde jsme.“

Kapitán Harris pocítil lehké mrazení v zádech. Byl tu jediný, kdo se uměl pohybovat ve skafandru, který na lodi vozili pouze pro případ nejvyššího nebezpečí.

„Myslím, že je to téměř vyloučené,“ odpověděl. „Pochybuji, že by se člověk dokázal pohybovat proti takovému odporu. A přitom by samozřejmě vůbec nic neviděl. Jak by poznal, kde je nahoře a kde dole? A jak vy byste za ním zavřeli vnější dveře? Jakmile by prach pronikl dovnitř, už bychom ho odsud nedostali. Rozhodně by se nedal vypumpovat.“

Mohl ještě pokračovat, ale rozhodl se, že tohle stačí. Možná že koncem týdne, nebude-li na obzoru jiná možnost záchrany, nezbude jim nic jiného než se uchýlit i k tomuhle zoufalému východisku z nouze. Teď musí tu hrůznou představu rázně vytlačit z mysli, bude-li se jí zabývat ještě o chvíli déle, podryje mu odvalu.

„Pokud nejsou další dotazy,“ řekl Hansteen, „navrhuji, abychom se navzájem představili. Ať se nám to líbí nebo ne, budeme si muset na sebe zvyknout, a tak ať alespoň víme, co jsme zač. Vezmu

to po řadě. Bude snad nejlepší, když každý řekne jméno, povolání a odkud je. Začal byste prosím vy?“

„Robert Bryan, stavební inženýr ve výslužbě. Jsem z Kingstonu na Jamajce.“

„Irving Schuster, advokát z Chicaga, a tady je moje manželka Myra.“

„Nihal Džajavardhana, profesor zoologie z Perádenijské univerzity na Srí Laňce.“

Představování pokračovalo a Pat Harris znovu vděčně ocenil, jaké ho v téhle zoufalé situaci potkalo štěstí. Komodor Hansteen byl povahou, vychováním i zkušenostmi přímo vůdčí typ. I v této chvíli úspěšně stmeloval náhodné seskupení jednotlivců a začínal vytvářet onen nedefinovatelný *esprit de corps*, jak říkají Francouzi kolektivnímu duchu, který mění smečku ve skupinu. Naučil se tomu, když se jeho malá loď — první, která se odvážila na oběžnou dráhu Neptuna, téměř čtyři a půl miliardy kilometrů od Slunce — vznášela po nekonečně týdny v prázdnotě mezi planetami. Pat Harris, který byl o třicet let mladší a nikdy se nedostal dál než do oblasti prostoru mezi Zemí a Měsícem, necítil ani stín rozmrzelosti nad tím, že komodor vlastně mlčky převzal velení. Bylo to od Hansteena hezké, že před pasažéry zdůraznil Harrisovo postavení, ale Pat moc dobře věděl, jak to ve skutečnosti je.

„Duncan McKenzie, fyzik z hvězdárny na Mount Stromlo, Canberra, Austrálie.“

„Pierre Blanchard, revizní účetní, Clavius City, přivrácená strana Měsíce.“

„Phylis Morleyová, novinářka, Londýn.“

„Karl Johansen, nukleární inženýr, Ciolkovského základna, odvrácená strana Měsíce.“

Tak to šlo dál. Do jisté míry sbírka talentů, svým způsobem mimořádných, neboť lidé, kteří přicházejí na Měsíc, mají vždycky něco mimořádného, i když jsou to třeba jen peníze. Přesto se Harrisovi zdálo, že veškeré vědomosti a zkušenost, uzavřené nyní v Seléně, jim nemohou z jejich situace pomoci.

V následujících okamžicích mu komodor Hansteen dokázal, že nemá docela pravdu. Komodor si byl dobře vědom, že budou muset bojovat proti nudě a strachu. Byli tu odkázáni jen sami na sebe. Ve věku obecného rozšíření zábavy a snadného spojení mezi lidmi se

náhle octli od všeho odtrženi. Rádio, televize, telefaxové noviny, biografy nebo telefon pro ně nebyly o nic dosažitelnější než pro lidi z doby kamenné. Podobali se jakémusi kmeni z dávných dob, který se shromáždil kolem táborového ohně v pustině, v níž nežijí žádní jiní lidé. Komodora Hansteena napadlo, že takhle opuštění nebyli, ani když letěli na Pluta. Měli s sebou docela slušnou knihovnu, byli velice dobře zásobeni všelijakou zábavou na deskách a prostřednictvím laserového paprsku se mohli dorozumívat s vnitřními planetami sluneční soustavy, kdy je napadlo. Zatímco tady na Seléné nemají ani balíček karet -

To je nápad!

„Slečno Morleyová, vy jako novinářka jistě s sebou máte poznámkový blok, že?“

„Ovšem, proč se ptáte, komodore?“

„Máte v něm ještě dvaapadesát listů?“

„To tam bude.“

„Nezlobte se na mě, ale rád bych vás požádal, abyste je obětovala. Vytrhněte je prosím a označte jako karetní hru. Nemusí to být žádné umělecké dílo. Stačí, aby se daly rozeznat a aby označení neprosvítalo zadní stranou.“

„Jak chcete takové karty míchat?“ zeptal se někdo.

„To je námět pro náš zábavní výbor. Je tu někdo se sklonem pro takovou činnost?“

„Já jsem kdysi vystupovala v divadle,“ váhavě připustila Myra Schusterová. Jejího manžela tohle odhalení nepotěšilo, zato komodor byl nadšen.

„Výborně! Ačkoli nemáme prostoru nazbyt, už mě taky napadlo, že bychom si mohli něco zahrát.“

Ted' vypadala paní Schusterová stejně nešťastně jako její manžel.

„Vystupovala jsem už strašlivě dávno,“ namítla, „a pak — já jsem nikdy moc nemluvila.“

Pár lidí se uchechtlo a komodor měl co dělat, aby udržel vážnou tvář. Když se podíval na paní Schusterovou, která značně překročila padesát let a sto kilo, stěží si ji dokázal představit — jak se podle náznaků dalo domyslet — jako operetní divu.

„To nevadí,“ odpověděl, „důležité je mít k tomu chuť. Kdo by paní Schusterové pomohl?“

„Já jsem si také občas ochotnický zahrál,“ přihlásil se profesor Džajavardhana, „ale dělali jsme většinou Brechta a Ibsena.“

Další dobrovolníci se nenašli, takže komodor posadil paní Schusterovou a profesora Džajavardhanu vedle sebe a požádal je, aby se pokusili sestavit nějaký program. Zdálo se nepravděpodobné, že by takový nerovný pár mohl dát něco pořádného dohromady, ale člověk nikdy neví. Nejdůležitější bylo, aby všichni něco dělali, ať už sami, nebo ve spolupráci s ostatními.

„Prozatím nám to stačí,“ skončil Hansteen. „Když někoho napadne něco šikovného, oznamte to prosím výboru. Teď bychom si měli udělat pohodlí a vzájemně se trochu poznat. Všichni víme, jak se jmenujeme a odkud jsme. Jsem si jist, že mnozí máme společné zájmy a možná i společné přátele, takže námětů k hovoru je dost.“ A času taky, dodal v duchu.

Když se později radil s Patem v kabině pro řidiče, vstoupil tam dr. McKenzie, fyzik z Austrálie. Tvářil se velmi starostlivě, dokonce starostlivěji, než situace vyžadovala.

„Rád bych vám něco řekl, komodore,“ začal naléhavě. „Jestli se nemýlím, není naším hlavním problémem zásoba kyslíku, která vydrží asi týden. Hrozí nám daleko vážnější nebezpečí.“

„Jaké?“

„Horko.“ Mávnutím ruky jim Australan připomněl okolní svět. „Jsme úplně obklopeni prachem, který je jedním z nejlepších izolátorů, jaké znám. Když jsme se pohybovali po povrchu, mohlo teplo, které produkují stroje a naše těla, unikat do prostoru. Tady dole se hromadí. To znamená, že tu bude pořád větší a větší vedro, až se uvaříme.“

„Proboha,“ zvolal komodor, „na to jsem vůbec nepomyslel! Kolik času nám zbývá?“

„Dejte mi půl hodiny a vypracuji vám seriózní odhad. Od oka počítám, že nevydržíme déle než den.“

Komodor si v té chvíli připadal úplně bezmocný. V žaludeční krajině ucítil prudkou nevolnost, zrovna jako když se podruhé v životě dostal do volného pádu. (Poprvé se mu to nestalo, tehdy na něj byl připraven. Až při druhém letu si příliš troufal.) Jestliže je Australanův odhad správný, je konec všem nadějím. Visely na vlásku tak jako tak, ale kdyby měli týden, přece by se snad dalo něco dělat. V

jediném dni to není možné. I kdyby je našli, nedokázali by je tak rychle zachránit.

„Zjistěte teplotu v kabině,“ pokračoval McKenzie, „získám tím určité podklady.“

Hansteen šel ke kontrolnímu panelu a pohlédl na bludiště ciferníků a indikátorů.

„Máte bohužel pravdu,“ řekl. „Teplota už stoupla o jeden stupeň.“

„To znamená víc než o půl stupně za hodinu. S tím jsem přibližně počítal.“

Komodor se obrátil k Harrisovi, který poslouchal jejich debatu s rostoucím znepokojením.

„Můžeme zvýšit ochlazování? Jakou zásobu energie má zařízení na úpravu vzduchu?“

Než mohl Harris odpovědět, vložil se do řeči fyzik.

„To nám nepomůže,“ prohlásil už trochu netrpělivě. „Naše chladicí zařízení dokáže jediné vypumpovat horko z kabiny a vysílat je ven. To si teď nemůžeme dovolit, protože máme kolem sebe prach. Když se pokusíme zvýšit obrátky chlazení, budeme na tom ještě hůř.“

Setrvali v pochmurném mlčení, které nakonec přerušil komodor: „Překontrolujte si prosím výpočty a oznamte mi pokud možno brzy nejpřesnější odhad. Ale proboha vás prosím, tohle musí zůstat jenom mezi námi!“

Najednou se mu zdálo, že je hrozně starý. Až do této chvíle se věnoval neočekávanému úkolu docela s chutí. Teď se zdá, že jeho poslední velení potrvá pouze jeden den.

V téže chvíli, aniž si toho samozřejmě jedna nebo druhá strana byla vědoma, jel právě jeden prašný kluzák ztroskotancům přímo nad hlavou. Nepodobal se zasypané Seléné ani v nejmenším, protože hlavním hlediskem při jeho konstrukci byla výkonnost, rychlost a nízké náklady, nikoli pohodlí cestujících. Byly to vlastně jakési otevřené saně se sedadlem řidiče a jednoho spolucestujícího. Oba muse-li jet v kosmické kombinéze a před slunečními paprsky je chránila napjatá plachta. Inventář obsahoval jednoduchou přístrojovou desku, motor, dvojitý šroub na zádi a prostor pro uskladnění nástrojů a zařízení. Kluzák s sebou na pravidelných objížďkách většinou vlekl jed-

ny nákladní saně, někdy dokonce dvoje i troje, ale tentokrát vyjel nalehko. Projeli po Moři žízně křížem krážem stovky čtverečních kilometrů a nenašli vůbec nic.

Řidič se pomocí rádia ve skafandru domlouval se spolujezdcem.

„Co ty myslíš, Georgi, že se jim stalo? Já jsem přesvědčen, že tady nejsou.“

„A kde jinde by mohli být? Myslíš, že je unesli mimozemšťani?“

„Moc bych za to nedal, že je to tak,“ odpověděl řidič napůl vážně. Všichni astronauti dříve nebo později začali věřit představě, že se lidstvo někde setká s rozumnými tvory. Třebaže to setkání patřilo zatím daleké budoucnosti, stali se domnělí „mimozemšťané“ součástí vesmírného mýtu a na jejich hlavu padlo vše, co se nedalo jinak vysvětlit.

Nebylo konečně tak těžké uvěřit v jejich existenci, když se člověk octl s hrstkou svých druhů v neznámém nepřátelském světě, kde i skály a vzduch (pokud tam nějaký byl) byly úplně cizí. V takovém světě se nedalo na nic spolehnout a tisícileté zkušenosti obyvatel Země byly většinou nepotřebné. Jako si lidé v dávnověku oživilí neznámé prostory koloni sebe božstvy a duchy, také nynější homo astronauticus, jakmile přistál na novém světě, začal se rozhlížet a pátrat, kdo anebo co už tu bylo před ním. Na pár krátkých století si člověk představoval, že je pánem vesmíru, ale pradávne tužby i obavy dosud dřímaly v jeho podvědomí. Dnes v něm působily silněji než kdy předtím, a proto když hleděl do zářivé tváře nebeské klenby, měl mnoho dobrých důvodů přemýšlet o síle a znalostech, které se tam někde skrývají.

„Já podám zprávu základně,“ řekl George. „Svůj úsek jsme projeli a nemá cenu to brát ještě jednou. Rozhodně ne dřív, než vyjde Slunce, pak by se snad dalo něco objevit. Z tohoto osvětlení mi nasakuje husí kůže.“

Zapnul rádio a vysílal volací signál.

„Kluzák II. Volám dopravní kontrolu — končím.“

„Dopravní kontrola Port Roris. Něco jste našli?“

„Ani jedinou stopu. Co je nového u vás?“

„Myslíme si, že na Moři žízně nejsou. Chce s vámi mluvit hlavní inženýr.“

„Dobře. Spojte nás.“

„Haló, Kluzák II? Tady Lawrence. Observatoř Plato právě ohlásila otřes půdy v blízkosti Nedostupných hor. Došlo k němu v 19.35, což přibližně odpovídá době, kdy Seléné měla být v Kráterovém jezeře. Podle jejich názoru se v té oblasti mohla dostat pod lavinu. Zajed'te k horám a pokuste se zjistit, jestli tam jsou stopy čerstvého sesuvu nebo padání skal.“

„Jaká je pravděpodobnost, že se otřesy budou opakovat?“ zeptal se řidič kluzáku s netajenými obavami.

„Podle hlášení observatoře velmi malá. Říkají, že na další si počkáme několik tisíc let, protože jednostranný vnitřní tlak se teď uvolnil.“

„Doufejme, že mají pravdu. Ozvu se zas, až se dostanu na Kráterové jezero, což bude asi za dvacet minut.“

Ale už za patnáct minut zklamal Kluzák II poslední naděje napjatých čekatelů.

„Tady Kluzák II. Obávám se, že jste měli pravdu. Ještě nejsem docela na Kráterovém jezeře, jedu zatím soutěskou. Observatoř se nemýlila. Už jsme minuli několik sesuvů a protáhli jsme se kolem nich jen tak tak. Na jeden se zrovna dívám. Je to alespoň deset tisíc tun skal. Jestli je Seléné pod tím, v životě ji nenajdeme. Ani by nemělo cenu ji hledat.“

Ticho na dopravním středisku trvalo tak dlouho, že se kluzák ozval znovu: „Haló, základno, slyšíte mě?“

„Slyšíme,“ odpověděl hlavní inženýr ztrápeným hlasem. „Pokuste se najít aspoň nějakou stopu. Pošleme vám na pomoc Kluzák I. Víte určitě, že odklízovací práce by neměly cenu?“

„I kdybychom je přesně zaměřili, trvalo by to týdny. Jeden sesuv je dlouhý tři sta metrů. Kdybychom se pokoušeli kopat, mohla by se hornina dát znovu do pohybu.“

„Postupujte s největší opatrností. A hlaste se každých patnáct minut, ať něco máte nebo ne.“

Lawrence odložil mikrofon tělesně i duševně vyčerpán. Nemoohl udělat víc - a nejvíc se obával toho, že nikdo nemůže udělat víc. Pokoušel se soustředit rozběhlé myšlenky, přešel k pozorovatelně obrácené k jihu a zahleděl se do tváře přibývající Země.

Zdálo se neuvěřitelné, jak může bez pohnutí viset na jižní obloze, a ačkoli je tak nízko nad obzorem, nestoupnout ani neklesnout

po miliony let. Na ten pohled si nezvykl nikdo, ať tu žil jakkoli dlouho, a tato nepřirozená skutečnost dráždila rozumové chápání všeho lidstva.

Na druhé straně této propasti (která připadala nepatrná generacím, jež neznaly dobu, kdy se nedala zvládnout) se zakrátko rozšíří vlna zděšení a zármutku. Tisíců lidí se přímo nebo nepřímo dotkne, že se Měsíc krátce zachvěl ve svém spánku.

Ponořen v tyto úvahy nezpozoroval inženýr Lawrence, že se úředník, který má na starosti spoje, snaží upoutat jeho pozornost. „Promiňte, pane inženýre, ještě jste nevolal Kluzák I. Mám se s nimi spojit?“

„Cože? Ano. Samozřejmě. Řekněte jim, ať jedou na pomoc dvojce na Kráterové jezero. Vyřídíte jim, že pátrání na Moři žízné se odvolává.“

ŠESTÁ KAPITOLA

Zpráva, že pátrání se odvolává, dorazila na Lagrange II právě ve chvíli, kdy Tom Lawson s očima rudýma od nevyspání dokončoval nastavení metrového dalekohledu. Štval se s časem o závod a najednou bylo všechno jeho snažení zbytečné. Seléné vůbec není na Moři žízně, nýbrž v místech, kde ji on nikdy nemůže objevit, protože mu ji zakrývají úbočí Kráterového jezera. A aby se to nepletlo, je zasuta několika tisíci tun prachu.

Tomovou první reakcí nebyl soucit s oběťmi, ale vztek, co promrhal času a kolik práce přišlo nazmar. Vysněné titulky „Mladý astronom objevil pohřešované turisty“ nezazáří v obrazovém zpravodajství obydlených světů. Jeho niterný sen o slávě se rozplynul a Tom nadával dobrých třicet vteřin tak plynule, že by tím překvapil všechny své kolegy. Když skončil, pustil se, stále ještě zlostí bez sebe, do rozmontovávání zařízení, které si vyškemral, vypůjčil a nakradl ve všech výzkumech po celém satelitu.

Bylo by to bývalo určitě vyšlo. Jeho teorie byla správná a byla ověřená téměř stoletou praxí. Průzkum za pomoci infračervených paprsků se prováděl už nejméně od dob druhé světové války, kdy ho používali k odhalování zamaskovaných továren, které vyzradilo jejich teplo.

Ačkoli po Seléné na Moři žízně nezůstalo nic viditelného, určitě po ní zůstala infračervená stopa. Její šrouby brázdily relativně teplý prach asi do hloubky třiceti centimetrů a rozhazovaly jej po mnohem studenějších vrstvách na povrchu. Oko, které by vidělo tepelnými paprsky, dokázalo by sledovat její dráhu ještě mnoho hodin poté, kdy místem projela. Tom počítal, že by měl právě dost času pátrat infračervenými paprsky, než vyjde Slunce a zahladí stopy slabounké tepelné vrstvy v studené měsíční noci.

Jenže teď už to zřejmě nemá smysl.

Na palubě Seléné se naštěstí nikdo nemohl dovědět, že pátrání v prostoru Moře žízně bylo zastaveno a že prašné kluzáky se soustředily na Kráterové jezero. Další výhodou bylo, že žádný cestující nevěděl o předpovědích dr. McKenzieho.

Na kus vlastnoručně narastrovaného papíru nakreslil fyzik předvídaný vzestup teploty. Každou hodinu odečetl teplotu z teplooměru v kabině a vyznačil ji na křivce. Teorie se děsivě shodovala se skutečností. Za dvacet hodin přestoupí teplota čtyřicet tři stupně a padnou první oběti vedra. Zdá se, že jim opravdu zbývá jen jediný den života. Za těchto podmínek se jevila snaha komodora Hansteena o udržení nálady jako ironický žert. Ať se mu to podaří nebo ne, pozítří bude stejně konec.

Avšak má i za takových okolností být člověku všechno jedno? Na vybranou mají zřejmě pouze to, zda zemřou jako lidé nebo jako zvířata, a to první je rozhodně lepší. Nic na věci nemění ani pravděpodobnost, že Seléné zůstane pohřbena do skonání věků, takže se asi nikdy nikdo nedoví, jak její pasažéři strávili poslední chvíle. Byli v situaci, kdy rozum i logika zůstávají stát, ale když se to tak vezme, takhle je tomu skoro vždycky, když se v lidském životě rozhoduje o zásadně důležitých otázkách života a smrti.

Komodor Hansteen si toho byl dobře vědom, když plánoval program na zmenšující se počet hodin, které jim ještě zbývaly. Někteří lidé jsou zkrátka rozenými vůdci a on byl jedním z nich. Prázdnota jeho života v ústraní se náhle naplnila. Poprvé od chvíle, kdy opustil můstek vlajkové kosmické lodi Centaurus, cítil, že zase žije.

Pokud členové jeho malé posádky mají co dělat, nemusí mít o náladu obavy. Nezáleží na tom, co dělají, hlavně aby je to zajímalo a aby to považovali za důležité. Například poker úplně zaujal účetního, inženýra v penzi a dva úředníky, kteří přiletěli na dovolenou z New Yorku. Na první pohled bylo jasné, že jsou to karetní fanatici. Zdálo se, že bude obtížnější je od hry odtrhnout než je k ní dostat.

Cestující vytvořili povětšinou malé skupinky a docela vesele se bavili. Zábavní výbor dosud zasedal. Přes významné umlčovací pokusy manžela tonula paní Schusterová ve vzpomínkách na blahé doby, kdy byla operetní divou, a profesor Džajavardhana si tu a tam činil poznámky. Jediná cestující, která se držela poněkud stranou, byla slečna Morleyová. Pomalu a velmi pečlivě zapisovala cosi drobným rukopisem do trosek poznámkového sešitu. Jako správná

žurnalistka si zřejmě vedla deník významných událostí. Komodora Hansteena napadlo, že deník bude asi kratší, než si novinářka představuje, a že jím ani nezaplní pár stránek, které jí v bloku zbyly. A jestliže je popíše, sotva si je někdo přečte.

Pohlédl na hodinky a překvapilo ho, jak už je pozdě. Touhle dobou měl už být zpátky v Clavius City na druhé straně Měsíce. Měl jít s někým na oběd do měsíčního Hiltonu a pak si vyjet na - Ale proč myslet na budoucnost, která se neuskuteční! Jedinou jeho starostí musí být krátkodobá přítomnost.

Nevadilo by, kdyby se trochu prospali, než teplota dostoupí nenesitelné výše. Seléné nebyla projektovaná jako ložnice - ani jako hrobka, když na to přijde -, ale mohou si ji na přenocování upravit. Budou to muset dobře rozvážit a naplánovat a trochu také poškodit majetek cestovní kanceláře. Deset minut si ověřoval možnosti a pak po krátké rozmluvě s kapitánem Harrisem požádal přítomné o pozornost.

„Dámy a pánové,“ řekl, „všichni máme za sebou rušný den a myslím, že bychom si většinou rádi zdřímli. Staví to před nás několik problémů, ale už jsem leccos vyzkoušel a zjistil jsem, že opěradla mezi sedadly se dají při troše násilí vyjmout. Dělat se to nemá, ale snad nám za to cestovní kancelář hlavu neutrhne. Získáme místo pro deset lidí, kteří se budou moct natáhnout na sedadlech, a zbytek se musí spokojit s podlahou.

A dále. Jistě jste si všimli, že tu je dost teplo, a ještě chvíli bude teplota stoupat. Proto navrhuji, abychom si svlékli všechno až na nejnutnější. Pohodlí je pro nás mnohem důležitější než nemístná ostýchavost.“ (A přežít to tu, dodal pro sebe, je mnohem důležitější než pohodlí. Chvíli ještě potrvá, než dojde k nejhoršímu.)

„Zhasneme velká kabinová světla, ale protože nechceme zůstat v úplné tmě, necháme svítit tlumená nouzová světla. Kromě toho jeden z nás bude mít hlídku v sedadle kapitána. Pan Harris právě sestavuje rozpis hlídek po dvou hodinách. Má někdo nějaké poznámky nebo dotazy?“

Nikdo neměl a komodor si ulehčeně oddychl. Obával se, že se někdo začne vyptávat na stoupající teplotu, a nevěděl, co na to říct. Hansteen měl mnohé přednosti, ale vytáčet se nedovedl. Přál si, aby cestující co nejklidněji usnuli. Pokud se nestane zázrak, usnou naposled.

Slečna Wilkinsová, která už také trochu polevila v profesionální hbitosti, roznášela pití pro ty, kdo si o ně řekli. Většina cestujících odložila svrchní oděv. Stydlivější čekali, až zhasnou světla. V tlumenně červeném přísvisu vypadal vnitřek Seléné neuvěřitelně — před několika hodinami, když opouštěla Port Roris, by něco podobného bylo nemyslitelné. Dvaadvacet mužů a žen leželo porůznu na sedadlech a na podlaze a většina jen ve spodním prádle. Pár šťastlivců už klidně oddychovalo, ale mnozí nedokázali usnout tak rychle.

Kapitán Harris si našel místo na zádi výletní lodě. Vlastně už nebyl v její kabině, nýbrž v malé přípravně, která byla současně přechodovou kabinou. Spojovací dveře byly otevřené, takže mohl přehlédnout celý prostor a vidět, co se děje uvnitř.

Z uniformy si složil polštář pod hlavu a natáhl se na tvrdou podlahu. Do jeho hlídky zbývalo šest hodin a doufal, že se za tu dobu trochu vyspí.

Vyspí! Běží mu poslední hodiny života a on nemá nic lepšího na práci než spát. Napadlo ho, jak se asi usíná odsouzencům, kteří vědí, že je ráno čeká šibenice.

Byl tak vyčerpaný, že ani tahle myšlenka jím nepohnula. Než přestal vnímat, zahlédl McKenziho, jak kontroluje teplotu a zaznamenávají do svého diagramu stejně pečlivě, jako když astrolog sestavuje horoskop.

Patnáct metrů nad nimi, tedy ve vzdálenosti, která se dala při zdejší malé gravitaci překonat jediným dlouhým krokem, už nadcházelo ráno. Na Měsíci nesvítá, zato však se po celé hodiny zračí na obloze příslib červánků. Dříve než sluneční paprsky sem doletí sálavý kužel zvířetníkového světla, které je na Zemi tak vzácnou podívanou. Nekonečně pomalu se šíří nad horizont a roste a sílí až do okamžiku, kdy se přiblíží východ Slunce. V té chvíli vytvoří třpytivou korunu nádherných duhových barev — a pak se počne na obzoru vinout nekonečná jasnější ohnivá nit slunečních paprsků, které se po patnácti dnech temnoty opět objeví. Měsíc se otáčí pomalu, proto trvá přes hodinu, než se Slunce vyhoupne nad obzor, ale noc skončí už prvním zábleskem.

Inkoustový odliv rychle postupoval z Moře žízné, jak prudké svítání zahánělo temnotu. Po jednotvárně neveselé ploše se rozběhly téměř vodorovné paprsky. Kdyby byl nějaký předmět z moře vyční-

val, pátravé světlo by protáhlo jeho stíny na stovky metrů a okamžitě by jej objevil pro všechny zachránce.

Jenže na Moři žízně žádní zachránci nebyli. Kluzáky I a II se bezvýsledně pachtily na Kráterovém jezeře, asi patnáct kilometrů odtud. U nich byla dosud tma. Potrvá ještě dva dny, než se Slunce přehoupne přes hory, ačkoli jejich vrcholky už teď ozařovalo svítání. Ostrá hranice světla se bude posunovat po úbočích hor — mnohdy jen tak rychle, že by jí stačil chodec — až do chvíle, kdy Slunce vystoupí tak vysoko, že jeho paprsky dosáhnou do jícnu kráteru.

Zatím tam zářilo světlo umělé. Blikalo mezi skalami v místech, kde záchranná četa fotografovala sesuvy, které se tiše svezly z hor, když se Měsíc ve spánku zachvěl. Za hodinu doletí fotografie na Zem a za tři hodiny je uvidí celý obydlený svět.

Pro cestovní kanceláře to bude špatná reklama.

Když se kapitán Harris probudil, byla už teplota znatelně vyšší. Vzbudil se o dobrou hodinu dřív, než měl nastoupit hlídku, ale nikoli teplem, třebaže začínalo být hodně nepříjemné.

Pat na palubě Seléné nikdy nestrávil noc, ale dobře znal všechny zvuky, které mohla loď vydávat. Když neměla zapnuté motory, byla téměř tichá. Člověk musel hodně napínat uši, aby postřehl šumot vzduchových pump a nevýrazné bušení chladicího zařízení. Známé zvuky slyšel jako dřív, nic se na nich nezměnilo. Ale přidal se k nim další.

Byl to jakýsi sotva slyšitelný šepot, tak slabý, že si v jedné chvíli nebyl jistý, jestli neexistuje jen v jeho představách. Připadalo mu neuvěřitelné, že by něco tak nepatrného mohlo proniknout hradbou spánku k jeho podvědomí. Ani teď, když byl vzhůru, nedokázal určit, odkud to vychází.

Najednou pochopil, proč ho to vzbudilo. Rozespalost z něho vmžiku spadla. Vyskočil a přitiskl ucho ke dvojitém dveřím. Záhadný zvuk přicházel zvenčí!

Slyšel ho docela určitě, sice slabě, ale zřetelně, a naskočila mu husí kůže. Nemůže se mýlit. Kolem stěn Seléné se šeptavě přelévá nekonečný proud zrnek prachu jako přízračná písečná bouře. Co to znamená? Dalo se snad Moře žízně znovu do pohybu? A jestliže tomu tak je, bere Seléné s sebou? Na lodi není ani stopy po nějakém chvění nebo pohybu, to jen okolní svět se sune kolem —

Tiše a po špičkách vykročil Pat do zešeřelé kabiny, aby nevyrušil spáče. Hlídku měl dr. McKenzie. Seděl schoulený na sedadle řidiče a vyhlížel z nevidomých oken. Když k němu Pat přistoupil, otočil se a zašeptal: „Vzadu se něco děje?“

„Nevím, pojd'te se podívat.“

V přípravně na zádi přitiskli uši na dveře a dlouho naslouchali tajemnému šumění. Po chvíli McKenzie řekl: „Posunuje se tam prach, to je jasné — ale proč? To je další záhada.“

„Jak to další?“

„Ovšemže další. Ani s teplotou není všechno v pořádku. Nevím, co se děje. Stoupá sice, ale ne tak rychle, jak by měla.“

Fyzik byl zřejmě nelibě dotčen, že jeho propočty nevycházejí, zatímco pro Pata to byla od počátku katastrofy první příznivá zpráva.

„Tím se netrapte, chybu můžeme udělat každý. A jestli to pro nás znamená zůstat o pár dní déle naživu, pak ji vítám.“

„Ale já jsem se určitě nezmýlil, vždyť se jedná o elementární výpočet. Víme, kolik tepla produkuje dvaadvacet lidí, a to se nemůže jen tak někam podít.“

„Když spí, nevydávají tolik tepla. Třeba je to v tom.“

„Snad si nemyslíte, že jsem zapomněl na něco tak samozřejmého,“ ohradil se vědec nedůtklivě. „Částečně to přináší vysvětlení, ale ne úplně. Musí být ještě jiný důvod, proč se prostředí nezahřívá tak rychle, jak by mělo.“

„Bud'me vděční, že tomu tak je, a nepřemýšlejme o tom,“ řekl Pat. „Ale mimochodem, co říkáte těm zvukům?“

Na McKenziem bylo vidět, jak váhavě se soustřeďuje na nový problém.

„Prach se pohybuje a my ne, čili to musí být úzce lokální záležitost. Dokonce se mi zdá, že koluje pouze u zádě kabiny. Pochybuji, že to má nějaký význam.“

Ukázal na přepážku, kterou měli za zády: „Co je za tím?“

„Motory, kyslíkové nádrže, chladičí zařízení —“

„Chladičí zařízení! No ovšem! Vzpomínám si, že jsem něco takového zahlédl, když jsem nastupoval. Žebra chladičů jsou tady za námi, je to tak?“

„Ano.“

„V tom případě jsem doma. Chladiče se přehřály do té míry, že způsobily koloběh prachu, jako by tomu bylo u kterékoli zahřívané

tekutiny. Máme tedy venku prachovou nádrž, která odčerpává zbytečné teplo. Budeme-li mít trochu štěstí, teplota se nám ustálí. Příjemné to sice nebude, ale dá se v tom vydržet.“

Přede dvěma muži svítila v karmínovém příšeří jiskra naděje. První se ozval Pat: „Jistě je to tak, jak říkáte. Snad se naše špatná karta obrací.“

Pohlédl na hodinky a v duchu počítal.

„Touhle dobou vychází nad Mořem žízně Slunce. Ze základny vyšlou prašné kluzáky, aby nás jely hledat. Naši přibližnou polohu určitě znají. Vsadím se deset ku jedné, že za pár hodin nás najdou.“

„Neměli bychom to říct komodorovi?“

„Ne, nechtě ho spát. Zaslouží si odpočinek víc než kdokoli z nás. Tahle novina klidně počká do rána.“

McKenzie odešel a Pat se pokusil znovu usnout. Ale nedařilo se mu to. Ležel s otevřenýma očima v červeném přítmí a přemítal, jak vrtkavý je běh osudu. Prach, který je nejdřív pohltil a pak jim hrozil upečením zaživa, přichází teď na pomoc a odnáší konvekčními proudy přebytečné teplo na povrch. Udrží-li se tyhle proudy v činnosti i později, až vycházející Slunce zaplaví Moře žízně svým žářem, to se neodvážil odhadnout.

Prach za stěnou šuměl bez ustání a Pat si najednou vzpomněl na starodávné přesýpací hodiny, které kdysi v dětství viděl. Když se postavily náplní vzhůru, proudil písek úzkou štěrbinou do dolejší komory a jeho stoupající hladina označovala běh minut a hodin.

Dokud nebyly vynalezeny opravdové hodiny, nesčetné zástupy lidí řídily své dny podle propadávajících zrníček písku. Ale dosud nikomu, tím si byl Pat naprosto jistý, neodměřoval životní dráhu kolující prach.

SEDMÁ KAPITOLA

V Clavius City skončil právě guvernér Olsen a ředitel cestovní kanceláře Davis poradu s právním oddělením. Nebylo to příjemné zasedání. Většinu času strávili nad formuláři o odmítnutí zákonné odpovědnosti, které pohřešovaní turisté podepsali, než nastoupili cestu. Ředitel Davis byl ostře proti tomuto opatření, když se s výlety začínalo, a dokazoval, že to zákazníci odradí, ale právníci z administrativy trvali na svém. Teď byl Davis hrozně rád, že právníci tehdy prosadili svou.

Rovněž byl rád, že úřady v Port Rorisu pracují spolehlivě. Seznamy cestujících se leckde považovaly za zbytečnou formalitu a úředníci je klidně ignorovali. Tady měli před sebou úplný seznam pasažérů ze Seléné a všechny jejich podpisy - s jedinou výjimkou, o níž se právníci dosud přeli.

Komodor, který cestoval inkognito, byl v seznamu veden jako R. S. Hanson a možná se tímto jménem také podepsal. Podpis však byl tak nečitelný, že to mohlo být i Hansteen. Těžko rozhodnout, dokud ze Země nepošlou rádiem faksimile jeho pravého podpisu. Možná to nebylo důležité, ale guvernér se cítil ke komodorovi vázán určitou odpovědností. Vůči ostatním cestujícím neměli odpovědnost právní, ale morální. Museli se snažit aspoň je nalézt a slušně pohřbít. Guvernér rozhodl, že v praxi tento problém vyřeší hlavní inženýr, který byl v Port Rorisu.

Lawrence se málokdy do něčeho pouštěl s tak malým nadšením. Dokud byla naděje, že cestující ze Seléné jsou naživu, byl by pohnul nebem, Zemí i Měsícem, aby je našel. Ale protože jsou už jistě mrtví, neviděl důvod, proč riskovat životy dalších lidí, aby je našli a vykopali. Jemu osobně se zdálo, že stěží najde lepší místo odpočinku než tady mezi věčnými pahorky Měsíce.

Hlavní inženýr Robert Lawrence v nejmenším nepochyboval, že cestující jsou mrtví. Všechna dosavadní fakta tomu nasvědčovala až příliš přesvědčivě. Otřes půdy nastal přibližně v době, kdy Seléné

měla opouštět Kráterové jezero, a soutěska byla nyní do polovičky zasypaná sesuvy. I ten nejmenší by ji byl rozdrtil jako papírovou hračku a pasažéři by zahynuli v několika vteřinách, které stačily k úniku vzduchu. Kdyby se byl člun s dávkou neuvěřitelného štěstí vyhnul rozdrčení, byli by zachytili jeho rádiové signály. Životnost malého radiomajáku byla vypočítaná tak, aby vydržel i nejbezohlednější zacházení, a jestliže zklamal i on, musela to být pěkná havárie

Prvním úkolem bude zaměřit vrak, což asi nebude obtížné, třebaže je pohřben pod tunami sutin. Mají k dispozici přístroje na průzkum a celou škálu detektorů kovu, které by Seléné mohly objevit. Jestliže došlo k proražení kabiny, vzduch z vnitřku unikl do téměř vzduchoprázdného prostoru na Měsíci. I nyní, po mnoha hodinách, by stopy kyslíčníku uhlíčitého a kyslíku dokázal zachytit detektor plynů, kterého se užívalo k přesnému označení trhlin ve vesmírných lodích. Jakmile se kluzáky vrátí na základnu pro pohonné látky a ke kontrolní údržbě, vydá příkaz, aby dostaly plynové detektory, a pošle je pátrat kolem skalních útesů.

Nalézt vrak bude asi snadné, ale nemůže zaručit menší rozpočet na záchranné práce než sto milionů. (V duchu si představil obličej guvernéra, kdyby před ním vyslovil takovou sumu.) Vyprostit Seléné nebude jen tak! Jednak bylo fyzicky nemožné dopravit do oné oblasti těžké stroje, potřebné na odstranění tisíců tun šterku. Křehké kluzáky tu nebyly nic platné. Aby se dalo pohnout sesutou horninou, musely by se na místo dopravit speciální měsíční buldozery a ze Země objednat několik nákladních raket výbušnin, jimiž by se prorazila cesta v horách. Ovšem celý ten plán byl v podstatě absurdní. Inženýr Lawrence sice chápal guvernérovo stanovisko, ale musel by být blázen, aby nechal uvalit na své už tak dost přetížené technické oddělení tenhle sisyfovský úkol.

S velkou obezřetností se dal do koncipování zprávy, protože guvernéř nebyl z těch lidí, pro které „ne“ je odpovědí. Zpráva mohla v podstatě znít takto: a) Žádaný úkol je téměř neproveditelný, b) Pokud by se záchranné práce podařilo zahájit, stály by miliony a nevyučovaly ztráty dalších lidských životů, c) Nemá to stejně žádnou cenu.

Jelikož ovšem otevřenost by mu neposloužila, rozvedl Lawrence různé důvody a zpráva mu vyšla na víc než tři tisíce slov.

Když dodiktoval, odmlčel se, aby si utřídl myšlenky, a protože ho už nic nenapadlo, dodal: „Po jedné kopii guvernérovi na Měsíci, hlavnímu inženýrovi na odvrácené straně, řediteli dopravního střediska, řediteli cestovní kanceláře, centrální kartotéce. Označit jako Důvěrné.“

Pak stiskl přepisovací knoflík. Za dvacet vteřin dvanáct stránek jeho hlášení vypadlo z telefaxu bezvadně napsaných a opatřených interpunkcí, i některá malá gramatická nedopatření byla opravena. Zběžně stránky prohlédl, aby se ujistil, že jeho elektrická sekretářka neudělala chybu. Stalo se jí to někdy, zvláště když byl nával práce a musela současně přijímat diktáty z několika stran. A potom, i dokonalý stroj (zajímavé, že o tomhle stroji se vždycky mluvilo v ženském rodě) nedokázal někdy zmoci všechny výstřelky angličtiny. Proto si každý prozíravý úředník konečné znění prohlédl, než je odeslal. Kdo se ve všem spolehl na automaty, vystavoval se nebezpečí, že se v jeho zprávách objeví směšné zkomoleniny. Lawrence dočetl asi do poloviny, když zazvonil telefon.

„Máte na lince Lagrange II,“ řekl spojař, tentokrát náhodou člověk. „Chce s vámi mluvit nějaký pan doktor Lawson.“

Lawson? Kdo to k čertu je? vzpomínal hlavní inženýr. Pak na to přišel. To je ten astronom, který se věnuje teleskopickému pozorování. Ale někdo říkal, že to nemá žádnou cenu.

Hlavnímu inženýrovi se dosud nedostalo pochybného potěšení setkat se s dr. Lawsonem. Nevěděl, že je to neurotický, ale ohromně bystrý mladík, a především — což bylo v tomto případě velmi důležité — hrozně paličatý.

Lawson už začal rozmontovávat detektor, jímž chtěl za pomoci infračervených paprsků hledat Seléné, ale pak přestal a znovu přemýšlel o svém počínání. Když už má tenhle zatracený krám pohromadě, proč by ho z čiré vědecké zvědavosti nevyzkoušel? Tom Lawson se plným právem pyšnil, že pracuje jako praktický experimentátor. Ve věku, kdy většina lidí, kteří si říkali astronomové, byli ve skutečnosti matematici a observatoř neznali ani z dálky, byl jeho případ neobvyklý.

Byl už tak unavený, že ho kupředu hnala jen umíněnost. Jestliže mu pozorování nevyjde napoprvé, nechá toho, dokud se trochu nevyspí. Avšak díky Štěstěně, která se občas objeví jako odměna za

dobře vykonanou práci, detektor zabral. Po malých úpravách se na stínítku začal tvořit obrys Moře žízně.

Vystupoval řádek po řádku jako obraz ve starodávné televizi, jak detektor přejížděl infračervenými paprsky sem tam po povrchu Měsíce.

Světlé plošky označovaly relativně teplé oblasti a tmavé plošky oblasti chladu. Kromě zářivého pásu, jehož se už vycházející Slunce dotklo svým ohněm, bylo celé Moře žízně tmavé. Avšak když se Tom podíval hodně zblízka, uviděl v té temnotě slaboučké stopy. Leskly se tak tence jako cestičky, které na Zemi za sebou nechává slimák v zahradě zalité měsíčním světlem.

Nebylo pochyb, že to je tepelná stopa Seléné. Tamhle jsou ještě daleko slabší stopy po prашných kluzácích, které tu po ní pátrají. Jejich stopy mířily k Nedostupným horám a tam se ztrácely z jeho zorného pole.

Byl tak unavený, že je nedokázal prozkoumat podrobně, ale stejně už na tom nezáleželo, neboť se jen potvrdila známá fakta. Jedinou satisfakcí, která byla pro něho nad jiné důležitá, bylo zjištění, že další zařízení, které sám zkonstruoval, se podrobuje jeho vůli. Z archivních důvodů si stínítko vyfotografoval a pak se dopotácel do postele, aby dospal, co se dá.

Za tři hodiny se probudil z neklidného podřimování. Přestože zůstal v posteli ještě hodinu, byl stále unavený. Něco mu vrtalo hlavou a nedalo mu to spát. Stejně jako slabý šum proudícího prachu vyrušil Pata Harrise v zasypané Seléné, tisíce kilometrů od něho vytrhovala Torna Lawsons ze spánku sotva postřehnutelná odchylka od normálu. Lidská mysl má mnoho hlídačů. Někdy štěkají, i když to není zapotřebí, ale moudrý člověk nikdy nenechá jejich výstrahu bez povšimnutí.

Tom Lawson vyšel z nepořádného kamrlíku, který byl jeho soukromím na Lagrange, s očima zarudlýma nevyspáním. Připoutal se k nejbližšímu pohyblivému pásu a plul beztláznými chodbami do observatoře. Zavřel dobré jitro (ačkoli už bylo dost pozdě odpoledne podle času užívaného na družici) na kolegy, kteří ho nespátřili včas, aby se zachránili před setkáním úhybnými pohyby. A pak, vděčen za to, že mu vyklidili pole, zasedl k přístrojům, které byly tím jediným, k čemu dokázal přilnout.

Vyškubl fotografii z polaroidu, v němž ležela po celou noc, a podíval se na ni. Tehdy si poprvé uvědomil stopu, která vystupovala z Nedostupných hor a končila na začátku Moře žízné.

Určitě ji viděl také včera večer, když se díval na stínítko, ale nevšiml si jí. Pro vědce to znamenalo vážné a téměř neodpuštělné opominutí. Tom Lawson na sebe dostal strašný vztek. Dopustil včera, aby vyvozené představy ovlivnily jeho pozorování.

Co tohle znamená? Zkoumal oblast zblízka pod lupou. Stopa končila v malé rozšířené proláklíně, která mohla mít v průměru asi sto metrů. Bylo to strašně divné. Vypadalo to, že se Seléné vynořila z Nedostupných hor a vznesla se do výše jako kosmická loď.

Toma napadlo, že se člun možná roztrhl a že tepelná vlna je pozůstatkem exploze. Jenže kdyby tomu tak bylo, spousta rozbitých věcí by byla tak lehká, že by plavala na povrchu. Prašné kluzáky by tyhle trosky nemohly přehlédnout, když tudy projížděly, jak o tom svědčila tenká, ale zřetelná stopa. Muselo se hledat jiné vysvětlení, ačkoli druhá alternativa se zdála nesmyslná. Nebylo snadné uvěřit, že něco tak těžkého jako Seléné by mohlo beze stopy zmizet v Moři žízné jen proto, že někde v okolí došlo k otřesům půdy. Rozhodně nemohl Lawson na základě svědectví jediné fotografie zavolat na Měsíc a tvrdit, že se pátrá na nesprávném místě. Ačkoli předstíral, že je mu mínění ostatních úplně lhostejné, hrozil se pomyšlení udělat ze sebe terč posměchu. Než se bude moci vytasit s touhle teorií, musí nashromáždit víc důkazů.

V dalekohledu se mu jevilo Moře žízné jako plochý a úplně rovný pruh světla. Detektor, který pátral infračervenými paprsky, tu nemohl pomoci. Tepelná stopa zmizela úplně, neboť ji před několika hodinami pohltilo Slunce.

Přesto nastavil detektor na maximální citlivost a pátral v oblasti, kde stopa končila. Co kdyby se z ní zachoval nepatrný zlomek, který by se ještě dal zachytit — skvrnka tepla, která se udržela a zůstala natolik zřetelná, aby ji detektor objevil v žáru měsíčního rána? Slunce stálo zatím nízko a jeho paprsky neměly smrtící sílu jako v poledne.

Mámí ho smysly? Zdálo se mu, že čas od času a jen na samé hranici možností přístroje vidí nepatrný zákmit tepla přesně v místě, kde skončila včerejší stopa.

Bylo to všechno k zešílení nepřesvědčivé — ani náznak důkazu, jaký potřebuje vědec, zvláště když se chce někomu předvést. Když si to nechá pro sebe, nikdo se o tom nedoví — ale jeho samého budou celý život trápit pochybnosti. Ovšem jestliže se v té věci bude angažovat, může vzbudit falešné naděje a budou se mu smát po celé sluneční soustavě, anebo ho obviní, že si chtěl udělat falešnou reklamu.

V sázce je sláva i pád, musí se rozhodnout. S vědomím, že se dopouští kroku, který může být pro něho osudný, zdráhavě zvedl telefon.

„Tady Lawson,“ řekl. „Spojte mě s ústřednou na Měsíci - bleskově.“

OSMÁ KAPITOLA

Na palubě Seléné právě končila snídaně, která byla dostatečná, ale nepříliš vábná. Někteří cestující si stěžovali, neboť suchary s lisovaným masem, kapka medu a sklenice vlažné vody neodpovídaly jejich představě o dobrém jídle. Ale komodor byl neoblomný: „Nevíme, jak dlouho se budeme muset stravovat ze zásob,“ vysvětloval, „a teplá jídla nemůžeme mít bohužel vůbec. Nemáme možnost je připravit a v kabině je už beztak dost teplo. Lituji, ale čaj ani káva nebude. Upřímně řečeno, myslím, že nikomu z nás neuškodí, když na pár dní snížíme počet kalorií.“ Vyklouzlo mu to dřív, než si vzpomněl na paní Schusterovou, a doufal, že jeho výrok nevztáhne jen na sebe. Ležela rozvalená přes půldruhého sedadla, a protože díky včerejšímu všeobecnému odstrojování neměla na sobě elastický pás, vypadala jako dobromyslný hroch.

„Nad námi právě vyšlo Slunce.“ pokračoval Hansteen, „a záchranné čtyry jsou už určitě venku. Zůstává otázkou času, kdy nás najdou. Je tu návrh, abychom na to uzavírali sázky. Slečna Morleyová, která nám vede deník, je bude přijímat.

A teď jaký budeme mít dnes program. Prosím pana profesora Džajavardhanu, aby oznámil, co pro nás přichystal zábavní výbor.“

Profesor byl mužík ptačího vzezření a jeho něžné tmavé oči nápadně vystupovaly z malého obličejce. Zřejmě přistupoval k sestavování zábavného programu velice vážně, neboť v drobné hnědé ruce svíral mohutný svazek poznámek.

„Jak již víte,“ začal, „zabývám se především divadlem, ale to nám tu bohužel není nic platné. Bylo by moc pěkné, kdybychom alespoň mohli číst divadelní text, dokonce jsem uvažoval o možnosti rozepsat některé role, ale máme naneštěstí tak málo papíru, že to nejde. Budeme muset vymyslet něco jiného.

Knih také nemáme mnoho a některé jsou příliš specializované. Za vhodné považuji dva romány, jednak univerzitní vydání Jezdce z neznáma, jedné z klasických kovbojek, a pak ten nedávno vydaný

milostný příběh z historie Pomeranč a jablko. Navrhuji, abychom sestavili pořadí předčítačů a romány četli nahlas. Má někdo nějaké námitky nebo lepší návrh?“

„Chceme hrát pokra,“ prohlásil zezadu rozhodný hlas.

„Nemůžete přece hrát karty celý den,“ protestoval profesor a odhalil tím, jak málo zná neakademický svět. Komodor mu přispěchal na pomoc.

„Čtení a poker půjdou docela dobře dohromady,“ řekl. „A kromě toho myslím, že tu a tam byste si měli odpočinout. Ty karty dlouho nevydrží.“

„Tak tedy s kterou knihou začneme? Hlásí se někdo k předčítání dobrovolně? Velmi rád budu číst sám, ale rozmanitost by byla zajímavější -“

„Nesouhlasím, abychom mrhali čas čtením Pomeranče a jablka,“ ozvala se slečna Morleyová. „Je to brak a většinou... tedy... téměř pornografie.“

„Jak to víte?“ zeptal se David Barret, Angličan, který před časem chválil čaj. Místo odpovědi se mu dostalo pohrdlivého zasupění. Profesor Džajavardhana se zatvářil nešťastně a pohledem poprosil komodora o pomoc. Tentokrát neuspěl. Hansteen zahloubané hleděl na druhou stranu. Bylo by osudné, kdyby se na něho cestující měli obracet s každou maličkostí. Chtěl, aby stáli na vlastních nohou, pokud to je možné.

„Tak dobře,“ prohlásil profesor, „abychom se vyhnuli nedorozumění, začneme s Jezdcem z neznáma.“

Ozvaly se výkřiky odporu: „Chceme Pomeranč a jablko!“, ale profesor kupodivu odolal. „Ta kniha je hodně dlouhá,“ vysvětloval, „mám vážné obavy, že bychom ji před zachráněním nedočetli.“ Odkašlal si, rozhlédl se po kabině, jestli jsou ještě další námitky, a pak začal číst velice příjemným, avšak dost monotónním hlasem.

„Úvod — Význam kovbojek v kosmickém věku. Napsal profesor anglistiky Karl Adams na základě materiálů z literárně kritických seminářů, které vedl na Chicagské univerzitě Kingsley Amis.“

Hráči pokeru zneklidněli a jeden z nich nervózně zkoumal ohmatané kousky papíru, které jim nahrazovaly karty. Ostatní posluchači se pohodlně usadili a ve tvářích se jim zračila nuda nebo očekávání. Slečna Wilkinsová odešla do přípravný kontrolovat zásoby. Melodický hlas pokračoval: „Jedním z nejméně očekávaných zvrátů

v literatuře našeho věku bylo oživení tradice romantických příběhů známých pod jménem kovbojky. Zmíněné příběhy zasazené do prostředí, které je neobyčejně přesně vymezeno časově i prostorově - odehrávají se na Zemi, ve Spojených státech amerických, přibližně v letech 1865 až 1900 -, patřily po mnoho let k nejoblíbenějším románům, jaké kdy svět znal. Spisovatelé jich vychrlili miliony a téměř všechny vyšly v bulvárních plátcích anebo v laciných knížkách, avšak pár kovbojek z tohoto množství si zachovalo hodnotu literární i jako svědectví o určité době, třebaže musíme stále mít na paměti, že spisovatelé popisovali éru, která skončila dávno před jejich narozením.

V souvislosti s dobýváním vesmírných prostor sluneční soustavy v sedmdesátých letech dvacátého století jeví se prerie na americkém Západě najednou tak směšně bezvýznamné, že čtenáři o ně ztratili zájem. Bylo to ovšem stejně nelogické, jako kdybychom se vzdali Hamleta proto, že události, které se zběhly na malém větrném zámku v Dánsku, nemohou mít kosmickou platnost.

V nedávných letech nastal obrat. Víme ze spolehlivých pramenů, že kovbojky patří k nejžádanějším titulům v knihovničkách kosmických linek, které obstarávají pravidelné spojení mezi planetami. Pokusme se proto odhalit důvody tohoto zdánlivého paradoxu - nalézt pojitko mezi starým Západem a novým vesmírem.

Nejlépe by se nám to asi podařilo, kdybychom se vzdali moderních vymožeností a představili si, že jsme opět v neuvěřitelně primitivním světě z roku 1870. Vytvořte si před očima obraz nesmírně rozlehlé pláně, která se táhne tak daleko, až splývá se vzdáleným obrysem zamlžených hor. Napříč touto krajinou se mučivě pomalu sune řada těžkých neohrabaných vozů. Kolem nich jedou na koních muži s puškami, neboť území patří Indiánům.

Vozy pojedou k vzdáleným horám déle, než dnes potřebuje loď luxusní linky k cestě ze Země na Měsíc. Rozloha prerie byla tehdy pro lidi, kteří jí šli tak odvážně vstříc, právě tak veliká, jako je pro nás celá sluneční soustava. V tom vidím jedno pojitko, které nás svazuje s kovbojskými romány. A jsou další, daleko závažnější. Abychom jim dobře porozuměli, musíme si nejprve objasnit roli eposu v literatuře —“

Zdá se, že všechno klapne, pomyslel si komodor. Hodina čtení postačí ažaž. Za tu dobu dokončí profesor Džajavardhana úvod a

přečte kus samotného románu. Pak se dají do něčeho jiného — pokud možno ve chvíli, kdy bude děj hodně napínavý, aby se příště posluchači sami k němu chtěli vrátit.

Druhý den pod prachem začal tedy bez obtíží a všichni se drží statečně. Ale kolik dní mají ještě před sebou?

Odpověď na tuto otázku závisela na dvou mužích, kteří od prvního okamžiku k sobě pocítili odpor, třebaže byli od sebe vzdáleni padesát tisíc kilometrů. Když hlavní inženýr Lawrence naslouchal Lawsonově zprávě o jeho pozorování, měl chuť mu ve všem odporovat. Astronom totiž nasadil svůj obvyklý nepříjemný tón, který zvlášť nebyl namístě, když se on, mladý začátečník, obracel na vysoce postaveného úředníka přinejmenším dvojnásobného stáří. Mluví se mnou, napadlo Lawrence, jako se žákem pomocné školy, kterému se všechno vysvětluje po lopatě. Nejdřív ho to bavilo, ale pak dostal vztek.

Když Lawson skončil, prohlížel si hlavní inženýr beze slova snímky, které přišly telefaxem v době jejich rozhovoru. První, zhotovený před východem Slunce, vypadal velmi slibně, ovšem podle jeho názoru nestačil jako jednoznačný důkaz. Druhý, braný po východu Slunce, neukazoval na kopii, která přišla, vůbec nic. Možná že na originálu snímku se něco našlo, ale hlavnímu inženýrovi bylo proti mysli spolehnout se v téhle věci na tak nepříjemného mladíka.

„Je to velmi zajímavé, pane doktore,“ řekl po chvíli. „Škoda že jste nepokračoval v pozorování v době, kdy jste pořídil první snímek. Možná že bychom mohli dojít k daleko určitějším závěrům.“

Při této výtce se Tomovi zpěnila krev, přesto, anebo právě proto, že byla oprávněná.

„Jestli si myslíte, že by to byl někdo zařídil líp -“ vyletěl na hlavního inženýra.

„Ale ne, říkám jen, co mohlo být,“ odpověděl Lawrence, protože se nechtěl pouštět do hádky. „K čemu nás vaše pozorování vede? Místo, které označujete, je zřejmě malé a jeho přesná poloha se nedá určit blíže než na půl kilometru. Na povrchu možná neuvidíme nic ani při denním světle. Máme nějakou možnost zaměřit je přesněji?“

„Existuje metoda, která se nabízí sama: užití téže techniky přímo na povrchu. Musíme pátrat v postižené oblasti detektorem s in-

fračervenými paprsky. Ten přesně zaměří každé teplé místočko, i když je o pouhý zlomek stupně teplejší než okolí.“

„To není špatný nápad,“ řekl Lawrence. „Zjistím, co se v tom dá zařídit, a jestli budu ještě něco potřebovat, zavolám vás. Zatím mockrát děkuji... pane doktore.“

Rychle zavěsil a otřel si čelo. V příštím okamžiku se dal spojit s družicí znova.

„Lagrange II? Tady hlavní inženýr z přivrácené strany. Rád bych mluvil s ředitelem výzkumu.“

„Profesor Kotelnikov? Tady Lawrence. Děkuji za optání, jde to. Právě jsem mluvil s doktorem Lawsonem od vás - ale ne, nic neprovedl, jen mi trochu pohnul žlučí. Pátrá po pohřešovaném prašném plavidle a domnívá se, že ho našel. Já si jen chci ověřit — je to schopný člověk?“

V následujících pěti minutách se toho dozvěděl o mladém dr. Lawsonovi ažaž. Dokonce víc, když se to tak vezme, než na kolik měl právo, třebaže hovor byl přísně důvěrný. Když se profesor Kotelnikov jednou odmlčel, aby nabral dech, skočil mu Lawrence do řeči hlasem plným porozumění: „Už chápu, proč se s ním snažíte vyjít. Chudák, ten měl dětství! Myslел jsem, že takové sirotčince vymřely s Dickensem a s dvacátým stoletím. Dobře že ten dům vyhořel. Myslíte, že ho zapálil on? Ne, nemusíte mi odpovídat, dověděl jsem se od vás, že dr. Lawson je vynikající pracovník, a to je vše, co potřebuji. Mockrát děkuju. A zastavte se tu u nás někdy.“

V následující půlhodině telefonoval Lawrence ještě mnohokrát na různé základny kolem Měsíce. Získal řadu informací a teď se podle nich hodlal zařídit.

Otec Ferraro z observatoře na Platónovi řekl, že Lawsonova myšlenka je rozhodně přijatelná. Sám prý pojal podezření, že centrum otřesů je spíš v Moři žízně než v Nedostupných horách, jenže to nemůže dokázat, protože moře dokonale tlumí veškeré záchvěvy. Ne — hloubka moře po celé ploše nebyla dosud změřena. Byla by to strašně jednotvárná práce a chtělo by to spoustu času. Sám pátral na několika místech teleskopickými tyčemi a nikdy nebylo dno hlouběji než necelých čtyřicet metrů. Podle jeho odhadu průměrná hloubka dosahuje sotva deseti metrů a při okrajích daleko méně. Detektor, který by pátral infračervenými paprsky, nemá, ale v tom by snad mohli pomoci astronomové z odvrácené strany.

Základna Dostojevský velmi lituje, ale detektor také nemá. Pracují jen s ultrafialovými paprsky. Doporučují obrátit se na základnu Verne.

Ano, ano, před lety jsme tu takové detektory mívali na zachycování spektrogramu u červených hvězd první velikosti. Jenže víte, co se stalo? Ukázalo se, že zbytky měsíční atmosféry jsou natolik husté, že nám ruší pozorování, a tak se celý výzkumný projekt musel odsunout dál do vesmíru. Zkuste to na Lagrange.

Když to došlo takhle daleko, zavolal inženýr Lawrence dopravní středisko a dotázal se na letový řád ze Země. Měl štěstí, ovšem jeho následující tah bude stát spoustu peněz a svolení k němu může dát jedině guvernér.

Guvernér Olsen měl jednu výbornou vlastnost. Nikdy se nedohadoval s technickým personálem o věcech, které patřily do jejich kompetence. Soustředěně vyslechl Lawrencovo sdělení a pak šel přímo k jádru věci.

„Jestliže je ta teorie pravdivá,“ řekl, „je možné, že jsou dosud všichni naživu?“

„Je to víc než možné, domnívám se, že je to pravděpodobné. Víme, že moře je mělké, takže nemohou být moc hluboko. Tlak na kabinu bude asi slabý. Možná že zůstala neporušená.“

„Chtěl byste, aby vám ten Lawson pomohl při pátrání?“

Hlavní inženýr rezignovaně rozhodil rukama.

„Lawson je ten poslední, koho bych tu chtěl,“ odpověděl.

„Ale myslím, že nám nic jiného nezbývá.“

DEVÁTÁ KAPITOLA

Když se o jejich rozhodnutí dověděl kapitán nákladní rakety Auriga, zuřil a posádka se nechovala o mnoho mírněji. Ale nedalo se nic dělat. Ve vzdálenosti deseti hodin od Země a pěti od Měsíce dostali rozkaz zastavit u Lagrange, což pro ně znamenalo nejen ztrátu rychlosti, ale i nové propočtení dráhy. A čekala na ně ještě další pohroma. Místo přistání v Clavius City je odveleli do Zapadákova v Port Rorisu, který byl prakticky právě na opačné straně Měsíce. Éter jiskřil vzkazy, jak všichni odříkali smluvené večere a schůzky na jižní polokouli.

Když Auriga zastavila asi sto kilometrů před výzkumnou stanicí, skvrnitě stříbrný kotouč měsíčního úplňku, jehož východní okraj vrásnily zřetelně viditelné hory, tvořil Lagrange II oslnivé pozadí. Blíž k družici nesměla, neboť i z této vzdálenosti vliv její výzbroje a zář trysek nepříznivě zasáhly citlivé pozorovací přístroje na Lagrange. V bezprostřední blízkosti Lagrange se směly pohybovat jen starodávné chemické rakety. Plazmové pohony a termonukleární zařízení byla přísně tabu.

Za dvacet minut po odchodu z Lagrange vstoupil na palubu Aurigy Tom Lawson. Nesl s sebou malý kufřík s osobními věcmi a mohutný kufr s přístroji. Pilot spojovací rakety nespěchal, ačkoli ho z Aurigy neustále urgovali. Nový pasažér nebyl uvítán příliš vřele. Kdyby byl někdo tušil, za jakým jede cílem, byli by ho přijali jinak. Avšak guvernér nařídil, že Lawsonovo poslání má zatím zůstat přísně tajné. Nechtěl mezi příbuznými pohřešovaných pasažérů vzbudit falešné naděje. Ředitel cestovní kanceláře by byl šel s touto zprávou nejraději hned ven. Zdůrazňoval, že tím dokážou, že dělají všechno, co je v jejich silách, ale Olsen trval na svém: „Počkáme, až jaké budou výsledky — teprve pak můžete něco pustit pro své přátele v tiskových agenturách.“

Jenže jeho rozkaz stejně přišel pozdě. Na palubě Aurigy byl Maurice Spenser, vedoucí redaktor Meziplanetárního zpravodaje,

který letěl převzít pobočku v Clavius City. Jeho poslední štací byl Peking, takže dost dobře nevěděl, má-li to považovat za povýšení nebo ponížení, ale každopádně to znamenalo změnu.

Na rozdíl od ostatních pasažérů ho odchylka od kurzu vůbec nemrzela. Zdržení si započítá do pracovní doby a jako každý ostřílený novinář vždycky vítal cokoli mimořádného, každé vybočení z vyjetých kolejí. Tady se určitě něco děje, když raketa s určením na Měsíc promarní několik hodin času a nepředstavitelné množství energie jen proto, aby zastavila u Lagrange a vzala na palubu nabručeného mladíka s několika zavazadly. A proč ta změna z Clavius City do Port Rorisu? „Máme rozkazy z nejvyšších míst na Zemi,“ řekl kapitán a zřejmě mluvil pravdu, když prohlásil, že nic jiného neví. Tohle tedy je záhada nad záhadu! Ale protože záhady byly Spenserovým chlebem, bystře rozebral možné důvody a dospěl k správnému závěru — anebo téměř správnému - hned napoprvé.

Určitě je to ve spojitosti s tím zmizelým prašným plavidlem, kolem kterého se nadělalo tolik rámusu, právě když odlétal ze Země. Ten vědec z Lagrange o něm určitě něco ví, anebo bude pomáhat při pátrání. Ale proč ty tajnosti kolem? To v tom bude nějaký skandál nebo chybný krok a úřady na Měsíci se ho snaží ututlat - prostý důvod, který bývá nejpádnější, nenapadl Spensera nikdy.

Po zbytek krátké společné cesty se vyhýbal konverzaci a pobaveně pozoroval, jak Lawson pohotově odmrští několik pasažérů, kteří se s ním chtěli dát do řeči. Spenser čekal na svou příležitost, a ta se naskytla třicet minut před přistáním.

Stěží se stalo náhodou, že ve chvíli, kdy bylo třeba upoutat se v sedadlech a raketa začala brzdit, octl se Spenser vedle Lawsons. Seděl s ostatními patnácti cestujícími v malinkém zatemněném salonku a pozoroval rychle se přibližující Měsíc. Jeho obraz se promítal z objektivu na vnější straně trupu lodi dovnitř na obrazovku a zdál se ostřejší a jasnější než skutečná pozorovací okénka, která byla konstrukčním hazardem, proti němuž projektanti bojovali zuby nehty.

Dramaticky se zvětšující obraz krajiny poskytoval úžasný a nezapomenutelný pohled, ale Spenser ho viděl sotva jedním okem. Ve slabém odrazu světla z obrazovky pozoroval výrazné orlí rysy svého souseda.

„Tady někde se snad ztratil ten člun s turisty,“ začal, jako by mu na tom vůbec nezáleželo.

„Ano,“ odpověděl Tom po značné odmlce.

„Já se na Měsíci nevyznám. Nevíte náhodou, kde tak asi mají být?“

Za dlouhá léta novinářského působení se Spenser přesvědčil, že i odmítaví lidé, s kterými nic na světě nehne, s těžší odolají pokušení podat informaci, když to člověk navlékne tak, aby mohli uplatnit své vynikající znalosti a měli pocit, že prokazují tazateli velikou laskavost. Tenhle trik mu vyšel u devíti z deseti případů a podařil se i nyní.

„Tady jsou,“ řekl Tom Lawson a ukázal na střed obrazovky. „Tohle jsou Nedostupné hory a kolem nich Moře žízně.“

Spenser zíral s nepředstíraným obdivem i bázní na ostře řezané černé a bílé útesy hor, k nimž se řítily. Doufal, že pilot, ať už je to člověk nebo stroj, je zkušený a ví, co má dělat. Zdálo se, že loď klesá k Měsíci příliš rychle. Po chvíli si uvědomil, že se stáčí směrem k ploššímu území na levé straně obrazovky. Hory a ta podivná šed', která je obklopovala ze všech stran, pomalu mizely ze středu obrazu.

„Port Roris,“ začal neočekávaně vykládat Tom sám od sebe a ukázal na sotva viditelnou černou tečku v levém rohu. „Tam přistaneme.“

„To jsem rád, nelíbilo by se mi snést se do hor,“ navázal Spenser, pevně odhodlán udržet konverzaci u tohoto tématu. „Jestli se ti chudáci ztratili v téhle pustině, už je nikdo nenajde. Taky jsem slyšel, že prý je zasypala lavina.“

Tom se pohrdavě zasmál

„To určitě!“ ozval se.

„Není to pravda?“

Tom si opožděně uvědomil, jaké dostal pokyny.

„Nic dalšího vám nemůžu říct,“ odpověděl týměž samolibým a sebejistým tónem.

Spenser začal okamžitě mluvit o něčem jiném. Dozvěděl se dost, aby se mohl rozhodnout.

Clavius City bude muset počkat. Pár dní se zdrží v Port Rorisu.

O správnosti svého počínání se znovu ujistil při přistání, kdy závistivým zrakem sledoval dr. Lawsons, který prošel zdravotní, celní, policejní a finanční kontrolou za pouhé tři minuty.

Kdyby někdo naslouchal u pomyslné klíčové dírky za dveřmi Seléné, byl by na rozpacích, co si myslet o zvucích vycházejících zevnitř. Kabina se chvěla jedenadvaceti hlasy, které téměř ve stejném počtu tónin prozpěvovaly „živijó, mnoga ljeta živijó.“

Když hluk polevil, ozval se komodor Hansteen: „Nevzpomněl si ještě někdo kromě paní Williamsové, že má narozeniny? Víím, že dámy, když dosáhnou určitého věku, raději o narozeninách nemluví.“

Nikdo se nehlásil, ale nad všeobecný smích vynikl hlas Davida McKenzieho.

„Narozeniny provází zvláštní kouzlo - často jsem na ně vyhrál sázku při různých večírcích. Všichni vííme, že rok má tři sta šedesát pět dní. Jak velkou skupinu lidí je podle vašeho názoru nutné dát dohromady, aby byla padesátiprocentní pravděpodobnost, že dva z nich budou mít narozeniny v týž den?“

Přítomní o jeho otázce přemýšleli a po krátké odmlce někdo řekl: „No asi polovinu z tří set šedesáti pěti. Řekněme sto osmdesát.“

„To je obvyklá odpověď - bohužel nesprávná. Jestliže máte skupinu více než dvaceti čtyř lidí, je pravděpodobnost víc než padesátiprocentní, že dva z nich budou narozeni týž den. Je mi líto, ale je tomu tak. A když se sejde víc než čtyřicet lidí, devětkrát z deseti případů se stane, že dva jsou narozeni v týž den. Máme možnost se přesvědčit, jestli se má teorie osvědčit u nás, když je nás dvaadvacet. Můžeme to zkusit, komodore?“

„Samozřejmě. Obejdu místnost a každý mi řekne datum narození.“

„To ne,“ protestoval McKenzie. „Tak by se dalo švindlovat. Data se musí napsat, aby nikdo o narozeninách druhých nevěděl.“

Pro tento účel byla obětována jedna málo potištěná stránka turistického průvodce, z níž se natrhalo dvaadvacet lístečků. Když lístečky vybrali a porovnali, ukázalo se k všeobecnému překvapení a k zadostiučinění dr. McKenzieho, že Pat Harris a Robert Bryant se narodili 23. května.

„To je náhoda!“ vykřikl místní skeptik a podnítil tím čilou matematickou diskusi mezi většinou mužského osazenstva. Dámy nejevily zájem. Těžko říci, zda je odradila matematika, anebo že se o narozeninách raději zásadně nebaví.

Když se komodorovi zdálo, že už debata trvá dost dlouho, zaklepal, aby si zjednal pozornost.

„Dámy a pánové,“ řekl zvýšeným hlasem. „Přejdeme teď k dalšímu bodu programu. S radostí konstatuji, že zábavní výbor, který se skládá z paní Schusterové a profesora Džava — ehm — profesora Džajavardhany, přišel s nápadem, který nás určitě pobaví. Navrhuji, abychom ustavili vyšetřovací soud a po řadě tu všechny podrobili křížovému výslechu. Předmětem soudního šetření bude odpověď na otázku, proč jsme letěli na Měsíc. Je možné, že někdo nebude chtít být vyslýchán — polovina z nás možná prchá před policií nebo před manželkou, co já vím. Ponecháváme každému volnost, aby svědectví odmítl, ale nikdo se na nás nebude smět zlobit, když z toho vyvodíme nejfantastičtější závěry. Co tomu návrhu říkáte?“

U někoho se setkal s čirým nadšením, jinde se ozvalo ironické vrčení nesouhlasu, ale jelikož se nikdo nepostavil rozhodně proti, komodor pokračoval. Téměř automaticky ho zvolili předsedou soudu a stejně automaticky byl pověřen Irving Schuster funkcí vyšetřovatele.

Dvě sedadla v první řadě vpravo obrátili čelem vzad, takže se odtud snadno dal přehlédnout zbytek kabiny. Tato úprava měla sloužit za společnou stolicí pro předsedu soudu a pro vyšetřovatele. Když se všichni usadili, vyzval je soudní úředník (to jest Pat Harris) ke klidu a předseda pronesl krátký projev.

„Naším předmětem šetření nejsou trestné činy,“ řekl a s jistými obtížemi se snažil zachovat vážný obličej. „Tenhle soud pouze znamená svědecké výpovědi. Pokud by se některému svědkovi zdálo, že můj učený kolega zachází příliš daleko, může se odvolat. Nyní prosím soudního úředníka, aby předvolal prvního svědka.“

„Ehm... Vaše Ctihodnosti... kdo je prvním svědkem?“ zeptal se celkem rozumně soudní úředník.

Po desetiminutové diskusi mezi soudem, učeným poradcem a svárlivými členy obecnosti se podařilo dohodnout na tomto důležitém bodě. Rozhodli, že se jména budou tahat, a jako první byl vytažen David Barrett.

Svědék s lehkým úsměvem na tváři postoupil vpřed a postavil se v úzké uličce před soudcovskou stolicí.

Irving Schuster, který ani nevypadal, ani se necítil zvlášť úředně v nátělníku a v podvlékačkách, si dodal vážnosti mohutným zakašláním.

„Jmenujete se David Barrett?“

„Ano, jmenuji.“

„Vaše zaměstnání?“

„Zemědělský inženýr v důchodu.“

„Pane Barrette, objasnil byste soudu podrobně, proč jste se vypravil na Měsíc?“

„Zajímalo mě, jak to tu vypadá, a měl jsem čas i peníze.“

Irving Schuster zamžoural na Barretta za tlustými skly svých brýlí. Věděl, že to svědka vždycky zneklidní. V kosmickém věku byly brýle výstředností, avšak lékaři a právníci, zvláště starší, si na ně dosud potrpěli. Brýle se do jisté míry dokonce staly symbolem právnického a lékařského povolání.

„Tak vás zajímalo, jak to tu vypadá,“ opakoval Schuster. „To nám nic neříká. Proč vás to zajímalo?“

„Otázka je stylizována tak nevyhraněně, že na ni nemohu odpovět. Proč člověk vůbec něco dělá?“

Komodor Hansteen si oddechl a pobaveně se usmál. Podařilo se přesně to, co si přál - pasažéři bez zábran mluví a dohadují se o něčem, co všechny zajímá, a přitom nehrozí nebezpečí, že se pohádají nebo si vjedou do vlasů. Kdyby k něčemu takovému došlo, je tu on, aby zjednal v soudní síni pořádek.

„Připouštím,“ pokračoval vyšetřovatel, „že má otázka mohla být formulována přesněji. Pokusím se ji přestylizovat.“

Chvilku přemýšlel a hrabal se v poznámkách. Bylo to pár stránek z turistického průvodce. Na několika okrajích měl sice naškrábáno pár otázek, ale ve skutečnosti si listiny připravil kvůli efektu a aby získal čas na rozmyšlenou. Nikdy se neobjevil u soudu s prázdnými rukama, protože často pár vteřin, během nichž mohl v duchu uvažovat, bylo k nezaplacení.

„Rozuměl byste lépe, kdybych se zeptal, zda vás zaujaly krásy Měsíce předváděné v krátkých filmech?“

„Ano, částečně tomu tak bylo. Prostudoval jsem turistickou literaturu a samozřejmě jsem viděl filmy a chtěl jsem poznat, jestli je skutečnost taky taková.“

„A je taková?“

„Řekl bych,“ zněla strohá odpověď, „že Měsíc překonal mé očekávání.“

Všichni se smáli a komodor bušil do opěradla své židle.

„Ticho!“ volal. „Jestliže tu nebude ticho, dám vyklidit soudní síň.“

Správně předpokládal, že na ta slova vypukne ještě větší řehot, a tentokrát mu nechal přirozený průběh. Když konečně veselí opadlo, pokračoval Schuster tónem, jímž se na Zemi ptával: „Kde jste byl v noci na dvaadvacátého?“

„To je velice zajímavé, pane Barrette. Tak vy jste vážil cestu na Měsíc a nelitoval peněz, abyste tu něco viděl. Ale povězte nám - viděl jste už Velký kaňon na řece Colorado?“

„Neviděl, vy snad ano?“

„Pane předsedo!“ ohradil se Schuster. „Svědék odbočuje od tématu.“

Hansteen přísně pohlédl na pana Barretta, který se nezdál ani trochu zahanben.

„Není na vás, pane Barrette, abyste se vyptával. Vy máte na otázky odpovídat, ne je klást.“

„Omlouvám se slavnému soudu, vaše lordstvo,“ odpověděl svědek.

„Hmm... jsem já vlastně... vaše lordstvo?“ zeptal se Hansteen nejistě a obrátil se o radu k Schusterovi. „Myslel jsem, že jsem Vaše Ctihodnost.“

Právník se nad problémem vážně zhloubal.

„Navrhuji, pane předsedo, aby každý svědek užíval oslovení, na které je zvyklý ve své zemi. Pokud bude prokazovat soudu patřičnou úctu, je to v pořádku.“

„Dobře tedy, pokračujte ve výslechu.“

Schuster se znovu obrátil na svědka.

„Rád bych věděl, pane Barrette, proč jste považoval za nutné vypravit se na Měsíc, když na Zemi je ještě mnoho míst, která jste neviděl. Mohl byste uvést dostatečný důvod pro tak nelogické počínání?“

To byla správná otázka z okruhu, který zajímal všechny, a Barrett se snažil vážně na ni odpovědět.

„Na Zemi jsem už viděl moc věcí,“ začal zvolna dokonalou angličtinou, která je v dnešní době pomalu stejnou vzácností jako Schusterovy brýle. „Strávil jsem dovolenou v hotelu Everest, navštívil jsem oba póly, dokonce jsem sestoupil do propasti Kalypsó. Nějakou povědomost o naší planetě tedy mám. Dá se říct, že mě tam už

nedokáže nic překvapit. Na druhé straně Měsíc znamenal pro mě něco úplně nového, nový svět, na který se člověk může dostat za necelých čtyřiaadvacet hodin. Volání toho nového jsem nedokázal odolat.“

Hansteen poslouchal pomalý a promyšlený rozklad pana Barretta jen na půl ucha. Při jeho odpovědi nenápadně pozoroval publikum. Za ty dva dny už měl dostatečně jasnou představu o posádce a pasažérech Seléné a pro sebe se rozhodl, na koho by se dalo spolehnout a s kým by byly potíže, kdyby se situace zhoršila.

Klíčové postavení zaujímal samozřejmě kapitán Harris. Typ lidí, jako byl on, znal komodor velmi dobře. Hodně už jich potkal ve vesmíru a ještě víc v technických učilištích pro kosmonauty. Kdykoli tam přednášel, vždycky byla první řada obsazena vymydlenými a hladce oholenými Paty Harrysy. Pat je člověk, který rozumí své věci a přitom není ctižádnostivý. Patří k mladíkům, kteří se zajímají o stroje a mají do té míry štěstí, že najdou zaměstnání, které jim sedí a nevyžaduje od nich nic jiného než trochu svědomitosti a zdvořilosti. (Pokud se týká té druhé ctnosti, určitě si na něho krásné pasažérky nikdy nestěžují.) Je oddaný zaměstnanec, svědomitý a bez vlastní představitivosti, pracuje podle potřeby a nakonec statečně zemře a nenadělá kolem toho žádné cavyky. Touto předností se nemohou vždy pochlubit lidé daleko schopnější, a přitom právě ji budou ztraceně potřebovat, jestliže budou na palubě člunu ještě ode dneška za pět dní.

Pokud se týče udržování provozu v kabině, je slečna Wilkinsová skoro stejně důležitá jako kapitán. Ta ovšem rozhodně nepatří k stereotypní představě letušky ve vesmíru — dívky nezajímavě krásné se strnulým úsměvem. Hansteen si udělal úsudek, že to je mladá dáma s vyhraněnou povahou a rozsáhlým vzděláním, které ovšem mělo mnoho letušek, které znal.

Na posádku má štěstí.

A jak to vypadá s cestujícími? I ti samozřejmě převyšují obvyklý průměr, jinak by se nevypravili na Měsíc. V Seléné se vytvořil oslnivý rezervoár rozumu a nadání a jen ironií osudu se stalo, že ani rozum, ani nadání tu nejsou nic platné. Tady bylo zapotřebí charakteru a statečnosti, zkrátka hrdinství.

V kosmickém věku vědělo jen málo lidí, co znamená fyzické hrdinství. Od narození do smrti se nikdy nesetkali s nebezpečím.

Muži a ženy, kteří sedí před ním v Seléné, nemají průpravu pro to, co na ně čeká, a komodor dostal strach, že už dlouho nedokáže udržovat náladu hrami a zábavou.

Počítal, že během příštích dvaceti čtyř hodin se objeví v plášti člunu první trhliny, a podaří-li se ho vůbec nalézt, kdo ví, jestli už nebude pozdě.

Komodor Hansteen přejel očima po kabině. Kromě nedostatečného oblečení a nedbalé úpravy zevnějšku bylo všech jedenadvacet lidí dosud v pořádku a všichni se výborně ovládali.

Kdo asi odpadne první, napadlo ho.

DESÁTÁ KAPITOLA

Podle úsudku hlavního inženýra Lawrence zklamalo v případě dr. Torna Lawsons staré rčení, které tvrdí, že všechno se dovědět znamená všechno odpustit. Věděl, že astronom prožil dětství bez lásky v dětském domově a že unikl svému předurčení jen díky zá- zračné síle rozumových schopností a za cenu obětování všech ostat- ních lidských hodnot. Dokázal ho pochopit, ale rád ho neměl. Mám strašlivou smůlu, říkal si v duchu, že zrovna tenhle člověk je jediný v okruhu tří set tisíc kilometrů, kdo má infračervený detektor a umí s ním zacházet.

Dr. Lawson už seděl na místě pozorovatele v Kluzáku II a dělal poslední úpravy na upevnění přístroje. Připoutal ho podle vlastního návrhu provizorně, ale postačujícím způsobem. Na střechu kluzáku připevnil stojan fotografického aparátu a na něj posadil detektor tak, aby se mohlo pátrat na všechny strany.

Zdálo se, že detektor funguje normálně, ale dalo se to těžko po- tvrdit v těsném přetlakovém hangáru uprostřed nejružnějších zdrojů tepla. Odpovědně se může vyzkoušet až na Moři žízné.

„Hotovo,“ oznámil po chvíli Lawson hlavnímu inženýrovi. „Chtěl bych si ještě promluvit s tím, kdo bude detektor obsluhovat.“

Hlavní inženýr na něho pátravě pohlédl a pořád ještě nebyl rozhodnutý, co dělat. V hlavě mu vířily důvody pro i proti a věděl jen, že se při rozhodování nesmí nechat ovlivnit osobními pocity. V sázce bylo mnohem víc.

„Umíte se pohybovat v kosmickém obleku?“ zeptal se Lawso- na.

„V životě jsem to neměl na sobě. Kosmické obleky jsou potře- ba, jen když se chodí ven, a to my necháváme inženýrům.“

„Budete mít tedy příležitost se to naučit,“ odpověděl hlavní in- ženýr. Nezdvěřilou narážku přešel bez povšimnutí. Jestli to ovšem vůbec narážka byla. Lawrence si byl vědom, že Lawsonova nezdvořilost pramení spíš z nevšímavosti ke společenským konvencím než z rebelantství. „Jeť ~~to~~ škafundru na kluzáku, to nic

rebelantství. „Jet ve skafandru na kluzáku, to nic není. Budete klidně sedět na místě pozorovatele a automatický regulátor se vám postará o kyslík, o teplotu a o všechno ostatní. Problém je v něčem jiném—“

„V čem?“

„Jak je to u vás s klaustrofobií?“

Tom váhal s odpovědí, protože nechtěl přiznat slabost. Prošel samozřejmě všemi zkouškami povinnými před vstupem do vesmíru, ale byl si vědom, že unikl jen o vlásek označení, že jeho duševní rovnováha není v pořádku. Akutní klaustrofobií netrpěl, to by ho nepustili na palubu kosmické lodi. Jenže kosmická loď není kosmický oblek.

„Vydržím to,“ prohlásil po chvíli.

„Nenuťte se do toho, jestli to nejde,“ varoval ho Lawrence. „Myslím, že byste s námi jet měl, ale nechci vás nutit k falešnému hrdinství. Jen vás prosím, abyste se definitivně rozhodl, než vyjede-me z hangáru. Až budeme dvacet kilometrů odtud na moři, mohlo by být na rozhodování pozdě.“

Tom pohlédl na kluzák a kousl se do rtu. Zdálo se mu holým šílenstvím plavit se po pekelném jezeře prachu v tak nanicovaté kocábce, ale tihle lidé tak přece jezdí denně! Kdyby se s detektorem něco stalo, bude-li s nimi, snad to dokáže opravit.

„Tohle je vaše velikost,“ řekl Lawrence. „Zkuste si ho, možná že vám to pomůže při rozhodování.“

Tom zápasil s oděvem, který byl zatím splasklý a složený. Zatahl přední zip, stál zatím bez přilby a připadal si hrozně hloupě. Kyslíková bomba, kterou měl připnutou k obleku popruhy, se zdála nesmyslně malá a Lawrence si všiml, jak po ní Lawson ustrašeně pokukuje.

„S tím si hlavu nelamte, to je rezerva, která vydrží čtyři hodiny. Nebudete ji používat, protože kyslík budete dostávat ze zásob na kluzáku. Nasadím vám přilbu - pozor na nos.“

Podle výrazu okolostojících Tom usoudil, že teď nastává okamžik zkoušky charakteru. Dokud člověk nemá na hlavě přilbu, je stále součástí lidského pokolení, ale jak si ji nasadí, je sám a sám ve svém malém mechanickém světě. Ačkoli lidé jsou od něho vzdáleni jen pár centimetrů, dívá se na ně tlustou přepážkou z umělé hmoty a mluví s nimi rádiem. Ani dotknout se jich nemůže, v tom mu brání dvojí vrstva umělé kůže. Kdysi někdo někde napsal, že umírá-li člo-

věk v kosmickém obleku, cítí se strašně osamělý. Tom si poprvé uvědomil, jak je to tvrzení pravdivé.

Náhle zaslechl hlas hlavního inženýra z malých reproduktorů ve stěně přílby.

„Budete se starat jedině o telefonické spojení - všechny páčky máte na sobě vpravo. Za normálních okolností budete mluvit, kdy se vám zachce. Jakmile to vypnete, budete muset užívat rádia jako teď, když posloucháte mé. Zmáčkněte knoflík označený PŘENOS a odpovězte mi.“

„Na co je ten červený knoflík s označením POPLACH?“ zeptal se Tom, když se zařídil podle inženýrových pokynů.

„Doufám, že ho nebudete potřebovat. Samočinně zapíná signál, který zachytí naše základna, a rádiem dělá rámus tak dlouho, dokud vás někdo nenajde. Nesahejte na žádné přístroje na obleku, pokud vám k tomu nedáme příkaz, a hlavně nechte být ten červený knoflík.“

„Nebojte se,“ slíbil Tom a dodal: „Už můžeme vyrazit.“

Neohrabaně vykročil k prašnému kluzáku — nebyl zvyklý nosit kosmický oblek ani se pohybovat v měsíční přitažlivosti — a sedl si na místo pozorovatele. Jediná pupeční šňůra, která ke všemu nepatříčně vycházela z pravého boku, napojovala oblek na zdroje kyslíku a energie. Kluzák ho mohl udržovat při životě (i když značně nepohodlném) v případě nutnosti tři až čtyři dny.

Dva kluzáky vyplňovaly téměř celý prostor malého hangáru, takže vypumpování vzduchu trvalo jen několik minut. Jak se kosmické obleky začaly napínat, Tom málem ztratil hlavu, ale hlavní inženýr i oba piloti ho jistě pozorují a on jim nedá příležitost, aby se škodolibě pásli na jeho strachu.

Každý člověk pocítí nepřírozené napětí, když se poprvé v životě octne ve vzduchoprázdnu.

Čelistové dveře hangáru se otevřely otočením kolem své osy. V té chvíli neviditelné prsty posledních zbytků unikajícího vzduchu slabě šhubly oblekem, než se rozplynuly ve vakuu. A pak už se před nimi rozprostřelo beztvaré Moře žízné, které se jako nekonečná šedá plocha táhlo k horizontu.

Chvíli Tom nemohl uvěřit, že tady, na dosah ruky, je skutečnost, jejíž obraz studoval z dalekého vesmíru. (Kdo se asi teď dívá stocentimetrovým teleskopem? Jestlipak ho právě v tomto okamžiku někdo pozoruje z jeho oblíbeného místa vysoko nad Měsícem?) Tady

nemá před sebou obraz, který kreslí na obrazovku letící elektrony. Tohle je skutečně ta neznámá a beztvářá hmota, která beze stopy pohltila dvaadvacet lidí. A po níž se on, Tom Lawson, hodlá vydat v téhle nedokonalé kocábce.

Na úvahy mu nezbýval čas. Lopatky šroubů se daly do pohybu, vozidlo se pod ním začalo chvět a pak pomalu sklouzlo za Kluzákem I na nahý povrch Měsíce.

Jakmile vyjeli z dlouhého stínu budov, opřely se do nich nízké paprsky vycházejícího Slunce. Dívat se do bělostné oslepující výhně na východní obloze bylo nebezpečné i přes ochranu automatických filtrů. Ale ne, Tom se hned opravil, nejsem na Zemi, jsem na Měsíci, tady Slunce vychází na západě. My jedeme k severovýchodu do zálivu Sinus Roris a sledujeme trasu, po níž Seléné vyjela, ale už se nevrátila.

Nízké báně města Port Roris se teď na obzoru viditelně zmenšovaly a Tom ucítil radostné vzrušení, které v člověku vzbuzuje rychlost. Ale ten pocit mu vydržel jen několik minut, a jakmile zmizelo všechno, čeho se oko mohlo zachytit, zachvátila ho představa, že balancují ve středu nekonečné pláně. Ačkoli lopatky bručivě předly a prach za kluzákem se snášel k zemi v líných parabolách, zdálo se, že vozidlo stojí. Tom věděl, že se pohybují rychlostí, kterou by za pár hodin přejeli celé moře, a přesto se musel ze všech sil bránit úzkostné představě, že jsou na světelné roky vzdáleni jakékoli naději na záchranu. V té chvíli — dost pozdě, když přece tak dobře znal riziko prostředí — poprvé pocítil jakousi nevraživou úctu k lidem, s nimiž pracoval.

Nastala příznivá situace na vyzkoušení přístrojů. Zapnul detektor a nechal ho pátrat po pustině, kterou právě přejeli. S tichým zadoštiučiněním pozoroval dva oslepující pruhy světla, které se táhly za nimi v temném poli Moře žízné. Tohle ovšem byl pokus pro začátečníka. Vypátrat mizející tepelnou stopu Seléné při rostoucí teplotě probouzejícího se dne bude miliónkrát obtížnější. Ale přinejmenším je to dobrý začátek. Kdyby se nepovedlo ani tohle, nemělo by smysl jet dál.

„Jak to jde?“ zeptal se hlavní inženýr, který ho zřejmě pozoroval z druhého kluzáku.

„Podle očekávání,“ odpověděl Tom obezřetně. „Zdá se, že ukazuje normálně.“ Zaměřil detektor na ubývající srpek Země. Ten-

hle cíl byl nesnadnější, ale ne o moc. Na zachycení něžného tepla mateřského světa, které se rozlévá do studené vesmírné noci, nebylo třeba velké citlivosti.

Už vidí Zemi na infračerveném záznamu. Na první pohled je to divný a zavádějící obraz. Nepodobá se ani v nejmenším ostře řezanému, geometricky přesnému srpku, nýbrž roztřepané houbě, jejíž noha se táhne po rovníku.

Tomovi trvalo pár vteřin, než byl z toho obrazu moudrý. Oba póly byly odříznuté - to je jasné, je tam taková zima, že je při nastavené malé citlivosti přístroje nelze zaznamenat. Ale odkud se bere ta vypuklina na neosvětlené straně planety, kde je teď noc? Pak si uvědomil, že vidí žár tropických oceánů, které vyzařují do tmy teplo nashromážděné během dne. V hodnocení infračervených paprskuje rovníková noc daleko jasnější než polární den.

Znovu mu to připomnělo fakt, na který by žádný vědec neměl nikdy zapomenout, že totiž lidské smysly vnímají jen nepatrný a zkreslený obraz vesmíru. Tom Lawson nikdy neslyšel o Platónově výkladu, že lidstvo se podobá vězňům připoutaným v jeskyni a pozorováním stínů vrhaných na stěnu jeskyně se pokouší odvodit skutečnost venkovního světa. Teď nastala situace, z níž by měl Platón radost. Neboť jak rozhodnout, která Země je „skutečná“? Dokonalý srpek viditelný lidským okem, roztřepaná houba, jejíž žár zaznamenaly infračervené paprsky, anebo ani jedna z nich?

Kancelářička byla malá dokonce i na Port Roris, který byl pouhou přestupní stanicí mezi přivrácenou a odvrácenou stranou Měsíce a výchozím bodem pro turistické výpravy na Moře žízné. (Ačkoli v poslední době se nezdálo, že by odtud někdo vycházel.) Přístav se zaskvěl v plné slávě asi před třiceti lety, kdy se na krátký čas stal sídlem jednoho z mála úspěšných kriminálních, kteří se kdy na Měsíci objevili. Usadil se tu Jerry Budker a nahrabal si malé jmění prodejem podvržených úlomků z Lunika II, které vydával za pravé. S Robinem Hoodem nebo Billym Kidem se svými kousky měřit nemohl, ale v měsíčních poměrech znamenal extra třídu.

Maurici Spenserovi se ohromně hodilo, že Port Roris je malé klidné městečko v jediné báni. Správně však předpokládal, že zůstane klidné jen do té doby, dokud jeho novinářským kolegům v Clavius City nedojde, že se tam povaluje z nevysvětlitelných důvodů ve-

doucí redaktor Meziplanetárního zpravodaje, místo aby spěchal na jih za světly velkoměsta (52 647 obyvatel). Nadřizené na Zemi uchlácholil Spenser obezřetně formulovaným telegramem. Jistě se spolehnou na jeho dobrý nos a patrně si domyslí, za čím jde. Dříve nebo později na to přijdou i jeho kolegové, ale tou dobou už chtěl být o velký kus před nimi.

Muž, s nímž začal jednat, byl rozmrzelý kapitán Aurigy, který právě strávil nepříjemnou hodinu složitým telefonováním do Clavius City, kde se pokoušel zprostředkovat odvezení nákladu. Firma McIver, McDonald, Macarthy, McCulloch, s. s. r. o., mu zřejmě kladla za vinu, že Auriga přistála v Rorisu. Nakonec praštil telefonem a poradil jim, ať si to vyřídí se ředitelstvím. Jelikož v Edinburghu byla právě neděle brzy ráno, chvíli jim potrvá, než někoho seženou.

Při druhé whisky kapitán Anson roztál. S člověkem, který dokázal v Rorisu vyčarovat whisky značky Teacher's, stálo za to se znát. Kapitán se hned začal Spensera vyptávat, kde k ní přišel.

„Síla tisku spočívá v tom,“ zasmál se jeho společník, „že žádný zpravodaj nikdy neodhalí své prameny. Jestliže to udělá, dlouho se u profese neudrží.“

Otevřel aktovku a vytáhl z ní plnou hrst map a fotografií.

„Dalo mi mnohem víc práce sehnat v tak krátkém termínu tohle a byl bych vám velmi zavázán, pane kapitáne, kdybyste o našem podniku neřekl nikomu ani slovo. Všechno je důvěrné, alespoň prozatím.“

„Samozřejmě, rozumím. Jde o Seléné, že?“

„Uhodl jste. Ano - možná že vyjdeme naprázdno, ale chci být připraven.“

Roztáhl jednu fotografii na psací stůl. Byl to pohled na Moře žízně ze standardní série vydávané v Měsíčním přehledu. Záběr byl pořízen z nevelké vzdálenosti průzkumnou družicí. Ačkoli byl fotografován odpoledne a stíny šly opačným směrem, podobal se téměř navlas tomu, co viděl Spenser při přistávání. Prostudoval snímek tak pečlivě, že už ho znal nazpaměť.

„Tohle jsou Nedostupné hory,“ řekl. „Zvedají se příkře rovnou z moře a dosahují výšky dvou tisíc metrů. Ten tmavý ovál je Kráterové jezero —“

„Kde zmizela Seléné?“

„Kde možná zmizela. Ale jsou o tom pochybnosti. Náš mladý hovorný společník z Lagrange má důkaz, že ve skutečnosti zmizela v Moři žizně, někde v těchto místech. V tom případě by pasažéři mohli být ještě naživu. A v tom případě, milý kapitáne, by se rozpoutaly pravé orgie záchranných prací pouhých sto kilometrů odtud. Port Roris by se stal největším zpravodajským střediskem ve slunečním systému.“

„Tak na tohle vy hrajete! A co s tím mám společného já?“

Spenser znovu zapíchl ukazováček do mapy.

„Podívejte, pane kapitáne. Chci si najmout vaši loď. A chci, abyste mě dopravil s kameramanem a s dvěma metráky televizní vybavy na západní stěnu Nedostupných hor.“

„Nemám dalších dotazů, pane předsedo,“ řekl advokát Schuster a znenadání se posadil.

„Jak si přejete,“ odpověděl komodor Hansteen. „Nařizuji svědkovi, aby se nevzdaloval ze soudního okresu.“

David Barrett se za všeobecného veselí vrátil na své sedadlo. Zhostil se své role se ctí. Ačkoli většinou odpovídal vážně a promyšleně, kořenil výpověď humornými poznámkami a dokázal si udržet po celou dobu zájem obecenstva. Kdyby i ostatní svědkové byli tak šikovní, mají o zábavu postaráno na tak dlouho, jak budou potřebovat. I kdyby vyčerpali zážitky ze života čtyř lidí za den - a to se prakticky nedá stihnout -, bude někdo v plném proudu líčení ve chvíli, kdy kyslíkový přístroj vydechne naposled.

Hansteen se podíval na hodinky. Do hubeného oběda zbývala hodina. Mohli se vrátit k Jezdci z neznáma anebo se pustit (přes námitky slečny Morleyové) do toho hloupého románu ze zašlých časů. Ale bylo mu líto přerušit zábavu v nejlepším.

„Jste-li téhož názoru,“ řekl komodor, „navrhuji předvést dalšího svědka.“

„Jsem pro,“ pospíšil si s odpovědí Barrett, jemuž nehrozilo nebezpečí další inkvizice. Dokonce i hráči pokeru byli nakloněni této myšlence, a tak soudní úředník vylovil z kávové konvice, v níž se míchaly papírky, další jméno.

Podíval se na ně a zaváhal, než je přečetl.

„Co se děje?“ ptal se slavný soud. „Je tam vaše jméno?“

„To ne,“ odpověděl soudní úředník a pohlédl na učeného vyšetřovatele s provinilým úšklebkem. Odkáshal si a zvolal: „Paní Myra Schusterová!“

„Vaše Ctihodnosti, vznáším námitku,“ paní Schusterová vstala v celé své zarážející mohutnosti, přestože od odjezdu z Port Rorisu už pár kilo shodila. Ukázala na manžela, který se v rozpacích pokoušel schovat za lejstra. „Sluší se, aby mi kladl otázku on?“

„S radostí někomu své místo postoupím,“ ozval se Irving Schuster, dříve než mohl slavný soud vyřknout, že námitce se vyhovuje.

„Jsem hotov ujmout se tohoto úkolu,“ řekl komodor, ačkoli výraz jeho tváře to spíše popíral. „Anebo je tu ještě někdo, kdo se cítí oprávněn vést výslech?“

Následovala chvilka ticha. A pak se k Hansteenovu překvapení i úlevě zvedl jeden z hráčů pokeru.

„Já sice nejsem právník, Vaše Ctihodnosti, ale nějakou tu zkušenost se soudy v těle mám. Rád vypomůžu.“

„Výborně, pane Hardingu. Tady máte svědka.“

Harding zaujal Schusterovo místo v čele kabiny a rozhlédl se po napjatém obecnstvu. Byl to dobře stavěný ostrý hoch, který se hned tak ničeho nezalekl. Představa, že je bankovním úředníkem, jak sám udal, jaksi neseděla. Hansteenovi blesklo hlavou, jestli je to pravda.

„Jmenujete se Myra Schusterová?“

„Ano.“

„Tak nám povězte, paní Schusterová, co děláte na Měsíci?“

Svědkyňě se usmála. „Na to je snadná odpověď. Přijela jsem, protože mi řekli, že tu budu vážit jenom dvacet kilo.“

„Ptám se teď jen pro pořádek — proč jste chtěla vážit dvacet kilo?“

Paní Schusterová se podívala na Hardinga, jako by byl řekl něco strašně hloupého.

„Vždyť já jsem kdysi byla tanečnice,“ odpověděla, hlas se jí náhle roztesknil a tvář dostala nepřítomný výraz. „Ovšem když jsem si vzala Irvinga, musela jsem toho nechat.“

„Proč ‚ovšem‘, paní Schusterová?“

Svědkyňě pohlédla na manžela, který se neklidně ošíval a užuž se zdálo, že bude protestovat, ale pak si to rozmyslel.

„Ale, říkal, že to není důstojné. A když si teď vzpomínám, co to vlastně bylo, měl asi pravdu.“

Tohle už bylo pro ubohého pana Schustera trochu moc. Vyskočil, a nevšímaje si slavného soudu, ohradil se: „Poslouchej, Myro, to přestává všechno! Není potřeba, abys —“

„Koukej Irve, nech si to vod cesty, jo?“ odpověděla mu nezvykle staromódním slangem, který ovál obecenstvo dechem dvacátého století. „Co na tom teď sejde? Proč konečně neodhodíme masky a nejsme sami sebou? Je mi úplně fuk, jestli se tu dovědí, že jsem byla tanečnicí v Modrý hvězdičce, anebo jestli praskne, žeš mě vytáh z lapáku, když jednou chlupatý udělali v tom podniku šťáru.“

Irving se dál nehádal, ale v duchu zuřil a slavný soud se otřásal smíchem, který se Jeho Ctihodnost nesnažila mírnit. Hansteen doufal, že soudní přeličení odpoutá pozornost od vážných událostí, a vyšlo mu to. Když se lidé smějí, nemohou mít strach.

Ale jeho pochybnosti o panu Hardingovi se ještě zvýšily. Tuhle bouři vyvolaly jeho zdánlivě náhodné, ale chytře vymyšlené otázky. Jestliže, jak říká, není právník, vede si nadmíru dobře. Hansteen byl už teď zvědav, jak obstojí na lavici svědků, až se ho začne Schuster vyptávat.

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

Konečně se objevilo něco, co porušilo beztvárovou plochu Moře žízné. Nad obzor se vyhoupla nepatrná, ale zářící štěpina světla, a jak se prašné kluzáky hnaly kupředu, zvolna stoupala ke hvězdám. Teď se k ní připojila druhá — a další. Přes okraj Měsíce začaly vystupovat vrcholky Nedostupných hor.

Jako obvykle se nebylo čeho zachytit, aby člověk odhadl jejich vzdálenost. Mohlo to být pár nevelkých skalisek, vzdálených několik kroků, anebo vůbec nemusely být na Měsíci, mohl to být jakýsi obrovský rozeklaný svět, vznášející se miliony kilometrů odtud ve vesmíru. Ve skutečnosti k nim bylo padesát kilometrů a prašné kluzáky tu vzdálenost urazí za půl hodiny.

Tom Lawson se na hory vděčně zahleděl. Konečně něco, čím se mohou zabývat jeho mysl a oči. Už měl dojem, že se z té zdánlivě nekončící pláně zblázní. Dráždilo ho, že si počíná tak nelogicky. Ví přece, že obzor je nedaleko a že Moře žízné je pouze malou částí Měsíce, jehož povrch je přesně omezen. Jenže když seděl v kosmickém obleku a měl pocit, že se nehýbá z místa, vzpomněl si na hrozné sny, v nichž se člověk ze všech sil snaží uprchnout před strašlivým nebezpečím, ale přitom stále bezmocně trčí na místě. Toma často pronásledovaly takové sny a někdy i horší.

Teď se konečně mohl přesvědčit, že postupují kupředu, že jejich dlouhý černý stín nevrostl do země, jak se mu chvílemi zdálo. Zaměřil detektor na stoupající vrcholky a reakce byla bouřlivá. Skály vystavené slunečním paprskům byly podle očekávání téměř na bodu varu. Ačkoli na Měsíci den teprve začínal, hory už stály v jednom plameni. Dole na „mořské“ hladině bylo mnohem chladněji. Prach na povrchu dosáhne nejvyšší teploty až v poledne a do té doby mají ještě sedm dní času. V tomto ohledu mu štěstí přálo. Ačkoli den na Měsíci již začal, má dosud možnost vypátrat detektorem i nepatrný zdroj tepla, než jej pohltí rozpoutaná výheň dne.

Za dvacet minut stály hory jako hráz proti nebi a kluzáky zmírnily rychlost na polovinu.

„Nechceme přejet jejich stopu,“ vysvětloval Lawrence. „Podívejte se dobře pod ten rozeklaný vršek vpravo a uvidíte tam tmavou svislou čáru. Máte to?“

„Ano.“

„To je soutěska vedoucí ke Kráterovému jezeru. Ploška tepla, kterou jste vypátral, leží odtamtud tři kilometry na západ, takže je dosud za obzorem a nevidíme ji. Z které strany se k ní chcete dostat?“

Lawson uvažoval. Musí to být buď ze severu, nebo z jihu. Kdyby se tam blížili od západu, měl by ty planoucí skály v zorném poli. Přístup z východu by byl ještě horší, protože by postupovali přímo proti vycházejícímu Slunci.

„Stočte se k severu,“ řekl, „a řekněte mi, až se dostaneme do okruhu dvou kilometrů od toho místa.“

Kluzáky znovu zvýšily rychlost. Třebaže zatím nebyla naděje na úspěšné pátrání, začal Tom detektorem přejíždět povrch moře. Úspěch jejich výprav závisí na předpokladu, že vrchní vrstvy prachu mají za normálních podmínek jednotnou teplotu a že tedy jakákoli termální odchylka je způsobena zásahem lidí. Jestliže ovšem je ten předpoklad mylný —

Byl mylný. Tom se úplně přepočítal. Na obrazovce se mu objevilo moře jako barevně skvrnitý koberec světla a stínů anebo lépe řečeno tepla a chladu. Odchylky teploty činily jen zlomky stupně a obraz byl beznadějně rozmazaný. V tomhle termálním bludišti nepřicházelo v úvahu, že by se podařilo zaměřit jednotlivý zdroj tepla.

S tlukoucím srdcem pozoroval stínítko obrazovky a nevěřicně prohlížel prach. Pro oko, které se nemělo čeho zachytit, byl stále absolutně beztvarý — táž neporušená plocha šedi jako dřív. Pro infračervené paprsky bylo tohle moře stejně strakaté jako moře na zemi, když je oblačno a po vodě se míhají ostrůvky slunečního svitu a stínů.

Ale tady přece neexistují mraky, které by vrhaly stín na vyprahlé moře! Skvrnitost musí mít jiný původ. Ať byl jakýkoli, Torna to tak zaskočilo, že se nezmohl na žádné vědecké vysvětlení. Vykonal dlouhou cestu na Měsíc, na téhle riskantní vyjížďce dal v sázku svou duševní rovnováhu i krk a nakonec mu jeho pečlivě připravený

pokus zmaří nějaká hříčka přírody. To byla taková smůla, až mu bylo sebe sama líto.

Po chvíli se zmohl aspoň na to, že začal litovat i cestující na palubě Seléné.

„Tak takhle,“ řekl kapitán Aurigy nápadně klidně. „Tak vy byste chtěl přistát na Nedostupných horách. To je moc zajímavý nápad.“

Spenserovi bylo ihned jasné, že ho kapitán Anson nebere vážně. Asi si o něm myslí, že je bláznivý novinář, který nemá ponětí, o jak vážnou věc jde. Před dvanácti hodinami, kdy celý plán byl jen matným Spenserovým snem, by to byl správný odhad. Jenže teď měl Spenser informace pohromadě a věděl přesně, za čím jde.

„Slyšel jsem vás, kapitáne, jak se chlubíte, že dokážete s touhle lodí přistát na metr přesně na kterémkoli určeném místě. Je to pravda?“

„Když si vezmu na pomoc počítače, tak ano.“

„Výborně! Tak se prosím vás podívejte na tuhle fotografii.“

„Co to je? Deštivý sobotní večer v Glasgow?“

„Je to bohužel zvětšeno víc, než snímek snese, ale co potřebujeme, to nám ukáže. Je to výseč z téhle oblasti, přímo pod západním vrcholem Nedostupných hor. Za pár hodin dostanu daleko lepší kopii a přesnou mapu s vrstevnicemi. Dělají mi ji v kanceláři Měsíčního přehledu podle fotografií ze své dokumentace. Podle mého názoru je tenhle hřbet dost široký, aby na něm mohlo přistát třeba deset lodí. A je také celkem plochý, alespoň tady a tamhle. Takže pro vás by tam přistání zřejmě nebylo problémem.“

„Technickým problémem snad ne. Ale máte vy vůbec tušení, co by to stálo?“

„To je moje věc, příteli, totiž mé agentury. Jestliže mě neklame tušení, bude to stát za to.“

Spenser mohl ještě pokračovat v naléhání, ale žádný dobrý obchodník nedá najevo, jak stojí o kupované zboží. Může z toho být klasický kousek žurnalistiky na celé desetiletí — první záchranné práce ve vesmíru, které proběhnou doslova před očima televizních kamer. Sám pánbůh ví, kolik už se stalo ve vesmíru neštěstí a katastrof, ale žádná nebyla provázena skutečným dramatem nebo úzkostným očekáváním. Postižení buď zahynuli ihned, anebo když je našli,

nebyla už na záchranu naděje. Takové tragédie jsou sice dobré pro pár titulků, ale nedá se jimi přilákat zájem lidí na delší dobu, jako to vypadá tentokrát.

„Nezáleží jen na penězích,“ odpověděl kapitán (ačkoli z jeho tónu se dalo tušit, že je stěží něco důležitějšího). „I když dá povolení majitel, budete muset opatřit zvláštní souhlas od střediska vesmírných letů na přivrácené straně.“

„To vím, a v této chvíli už se na tom pracuje. To se dá zařídit.“

„A ptal jste se u Lloydů? Na takovéhle procházky obvykle nelítáme.“

Spenser se naklonil přes stůl a dramaticky si tak připravil situaci, aby se mohl vytasit s posledním trumfem.

„Pane kapitáne,“ začal zvolna. „Meziplanetární zpravodaj je ochoten okamžitě složit kauci ve výši hodnoty, na kterou je loď pojistěna. Já tu výši náhodou znám, trochu to hoši nadsadili — šest milionů čtyři sta dvacet pět tisíc padesát šterlinkodolarů.“

Kapitán Anson zamrkal a okamžitě změnil názor na věc. Pak se hluboce zamyslel a nalil si ještě skleničku.

„V životě by mě nenapadlo, že se ze mě stane horolezec,“ řekl. „Ale jestli jste takový blázen, že chcete složit šest milionů štolárů, pak je mé srdce zcela oddáno výšinám.“

K veliké úlevě pana Schustera byla svědecká výpověď jeho ženy přerušena obědem. Paní Schusterová byla řečná dáma a zřejmě ji těšilo, že se jí po tolika letech naskytla příležitost vyslovit se od plic. Její kariéra ve chvíli, kdy ji osud a chicagská policie přivedly k náhlému konci, nebyla sice nijak závratná, ale tehdejší tanečnice se uměla dobře pohybovat ve svém prostředí a znala spoustu slavných hvězd z přelomu století. Její rozpominání vyvolalo u nemála starších pasažérů vzpomínky na mládí a znělo ozvěnou šlágrů z devadesátých let dvacátého století. Jednou dokonce strhla celou společnost k hromadnému přednesu písně Blues kosmického obleku, která se kdysi léta držela na repertoáru. Slavný soud neprotestoval. Komodor byl přesvědčen, že pokud se týče udržování nálady, má paní Schusterová cenu zlata — a to už při její váze něco znamenalo.

Po obědě (který se některým pomalejším stolovníkům podařilo protáhnout na půl hodiny, protože každé sousto přežvýkali alespoň padesátkrát) se přikročilo pro změnu ke čtení a nadšenci pro Pome-

ranč a jablko si konečně přišli na své. Jelikož šlo o anglické téma, všichni souhlasili, že se předčítání může ujmout jedině pan Barrett. Bránil se tomu ze všech sil, ale protivníci ho prostě ukřičeli.

„Tak dobrá,“ prohlásil neochotně. „Dáme se do toho. Kapitola první. Drury Lane roku 1665...“

Autorce se rozhodně nedalo vytknout, že maří čas. Na třech stránkách dokázal sir Isaac Newton vysvětlit zákon a gravitaci slečně Gwynnové, a ta už naznačila, že jeho námahu nenechá bez odplaty. Jaká bude její forma, musel si Pat Harris pohotově domyslet, protože ho volala povinnost. Zábava byla pro cestující, posádka tu byla služebně.

„Zbývá ještě jedna skříň zásob, kterou jsme zatím neotevřeli,“ řekla slečna Wilkinsová, když za nimi tiše zapadly dveře přechodové kabiny a oddělily je od pečlivě artikulované výslovnosti pana Barretta. „Se sušenkami a s džemem jsme už skoro na dně, zatímco lisovaného masa je pořád dost.“

„Ani se nedivím,“ odpověděl Pat. „Toho už má každý po krk. Pojd', zkontrolujeme inventář.“

Stewardka mu podala na stroji psané seznamy, značně proškrtané po stranách tužkou.

„Začneme touhle krabicí. Co v ní je?“

„Mýdlo a papírové ručníky.“

„Ty bohužel nejsou k jídlu. A v téhle?“

„Bonbony. Schovávám je na oslavu — až nás najdou.“

„To není špatný nápad, ale myslím, že pár by se jich mohlo vydat už dnes večer. Pro každého jeden na dobrou noc. A tady?“

„Tisíc kusů cigaret.“

„Proboha, o těch se nesmí nikdo dovědět. Škoda žes to řekla přede mnou.“ Pat se na Zuzanu nešťastně ušklíbl a přešel k dalšímu bodu. Ukázalo se, že nedostatek jídla nebude jejich hlavním problémem, ale přesto se o výdeji musejí vést přesné záznamy. Oba moc dobře věděli, co umí byrokracie. Až je najdou, dříve nebo později se bude nějaký lidský nebo elektronický ouřada domáhat přesného vyúčtování veškerých potravin, které zkonzumovali.

Až je najdou! Pat sám nevěděl, jestli tomu věří. Zmizeli už před více než dvěma dny a dosud není odnikud ani náznak, že by je někdo hledal. Nevěděl sice, jak by ten náznak mohl vypadat, ale stále na něco čekal.

Tiše stál, zahlobán v úvahách, až ho z nich vytrhla úzkostlivá Zuzanina otázka:

„Co je, Pate? Něco není v pořádku?“

„Co tě napadá,“ odpověděl jí sarkasticky. „Za pět minut jsme v přístavu na základně. Tenhle výlet se nám opravdu vydařil.“

Zuzana zůstala, jako když do ní uhoď. Na tvářích jí naskočil ruměnec a oči měla plné slz.

„Nezlob se, prosím tě,“ okamžitě obrátil Pat, „nemyslel jsem to tak. Je to pro nás ohromné vypětí a ty se držíš báječně. Nevím, co bychom si bez tebe počali, Zuzanko.“

Zlehka si přejela nos kapesníkem, usmála se a odpověděla: „Už je to dobré, já ti rozumím.“ Chvíli stáli beze slova a pak dodala: „Myslíš, že se z toho opravdu dostaneme?“

Pat bezmocně rozhodil rukama.

„Kdo ví? Kvůli pasažérům se musíme tvářit, že tomu věříme. Jisté je, že nás celý Měsíc hledá. Myslím, že už nás brzy musí nalézt.“

„Ale když nás najdou, jak nás odtud dostanou?“

Pat sklouzl očima ke dveřím, které byly od něho jen pár centimetrů. Dosáhl na ně, aniž postoupil ze svého místa. Kdyby odstranil bezpečnostní blok, mohl je dokonce otevřít, protože se otvíraly dovnitř. Na vnější straně tohotole tenkého kovového plátu byly nezměřitelné tuny prachu, které by začaly proudit dovnitř jako voda do potápějící se lodi, jakmile by objevily sebenepatrnější trhlinku. Jak daleko od nich je povrch? Tenhle problém ho trápil od samého začátku a zdálo se, že na něj není odpověď.

Na Zuzaninu otázku taky nedokázal odpovědět. Zatím uvažoval jen o objevení. Jestliže je najdou, určitě budou zahájeny záchranné práce. Nenechají je zemřít, pokud je objeví živé.

Otcem jeho myšlenek bylo přání, nikoli logika. V minulosti už se stalo nespočetněkrát, že se lidé ocitli v pasti jako oni teď a celé štáby zachránců z velkých zemí je nedokázaly zachránit. Zůstali horníci v závalech, námořníci ve ztroskotaných ponorkách a především zahynuli kosmonauti, kteří se odchýlili z dráhy a nebylo v lidských silách je na ni vrátit. Často se stávalo, že mohli rozmlouvat se svými přáteli a příbuznými až do úplného konce. Takový případ se stal přede dvěma lety, kdy se ucpala hlavní tryska lodi Casiopea, a veškerá energie se vyčerpávala na to, aby hnala loď pryč od Slunce. Casiopea se po-

hybovala po své změněné dráze, která byla jednou z nejpřesnější sledovatelných drah vesmírného tělesa, a mířila na Canopus. Astronomové ji budou moci zaměřovat s přesností na několik tisíc kilometrů ještě milion let. Pro posádku, která v ní má hrobku stálejší než kterýkoli faraón, to byla určitě velikánská útěcha!

Pat násilím odtrhl myšlenky od tohohle neplodného rozjímání. Štěstí je ještě docela neopustilo a malovat čerta na zeď se nevyplácí.

„Pojď, dokončíme rychle tu inventuru. Rád bych si poslechl, jak je Nell daleko se sirem Isaacem.“

Tím se myšlenky přesunuly na daleko příjemnější kolej, zvláště když člověk stál vedle hezké a spoře oblečené dívky. Pata napadlo, že v jejich situaci jsou na tom ženy daleko lépe než muži. Zuzana, pořád ještě vypadá docela elegantně, přestože v tom tropickém vedru už toho na ní z uniformy mnoho nezůstalo. Jemu stejně jako ostatním mužům v Seléně nebylo s třídním strništěm na bradě zrovna nejlíp, a přitom se s tím absolutně nedalo nic dělat.

Když konečně přestal předstírat, že je zabrán do práce, a přistoupil k ní tak blízko, že se jeho štetiny dotkly její tváře, zdálo se, že Zuzaně jeho škrábavá tvář tolik nevadí. Na druhé straně však nejevila žádné nadšení. Zůstala stát u poloprázdné skříně, jako by jeho manévr předpokládala a vůbec ji nepřekvapil. Její reakce zkřížila Patovy plány, proto se okamžitě odtáhl.

„Asi si myslíš, že jsem nevycválaný sprosták, který chce využít toho, že jsi tu jen tak nalehko,“ řekl.

„Ani ne,“ odpověděla mu Zuzana a unaveně se usmála. „Docela mě těší, že nejsem úplně bez půvabu. Každou dívku potěší, když se jí muž začne dvořit. Otrávit ji může jedině tehdy, když neumí včas přestat.“

„Chceš, abych přestal?“

„Nejsme do sebe zamilovaní, Pate. Pro mě je to hrozně důležité. I teď.“

„A bylo by to pro tebe důležité, i kdybys věděla, že se odsud nedostaneme?“

Soustředila se na odpověď a stáhla čelo.

„Nevím to určitě — ale vždyť jsi sám říkal, že musíme věřit, že nás najdou. Kdybychom nevěřili, mohli bychom hned všeho nechat.“

„Nezlob se, prosím tě,“ řekl Pat. „Za takové situace nechci naléhat. Na to už tě mám příliš rád.“

„Jsi hodný, že to říkáš. Víš, byla jsem tu s tebou ráda. Kdybych byla chtěla, mohla jsem přejít na spoustu jiných míst.“

„Škoda že jsi to neudělala,“ odpověděl Pat. Prudký výbuch vášně, uvolněný její blízkostí, osamělostí, sporým oblečením a náhlým citovým vzplanutím, z něho vyprchal.

„Už zase vidíš všechno černě,“ řekla Zuzana. „Víš — tohle se mi na tobě nelíbí. Necháš sebou hrozně vláčet. Nemáš v sobě sílu se prosadit, každý si s tebou může dělat, co chce.“

Pat na ni koukal spíš překvapeně než otráveně.

„Neměl jsem ani tušení, že se o mě tolik staráš,“ odpověděl.

„Nestarám. Ale když se člověk o někoho zajímá a navíc s ním pracuje, tak ho prostě pozná, to se nedá nic dělat.“

„Já si nemyslím, že si se mnou každý dělá, co chce.“

„Vážně ne? A kdo například teď vládne plavidlem?“

„Jestli narážíš na komodora, tak to je něco úplně jiného. Je tisíckrát povolanejší než já, aby to tu vzal do rukou. A dělá to naprosto korektním způsobem — vždycky mě požádá o dovolení.“

„Teď už se neobtěžuje. Ale na tom tak moc nezáleží. Horší je, že ty jsi docela rád, že převzal velení.“

Pat se nad jejími slovy chvíli zamyslel a pak na stevardku pohlédl s nepřátelskou úctou.

„Asi máš pravdu. Vždycky mi bylo jedno, jestli mým názorům někdo přikládá váhu nebo ne, a nikdy jsem neuplatňoval svou autoritu, pokud vůbec nějakou mám. To je asi důvod, proč jsem řidič měsíčního autobusu, místo abych velel kosmické lodi. Jenže na to je už trochu pozdě.“

„Vždyť ti ještě není třicet.“

„Děkuji za poklonu. Je mi dvaatřicet. My Harrisové vypadáme mladistvě do osmdesáti. Je to taky to jediné, co nám ve stáří zbude.“

„Dvaatřicet, a to ani nemáš snoubenku?“

Aha! řekl si v duchu Pat, tak přece jen o mně nevíš všechno. Ale jaký by mělo smysl začít teď povídat o Clarisse a jejím útulném bytečku v Kopernikově, které se teď zdá tak daleko. — Jestlipak Clarissa truchlí? napadlo ho. A který kamarád ji asi utěšuje? Zuzana to nakonec řekla dobře. Já žádnou stálou dívku nemám. Od té doby, co jsem se rozešel s Yvonnou, nikoho jsem neměl. A to bylo před pěti lety. Vlastně ne — před sedmi!

„Zatím jsem se nechtěl vázat,“ odpověděl, „ale usadím se co nejdřív.“

„To budeš možná říkat ještě ve čtyřiceti a v padesáti. Kosmonauti jsou v tomhle všichni stejní. Neusadí se dřív, než jdou do penze, a to už je pozdě. Podívej se například na komodora.“

„Co je s ním? Tohle téma se mi už přestává líbit.“

„Celý život trávil ve vesmíru. Nemá rodinu ani děti. Země ho netáhne — vždyť z ní byl většinou pryč. Když dosáhl věku, kdy kosmonauti končí, musel se cítit úplně ztracený. Tohle neštěstí mu poslalo samo nebe. Je tu ve svém živlu.“

„Tak ať je, však si to zaslouží. Byl bych rád, kdybych měl za sebou desetinu toho, co on, až dosáhnu jeho věku, což se mi, soudě podle současné situace, asi nepodaří.“

Uvědomil si, že pořád drží v ruce inventurní seznamy. Úplně na ně zapomněl a nechtělo se mu k nim vrátet.

„Dokončíme to,“ přemohl se. „Musíme myslet na cestující.“

„Ale kdybychom se tu zdržovali moc dlouho,“ namítla Zuzana, „začalo by to pasažérům vrtat v hlavě.“

Řekla větší pravdu, než si myslela.

DVANÁCTÁ KAPITOLA

Hlavnímu inženýrovi se zdálo, že dr. Lawson už příliš dlouho mlčí a že je nejvyšší čas navázat spojení.

„Je všechno v pořádku, pane doktore?“ zeptal se nejpráteleštější tónem, jakého byl schopen.

Odpovědělo mu rozzlobené vyštěknutí, ale hněv byl namířen nikoli proti němu, nýbrž proti vesmíru.

„Nepodařilo se to,“ stěžoval si Lawson. „Tepelný obraz je úplně chaotický. Počítal jsem, že narazíme na jediný tepelný zdroj, a zatím jich tu jsou desítky.“

„Zastavte kluzák. Přijedu k vám a podívám se na to.“

Kluzák II zabrzdl. Kluzák I zastavil tak blízko, že se oba téměř dotýkaly. Lawrence se v neforemném kosmickém obleku pohyboval překvapivě lehce. Chytil se podpěr střešní plachty, přehoupl se z jednoho vozidla na druhé a stál za Lawsonem. Přes rameno se mu podíval na obraz na infračerveném konvertoru.

„Hm, tohle je opravdu zmatek. Ale proč to bylo jednoduché, když jste moře fotografoval?“

„Asi se už projevuje východ Slunce. Moře se ohřívá a z nějakého důvodu se neohřívá stejnoměrně.“

„Možná že přijdeme na to, jaký je v těch skvrnách systém. Je tu například pár úplně jasných oblastí a pro ně musí být nějaké vysvětlení. Kdybychom rozluštili, proč tomu tak je, snad by nám to pomohlo.“

Tom Lawson se soustřeďoval jen s největším úsilím. Křehká skořápka jeho sebedůvěry byla neočekávaným zkřížením plánů otřesena a Tom se najednou cítil hrozně unaven. Minulé dvě noci skoro nespál, pak ho v největším spěchu dopravili z družice na vesmírnou loď, tou doletěl na Měsíc, kde ho naložili na prašný kluzák, a po tom všem ho jeho vědění nechalo na holičkách.

„Na to může být několik desítek vysvětlení,“ prohlásil otupěle. „Prach vypadá jednoduché, ale mohou v něm být místa s odlišnou vodi-

vostí. A taky je určitě někde hlubší a někde mělčí, a to ovlivní tepelný tok.“

Lawrence stále prohlížel vzor na obrazovce a pokoušel se ho porovnávat se situací, kterou viděl kolem sebe pouhým okem.

„Moment, moment,“ řekl. „Myslím, že jste na něco přišel.“ Zavolal na pilota. „Jak hluboký je prach kolem nás?“

„To se neví. Hloubka moře se tady nikdy pořádně nezkoumala. Ale jsme poblíž severního okraje a v těchhle končinách je moře hodně mělké. Někdy se nám stane, že lopatka narazí na skálu.“

„Takže je tu mělko? Pak ovšem máme odpověď na svou otázku! Jestliže jsou skály jen pár centimetrů pod námi, může tepelný obraz vypadat všelijak. Vsadím deset ku jedné, že se obraz zjednoduší, až vyjedeme z těchhle mělčin. Tepelné poměry jsou místního rázu a způsobuje je nepravidelnost povrchu přímo pod námi.“

„Doufáme, že máte pravdu,“ řekl Tom a trochu ožil. „Jestliže se Seléné potopila, muselo to být v oblasti, kde je prach poměrně hluboký. Víme naprosto určitě, že tady je mělko?“

„Zkusíme to. Na mém kluzáku mám dvacetimetrovou sondu.“

Jediný úsek teleskopické tyče stačil dokázat, že má Lawrence pravdu. Když ponořil sondu do prachu, pronikla jím necelé dva metry a narazila na nějakou překážku.

„Kolik s sebou máte náhradních lopatek?“ zeptal se po krátké úvaze.

„Čtyři, dvě kompletní soupravy,“ odpověděl pilot. „Ale když najedeme na skálu, závlačka se přerazí a lopatkám se nestane nic. Jsou z gumy, takže se nanejvýš ohnou. Za celý rok jsme zničili jen tři. Seléné nedávno jednu utrhla. Pat Harris musel vylézt a dát to do pořádku. Pro cestující to bylo ohromné divadlo.“

„Dobrá, tak zas pojedeme. Vyrazte směrem k soutěsce. Zastávám názor, že se ta propast táhne i pod mořem, takže tam bude prach mnohem hlubší. Jestli mám pravdu, váš obraz by se měl začít zjednodušovat téměř ihned.“

Ačkoli si Tom nedělal velké naděje, přece jen se soustředil na pozorování, jak po stínítku přebíhá světlo a stín. Kluzáky jely celkem pomalu, takže měl čas analyzovat situaci. Neurazili ještě ani kilometr a Tom viděl, že Lawrence pravdu má.

Grošované skvrny se začaly vytrácet a zmatený propletenec tepla a chladu se sléval v jednotu. Čím víc se vyrovnávaly tepelné

rozdíly, tím byla obrazovka plošší a šedší. Nebylo pochyb, že vrstva prachu pod nimi se rychle prohlubuje.

Tomovy přístroje se tedy znovu osvědčily. Úspěch ho vždycky povzbudil, ale tentokrát byl účinek téměř opačný. Nedokázal myslet na nic jiného než na tajemné hlubiny, po nichž se plaví na vratkém a nedostatečně chráněném vozidle. Co když přímo pod ním zejí propasti, které se táhnou hluboko dolů až k záhadnému srdci Měsíce? V jediném okamžiku mohou pohltit prašný kluzák, jako pohltily Seléné.

Bylo mu, jako by šel po provazolezeckém laně nad propastí nebo si hledal na břehu cestičku uprostřed pohyblivého písku. Po celý život si nebyl sebou jist, pocit jistoty a důvěry znal jen prostřednictvím svých technických úspěchů, nikdy jej nezažil v oblasti osobních vztahů. Nebezpečná situace, v níž se ocitl, udělala teď své a uvolnila v něm potlačovaný strach. Zoufale zatoužil o něco se opřít, mít něco pevného a stálého, k čemu by mohl přilnout.

Jen asi tři kilometry před ním jsou hory — mohutné, věčné a svými kořeny pevně zakotvené v Měsíci. Upíral oči k Sluncem ozářenému útočišti jejich vrcholků tak toužebně, jako se snad dívá ztroskotanec plavící se na voru v proudech Pacifiku na ostrov, který mu mizí z dohledu.

Přál si z celého srdce, aby Lawrence vyměnil tenhle zrádný, osidlný oceán prachu za bezpečnou pevninu. „Jedťte k horám!“ slyšel se, jak šeptá. „Jedťte k horám!“

Pokud je zapnuté rádio, nemá člověk v kosmickém oděvu žádné soukromí. O padesát metrů dál zaslechl jeho šepot inženýr Lawrence a hned věděl, co se děje.

Člověk se nestane hlavním inženýrem celé poloviny jednoho světa, pokud neví o lidech právě tolik jako o strojích. Počítal jsem s tímhle rizikem, pomyslel si Lawrence, a je vidět, že jsem se nepřepočítal. Ale nevzdám se bez boje. Snad se mi podaří zneškodnit tuhle psychologicky načasovanou bombu, dřív než vybuchne —

Tom Lawson si přiblížení druhého kluzáku vůbec nevšiml. Hrůzná vidina už ho držela příliš pevně. Najednou jím někdo zuřivě zatřásl — tak zuřivě, až narazil čelem na spodní okraj své přilby. Na chvílku ho oslepily slzy bolesti. Pak si uvědomil, třesa se hněvem - ale kupodivu i s nevysvětlitelným pocitem úlevy —, že hledí přímo

do rozhodných očí hlavního inženýra Lawrence a naslouchá jeho hlasu, který k němu doléhá z reproduktorů v kosmickém obleku.

„Tak už dost,“ ozval se hlavní inženýr. „A dejte si laskavě veliký pozor, abyste ten kosmický oblek nepozvracel. Když se to stane, stojí nás to pět set štolárů, než ho zas dáme do pořádku, a už to nikdy není ono.“

„Nechtělo se mi zvracet —,“ vypravil ze sebe Lawson. Vzápětí si uvědomil, že pravda je mnohem horší, a byl Lawrencovi za jeho taktní jednání vděčný. Než mohl větu dokončit, pokračoval hlavní inženýr stejně rozhodně, ale daleko mírněji: „Nikdo nás neslyší, Tome, jsem napojen jen na okruh vašeho obleku. Poslouchejte mě a neblázněte. Vím toho o vás dost a vím také, že se s vámi život nemazlil. Ale myslí vám to, zatraceně vám to myslí, tak se neshod'te tím, že se budete chovat jako ustrašený králík. Vím, že to na každého z nás jednou přijde, ale teď na takové věci není čas. Závisí na nás dvaadvacet lidských životů. Za pět minut se celá věc rozhodne tak nebo onak. Nespouštějte oči z obrazovky a všechno ostatní pusťte z hlavy. Já vás odtud dostanu celého, o to se nestarejte.“

Lawrence znovu poplácal oblek - tentokrát jemně -a nespouštěl přitom oči z vyděšeného obličeje mladého vědce. Po chvíli pozoroval s obrovským pocitem úlevy, že se napětí v Lawsonově tváři uvolňuje.

V následujících minutách seděl astronom bez hnutí. Bylo jasné, že se opět dokonale ovládá, ale zřejmě ještě naslouchal jakémusi vnitřnímu hlasu. Lawrence by byl rád věděl, co mu asi říká. Snad že je součástí lidstva, třebaže ho v dětství toto lidstvo odsoudilo do pekla sirotčince. Možná že někde na světě se najde někdo, komu na něm bude záležet a kdo prolomí ledovou kůru kolem jeho srdce -

Na zrcadlově hladké pláni mezi Nedostupnými horami a vycházejícím Sluncem se odehrávalo neobvyklé drama. Kluzák I a Kluzák II pluly bok po boku jako lodě, které zastihlo bezvětrí na mrtvém nehybném moři. Jejich piloti se neúčastnili střetnutí vůlí, které právě skončilo, třebaže o něm měli nejasné tušení. Žádný vzdálený pozorovatel by neuhádl, jak závažné věci jsou v sázce a kolik životů a osudů lidí viselo na vlásku. A ti dva muži, kteří v dramatu sehráli své role, o něm víc nepromluví.

Dokonce už teď upírali pozornost docela jinam. Oba si v tomtéž okamžiku uvědomili ironii situace.

Po celou dobu, kdy stáli proti sobě zabrání do vlastních záležitostí, takže je ani nenapadlo všimnout si detektoru, zaznamenávala obrazovka trpělivě snímek toho, co hledali.

Když Pal a Zuzana skončili inventuru a vyšli z malé přípravné, byli cestující dosud plně v zajetí renesanční Anglie. Po krátkých výkladech sira Isaaca Newtona o fyzice následovala pak, jak se konečně dalo snadno předpovídat, značně delší cvičení anatomická z podnětu Nell Gwynnové. Obecenstvo se výtečně bavilo a vybroušená anglická výslovnost páně Barrettova se skvěla v plném lesku.

„Ba věru, sire Isaacu, jstet' mužem převelikých znalostí. A přesto se mi zdá, že jest mnohé, čemuž by vás žena mohla přiučiti.“

„A cožpak to jest, krásná panno?“

Slečna Nell se ostýchavě zarděla.

„Trápí mne obavy,“ vydechla plaše, „že jste svůj život cele zasvětil věcem ducha. A zapomněl jste, sire Isaacu, že též tělo mnohou podivnou moudrost v sobě skrývá.“

„Říkej mi lku,“ vydralo se z hrdla mudrce a jeho neohrabané prsty škusaly zapínáním dívčiny blůzy.

„Ne zde v paláci!“ protestovala Nell, ale neudělala nejmenší pokus ho zadržet. „Král se vrátí každíčkou minutu!“

„Neznepokojujte se, má líbezná. Karel se někde hlučně chvástá ve společnosti škrabáka Pepyse. Toho dnes už neuvidíme —“

Jestli odtud vyvážneme živi, pomyslně si Pat, musíme poslat děkovný dopis sedmnáctileté školačce z Marsu, která prý je autorkou téhle slátaniny. Všechny je tu výborně baví, a na tom v jejich situaci nejvíc záleží.

Bohužel neměl tak docela pravdu; mezi posluchači byl někdo, kdo se ani trochu nebavil. Patovi nebylo příjemné, že se slečna Morleyová usilovně pokouší zachytit jeho pohled, avšak připomněl si své kapitánské povinnosti, obrátil se na ni a donutil se k povzbudivému úsměvu.

Ona mu jej nejen neoplatila, ale naopak nasadila pokud možno ještě protivnější výraz. Pomalu sklouzla významným pohledem na Zuzanu Wilkinsovou a zpátky na něho.

Komentářů nebylo třeba. Vyjádřila tím stejně jasně, jako by to křikla nejsilnějším hlasem: Nemyslete si, že nevím, co jste vy dva dělali v té přípravě.

Pat cítil, jak mu obličej rudne rozhořčením, spravedlivým rozhořčením člověka, který byl obviněn neprávem. Chvilí seděl na sedadle jako přimražený a krev mu bušila ve spáncích. Pak si pro sebe zahučel: „Já té staré čarodějnici vytřu zrak.“

Vstal, s jedovatou roztomilostí se na slečnu Morleyovou usmál a řekl tak hlasitě, aby to nemohla přeslechnout: „Slečno Wilkinsová! Myslím, že jsme na něco zapomněli. Šla byste se mnou ještě na okamžik do přípravný?“

Když se za nimi znovu zavřely dveře a oddělily je od vyprávění o události, která vrhala nové světlo na původ vévody ze St. Albans, překvapená Zuzana na něho zůstala nechápavě koukat.

„Viděla jsi to?“ začal a všechno v něm vřelo.

„Co jsem měla vidět?“

„Slečnu Morleyovou —“

„Ach,“ skočila mu do řeči Zuzana, „z té si nic nedělej, to je chudák. Nespustila z tebe oči od chvíle, kdy jsme vyjeli. Vždyť víš, co jí je.“

„Co?“ zeptal se Pat, ale hned si uvědomil, že odpověď zná a nechce ji slyšet.

„Dalo by se to snad nazvat progresivním panenstvím. Je to častá nemoc, příznaky jsou vždycky stejné. A lék jen jeden.“

Láska se někdy ubírá v podivných zákrutech. Před deseti minuty Pat a Zuzana opustili spolu přípravnu po vzájemné domluvě, že mezi nimi zůstane při počestné náklonnosti. Ale teď ta neuvěřitelná kombinace slečny Morleyové a Nell Gwynové smíšená s pocitem, že člověk může být právě tak oběšen za ovci jako za jehně, a navíc snad instinktivní tušení jejich těl, že koneckonců láska je jedinou obranou proti smrti — to vše se spojilo a přemohlo je. Chvilku stáli v malé a těsné přípravě bez hnutí a pak, aniž si uvědomili, kdo se pohnul první, leželi si v náruči.

Zuzana měla čas zašeptat jen jednu větu, než ji umlčely Patovy rty: „Ne zde v paláci!“

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

Hlavní inženýr nespustil oči ze slabě zářící obrazovky a snažil se rozluštit její sdělení. Jako všichni inženýři a vědci strávil značnou část života pozorováním obrazů kreslených uhánějícími elektrony, které zaznamenávaly jevy buď příliš velké, nebo příliš malé, a rovněž příliš jasné, anebo příliš nejasné, aby je mohlo zachytit lidské oko.

Před více než sto lety zmocnil se člověk neviditelného světa pomocí katodových paprsků. Hlavní inženýr už dávno zapomněl, že kdysi něco takového leželo za hranicemi lidských možností.

Podle hlášení detektoru vyskytuje se asi dvě stě metrů od nich na téhle prашné poušti ploška trochu teplejší než okolí. Je téměř kulatá a naprosto izolovaná. Jinak se v zorném poli neukázal žádný tepelný zdroj. Ačkoli zaznamenané místo bylo daleko menší než plocha, kterou vyfotografoval Lawson, leželo v téže oblasti. Stěží mohlo jít o něco jiného.

Zatím ovšem neměli žádný důkaz, že tam najdou, co hledají. Vysvětlení se nabízelo několik. Co když detektor zaznamenal osamělý skalní výběžek, který ční z hlubin až k mořské hladině? Přesvědčit se mohou jen jedním způsobem. „Zůstaňte tu,“ řekl Lawrence, „já pojedu na Kluzáku I dopředu. Zavolejte mě, až budu přesně ve středu toho místa.“

„Myslíte, že je to nebezpečné?“

„Doufáme, že ne, ale přesto nevidím důvod, proč bychom měli riskovat oba.“

Kluzák I se pomalým skluzem blížil k záhadné vyzařující plošce. Pro detektor byla zřejmá, pro lidské oko nepostřehnutelná.

„Trochu doleva,“ řídil je Tom. „Ještě pár metrů -ještě kousek stát!“

Lawrence se zahleděl na šedý prach, na němž plulo jeho vozidlo. Na první pohled vypadal stejně beztvary jako po celém Moři žízně. Avšak při bližším zkoumání spatřil něco, z čeho mu naskočila husí kůže.

Pečlivě se soustředil na pozorování a objevil na prašném povrchu jemný vzoreček pepř a sůl. A vzorek se pohyboval! Hladina moře se k Lawrencovi pomaloučku zvedala, jako by ji hnál neviditelný vítr.

Inženýru Lawrencovi se to ani trochu nelíbilo. Na Měsíci se člověk naučí být na pozoru před vším, co je mimořádné nebo nevysvětlitelné. Obvykle to znamená, že není všechno v pořádku anebo že co nejdřív nebude. Tenhle lezoucí prach vypadal tajuplně a zlověstně. Jestliže se na tomto místě potopil velký člun, pak je možná malíčký kluzák v mnohem větším nebezpečí.

„Zůstaňte, kde jste,“ doporučil Kluzáku II. „Tady je něco moc divného. Nechce se mi to líbit.“ Podrobně popisoval pozorovaný jev Lawsonovi.

Ten soustředěně naslouchal a odpověděl téměř okamžitě. „Říkal jste, že to vypadá trochu jako písečný vodotrysk? Vždyť to něco takového bude! V tom případě máme zjištěno, že na tom místě je tepelný zdroj — dokonce tak silný, že dokáže vyvolat konvekční proud.“

„Co tam asi je? Seléné to být nemůže.“

Cítil, jak jím probíhá vlna zklamání. Stalo se, čeho se obával od samého začátku — vydali se na lov divokých hus. Radioaktivní hnízdo anebo výron horkých plynů uvolněných při otřesech zmátl jejich přístroje a vyštval je na tohle pusté místo. Čím dřív se odtud dostanou, tím lip, není vyloučeno, že nebezpečí dosud trvá.

„Počkejte,“ ozval se znovu Lawson. „Vozidlo se značným počtem strojů a s dvaadvaceti cestujícími musí vydávat pořádné teplo. Přinejmenším tři až čtyři kilowatty. Jestliže prach je tu v rovnováze, mohlo by to stačit na samočinnou cirkulaci.“

Lawrencovi se to zdálo hodně nepravděpodobné, ale byl ochoten chytit se i nejtenčího stébla. Vzal úzkou kovovou sondu a zapíchl ji kolmo do prachu. Zpočátku pronikala do hloubky téměř bez odporu, ale když se prodloužila teleskopickými nástavci, šlo to hůř a hůř. Ve chvíli, kdy měl venku celých dvacet metrů, musel ji tlačit dolů ze všech sil.

Horní konec tyče zmizel v prachu. Nejistilo se tedy nic, ale Lawrence nepředpokládal, že bude mít úspěch na první pokus. Musí postupovat vědecky a vypracovat si pro pátrání určitý postup.

Několik minut křížoval sem tam a označenou plochu si zaměřoval rovnoběžnými pruhy z bílých pásků, vzdálených od sebe po pěti metrech. Jako když za starých časů rolníci sázeli brambory, začal i on v prvním pruhu zapichovat v pravidelné vzdálenosti sondu do prachu. Šlo to pomalu a práce vyžadovala plné soustředění. Připadal si jako slepec, který ve tmě šmátrá tenkou ohebnou hůlkou. Jestliže to, po čem pátrá, leží níž, než jeho hůlka dosáhne, bude muset vymyslet něco jiného. Ale tenhle problém bude řešit, až když se první způsob ukáže neúspěšný.

Když sondoval asi deset minut, přestal dbát na opatrnost. Zarážení tyče si vyžadovalo obou jeho rukou, zvláště když už se blížila ke konci. Lawrence se nahýbal přes okraj kluzáku a tlačil ze všech sil, až uklouzl a po hlavě sletěl do prachu.

Jakmile Pat vykročil z přípravy, okamžitě postřehl, že nálada v kabině je docela jiná než dřív. Předčítání z Pomeranče a jablka před chvílí skončilo a právě probíhala vzrušená debata. Když vstoupil do kabiny a rozhlédl se po osazenstvu, zavládlo rozpačité mlčení. Někteří cestující ho pozorovali úkosem a jiní předstírali, že tam pro ně vůbec není.

„Něco se stalo, komodore?“ zeptal se.

„Cestující mají dojem,“ odpověděl komodor Hansteen, „že neděláme všechno, co bychom mohli, abychom je dostali odtud. Vysvětlil jsem jim, že nemáme jinou možnost než čekat, až nás někdo najde, ale s tím mnozí nesouhlasí.“

Tohle muselo dříve nebo později stejně přijít, pomyslel si Pat. Čas kvapí a dosud ani nejmenší naděje na záchranu. Není divu, že lidem začínají povolovat nervy a že jsou nedůtkliví. Žádají nějakou činnost, jakoukoli činnost. Žádný člověk nedokáže sedět klidně a nečinně, když se octne tváří v tvář smrti.

„Probírali jsme to už ze všech stran,“ vysvětloval unaveně. „Jsme přinejmenším deset metrů pod povrchem, a i kdybychom otevřeli hermetický uzávěr, nikdo z nás nedokáže překonat odpor prachu a dostat se nahoru.“

„Jste si tím jistý?“ zeptal se někdo.

„Naprosto,“ odpověděl mu Pat. „Už jste někdy zkoušel plavat v písku? Ujišťuji vás, že byste se nedostal daleko.“

„Co kdybychom spustili motory?“

„Pochybují, že by s námi pohnuly. A i kdyby se to podařilo, je-li bychom dopředu, a ne nahoru.“

„Mohli bychom se všichni stáhnout dozadu a zatížit loď tak, že by se jí zvedl předeek.“

„Obávám se tlaku, který působí na náš plášť,“ řekl Pat. „V případě, že zapnu motory, nastane situace, jako bych lodí narážel na zeď. Kdo ví, jak dalece nás to poškodí?“

„Ale také se může stát, že se to podaří. Nestálo by to za pokus?“

Pat pohlédl na komodora, protože ho otrávil, že mu nejde na pomoc. Hansteenův pohled však vyjadřoval naprosto jednoznačně: Já jsem se staral dost - teď je řada na vás. Konečně je to správné, zvláště po tom, co mu před chvílí říkala Zuzana. Je čas, aby se postavil na vlastní nohy, nebo aby alespoň dokázal, že je toho schopen.

„Ne, je to příliš riskantní,“ odpověděl jednoznačně. „Takhle strávíme v bezpečí ještě alespoň čtyři dny. Za tu dobu nás určitě najdou. Proč bychom sázeli všechno na jednu kartu, když pravděpodobnost výhry je milion ku jedné? Pokud by to byla naše poslední naděje, souhlasil bych, ale teď ještě ne.“

Rozhlédl se po kabině, připraven utkat se s každým, kdo by se mu chtěl stavět na odpor. Nemohl se přitom vyhnout očím slečny Morleyové, a vlastně se tomuto setkání ani vyhnout nechtěl. Přesto ho zaskočilo a uvedlo do rozpaků, když se tato dáma ozvala: „A co když pan kapitán nemá příliš naspěch, aby se odtud dostal? Všimla jsem si, že poslední dobou tu s námi mnoho nepobýval — a slečna Wilkinsová také ne.“

Ty vrásčité čarodějnice, blesklo Patovi hlavou. Každý, kdo má všech pět pohromadě —

„Harrisi, nechte toho,“ vykřikl komodor v posledním zlomečku vteřiny. „Tohle vyřídím já!“

Bylo to poprvé, kdy Hansteen očividně prosadil svoji vůli. Až dosud nechával všemu klidný a nenásilný průběh, anebo stál v pozadí a podporoval Pata. Nyní uslyšeli hlas skutečné autority, který zněl jako polnice na bitevním poli. To nemluvil kosmonaut na odpočinku, to promluvil vládce vesmíru.

„Slečno Morleyová,“ řekl, „vaše poznámka byla pošetilá a nemístná. Jediným vysvětlením vašeho jednání může být naše situace,

za níž jsme vystaveni velkému nervovému napětí. Měla byste se kapitánovi omluvit.“

„Je to pravda, co jsem řekla,“ trvala umíněně na svém. „Zeptejte se ho, jestli to může popřít.“

Komodor za třicet let své činnosti neztratil rozvahu a nehodlal ji ztratit ani teď, ale věděl, kdy má ztrátu rozvahy předstírat. V tomto případě bylo malé podráždění namístě. Neměl vztek jenom na slečnu Morleyovou. Pat ho také otrávil a do jisté míry ho nechal na holičkách. Na obvinění slečny Morleyové nemuselo být vůbec nic, ale na druhé straně co tam ten Pat a Zuzana potřebovali trávit věčnost, když práce bylo na pět minut? Za určité situace je zdání nevinnosti stejně důležité jako nevinnost sama. Vzpomněl si na čínské přísloví, které říká: „Procházíš-li sousedovým záhonem melounů, nikdy se neshýbej, aby sis zavázal botu.“

„Čerta je mi po tom,“ spustil sarkastickým tónem, „jaké k sobě mají vztahy kapitán této lodi a slečna Wilkinsová. Mají-li nějaké, je to jejich soukromá věc, a pokud plní své povinnosti, nemá nikdo z nás právo do toho zasahovat. Nebo jste chtěla říct, že kapitán Harris své povinnosti zanedbává?“

„Tedy... to bych neřekla.“

„Pak musíte mlčet. Máme tu dost problémů a není třeba vymýšlet další.“

Ostatní cestující mlčky naslouchali. Někteří se bavili a jiní zrozpačitěli, jak tomu většinou bývá, stane-li se člověk svědkem hádky, jíž se přímo neúčastní. Ale tahle záležitost se vlastně všech lidí na palubě Seléné přímo dotýkala, protože to byl první odpor vůči autoritě a první náznak, že disciplína povoluje. Skupina tvořila dosud harmonický celek a nyní se pozvedl hlas proti starším kmene.

Slečna Morleyová byla neurotická stará panna, ale zároveň byla velmi cílevědomá a hned tak něco ji neporazilo. Na komodora šly mráкотy, když si všiml, že se mu chystá odpovědět.

Bohužel se už nikdo nedoví, co měla v úmyslu říci, neboť v témže okamžiku vyrazila paní Schusterová výkřik, který dělal čest jejím rozměrům.

Když člověk padá na Měsíci, má obvykle čas něco proti tomu podniknout, protože jeho nervový systém a svaly jsou uzpůsobeny na překonávání šestinásobně větší tíže. Jenže když inženýr Lawrence

přepadl z kluzáku, byla vzdálenost k povrchu moře tak krátká, že neměl možnost reagovat včas. Padl do prachu téměř okamžitě a pohltila ho tma.

Neviděl nic kromě slabého blikání z osvětlení přístrojové desičky uvnitř oděvu. Opatrně začal šmátrat kolem sebe v poddajné polotekuté substanci, v níž se nemotorně plácal, a hledal něco pevného, čeho by se mohl zachytit. Nenašel nic a nedokázal odhadnout, kde je dole a kde nahoře.

Zaplavilo ho čiré zoufalství, které jako by mu vysálo sílu z těla. Srdce mu bušilo nepravidelnými tepy, které ohlašují blížící se paniku a ztrátu rozumného uvažování. Viděl už mnohokrát, jak se lidé proměnili v ječící zvířata, a uvědomoval si, že se k nim co nejdřív připojí.

Jeho mysl nebyla ještě natolik zatemněná, aby si nestačil vzpomenout, že před několika minutami zachránil Lawsons před stejným osudem. Bohužel mu situace nedávala příležitost ocenit ironii osudu. Soustředil zbytky vůle na znovunabytí vlády nad sebou a na zkrocení toho splašence v hrudi, který jako by ho chtěl roztrhat na kusy.

V té chvíli se ozval z reproduktorů v jeho helmě jasně a zřetelně zvuk, který přišel tak neočekávaně, že zastavil vlny panické hrůzy dorážející na ostrov jeho mysli. Byl to hlas Torna Lawsons a Tom Lawson se smál!

Smích zazněl jen krátce a vzápětí se Lawson omlouval.

„Hrozně mě mrzí, že jsem se smál, pane inženýre. Nemohl jsem se udržet. Vypadáte tak legračně, s nohama vzhůru.“

Hlavní inženýr v kosmickém obleku ztuhl. Strach zmizel a nahradil ho vztek. Byl by Lawsons s chutí roztrhl, ale sebe také.

Jak mohl zapomenout, že mu nehrozí vůbec žádné nebezpečí? V obleku naplněném kyslíkem se podobal balonu plovoucímu na vodě a zrovna jako ten balon se nemohl potopit. Když si teď uvědomil, co se vlastně stalo, dostane se z toho sám. Účelně kopal nohama a odrážel se rukama, aby se otočil kolem svého těžiště, a zanedlouho mu po přilbě sjel prach a vrátila se mu viditelnost. Potopil se nanejvýš deset centimetrů a kluzák měl stále na dosah. Zdálo se skoro neuvěřitelné, že se do něho netrefil, když sebou mlátil jako chobotnice vyvržená na břeh.

S veškerou důstojností, již byl schopen, se chytil kluzáku a vytáhl se na palubu. Nedůvěřoval si ještě natolik, aby promluvil. Zbytečný poplach mu vyrazil dech a hlas by ještě teď mohl prozradit, jakou zažil hrůzu. A taky měl dosud vztek. Dokud pracoval neustále venku na povrchu Měsíce, nikdy by ze sebe takového blázna neudělal. Dnes má s praxí malé spojení. Kosmický oblek měl na sobě naposled při pravidelné každoroční kontrole a vůbec v něm nevylezl z přechodové kabiny.

Na kluzáku se ihned vrátil k sondování a strach i vztek ho zvolna opouštěly. Vytlačily mu je z mysli úvahy o tom, že ať se mu to líbí nebo ne, události poslední půlhodiny ho velmi těsně vážou k Lawsonovi. Je pravda, že se astronom smál, když on se bezmocně plácal v prachu, ale byl to asi opravdu pohled pro bohy. Pak se Lawson za ten výbuch veselí omluvil. Ještě před chvílí by u něho smích i omluva byly prostě nemyslitelné.

Ale v tu chvíli pustil Lawrence všechno z hlavy, neboť jeho sonda narazila v hloubce patnácti metrů na překážku.

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

Když paní Schusterová vykřikla, nenapadlo v první chvíli komodora nic jiného, než že dostala hysterický záchvat. Ale v následujícím okamžiku musel zasáhnout veškerou silou své vůle, aby ji nenásledoval.

Neboť z vnějšku jejich plavidla, odkud se už po tři dny neozvalo nic jiného než šepot prachu, konečně pronikl dovnitř nějaký zvuk. O jeho existenci a účelu nebylo pochyb. Po povrchu pláště člunu přejížděl kovový předmět.

V tu chvíli kabina propukla v jásot a radostné volání, ozývaly se i výkřiky úlevy. Hansteenovi dalo velkou práci, než se mu podařilo promluvit.

„Našli nás,“ řekl, „ale možná že o tom nevědí. Když budeme všichni spolupracovat, pravděpodobnost, že nás zaměří, stoupne. Pate - zkoušejte se spojit rádiem. My ostatní budeme společně vyklepávat na stěnu starou Morseovu značku pro V - TA TA TA TA. Pojd'te, všichni stejně!“

Seléné se zachvěla roztřesenou palbou teček a čárek, které se zvolna slily ve vytrvalé klepání.

„Přestaňte!“ zastavil je Hansteen o minutu později. „Teď pozorně poslouchajte!“

Po předchozím hluku připadalo jim ticho zlověstné a podlamující všechny síly. Pat vypnul vzduchové pumpy i ventilátory, takže jediným zvukem na palubě plavidla byl tlukot dvaadvaceti srdcí.

Ticho se táhlo donekonečna. Co když ten zvuk vycházel z toho, jak pracuje materiál v plášti Seléné? Anebo že by je záchranná četa, pokud to ovšem byla záchranná četa, minula a ujížděla dál po prázdném povrchu moře?

Škrábání se znenadání ozvalo znovu. Hansteen zarazil rázným pohybem ruky nový výbuch nadšení.

„Proboha, buďte tiše,“ naléhal. „Snažme se zjistit, co to je.“

Škrábání trvalo několik vteřin a po něm následovalo opět to zmrtvující ticho. Po chvíli někdo pronesl tiše, a spíš aby zmírnil napětí než jako vážně míněnou poznámku: „Vypadá to, jako by se kolem nás třel nějaký drát. Možná že nás zatahují.“

„To je vyloučené,“ odpověděl Pat, „odpor by byl příliš velký, zvláště v téhle hloubce. Je to spíš sonda, kterou pohybují nahoru a dolů.“

„Ať je to, co chce, několik metrů od nás je záchranná četa,“ řekl komodor. „Musíme se jim znovu ohlásit klepáním. Tak ještě jednou a všichni najednou —“

TA TA TA TA

TA TA TA TA

Dvojitým krunýřem Seléné bušil do prachu osudový rytmus prvních taktů Páté symfonie, stejně jako pulzoval před stoletím okupovanou Evropou. Na sedadle pro řidiče opakoval Pat Harris se zoufalou naléhavostí do mikrofonu: „Volá Seléné, slyšíte nás? Přepínám.“ Pak čekal po nekonečných patnáct vteřin a znovu opakoval hlášení. Ale éter zůstával stejně mlčenlivý, jako byl od chvíle, kdy je pohltil prach.

Na palubě Aurigy pohlédl Maurice Spenser dychtivě na hodiny.

„K čertu, ty kluzáky už tu měly dávno být. Kdy se naposled ohlášily?“ zeptal se.

„Před pětadvaceti minutami,“ řekl radiotelegrafista. „Ozývají se po půlhodinách, takže je čekám každou chvíli, ať už něco mají nebo ne.“

„Víte určitě, že jste na správné frekvenci?“

„Hleďte si svého a já si taky budu hledět svého,“ doporučil mu radiotelegrafista našťvaně.

„Promiňte,“ odpověděl Spenser, který už dávno přišel na to, jak je důležité umět se v pravou chvíli omluvit. „Povolují mi nervy.“

Vstal ze sedadla a procházel se po maličké místnosti s kontrolním zařízením. Teprve když se pořádně praštil o přístrojovou desku (dosud si nezvykl na měsíční tíži a pochyboval, že si někdy zvykne), trochu se uklidnil.

To strašlivé čekání, než zjistí, zda mu trháky vyjde nebo nevyjde, patřilo k nejhorším chvílím jeho zaměstnání. Už teď rozházet malé jmění v nákladech na přípravu, a to nebylo ničím ve srovnání s

účty, které se pohnou ze všech stran, jestliže dá kapitánu Ansonovi rozkaz vyrazit. Ovšem v tom případě by měl po starostech, protože by měl svého sólokapra v síti.

„Už se hlásí,“ křikl z ničeho nic telegrafista. „Dvě minuty před stanoveným intervalem. Něco se děje.“

„Na něco jsem narazil,“ prohlásil úsečně Lawrence, „ale nevím na co.“

„Jak je to hluboko?“ zeptali se Lawson i pilot jedním dechem.

„Asi patnáct metrů. Posuňte mě o dva metry doleva, zkusím to znovu.“

Vytáhl sondu, kluzák ho popovezl na nové místo a Lawrence ji opět ponořil do prachu.

„Je to tam,“ hlásil, „ve stejné hloubce. Popotáhněte ještě o dva metry.“

Tady překážka zmizela, anebo byla tak hluboko, že k ní nedosáhl.

„Nic tu není, jed'te zpět opačným směrem.“

Zjišťování obrysů předmětu v takové hloubce, ať je to cokoli, musí být pomalé a úporné. Tímto jednotvárným způsobem se kdysi olovnicemi zjišťovala hloubka zemských oceánů. Zatížené měřičské provazy spouštěli na mořské dno a vytahovali je nahoru. Škoda že tu nemám zvukový hloubkoměr, pomyslně se Lawrence, ale ihned zapochyboval, zda zvukové nebo rádiové vlny mohou proniknout tak silnou vrstvou prachu.

Bože, jsem to hlupák — že už mě to nenapadlo dávno! Proto přestaly docházet ze Seléné rádiové signály! Jestliže ji pohřbil prach, pak také zachytil a umlčel její vysílání. Ovšem v téhle vzdálenosti a jestliže opravdu sedí přímo nad křižníkem —

Lawrence zapnul přijímač na frekvenci HAVÁRIE — a Seléné se okamžitě hlásila nejmohutnějším tónem, jakého byl její automat schopen. Signál byl neobyčejně silný a tak pronikavý, že bylo Lawrencovi divné, proč ho nezachytili na Lagrange nebo v Port Rorisu. Teprve pak si uvědomil, že na trupu potopené lodi dosud spočívá jeho kovová sonda. Po ní si rádiové vlny našly snadnou cestu k povrchu.

Naslouchal nepřetržitým impulzům dobrých patnáct vteřin, než sebral odvahu k dalšímu kroku. Od počátku ho trápily pochybnosti, zda bude jejich počínám úspěšné, a i v této chvíli mohlo být pátrání

marné. Automatický signál by tak jako tak volal jako hlas ze záhrobí ještě celé týdny, i kdyby všichni cestující na Seléné byli mrtvi.

Pak zlostným gestem, které bylo výzvou osudu, ať ukáže, co dovede nejhoršího, přepnul Lawrence rádio na frekvenci plavidla - a téměř ho ohlušil Harrisův řev: „Volá Seléné, volá Seléné. Slyšíte mě? Přepínám.“

„Tady Kluzák I,“ odpověděl. „U mikrofonu hlavní inženýr Lawrence. Jsem patnáct metrů nad vámi. Jste všichni v pořádku? Přepínám.“

Trvalo hezkou chvíli, než pochopil smysl odpovědi, protože Harrisův hlas neustále mizel v jásavém volání. To ovšem samo o sobě stačilo ke zjištění, že cestující jsou naživu a v dobré náladě. Když je člověk poslouchal, byl by si dokonce myslel, že právě pořádají rozjařenou oslavu a jsou už hodně podroušení. V prvním záchvatu nadšení, že navázali spojení s lidmi na povrchu, vůbec nepomysleli na to, že tím jejich problémy nekončí.

„Kluzák I volá kontrolní středisko v Port Rorisu,“ hlásil Lawrence, zatímco čekal, až vřava dole utichne. „Nalezli jsme Seléné a navázali jsme rádiové spojení. Soudě podle hluku, který chytáme z kabiny, jsou všichni v pořádku. Seléné je patnáct metrů pod povrchem přesně v místě, které označil dr. Lawson. Zavolám vás znova za pět minut. Končím.“

Po celém Měsíci, Zemi a planetách sluneční soustavy budou se teď rychlostí světla šířit vlny úlevy a štěstí a miliony lidských srdcí se zaradují z nenadálého obratu. Na ulicích a pohyblivých chodnicích, v autobusech i v kosmických lodích se k sobě budou otáčet lidé, kteří jsou si jinak docela cizí, a budou si říkat: „Už jste slyšeli tu novinu? Našli Seléné.“

V celém slunečním systému byl jen jeden člověk, který nedokázal celým srdcem sdílet všeobecnou radost. Hlavní inženýr Lawrence seděl na kluzáku, naslouchal jásotu z hlubiny, pozoroval vzdouvající se prach a cítil, že má větší strach a je daleko bezmocnější než ti, kteří sedí v pasti dole pod ním. Uvědomil si, že stojí před největší bitvou svého života.

PATNÁCTÁ KAPITOLA

Maurice Spenser si poprvé za čtyřiaadvacet hodin v klidu vydechl. Všechno, co mohl udělat, udělal. Jeho lidé se touto dobou blíží s kamerami k Port Rorisu. (Má obrovské štěstí, že v Clavius City byl právě Jules Braques, jeden z nejlepších kameramanů, které v podniku mají. Často spolu dělali.) Kapitán Anson pracuje na počítači a zadumaně studuje mapu hor se zakreslenými vrstevnicemi. Posádku (šest lidí) dostihli v místních třech hospodách a poučili ji, že se plán cesty znova mění. Na Zemi už bylo podepsáno a potvrzeno telefaxem nejméně tucet smluv a obrovské sumy peněz změnily majitele. Finanční eskamotéri Meziplanetárního zpravodaje už propočítávají s vědeckou přesností, kolik mohou žádat od ostatních agentur za pohotové informace, aniž je doženou k tomu, aby si pronajali vlastní kosmické lodi, což je ovšem hodně nepravděpodobné, protože Spenser má příliš velký náskok. Žádný z jeho konkurentů se nemůže dostat k horám dříve než za osmačtyřicet hodin. On tam bude za šest.

Je to příjemný pocit, nemít žádné problémy a v klidu se spoléhat, že má člověk věci pod kontrolou a všechno se vyvíjí, jak si přál. Kvůli těmhle krátkým epizodám stálo za to žít a Spenser je uměl dokonale vychutnat.

Byly jeho zázračným lékem proti žaludečním vředům, kterými i v kosmickém věku trpěli žurnalisté a televizní pracovníci jako nemocí z povolání.

Pro Maurice Spensera bylo typické, že i při odpočinku pracoval. Ležel ve vyhlídkové hale naložovací budovy, v jedné ruce držel sklenici s nápojem a na dosah druhé měl talíř chlebičků. Dvojítymi okenními skly viděl malý dok, z něhož před třemi dny vyplula Seléné. (Třebaže to je hrozně nepřesné, člověk se té námořní terminologii neubrání.) Dokem byl pouhý betonový pruh, který vybíhal asi dvacet metrů na zlověstný povrch prachu. Téměř po celé jeho délce ležela pružná hadice podobná obrovské tahací harmonice, kterou procházeli cestující z Port Rorisu na plavidlo. Jelikož byla nyní otevřená do

vakua, ležela splasklá a místy zkroucená. Pohled na ni člověka moc nepovzbudí, pomyslí si Spenser.

Mrkl na hodinky a pak na záhadný obzor. Kdyby se ho byl někdo zeptal na jeho mínění, byl by řekl, že je odtud vzdálený nejméně sto kilometrů, ve skutečnosti to nebylo víc než dva nebo tři. Za pár minut postřehl odraz záblesku slunečního světla a už je viděl, jak se přehouplí přes okraj Měsíce! Za pět minut jsou tady a za deset vyjdou z přechodové kabiny. Může si ještě v klidu dojít poslední chlebíček.

Když Spenser dr. Lawsona pozdravil, nedal mladý vědec najevo, že ho poznává. Nebylo divu, neboť jejich předchozí krátký rozhovor se konal v téměř naprosté tmě.

„Dr. Lawson? Jsem vedoucí redaktor Meziplanetárního zpravodaje. Dovolíte mi natočit interview?“

„Počkejte,“ skočil jim do řeči Lawrence. „Zástupce Meziplanetárního zpravodaje znám. Vy nejste Joe Leonard —“

„To netvrdím. Jsem Maurice Spenser. Nastoupil jsem místo Joea minulý týden. Musel se vrátit, aby neodvykl zemské tíží, jinak by tu uvízl na doživotí.“

„Vaše lež má trpasličí nohy, kamaráde! Před hodinou jsme s ním mluvili rádiem.“

Za těchto okolností nepovažoval Spenser za vhodné zmínit, že už je tu skoro celý den.

„Přesto bych rád věděl, jestli si vás smím natočit,“ opakoval. Na tyhle věci byl vždycky opatrný. Někteří reportéři zapnuli magnetofon, jakmile se jim naskytla příležitost, ale když je někdo chytil, přišli okamžitě o místo. Spenser jako vedoucí redaktor musel dodržovat pravidla dohodnutá na ochranu jeho profese i veřejnosti.

„Promiňte, teď nemám čas,“ řekl Lawrence, „musím zařídít spoustu věcí. Ale tady dr. Lawson si s vámi jistě pohovoří, vždyť většinu práce udělal on a jemu patří uznání. Tohle můžete vydat jako moje prohlášení.“

„Děkuju vám,“ zabručel Tom zřejmě ve velikých rozpacích.

„Není zač. Zatím na shledanou. Budu v kanceláři zdejšího inženýra a nevylezu, dokud něco nevymyslím. Vy byste se teď měl jít vyspat.“

„Jen co vás vyzpovídám,“ poopravil ho Spenser, popadl Toma a táhl ho směrem k hotelu.

Jakmile vstoupili do haly (o rozloze deseti čtverečních metrů), narazili na kapitána Ansona.

„To jsem opravdu rád, že jsem vás konečně našel, pane Spensere,“ začal. „Odborový svaz zaměstnanců ve vesmíru dělá potíže. Jistě víte, že jsou přesné předpisy, jak dlouho má mít posádka mezi jednotlivými lety volno. Teď to vypadá —“

„Nezlobte se, kapitáne, na to nemám čas. Spojte se s právním oddělením naší agentury. Zavolejte si Clavius 1234 a ptejte se po Harrym Dantzigovi, ten to určitě vyřeší.“

Spenser strkal nebránícího se Lawsona před sebou do schodů (hotel bez výtahu by byl na Zemi neuvěřitelnou raritou, ale ve světě, kde člověk váží nejvýš kolem deseti kilogramů, nebyl výtah třeba) a dostrkal ho až do svého pokoje.

Kromě toho, že místnost byla mimořádně malá a bez oken. připomínala pokoj v kterémkoli laciném hotelu na Zemi. Pár obyčejných židlí, gauč a stolek, všechno vyrobeno s minimální spotřebou materiálu ponejvíce ze skleněných vláken, protože křemene bylo na Měsíci dost. Koupelna byla tradiční (což skýtalo obrovskou úlevu po všech záludných toaletách za beztlížného stavu), zato pohled na postel uváděl člověka poněkud do rozpaků. Některým návštěvníkům ze Země přišlo zatěžko spát při pouhé šestině obvyklé přitažlivosti, proto se pro jejich pohodlí dalo přes postel rozprostřít pružné prostěradlo a připevnit je po stranách svorkami. Toto zařízení silně připomínalo svěrací kazajky a vyčalouněné cely.

Vedle dveří viselo upozornění pro nocležníky, které v angličtině, ruštině a pekingské čínštině hlásalo, že

TENTO HOTEL MÁ VLASTNÍ ZAŘÍZENÍ
NA UDRŽOVÁNÍ ATMOSFÉRICKÉHO TLAKU.
V PŘÍPADĚ, ŽE SELŽE OCHRANNÁ BÁŇ,
ZŮSTANETE V NAPROSTÉM BEZPEČÍ.
KDYBY K TOMU DOŠLO, SETRVEJTE PROSÍM
V POKOJI A VYČKEJTE DALŠÍCH POKYNŮ.
DĚKUJEME VÁM.

Spenser si tohle sdělení přečetl už několikrát a pořád se mu zdálo, že mohlo být stylizováno přesvědčivěji, a ne tak pochmurně a těžkopádně.

Těžkopádnost byla vůbec zdrojem všech nepříjemností na Měsíci. Boj s přírodou tu byl tak urputný, že na půvaby života nezbyvala lidem síla. Nejvýrazněji se to projevovalo v protikladu mezi nepředstavitelnou dokonalostí technických služeb a ledabylostí a systémem „nějak to dopadne“ v ostatních oblastech života. Když si člověk stěžoval na telefon, vodu nebo vzduch (především na vzduch!), měl je v pořádku za pár minut. Zato když potřeboval být rychle obsloužen v restauraci nebo u výčepu —

„Vím, že jste strašně unavený,“ začal Spenser, „ale přesto bych vám rád položil několik otázek. Doufám, že nemáte nic proti tomu, abych rozmluvu natočil.“

„Nemám,“ odpověděl Tom, který už překročil stadium, kdy mu na něčem záleželo. Zhroutil se únavou do židle, mechanicky upíjel ze sklenky, do níž mu Spenser něco nalil, ale bylo jasné, že neví, co pije.

„Hlásí se vám Maurice Spenser z Meziplanetárního zpravodaje. U mikrofonu mám dr. Lawsona. Pane doktore, zatím víme jen to, že vy a pan Lawrence, hlavní inženýr pro přivracenou stranu Měsíce, jste našli Seléné a že cestující na její palubě jsou v pořádku. Mohl byste nám říci, aniž byste se pouštěl do technických podrobností, jak jste — krucinál fagot!“

Chytil pomalu padající sklenici, z níž nevystříkla ani kapka, a přenesl spícího astronoma na gauč. Když se to tak vezme, nemá si proč naříkat! Tohle je jediná položka, která mu nevyšla přesně podle plánu. A i tentokrát je ve výhodě. Nikdo nemůže Lawsona chytit, tím méně s ním natočit interview, pokud vyspává v jeho — podle představ propagačního oddělení Hotelu Roris — luxusním apartmá.

Mezitím se v Clavius City konečně podařilo řediteli cestovní kanceláře všechny přesvědčit, že u něho protekce neplatí. Ještě ani neměl čas se radovat ze zprávy, že Seléné je na světě, protože ho okamžitě začali bombardovat od Reuterů, z Timesů, Triplanetárního vydavatelství i z Lunárního zpravodaje, jak prý je možné, že první informace přinesla agentura Meziplanetárního zpravodaje. Díky Spenserovu nápadu odposlouchávat rádio kluzáků, octla se zpráva v éteru dokonce dřív, než dorazila na úřední místa na Měsíci.

Když se vysvětlilo, jak k tomu došlo, vystřídal podezíravost ve zpravodajských agenturách upřímný obdiv ke Spenserově podnika-

vosti a štěstí. Chvilku ještě potrvá, než se jeho kolegové dovědí, že pro ně chystá daleko zajímavější představení.

Spojová centrála v Clavius City zažila už hodně dramatických situací, ale tahle bude patřit k nejnezapomenutelnějším. Řediteli Davisovi připadalo, že naslouchá hlasům ze záhrobí. Ještě před pár hodinami byli tihle lidé považováni za mrtvé a najednou z ničeho nic jsou tu, živí a veselí, tlačí se u zasypaného mikrofonu, aby svými vzkazy ubezpečili rodiny, přátele a známé, že je všechno v pořádku. Díky sondě, kterou na postiženém místě nechal inženýr Lawrence kvůli označení a jako anténu, nemohla už patnáctimetrová prašná příkrývka bránit plavidlu ve spojení s ostatním světem.

Netrpělivi reportéři museli čekat, až Seléné přeruší vysílání, dřív se nemohli dostat ke slovu. U mikrofonu byla slečna Wilkinsová a diktovala vzkazy, které jí předávali cestující. Na člunu zřejmě všichni pilně sestavovali texty telegramů a psali si je na zadní strany roztrhaných průvodců ve snaze napěchovat co nejhutnější obsah do co nejmenšího počtu slov. Z tohoto materiálu se samozřejmě nesmělo nic citovat nebo reprodukovat. Šlo o soukromá sdělení a ministři pošt na všech třech planetách by vzplanuli společným hněvem proti kterémukoli reportérovi, který by byl takový blázen, aby jich použil. Přísně vzato neměli ten okruh vůbec poslouchat a úředník v centrále už je poněkolkáté se vzrůstající nevolí varoval.

„...řekni Martě, Janovi a Ivě, ať nemají o mě starost, za chvíli jsem doma. Zeptej se Toma, jak postoupilo jednání s Ericsonem, a vzkaž mi to, až mi budeš odpovídat. Všem pozdrav — George. Konec zprávy. Máte to? Volá Seléné. Přepínám.“

„Lunární centrála volá Seléné. Všechno jsme si poznamenali. Dohlédneme, aby zprávy byly doručeny v pořádku, a odpovědi budeme vysílat, hned jak dojdou. Mohli bychom teď mluvit s kapitánem Harrisem? Přepínám.“

Následovala krátká odmlka, během níž bylo slyšet zvuky z kabiny plavidla - směsici hlasů, které se v uzavřeném prostoru částečně odrážely, přecházení cestujících a tlumené „s dovolením“. Pak se ozvalo:

„Kapitán Harris volá centrálu. Přepínám.“

Ředitel Davis přistoupil k mikrofonu.

„Kapitáne Harris, tady je ředitel cestovní kanceláře. Vím, že všichni chcete především poslat zprávy svým blízkým, ale mám tu

zástupce zpravodajských agentur, kteří čekají na pár slov od vás. Mohl byste nám především alespoň krátce popsat podmínky, v jakých na Seléné žijete? Přepínám.“

Měsíční prach

„Je tu hrozné horko, jsme skoro vysvlečení. Ale na teplo si nestěžujeme, protože bez něho byste nás nenašli. Už jsme si dost zvykli. — Vzduch zatím máme dobrý a jídla i vody je dost, i když náš jídelníček je... řekněme jednotvárný. Co ještě chcete vědět? Přepínám.“

„Zeptejte se ho, jaká je na lodi nálada, jak to cestující snášejí. Projevují se tam známky hysterie?“ ptal se zástupce Triplanetárního vydavatelství. Ředitel cestovní kanceláře odvysílal jeho otázku v mírnější formulaci. Přesto dotaz zřejmě způsobil na druhé straně linky určité rozpaky.

„Všichni se chovají velmi dobře,“ prohlásil Pat trochu překotně. „Nejvíc nás pochopitelně zajímá, jak dlouho bude trvat, než nás dostanete ven. Můžete nám o tom něco říct? Přepínám.“

„Hlavní inženýr Lawrence připravuje v Port Rorisu záchranné operace,“ odpověděl mu Davis. „Jakmile bude mít plán hotov, dáme vám vědět. Zatím nám ještě povězte, jak trávíte čas. Přepínám.“

Pat mu řekl o Jezdci z neznáma, čímž úžasně zmnohonásobil odbyt této knihy, a pak s menším nadšením dopomohl barnumskou reklamou oživit blednoucí slávu Pomeranče a jablka. V krátkosti se také zmínil o slavném soudu, který byl nyní odročen *sine die*.

„To jste měli dobrou zábavu,“ řekl Davis. „Ale od nynějška se nemusíte spoléhat na vlastní zdroje. Můžeme pro vás vysílat, co chcete — hudbu, rozhlasové hry, diskuse. Stačí vyslovit přání, my je splníme. Přepínám.“

Pat o odpovědi chvilku přemýšlel. Rádiové spojení vneslo do jejich života velikou změnu, dalo jim naději a spojilo je s jejich drahými. A přesto bylo najednou Patovi skoro líto, že odloučení skončilo. Hřejivý pocit solidárnosti, který nenarušil ani výbuch slečny Morleyové, byl už v této chvíli rozplývajícím se snem. Teď už nejsou osamocenou skupinou, svázanou společným úsilím přežít katastrofu. Je tu opět dvaadvacet životních drah, které sledují dvaadvacet na sobě nezávislých cílů. Zapadnou do moře lidstva jako dešťová voda do širého oceánu.

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

Hlavní inženýr Lawrence nevěřil, že různé komise, subkomise a výbory jsou k něčemu dobré. Jeho názor byl na Měsíci všeobecně známý, protože krátce po poslední návštěvě Kontrolní lunární komise, přijíždějící každé dva roky, se na jeho stole našla velmi nelichotivá poznámka o této instituci.

Ovšem proti komisi, která právě zasedala, nic neměl, protože odpovídala jeho strohým požadavkům. Sám byl předsedou a žádný zápis, žádná sekretářka ani žádný pořad schůze neexistoval. A co bylo vůbec nejlejší, připomínky komise mohl přijímat anebo přecházet bez povšimnutí podle vlastního uvážení. On ručí za řízení záchranných prací, pokud guvernér nerozhodne jinak — a to by udělal jen na veliký nátlak ze Země. Jeho komise vznikla jen proto, aby mu poskytla nápady a technické informace. Je jeho soukromým poradním sborem.

Z dvanácti členů byla fyzicky přítomna jen polovina, ostatní byli porůznu roztroušeni na Měsíci, na Zemi a ve vesmíru. Odborník pro půdní fyziku ze Země byl v nevýhodě, protože vzhledem k omezené rychlosti rádiových vln byl stále o jeden a půl vteřiny pozadu, a než jeho připomínky doletěly na Měsíc, uplynuly přinejmenším tři vteřiny. Proto byl požádán, aby si dělal poznámky a vyjádřil své názory až nakonec. Do hovoru měl vstupovat jen v nejnutnějším případě, protože se už mnohokrát potvrdilo, že tyhle třívteřinové odmlky dokážou při lunárních konferencích čilou diskusi úplně ochromit.

„Pro informaci těch, kteří se k nám připojili teprve nyní,“ řekl Lawrence, když zjistil prezenci, „zopakuji situaci. Seléné je patnáct metrů pod povrchem, sedí na kýlu. Je nepoškozená, všechna její zařízení fungují a dvaadvacet pasažérů je dosud v dobré náladě. Mají kyslík na devadesát hodin — tohle omezení nesmíme ztrácet ze zřetele. Pro ty, kteří nevědí, jak Seléné vypadá, ukážu její model v měřítku jedna ku dvaceti.“

Zvedl model ze stolu a pomalu jím otáčel před kamerou.

„Vypadá jako autobus nebo malé letadlo. Jedinou její zvláštností je hnací systém založený na nastavitelných širokolopátkových šroubech. Obrovským problémem je pro nás zdejší prach. Pokud jste ho nikdy neviděli, nemůžete si dobře představit, co to je. Srovnání s pískem nebo jinými materiály na Zemi vám jej nepřiblíží. Vypadá spíš jako kapalina. Ukážu vám vzorek.“

inženýr Lawrence vzal do ruky vysoký kolmý válec, jehož dolní třetina byla naplněná beztvarem šedou hmotou. Naklonil válec a látka uvnitř začala plynout. Pohybovala se rychleji než sirup, ale pomaleji než voda a chvíli trvalo, než se její povrch po rozrušení vyrovnal do vodorovné polohy. Při pohledu na tuhle substanci by však nikdo neřekl, že není tekutá.

„Tenhle válec je zapečetěný,“ vysvětloval Lawrence, „a uvnitř je vzduchoprázdno, takže se prach chová jako tady na Měsíci. V přítomnosti vzduchu se mění. Je daleko lepkavější a projevuje se spíš jako jemný písek nebo pudr. Abych vás nezapomněl upozornit: synteticky se nedá vyrobit vzorek, který by měl tytéž vlastnosti jako skutečný měsíční prach, protože originál má za sebou několik bilionů let vysušování. Pokud byste chtěli dělat pokusy, pošleme vám prachu, kolik budete chtít. Máme ho tu víc než dost.“

A teď dál. Seléné se nachází tři kilometry od nejbližší pevné půdy - Nedostupných hor. Je docela možné, že pod ní je několik set metrů prachu, ale nejsme si tím jisti. Také nemůžeme zaručit, že nedojde k dalším sesuvům půdy, ačkoli geologové se domnívají, že to je velmi nepravděpodobné.

Na místo neštěstí se můžeme dostat jedine prašnými kluzáky. Máme celkem dva a třetí nám posílají nákladní raketou z odvrácené strany. Kluzák může naložit anebo táhnout za sebou zařízení až do pěti tun. Největší jednotlivý kus, který bychom mohli vzít na kluzák, nesmí vážit víc než dvě tuny. Čili opravdu těžké nářadí se k místu neštěstí dopravit nedá.

Takhle vypadá situace. K provedení úkolu máme devadesát hodin. Rád bych znal váš názor. Sám mám pár návrhů, ale nejdřív bych chtěl slyšet vás.“

Následovala dlouhá odmlka, za níž se členové komise, roztroušení po vesmíru až na vzdálenost čtyř set tisíc kilometrů, snažili zaměřit všechen svůj důvtip k řešení daného problému. První se ozval

hlavní inženýr odvrácené strany Měsíce odněkud z blízkosti města Joliot-Curie.

„Podle mého názoru nedokážeme během devadesáti hodin zajistit účinnou pomoc. Budeme si muset zhotovit speciální zařízení, a to vyžaduje čas. Proto navrhuji zavést do Seléné přístup vzduchu. Kde má hlavní spoj?“

„Za hlavním vchodem - vzadu. Ale není mi jasné, jak chcete dostat přípojku k lodi a tam ji v hloubce patnácti metrů napojit. A kromě toho všechno je tam jistě ucpané prachem.“

„Mám lepší nápad,“ zvolal kdosi. „Prožeňte trubku střechem.“

„Budeme potřebovat alespoň dvě trubky,“ upozorňoval další mluvčí. „Jednou by se hnal kyslík a druhou by se odsával vydýchaný vzduch.“

„To znamená instalovat celé zařízení na čištění vzduchu. Pokud by se nám podařilo dostat ty lidi ven do devadesáti hodin, vůbec bychom ho nepoužili.“

„Tolik bych neriskoval. Když jim zajistíme přívod vzduchu, můžeme pracovat v klidu a nerozptylovat se hrozbou času.“

„Názor přijímám,“ ozval se Lawrence. „Ve skutečnosti už na zavedení vzduchu pár lidí pracuje. Přejděme k další otázce. Pokusíme se vyzvednout plavidlo s lidmi uvnitř, nebo z něho budeme dostávat cestující jednoho po druhém? Připomínám, že na palubě je pouze jeden skafandr.“

„Je možné spustit ke dveřím šachtu a připojit ji na přechodovou kabinu?“ zeptal se jeden z vědců.

„Je to týž problém jako se vzduchovou hadicí. Dokonce horší, protože plocha na připojení by byla daleko větší.“

„Co kdybychom udělali jímku, do které by se vešlo celé plavidlo? Mohli bychom ji spustit kolem něho a prach vybrat.“

„K tomu by bylo zapotřebí několik tun pilot a podpěr. A nezapomínejte, že jímka by musela být zespodu uzavřená. Jinak by do ní prach proudil zpátky stejně rychle, jako bychom ho shora odebírali.“

„Dá se ten materiál pumpovat?“ zeptal se další.

„Kdybychom měli správné čerpadlo, tak by to šlo. Ale nedá se nasávat, musí se vybírat. Normální pumpa jen nadělá dutiny.“

„Prach, který tu máme,“ postěžoval si vedoucí inženýr z Port Rorisu, „má všechny nejhorší vlastnosti pevných látek i kapalin, a přitom nemá žádnou jejich výhodu. Když budete potřebovat, aby

tekl, nepoteče. A když budete chtít, aby zůstal v klidu, tak vám nezůstane.“

„Mohu k tomu něco poznamenat?“ řekl otec Ferraro, který se ozval z Pluta. „Používání slova ‚prach‘ nás hrozně mýlí. Máme před sebou látku, která na Zemi neexistuje, takže v naší řeči pro ni není pojmenování. Poslední mluvčí měl pravdu, někdy ji musíme považovat za nesmáčivou kapalinu, něco jako rtuť, jenže mnohem lehčí. Jindy se zase chová spíš jako tekoucí pevná látka, něco jako smůla — ovšem pohybuje se mnohem rychleji.“

„Může se vůbec ustálit?“ zeptal se někdo.

„Tohle je myslím otázka pro Zemi,“ řekl Lawrence. „Doktore Evansi - řekl byste nám k tomu něco?“

Všichni čekali po zmíněné tři vteřiny, které se jako obvykle zdály mnohem delší. Pak se fyzik ozval a jeho hlas zněl tak jasně, jako by byl s nimi v místnosti: „Právě nad tím uvažuji. Možná že bychom našli organické pojivo - řekněme kliš - který by ji slepil, aby byla snáze ovladatelná. Co obyčejná voda? Už jste to zkoušeli?“

„Ne, ale vyzkoušíme,“ odpověděl Lawrence a udělal si poznámku.

„Je to magnetické?“ zeptal se vedoucí dopravního střediska.

„To je správná otázka,“ komentoval Lawrence. „Otče Ferraro, co soudíte vy?“

„Trochu. Obsahuje dost velké množství meteorického železa.. Ale to nám myslím vůbec nepomůže. Magnetické pole by vytáhlo kovové částičky, ale prach jako celek by se nepohnul.“

„To nevadí, zkusit se to může.“ Inženýr Lawrence si udělal další poznámku. Doufal - i když jen vskrytu -, že z tohohle střetnutí názorů vyjde pár dobrých nápadů a několik na první pohled za vlasy přitažených, ale v podstatě zdravých koncepcí, které vyřeší jeho problém. A byl to jeho problém, ať chtěl, nebo nechtěl, neboť prostřednictvím svých četných zástupců a oddělení byl odpovědný za všechna technická zařízení na téhle straně Měsíce, a tím spíš, když se s ním něco stalo.

„Mám strach, že nejvíc nám zamotá hlavu doprava zásob a materiálu,“ řekl vedoucí dopravního střediska z Clavia. „Všechno zařízení se bude muset na místo vozit na kluzáku a tomu trvá přinejmenším dvě hodiny, než dojede tam a zpátky — možná i víc, když potáhne těžký náklad. Než se do toho pustíte, musíte si postavit malou

základnu — něco jako vor -, kterou budete moct nechat na místě nešťestí. Zhotovení prámu může trvat den a doprava veškerého zařízení ještě mnohem déle.“

„Nezapomeňte na něco k dočasnému ubytování.“ připojil se další. „Dělníci budou muset zůstat na místě.“

„To je snadné. Jakmile budeme mít vor, můžeme na něm nafouknout iglú.“

„Vor nebudete potřebovat. Iglú se udrží na prachu samo.“

„Rád bych se vrátil k tomu voru,“ ozval se Lawrence. „Nejlépe by se hodily pevné skládací dílce, které by se daly smontovat na místě. Má někdo nějaký nápad?“

„Co prázdné tanky od pohonných látek?“

„Ty jsou moc velké a křehké. Možná že se něco najde v technických skladech.“

A tak to šlo pořád dál. Poradní sbor nezklamal. Lawrence měl v úmyslu věnovat debatě ještě půl hodiny a pak udělat plán operací.

Nemohl mařit čas mluvením, když minuty utíkaly a tolik lidských životů bylo v sázce. Ovšem spěšné nebo nedomyšlené závěry by byly horší než žádné, protože by odčerpaly materiál i dovednost lidí, na nichž bude možná záležet, až se bude rozhodovat mezi úspěchem a porážkou.

Na první pohled se všechno zdálo jednoduché. Seléné je pouhých sto kilometrů od dobře vybavené základny. Její poloha je přesně známá a loď není níž než patnáct metrů pod povrchem. Jenže právě těch patnáct metrů postavilo před Lawrence jeden z nejspletitějších problémů celé jeho kariéry.

A jeho kariéra, toho si byl velmi dobře vědom, může zanedlouho neslavně skončit. Jestli těch dvaadvacet lidí zemře, těžko bude vysvětlovat, proč se mu je nepodařilo zachránit.

Škoda že nikdo nebyl svědkem přistání Aurigy, byla to nádherná podívaná. Start a přistávání kosmických lodí patří mezi nejpůsobivější podívanou, jakou člověk zinscenoval — nebereme-li v úvahu některé výstřelky jaderných fyziků. Když se ta podívaná odehrává na Měsíci, zpomaleně a v tajuplném tichu, připadá člověku jako sen, který stačí vidět jednou a nikdy se na něj nezapomene.

Kapitán Anson nepovažoval za nutné pokoušet se o bůhvíjakou navigaci, zvlášť když náklady na pohonné látky šly na vrub někoho

jiného. V příručce pro kapitány vesmírných lodí nestálo nic o tom, jak letět s kosmickou lodí sto kilometrů — doslova sto! kilometrů -, třebaže nebylo pochyb o tom, že matematici by s největší radostí stanovili dráhu na základě variačních počtů tak, aby se spotřebovalo co nejméně paliva. Anson prostě vyrazil přímo vzhůru do výše jednoho tisíce kilometrů (čímž získal podle meziplanetárního práva možnost žádat příplatky za vzdálený vesmír, ačkoliv o jejich existenci se rozhodl informovat Spensera až později), zpátky se vracel normálním kolmým letem a k přistání se dal navést radarem. Automatické řízení lodi a radar se kontrolovaly navzájem a obojí navíc sledoval kapitán Anson. Přitom by bylo stačilo, kdyby tu práci dělal jen jeden, protože přistání bylo jednoduché a bezpečné — třebaže tak nevypadalo.

Především tak nepřipadalo Maurici Spenserovi, který při pohledu na opuštěné vrcholky, které se k němu vzpínaly, zatoužil po vlidných zelených pahorcích Země. Co ho to napadlo, uvrtat se na takový úkol? Sebevraždu mohl spáchat i lacinějším způsobem —

Ze všeho nejhorší byly úseky volného pádu mezi jednotlivými fázemi brždění. Co když rakety na pokyn nechytanou a loď se bude snášet blíž a blíž k Měsíci a pomalu, ale nemilosrdně nabírat rychlost, až se nakonec zřítí? Nemělo smyslu si namlouvat, že jsou to hloupé dětinské obavy, protože takové případy se staly už mnohokrát.

Aurigu nic podobného nepotkalo. Nesnesitelný žár brzdících trysek už zaléval skály a vyfukoval k obloze prach a kosmické úlomky, které nikdo nevyrušil miliardy let. Chvilku se loď vznášela a vyrovnávala rovnováhu pár centimetrů nad povrchem a pak se ohnivá kopí, která ji nesla, jakoby neochotně zatáhla do svých pochev. Široce rozložené nohy podvozku se dotkly půdy a jejich tlapky se přizpůsobily nerovnostem povrchu. Loď se ještě okamžik chvěla, jak tlumiče nárazu zpracovávaly zbytkovou energii z dopadu.

Maurice Spenser přistál během čtyřiařtyřiceti hodin na Měsíci už podruhé. To o sobě mohl tvrdit jen málokterý smrtelník.

„Tak to bychom měli,“ řekl kapitán Anson, když vstal od kontrolního panelu. „Doufám, že jste spokojen s výhledem. Nechal jste v tom pěkné peníze — a ještě zbývá otázka přesčasů. Podle prohlášení odborů zaměstnanců v kosmu —“

„Máte vy vůbec srdce v těle, kapitáne? Proč pořád otravujete s maličkostmi v takovéhle době? Mohu-li vám něco říct, aniž za to budu muset něco připlatit, tak bych rád podotkl, že jste přistál opravdu mistrovsky.“

„To patří k řemeslu,“ odpověděl kapitán, ale nedokázal úplně zakrýt, že ho uznání potěšilo. „Mimochodem — byl byste tak hodný a podepsal mi deník — tady, kde je doba přistání.“

„K čemu to je?“ zeptal se podezíravě Spenser.

„Na potvrzení letu. Deník je naším základním právním dokumentem.“

„Není to trochu staromódní, vést deník?“ zeptal se Spenser. „Myslel jsem, že se dnes všechno obsluhuje automaticky na atomový pohon.“

„V tomhle se držím tradice,“ odpověděl Anson. „Pokud mám zapnuté motory, zachycuje se samozřejmě automaticky záznam o letu, z něhož se dá cesta kdykoli rekonstruovat. Ale jedině kapitánův deník může přinést detaily, kterými se jeden let liší od druhého. Například tady máme: ‚Dnes dopoledne se pasažérce II. třídy narodila dvojčata‘ anebo ‚Při střídání posádky spatřena Bílá velryba z pravé pozorovatelný‘.“

„Beru zpátky své tvrzení, kapitáne,“ omluvil se Spenser, „přece jen máte srdce.“ Připojil do lodního deníku svůj podpis a odešel k pozorovacímu okénku, aby zjistil, jaký mají výhled.

Kontrolní kabina, umístěná sto padesát metrů nad povrchem Měsíce, měla jediná okna v lodi, z nichž byl přímý výhled, a viditelnost byla skvělá. Za sebou uviděl Spenser severním směrem nejvyšší hradbu Nedostupných hor, které se pnuly do poloviny oblohy. Jejich jméno přestává být výstižné, napadlo Spensera; on už jich dosáhl, a když už tu loď je, dalo by se udělat něco užitečného pro vědecký výzkum, třeba sbírat vzorky hornin. Bez ohledu na to, že pobyt na tak bizarním místě mu zaručuje úspěch zpravodajství, skutečně se zajímal o to, co by se tu dalo odhalit. Není snad člověka, který by byl tak blazeovaný, aby jím příslib neznámých a neprozkoumaných oblastí nepohnul.

Druhým směrem měl možnost přehlédnout přinejmenším čtyřicet kilometrů Moře žízně, které vyplnilo polovinu jeho zorného pole jediným obrovským obloukem nedotknuté plochy. Ovšem vlastní

předmět jeho zájmu byl odtud necelých pět kilometrů dopředu a dva dolů.

I slabým dalekohledem bylo zřetelně vidět kovovou tyč, kterou na moři zanechal inženýr Lawrence jako značku a jejímž prostřednictvím udržovala nyní Seléné spojení se světem. Pohled na ni nebudil zvláštní dojem — osamocený bodec, čnící z nekonečné pláně —, a přece tato strnulá prostota na Spensera značně zapůsobila. Bude to pěkný začátek reportáže, neboť tyč symbolizuje osamocení člověka v obrovském a nepřátelském vesmíru, který se pokouší dobýt. Za několik hodin už tahle pláň opuštěná nebude, ale do té doby poslouží tyč jako jediná dekorace scény, k níž komentátoři rozvinou diskuse o záchranných pracích a vyplní vysílací čas příslušnými interviewy. To už není jeho problém. Odbočka v Claviu a studia na Zemi si s tím lehko poradí. Jeho povinností bylo sedět v tomto orlím hnízdě a dohlížet, aby správně fungoval obraz. Objektivy s proměnlivou ohniskovou vzdáleností může díky naprosté čistotě bezvzdušného prostředí na Měsíci dělat téměř detailní záběry i ze své pozorovatelný, až záchranná akce začne.

Podíval se také na jihozápad, kde po obloze líně postupovalo Slunce. Podle určování času na Zemi je tu čekaly ještě téměř dva týdny denního světla. O osvětlení je tedy postaráno. Jeviště mají připravené.

SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

Guvernér Olsen si nepotrpěl na okázalost. Rozvážně a pevnou rukou řídil chod věcí na Měsíci spíše z pozadí a schůzky s novináři přenechával šarmantním extrovertům, jakým byl například ředitel cestovní kanceláře. Jeho občasně vystoupení na veřejnosti bylo proto tím významnější.

Třebaže se chystal předstoupit před miliony lidí, těch dvaadvacet mužů a žen, k nimž se obrací, ho neuvidí, protože se nepovažovalo za nutné napojit Seléné na televizní vlny. Jeho hlas však byl dostatečně uklidňující a řekl jim všechno, co se chtěli dovědět.

„Volám Seléné," začal. „Rád bych vám řekl, že veškeré síly na Měsíci se mobilizují k vaší záchraně. Všechny inženýrské a technické kádry, které podléhají mé kompetenci, pracují dnem i nocí.

Vedením záchranných prací byl pověřen pan Lawrence, hlavní inženýr přivrácené strany Měsíce. Mám k němu plnou důvěru. Připravuje nyní v Port Rorisu speciální zařízení k záchranným operacím. Bylo rozhodnuto — a s tím zajisté budete souhlasit —, že naším prvořadým úkolem je zabezpečit vás dostatečným množstvím kyslíku. Proto máme v úmyslu spustit k vám přívodové trubky. Toto opatření nezabere mnoho času a budeme vám ihned moci vhánět dolů kyslík a podle potřeby vodu a jídlo. Jakmile zavedeme trubky, nebudete se muset ničeho obávat. Možná že ještě potrvá určitou dobu, než se k vám dostaneme a vytáhneme vás nahoru, ale zatím budete v bezpečí. Nebudete mít nic jiného na práci než sedět a čekat.

Ted' už nebudu déle zdržovat a nechám vám linku volnou, abyste si mohli promluvit se svými přáteli. Velice lituji, že jste se dostali do takových nesnází a že jste museli přestát tolik duševního napětí, ale už je to pryč. Za pár dní budete s námi. Na shledanou.“

Jakmile guvernér Olsen skončil, rozproudila se na palubě Seléné čilá zábava. Vyvolal svými slovy přesně týž účinek, jaký zamýšlel. Cestující pohlíželi na celou událost jako na dobrodružství, o ně-

mž budou moct do konce svého života vyprávět. Jediný Pat Harris nebyl nadšen.

„Mrzí mě,“ řekl komodoru Hansteenovi, „že se guvernér vyjadřoval tak suverénně. Na Měsíci takovéhle výroky pokoušejí osud.“

„Naprosto s vámi souhlasím,“ odpověděl mu komodor, „ale nemůžeme mu to mít za zlé, chtěl nám pozvednout náladu.“

„Nálada je dobrá, zvláště teď, když čekáme na spojení se známými a příbuznými.“

„To mi něco připomíná. Je mezi námi pasažér, který nedostal ani neodeslal jedinou zprávu. A navíc se zdá, že o to ani nejeví zájem.“

„Kdo je to?“

Hansteen ztišil hlas.

„Radley, ten Novozéland'an. Vysedává tiše tamhle v koutě. Nevím proč, ale znepokojuje mě to.“

„Možná že chudák nemá nikoho, s kým by si chtěl na Zemi promluvit.“

„Jestliže má člověk tolik peněz, aby si mohl vyrazit na Měsíc, určitě nějaké známé má,“ odpověděl Hansteen. Pak se ušklíbl chlapecským úsměvem, který mu přelétl po obličejí a změkčil vrásky na čele a kolem očí. „Zní to hodně cynicky — nemyslel jsem to tak. Ale doporučoval bych, abychom si na pana Radleyho dali pozor.“

„Upozornil jste na něj Zuzanku — slečnu Wilkinsovou?“

„Ona upozornila mě.“

To mě mohlo napadnout, pomyslnil si Pat plný obdivu. Zuzaně nic neujde. Když se teď zdálo, že má před sebou příslib budoucnosti, začal velmi vážně přemýšlet o ní i o tom, co mu řekla. Byl v životě už asi pětkrát nebo šestkrát zamilován — v době, kdy se s těmi dívkami stýkal, by na to byl přísahal —, ale tentokrát to bylo něco jiného. Znal Zuzanu déle než rok, od počátku ho k ní cosi přitahovalo, ale zatím to nevedlo k žádnému cíli. Rád by věděl, co ona cítí k němu. Lituje okamžiku, kdy oba podleli vášni, anebo to pro ni nic neznamena? Může namítat — a on nakonec také —, že to, k čemu došlo v přípravě, nemá už teď žádnou důležitost. Byl to čin muže a ženy, kteří se domnívali, že jim zbývá jen pár hodin života. Za takových okolností nebyli sami sebou —

Ale co když byli? Možná že právě v té chvíli jednal pravý Pat Harris a pravá Zuzana Wilkinsová, oproštění od zábran a přetvářky

napětím a úzkostí posledních dní. Rád by věděl, jak se přesvědčit, co je pravda, ale i kdyby se mu to podařilo, věděl, že konečnou odpověď mu může dát jedině čas. Pokud existuje jednoznačný, takřka vědecký důkaz, podle něhož se dá určit, kdy je člověk opravdu zamilovaný, Pat se s ním dosud nesetkal.

Prach, který pleskal — dá-li se užít tohoto slova — o molo, od něhož před čtyřmi dny odlpula Seléné, byl hluboký jen několik metrů, ale na kontrolní testy nebylo víc potřeba. Jestliže se narychlo postavené zařízení osvědčí zde, osvědčí se i na otevřeném moři.

Lawrence pozoroval z naložovací budovy své pomocníky, kteří ve skafandrech spojovali dohromady nosnou konstrukci. Byla vyrobena - jako devadesát procent všech staveb na Měsíci — z profilových hliníkových trámů a žeber. Měsíc je v mnoha směrech rájem inženýrů, napadlo Lawrence. Je tu malá přitažlivost, nevyskytuje se rez ani koroze a neexistuje počasí, takže se nemusí brát ohled na účinky větrů, deště a mrazu, což řeší jedním rázem celý komplex problémů, které ztěžují práci na Zemi. Na druhé straně má Měsíc své zvláštnosti, kterými si ledacos vynahradí — například noční teploty devadesát stupňů pod nulou a pak prach, s nímž právě bojují.

Lehká konstrukce voru spočívala na řadě velikých kovových sudů, na nichž bylo výrazně namalováno písmem podle šablony: „Obsahuje etylalkohol. Po vyprázdnění vraťte do dispečinku č. 3 v Koperníkově.“ Ted' bylo v sudech téměř absolutní vakuum. Každý dokázal udržet váhu dvou měsíčních tun.

Vor rychle nabýval definitivního tvaru. Musím zajistit, abychom s sebou vzali dostatečné množství rezervních matic a šroubů, připomínal si Lawrence. Viděl jich už asi šest padnout do prachu a okamžitě v něm zmizet. Tamhle zrovna mizí francouzský klíč. Vyдам rozkaz, že všechno náradí musí být k voru přivázané, i když to bude při práci vadit —

Patnáct minut — to není špatný čas, zvláště když se uváží, že pro nedostatek vzduchu se na Měsíci musí pracovat ve skafandrech, které při práci překážejí. Vor se dá rozšířit kterýmkoli směrem, bude-li potřeba, pro začátek stačí, co mají. Postavený úsek dokáže udržet přes dvacet tun, a to chvíli potrvá, než na místě havárie vyloží tolik přístrojů.

Se stavem prací na tomto úseku byl inženýr Lawrence spokojen, proto když jeho spolupracovníci začali rozebírat vor, opustil nálořovací budovu. Za dalších pět minut (to byla obrovská výhoda Port Rorisu, člověk se kamkoli dostal během pěti minut) byl už v místní technické dílně. Tam nebyl postup prací tak uspokojivý. Na několika kozách spočíval model střechy Seléné — přesná kopie originálu, vyrobená z téhož materiálu, pouze zmenšená na dva čtvereční metry. Chyběla jen venkovní plachta z pohliníkované látky, která sloužila jako ochrana proti Slunci a byla tak tenká a řídká, že nemohla zkoušku ovlivnit.

Pokus byl směšně jednoduchý a účastnily se ho jen tři složky - špičatý sochor, perlík a zoufalý inženýr, jemuž se přes houževnaté úsilí nepodařilo sochohem střechu prorazit.

Pokud by to posuzoval člověk, který má jen zběžné znalosti o podmínkách na Měsíci, okamžitě by usoudil, proč se to nedaří. Kladivo má samozřejmě jen šestinu pozemské váhy, a proto - stejně samozřejmě — je mnohem méně výkonné.

Taková úvaha by ovšem byla naprosto chybná. Jedním z problémů, které působí laikům největší obtíže, je pochopení rozdílu mezi váhou a hmotou. Nesprávné porozumění této otázky vedlo už k obrovskému počtu neštěstí. Váha je vlastnost relativní, mění se podle toho, kde ji posuzujeme. Na Zemi například tohle kladivo váží šestkrát tolik co na Měsíci. Na Slunci by bylo téměř dvěstěkrát těžší — a ve vesmíru by nevážilo vůbec nic.

Avšak na všech třech místech, a vlastně po celém vesmíru, by jeho hmota neboli inercie zůstala téměř táž. Úsilí potřebné k tomu, aby bylo uvedeno do pohybu určité rychlosti, a velikost nárazu při zastavení byly stále v kterémkoli čase i prostoru. Na planetce, kde se přitažlivost blíží nule a na níž kladivo váží méně než pírkó, by dokázalo na prášek rozdrtit skálu stejně dobře jako na Zemi.

„Kde to vážne?“ zeptal se Lawrence.

„Střecha je hrozně pružná,“ vysvětlil mu inženýr a otíral si pot z čela. „Sochor mi po každém úderu odskočí.“

„Hmm. Ale stane se to také, když pak použijeme patnáctimetrovou trubku, na kterou se bude ze všech stran tlačit prach? Ten snad zpětný náraz utlumí.“

„Kdo ví — ale podívejte se na tohle.“

Klekli si pod model a prohlíželi střechu zespodu. Křídovými čarami tam bylo vyznačeno elektrické vedení, jemuž se museli stůj co stůj vyhnout.

„Sklonné vlákno je tak pevné, že se v něm nedá udělat díra s čistým okrajem. Když přece povolí, roztrhne se a potrhá. Podívejte, tady už je pavouček. Mám strach, že když se pokusíme dostat dovnitř hrubou silou, nakonec střechu prolomíme.“

„To nemůžeme riskovat,“ souhlasil Lawrence. „Co se dá dělat, nechte toho. Když se střecha nedá prorazit, budeme ji muset navrtat. Použijte vrtačku přišroubovanou na konec trubky, aby se dala snadno odpojit. Jak pokračují ostatní instalace?“

„Všechno už je skoro hotové, většina ze standardního vybavení. Měli bychom to mít pohromadě za dvě až tři hodiny.“

„Za dvě hodiny se tu stavím,“ řekl Lawrence, ale nedodal, jako to mají ve zvyku někteří: „A do té doby chci mít všechno hotovo.“ Jeho štáb dělal vše, co bylo v jeho silách. Ani zastrašováním, ani lichocením nemůže přimět vysoce kvalifikované lidi, upřímně oddané své práci, k výkonům, které přesahují maximum jejich možností. Při takovéhle práci se nedá šturmovat a kyslík na Seléně má dojít teprve za tři dny. Půjde-li všechno dobře, během několika hodin se tahle hranice posune do nedozírné budoucnosti.

Brzy se bohužel ukázalo, že všechno dobře nejde.

Zrádné nebezpečí, které se plíživě vetřelo k trosečníkům, jako první rozpoznal komodor Hansteen. Už se s ním jednou setkal, a to když si kdysi na Ganymedu oblékl vadný kosmický oblek. Byl to zážitek, na nějž se snažil nevzpomínat, a přesto na něj nedokázal zapomenout.

„Pate,“ zeptal se tiše, když si byl jist, že je nikdo neposlouchá, „nepozorujete na sobě nějaké dýchací potíže?“

Pat polekaně odpověděl: „Ano, máte vlastně pravdu. Přičítal jsem to vedru.“

„Já zpočátku také. Ale já tyhle příznaky znám, hlavně ten zrychlený dech. Co nejdřív se tu otrávíme kysličníkem uhličitým.“

„To není možné, máme přece vydržet ještě celé tři dny, pokud se něco nestane s čističi vzduchu!“

„Mám strach, že už se stalo. Jakým způsobem se zbavujeme CO₂?“

„Přímou chemickou absorpcí. Je to velmi jednoduché a spolehlivé zařízení. Nikdy jsme s ním neměli nejmenší potíže.“

„Pochopitelně, protože dosud nikdy nepracovalo za takovýchhle podmínek. Možná že vedro chemikálie poškodilo. Můžeme to nějak zkontrolovat?“

Pat zavrtěl hlavou.

„Nemůžeme. Přístup je zvenčí.“

„Zuzanko,“ ozval se unavený hlas, v němž se jen stěží dalo poznat, že patří paní Schusterové, „máte tam prášek proti bolení hlavy?“

„Jestli něco najdete,“ ozval se další cestující, „vzal bych si také.“

Pat a komodor si vyměnili ustaraný pohled. Klasické příznaky se začaly projevovat s učebnicovou přesností.

„Kolik času nám podle vás zbývá?“ zašeptal Pat.

„Dvě nebo tři hodiny, víc ne. A Lawrence se sem dostane nejdřív za šest.“

V tom okamžiku Pat zjistil, že je do Zuzany opravdu zamilovaný. Neboť dřív než pomyslel na vlastní záhubu, padl na něj zármutek a zlost, že po všem, co vytrpěla, musí zemřít, když záchrana je na dosah ruky.

OSMNÁCTÁ KAPITOLA

Když se Tom Lawson probudil v cizím hotelovém pokoji, nevěděl v první chvíli, ani kdo je, natož aby věděl, kde je. Protože přece jen něco vážil, uvědomil si, že není na Lagrangi, ale nebyl zase tak těžký, aby mohl být na Zemi. V tom případě není všechno pouhý sen. Je opravdu na Měsíci a byl venku na smrtonosném Moři žízné. A pomohl nalézt Seléné. Díky jeho dovednosti a vědomostem bude dvaadvacet lidí žít. Po letech zklamání a zmařených naděj se jeho chlapecké sny o slávě blíží naplnění. Teď se mu bude muset svět odvděčit za dosavadní lhostejnost a ústrky.

Společnost mu sice poskytla vzdělání, jaké si ještě před sto lety mohlo dovolit jen pár jednotlivců, ale tím nikterak nezmírnila Lawsonovu zášť proti sobě. V kosmickém věku, kdy se každému dítěti dostává vzdělání podle stupně inteligence a schopností, bylo takové jednání samozřejmé, protože lidstvo potřebovalo využít každého talentu, aby vůbec dokázalo udržet svou existenci. Jakákoli jiná školská politika by byla sebevraždou. Tom Lawson se necítil ani v nejmenším zavázán společnosti za to, že mu zabezpečila podmínky pro dosažení doktorského diplomu, vždyť jednala pouze ve vlastním zájmu.

Ale dnešní ráno přece trochu zmírnil svůj zatrpklý postoj k životu a o lidech už nesmýšlel tak cynicky. Úspěch a uznání jsou velcí těšitelé a Tom byl na nejlepší cestě dosáhnout obou. A navíc se mu zjevila možnost hlubší nápravy minulých křivd. Tam venku na Kluzáku II, když se zdálo, že užuž propadne strachu a nejistotě, porozuměl si s lidskou bytostí a dokázal úspěšně spolupracovat s mužem, jehož dovedností a odvahy si vážil.

Byl to jeden z mála okamžiků, kdy si Tom s někým porozuměl, a stejně to asi nepovede k ničemu, jako ve všech ostatních případech. V koutku duše dokonce doufal, že to tak dopadne a že se bude moci znovu utvrdit v přesvědčení, že všichni lidé jsou sobci, sadisté a lotři. Neuměl se vymanit ze vzpomínek na rané dětství o nic líp než Char-

les Dickens, který přes veškerý úspěch a slávu nedokázal uniknout stínu zčernalé továrny, která v přeneseném i doslovném smyslu slova zatemnila jeho mládí. Cítil však, že první krok k nápravě byl učiněn. Zbývalo ovšem ujít ještě veliký kus cesty, než se plně zařadí do lidské společnosti.

Když se osprchoval a dal se do pořádku, všiml si vzkazu, který Spenser nechal na stole.

„Zaříd'te se tu jako doma,“ stálo tam. „Musel jsem narychlo odjet. Práci za mě převezme Mike Graham. Jakmile se probudíte, zavolejte ho na číslo 3443.“

Bodejt' bych ho mohl zavolat, dřív než se probudím, řekl si v duchu Tom, jehož přehnaně logická mysl se s rozkoší vysmívala jazykovým nepřesnostem. Hrdinsky v sobě potlačil touhu objednat si snídani a uposlechl Spenserovy výzvy.

Když dostal spojení s Mikem Grahamem, zjistil, že prospal šest hodin, které v historii Port Rorisu znamenaly úplný převrat. Spenser prý v Aurize odletěl na Moře žízně, město je plné novinářů ze všech končin Měsíce a většina z nich pátrá po dr. Lawsonovi.

„Zůstaňte, kde jste,“ žádal ho Graham, jehož jméno i hlas připadaly Tomovi známé. Toho člověka asi viděl při některé z řídkých příležitostí, kdy si pustil Měsíční televizi. „Budu u vás za pět minut.“

„Mám hrozný hlad,“ protestoval Tom.

„Zavolejte pokojskou službu a dejte si, na co máte chuť - samozřejmě na náš účet -, jen proboha vás prosím nevycházejte ze svých místností.“

Tomovi nebylo proti mysli, že se o něj tak kavalírsky starají. Znamená to, že se přinejmenším stal důležitým kusem vlastnictví. Mnohem víc ho otrávil, že Mike Graham dorazil dřív než pokojská služba, což by pro domorodce z Port Rorisu nebylo žádným překvapením. Před Mikovu miniaturní televizní kameru zasedl tedy hladový astronom a pokoušel se vysvětlit — zatím jen asi dvěma stům miliónům diváků — přesný postup, jak našel Seléné.

Díky proměně, kterou v něm způsobil hlad a nedávné zážitky, zhostil se svého úkolu na výbornou. Ještě před několika dny, pokud by se bylo některému televiznímu reportérovi podařilo přivléct doktora Lawsons před kameru, aby vysvětlil princip detekce za pomoci infračervených paprsků, byl by ho býval bryskně a opovržlivě omráčil vědeckými údaji. Vychrlil by ze sebe vodopád termínů jako kvan-

titativní efektivnost, negativní radiace, spektrální senzitivita, a přesvědčil tak posluchače, že předmět jeho bádání je úžasně složitý (což bylo správné) a že je vyloučeno, aby jej neodborník pochopil (což bylo zcela nesprávné).

Avšak nyní pečlivě a celkem trpělivě — ačkoli se mu žaludek občas naléhavě hlásil — odpovídal na otázky Mika Grahama tak, že mu většina posluchačů mohla rozumět. Pro široký okruh astronomické obce, jimž Tom leckdy připravil perné chvíle, to bylo úplné zjevení. Na Lagrangi II vyjádřil pocity všech Lawsonových kolegů profesor Kotelnikov, když na konci pořadu pronesl slova, která byla pro Torna nanejvýš lichotivá. „Na mou duši,“ řekl tónem neuvěřitelného překvapení, „to snad ani nebyl on.“

Namačkat šest mužů do přípravný v Seléné byl opravdový výkon, jenže —jak Pat předem vysvětlil — bylo to jediné místo na lodi, kde se dala uskutečnit porada beze svědků. Ostatní cestující si jistě lámali hlavu, co se děje, a bohužel se to měli velmi brzy dovědět.

Když Hansteen domluvil, byli jeho posluchači pochopitelně zaražení, ale nijak mimořádně překvapení. Byli to samí inteligentní lidé, kteří už asi stejně věděli, oč jde.

„Říkám vám to předem,“ dodal komodor, „protože jsme se s kapitánem Harrisem shodli, že jste rozumní lidé a že máte dost pevné nervy, abyste nám pomohli, bude-li to třeba. Věřím z celého srdce, že to nebude zapotřebí, ale není vyloučeno, že oznámení v plénu neprojde tak hladce.“

„A v tom případě?“ zeptal se Harding.

„Kdyby někdo začal vyvádět, tak ho zkrátka usad'te,“ odpověděl stručně komodor. „Až se vrátíme do kabiny, snažte se vypadat co nejpřirozeněji. Netvařte se, jako když čekáte potíže, to je nejzarudnější způsob, jak je vyvolat. Vaším úkolem je zarazit paniku dřív, než vypukne.“

„Myslíte, že je správné,“ ozval se McKenzie, „nedat jim příležitost... poslat poslední vzkaz?“

„Taky jsme na to mysleli, ale časově by to bylo náročné a psychicky deprimující. Chceme to mít za sebou co nejrychleji. Čím dřív začneme jednat, tím větší máme naději.“

„Myslíte, že opravdu máme nějakou naději?“ zeptal se Barrett.

„Ano,“ řekl Hansteen, „ačkoli bych nerad předpovídal jakou. Má ještě někdo otázku? Pan Bryan? Pan Johanson? Nic? Tak jdeme.“

Když se vrátili do kabiny a zaujali svá místa, ostatní cestující je přijali zvědavě a zároveň se značnými obavami. Hansteen neměl v úmyslu nikoho napínat.

„Musím vám sdělit nepříznivou zprávu,“ začal velmi zvolna. „Všichni jste si už jistě všimli, že se vám hůř dýchá, a někteří jste si stěžovali na bolest hlavy.

Váš úsudek je správný. Chybí nám vzduch. Kyslíku máme stále dost, to není problém. Horší je, že se nemůžeme zbavit kysličníku uhličitého, který vydechujeme. Hromadí se nám v kabině. Proč, to nevíme. Snad je to tím, že vedro porušilo chemické pohlcovače. Nalézt vysvětlení není konečně tak důležité, protože s tím stejně nemůžeme nic dělat.“ Musel přestat mluvit a několikrát zhluboka nabrat dech, aby mohl pokračovat.

„Musíme se přizpůsobit situaci. Vaše dýchací potíže budou čím dál tím horší a bolest hlavy se také bude stupňovat. Nesnažím se vám nic zakrývat. Záchranné čety sem patrně nedorazí dříve než za šest hodin a tak dlouho nemůžeme čekat.“

Mezi posluchači kdosi obtížně zalapal po dechu. Hansteen se vyhnul zjištění původce. O chvílku později se vydralo chrčivé chrápání z prsou paní Schusterové. Jindy by vyvolalo smích, ale za nynějších okolností se nikdo nesmál. Paní Schusterová byla určitě dítě Štěstěny, protože bez obtíží, i když ne docela klidně, usnula a už o sobě nevěděla.

Komodor znovu nabral do plic vzduch. Delší promluva ho opravdu namáhala.

„Kdybych vám nebyl s to říct, že není všechno ztraceno,“ pokračoval, „nebyl bych říkal vůbec nic. Ale máme ještě naději a musíme se jí chopit co nejdříve. Není to nic příjemného, ale ta druhá vyhlídka je daleko horší. Slečno Wilkinsová, podejte mi, prosím vás, injekce pro spaní.“

Když mu stevardka podávala malou kovovou krabičku, zavládlo mrtvé ticho, které nepřerušila ani paní Schusterová. Hansteen krabičku otevřel a vyndal z ní bílou tyčinku, která se velikostí a tvarem podobala cigaretě.

„Je vám možná známo,“ ujal se znovu slova, „že existuje zákon, podle něhož všechny dopravní prostředky ve vesmíru musí mít

tyhle injekce ve své lékárničce. Jsou bezbolestné a na deset hodin zajistí každému bezvědomí. Pro nás to může rozhodnout otázku života a smrti, protože při bezvědomí je dýchací činnost lidského organismu snížena o víc než padesát procent. Znamená to, že nám zbytek vzduchu vydrží dvakrát déle než za normálních okolností, a za tu dobu se k nám doufám dostanou z Port Rorisu.

Je ale naprosto nutné, aby jeden z nás zůstal vzhůru a udržoval spojení se záchrannou četou. Abychom se pojistili na sto procent, necháme vzhůru dva. Jedním musí být kapitán, to je myslím bez debaty.“

„Druhým se jistě navrhnete vy sám,“ ozval se všeobecně známý hlas.

„Lituji, že vás musím zklamat, slečno Morleyová,“ řekl komodor Hansteen bez nejmenší známky hněvu, protože nepovažoval za nutné, aby se šířil o věci rozhodnuté předem. „A abych vás přesvědčil, že vaše názory nejsou opodstatněné —“

Než si kdokoli uvědomil, co se děje, přitiskl si Hansteen tyčinku k paži.

„Doufám, že za deset hodin se všichni shledáme,“ pronesl přerývaně, ale zřetelně a postoupil k nejbližšímu sedadlu. Sotva dosedl, tiše se zhroutil a ztratil vědomí.

Ted' všechno závisí na tobě, řekl si v duchu Pat a vstal. Okamžik váhal, jestli se má několika pečlivě volenými slovy obrátit na slečnu Morleyovou, ale včas si uvědomil, že by tím zmařil důstojný dojem, který zanechalo komodorovo gesto.

„Jsem kapitánem tohoto plavidla,“ začal tiše pevným hlasem, „a od této chvíle se bude dít jen to, co řeknu.“

„Ne se mnou,“ okamžitě navázala slečna Morleyová. „Zaplatila jsem, tak mám taky nějaká práva. Ani mě nenapadne, abych si píchla tohle.“

Tu strašlivou ženskou nic nezdolá, pomyslil si Pat, ale chtěl nechtěl musel přiznat, že slečna Morleyová má odvalu. Zároveň mu jako děsivá vidina probleskl myslí obraz blízké budoucnosti, která se skrývala za jejími slovy. Znamenalo to zůstat deset hodin jen s ní a nemít u sebe živou duši, se kterou by se dalo promluvit. Pohlédl na pětici, která mu měla v případě potřeby pomoci zdolávat potíže. Nejbližší u slečny Morleyové seděl inženýr Robert Bryan z Jamajky.

Zdalo se, že je připraven i ochoten zakročit, ale Pat dosud doufal, že se tahle věc vyřeší bez nepřijemností.

„Nemám v úmyslu se tu dohadovat o tom, na co má kdo právo,“ řekl, „ale kdybyste se byla podívala na upozornění, které je vytištěno na vašem lístku, byla byste se dočetla, že v případě hrozícího nebezpečí jsem tu absolutním pánem já. Injekce je pro vaše dobro a pohodlí. Já sám bych například mnohem radši očekával příchod záchranné čtyry ve spánku než v bdělém stavu.“

„Souhlasím s vámi,“ ozval se neočekávaně profesor Džajavardhana. „Jak už řekl komodor, ušetří se tím trochu vzduchu. Nemáme na vybranou. Slečno Wilkinsová, dáte mi prosím jednu tu ampulku?“

Zřejmá logika jeho prohlášení pomohla utlumit bouři v nitrech pasažérů a stejně zapůsobil pohled, jak profesor zvolna a zřejmě bez obtíží ztrácí vědomí. Dva jsou v suchu, ale co těch zbývajících osmáct, přemítal Pat.

„Nesmíme mařit čas,“ řekl nahlas. „Jak jste se sami mohli přesvědčit, injekce jsou naprosto bezbolestné. V každé tyčince je mikrotryska, která vnikne pod kůži tak rychle, že vpich vůbec neucítíte.“

Zuzana Wilkinsová vytáhla pár nevinně vyhlížejících trubiček a tři pasažéři je ihned použili. Byli to Schusterovi — Irving váhavě a s dojemnou něhou přitiskl tyčinku k paži své spící ženy — a záhadný pan Radley. To znamenalo, že jich zbývá už jen patnáct. Kdo bude další?

Zuzana přistoupila ke slečně Morleyové. Teď jde do tuhého, napadlo Pata. Jestli je ta ženská rozhodnutá dělat potíže -

Mohl si to spočítat předem.

„Vyjádřila jsem se snad jasně, že si injekci nevezmu. Dejte to prosím pryč.“

Robert Bryan se nepatrně posunul vpřed, ale nakonec stačil zásah jízlivého hlasu s bezvadnou anglickou intonací, který patřil Davidu Barrettovi.

„Pane kapitáne,“ začal a každému bylo jasné, jak se těší, že si na ní zgustne, „vy si neuvědomujete, že skutečnou příčinou, proč se tato dáma zdráhá, jsou obavy, abyste ji ve stavu bezvědomí nezneužil.“

Na několik okamžiků ztratila slečna Morleyová vzteky řeč a tváře se jí rozhořely jasným ruměncem.

„V životě mě nikdo takhle neurazil —“ spustila.

„Mě také ne, milostivá,“ přisadil si Pat, a tím byl její rozklad dovršen. Rozhlédla se po skupince obličejů, většinou vážných, ale několik se jich i v tak osudných okamžicích nebránilo úsměvu, a uvědomila si, že z téhle situace je pro ni jen jedno východisko.

Když se zhroutila do sedadla, spadl Patovi kámen ze srdce. Po téhle epizodě by už zbytek měl proběhnout hladce.

Pak si všiml paní Williamsově, jejíž narozeniny spartánsky oslavili teprve před několika hodinami. Vytržštěným pohledem zírala na ampulku ve své ruce. Byla chudák strachy bez sebe a nikdo jí to nemohl mít za zlé. Její manžel na vedlejším sedadle už o sobě nevěděl. Pat si pomyslel, že od něho nebylo galantní odbýt si to první a nechat ženu, ať se o sebe postará.

Chtěl zasáhnout, ale Zuzana ho předešla.

„Promiňte, paní Williamsová, zmýlila jsem se a dala jsem vám prázdnou ampulku. Vraťte mi ji laskavě.“

Ostatní proběhlo hladce, byl to skvělý manévr. Zuzana vzala — ve skutečnosti předstírala, že bere — injekci z nebránících se prstů paní Williamsově, a přitom ji zřejmě vbodla. Paní Williamsová si nic z toho neuvědomila. Tiše se složila a následovala svého manžela.

Polovina společnosti už byla v bezvědomí. Když se to tak vezme, nikdo se moc nezdráhal, pomyslel si Pat. Komodor Hansteen byl v tomto případě zbytečně pesimistický a jeho četa, která měla potírat vzbouřence, nedošla vůbec uplatnění.

Avšak za chvíli si všiml něčeho, co opět snížilo jeho sebevědomí a změnilo názor na situaci. Zdálo se, že komodor jako obvykle věděl, co dělá, neboť slečna Morleyová nebyla zřejmě jediným cestujícím, s nímž se nedá vyjít.

Inženýr Lawrence byl v iglú naposled před dvěma lety. Když kdysi pracoval venku na výstavbě jako začátečník, připomínalo iglú kobku ze strohých stěn. Od té doby se konstrukce samozřejmě o mnoho zlepšila. Dnes už bylo v domě, který se dal složit do kufru, docela slušné pohodlí.

„Goodyear 20“ patřil k posledním modelům. Mohlo v něm bydlet šest lidí po neomezenou dobu, pokud by je někdo zásoboval energií, vodou, potravinami a kyslíkem. Všechno ostatní, včetně zábavy, jim poskytovalo iglú, které mělo ve stěnách vestavěnou mik-

roknihovnu plnou knih, hudebních nahrávek a filmů. Nebyl to žádný přehnaný přepych, ačkoli revizoři účtů s neústupnou pravidelností požadovali odůvodnění těchto výdajů. Nuda mohla ve vesmíru člověka snadno zabít. Trvalo jí to sice trochu déle, než když se například roztrhl trup letadla, ale výsledek byl stejný a někdy mnohem tragičtější.

Lawrence se před vchodem do přechodové kabiny lehce sklonil. Vzpomněl si, že u některých starších modelů se tam muselo prakticky vlézt po čtyřech. Počkal, až se rozsvítí signál, že tlak je vyrovnaný, a pak postoupil do polokoule hlavní místnosti.

Připadal si jako uvnitř balonu a jeho představa byla správná. Vnitřek prostoru se dal přehlédnout jen zčásti, protože byl rozdělený posuvnými zástěnami na několik oddělení. (Další modernizace. Za jeho časů poskytoval člověku jediné soukromí závěs před toaletou.) Ve výši tří metrů od podlahy měl nad hlavou světla a mřížku zařízení na úpravu vzduchu, která visela ze stropu na pružných popruzích. U zaoblených stěn stály skládací kovové podpěry, vztyčené jen částečně. Z druhé strany nejbližší přepážky bylo slyšet hlas čtoucí soupis inventáře. Každých pár vteřin ho přerušil jiný hlas, který říkal: „Souhlasí.“

Lawrence obešel zástěnu a vešel do prostoru na spaní. Stejně jako podpěry v první místnosti ani tady nebyly palandy lůžek úplně sestavené. Stačilo zjistit, že věci jsou na svém místě, protože jakmile bude inventář pohromadě, všechno se zabalí a co nejrychleji dopraví na místo neštěstí.

Lawrence nechtěl skladníky při kontrole rušit. Na jejich celkem nezajímavé, ale zásadně důležité práci — a takových druhů činnosti bylo na Měsíci víc než dost — často závisely lidské životy. Chyba při sestavování výzbroje mohla v budoucnu pro někoho znamenat rozsudek smrti.

Když kontroloři došli na konec jednoho seznamu, Lawrence se jich zeptal: „Je tohle nejprostornější model, jaký máme na skladě?“

„Nejprostornější, který je použitelný,“ zněla odpověď.

„Máme ještě ‚Goodyear 19‘ pro dvanáct lidí, jenže v jeho vnějším obalu je trhlínka, kterou musíme dát do pořádku.“

„Jak dlouho to bude trvat?“

„Pár minut. Jenže pak je předepsáno dvanáctihodinové kontrolní nafouknutí, než se smí iglů předat k užívání.“

Nadešel jeden z okamžiků, kdy vydavatel nařízení je sám musí porušit.

„Nemůžeme čekat, než proběhne normální zkouška. Dejte na to dvojitou záplatu a odolnost změřte přístroji. Pokud to bude v mezích standardní tolerance, předejte iglú ihned. Beru to na sebe.“

Riziko bylo pranepatrné, a co když bude velký stan znenadání potřeba? Co když z nějakého důvodu bude muset dvaadvaceti lidem poskytnout vzduch a přístřeší venku na Moři žízně? Všichni asi nevydrží v kosmických skafandrech od chvíle, kdy opustí Seléné, do doby, kdy je přivezou zpátky do Port Rorisu.

Za levým uchem se mu ozval pípavý signál spojovací ústředny. Otočil knoflíkem na pásku a ohlásil se.

„Tady hlavní inženýr.“

„Hlášení ze Seléné, pane inženýre,“ řekl jasný hlas z dálky.
„Velmi naléhavé. Vyskytly se komplikace.“

DEVATENÁCTÁ KAPITOLA

Pat si až dosud sotva všiml muže, který seděl na místě 3D u okna, a musel se pořádně zamyslet, aby si vzpomněl na jeho jméno. Bylo to něco jako bandur - áá, už to má, Baldur, Hans Baldur. Vypadal jako typický tichý turista, s nímž není žádná práce.

I teď byl tichý, ale bohužel netypický, protože tvrdošíjně setrval při vědomí. Na první pohled se zdálo, že nic kolem sebe nevnímá. Pak jeho strnulost zradilo neklidné trhnutí svalů ve tváři.

„Na co čekáte, pane Baldure?“ zeptal se Pat jakoby nic. V této chvíli byl rád, že má za sebou morální i fyzickou podporu. Baldur sice nevypadal zvlášť mohutně, ale pokud by k něčemu došlo, rozhodně by se Pat, narozený na Měsíci, nemohl měřit s jeho svaly.

Baldur zavrtěl hlavou a dál koukal z okna, jako by tam mohl vidět něco jiného než vlastní odraz.

„Nemůžete mě donutit, abych si to vzal, a dobrovolně si nic nevezmu,“ prohlásil angličtinou se zřetelně cizím přízvukem.

„Nechci vás k ničemu nutit,“ odpověděl Pat, „ale copak nechápete, že je to pro vaše vlastní dobro a pro dobro všech? Jaký k tomu máte důvod?“

Baldur zaváhal a zřejmě obtížně vybíral správná slova.

„Je to... je to proti mým zásadám,“ řekl. „Ano, je to tak. Moje náboženství mi nedovoluje injekce.“

Pat měl nejasné povědomí o tom, že existují lidé s takovými zábrany, ale nevěřil, že k nim Baldur patří. Ten člověk lže, ale proč?

„Mohl bych se na něco zeptat?“ ozvalo se za Patovými zády.

„Samozřejmě, pane Hardingu,“ odpověděl Pat, který vítal jakékoli vybočení z téhle slepé uličky.

„Tak vy nám říkáte, pane Baldure, že nedovolíte, abychom vám dali injekci,“ navázal Harding tónem, který Patovi připomněl jeho křížový výslech paní Schusterové. (Jak mu to připadalo dávno!) „Ovšem myslím, že se nemýlím, když řeknu, že nejste narozený na

Měsíci. Všichni nedomorodci bez výjimky musí projít karanténou. Povězte nám tedy, jak jste se sem dostal bez předepsaného očkování?“

Otázka Baldura zřejmě nesmírně rozrušila.

„Do toho vám nic není,“ vyjel na Hardinga.

„Máte pravdu,“ odpověděl Harding mile. „Chtěl jsem jen přispět k řešení situace.“ Přistoupil k němu a napřáhl levou ruku. „Meziplanetární očkovací průkaz byste mi asi taky nepůjčil, že?“

Proč na něm chce takovou hloupost, pomyslel si Pat. Žádné lidské oko nedokáže přechytit magneticky nanesené záznamy v MOP. Byl jen zvědavý, jestli si tohle uvědomí i Baldur a co v kladném případě udělá.

Baldur se nezmohl na nic. Zkoprnělý překvapením zíral na Hardingovu otevřenou dlaň a v tu chvíli samozvaný tazatel trhl druhou rukou tak rychle, že ani Pat přesně neviděl, co se dělo. Vypadalo to jako kouzelnický hmat, který předvedla Zuzana u paní Williamsové, ale daleko okázalejší a mnohem nebezpečnější. Hrana dlaně se mihla někde u kořene krku — Pat si byl pouze jistý, že po takovýchhle dovednostech nikdy netoužil.

„Ten má na čtvrt hodiny dost,“ oznámil Harding věcně, když se Baldur zhroutil na sedadle. „Podáte mi prosím vás jednu tu trubičku? Děkuji.“ Přitiskl tyčinku k paži omráčeného muže. Nezdálo se, že by se účinek zesílil.

Pat měl najednou dojem, že se mu situace vymkla z rukou. Byl Hardingovi vděčný, že uplatnil svou nezvyklou dovednost, ale netěšilo ho, že má na palubě takové lidi.

„O co vlastně jde?“ zeptal se sklesle.

Harding vyhrnul Baldurovi levý rukáv a otočil mu paži tak, aby bylo vidět svaly zespoda. V těch místech byla jeho kůže pokrytá stovkami téměř neviditelných vpichů.

„Víte, co to znamená?“ zeptal se klidně.

Pat kývl. Některé se sem dostaly dřív, jiné později, ale jak se zdá, jsou tu už všechny. Neřesti ze staré vyčerpané Země se stěhují na Měsíc.

„Nemůžete to mít tomu ubožákovi za zlé, že vám nechtěl říct pravý důvod. Je alergický na injekční jehlu. Podle stavu jizviček se začal léčit teprve před několika týdny. Psychicky není schopen snést

injekci. Doufám, že jsem mu tím zásahem nepřivodil recidivu, ale o to se teď nemůžeme starat.“

„Jak mohl ten člověk projít karanténou?“

„Pro takovéhle lidi je zvláštní oddělení. Doktoři o tom nikde nemluví, ale jejich pacienti jsou tam pomocí hypnózy dočasně zbaveni alergie. Je jich víc, než si umíte představit. Výlet na Měsíc se jim velmi doporučuje jako účinná součást léčení. Odpoutá je od prostředí, na které jsou zvyklí.“

Pat by byl rád položil Hardingovi řadu dalších otázek, ale nemohl si to dovolit. Už tak ztratili několik cenných minut. Zbývající cestující si dali říct. Ta ukázka juda, či co to bylo, povzbudila ke kladnému rozhodnutí leckterého váhavce.

„Teď už mě nebudete potřebovat,“ řekla Zuzana a statečně se pokusila o úsměv. „Sbohem, Pate. Probud' mě, až bude po všem.“

„Probudím.“ slíbil jí a opatrně ji položil do uličky mezi sedadly. „Anebo usnu s tebou,“ dodal, když viděl, že už má oči zavřené.

Zůstal nad ní skloněný, pokud se neovládl natolik, aby se mohl otočit k ostatním. Chtěl jí toho tolik říct — Teď už k tomu nemá příležitost a možná ji nikdy mít nebude.

Polkl, aby osvěžil suché hrdlo, a obrátil se k pětici pasažérů dosud při vědomí. Bylo nutné vyřešit ještě jeden problém, naštěstí jej za něj nakousl David Barrett.

„Pane kapitáne,“ oslovil Harrise, „už nás nenapínejte. Koho si vyberete za společníka?“

Pat jim podal pět uspávacích injekcí.

„Děkuji vám za pomoc,“ řekl. „Vím, že volím trochu teatrální způsob, ale odbudeme to tak nejhladčeji. Jen čtyři jsou účinné.“

„Doufám, že jsem dostal jednu z nich,“ řekl Barrett a neztrácel ani vteřinu. Účinkovala. O chvíli později za ním následovali Harding, Bryan a Johanson.

„Zdá se, že to padlo na mě,“ ozval se dr. McKenzie. „Vaše rozhodnutí je pro mě ctí - anebo jste to nechal dílu náhody?“

„Než vám odpovím, rád bych ještě oznámil do Port Rorisu, co se stalo,“ řekl Pat.

Sel k rádiu a krátce vysvětlil situaci. Na druhém konci zavládlo strnulé ticho a za několik okamžiků byl u aparátu hlavní inženýr.

„Udělal jste to nejlepší, co se dalo,“ řekl, když mu Pat poněkud podrobněji zopakoval zprávu. „I když nic nezkrží naše plány, prav-

děpodobně se k vám nedostaneme dřív než za pět hodin. Jste schopni se do té doby udržet?“

„My dva vydržíme určitě,“ odpověděl Pat. „Střídavě se můžeme napojovat na dýchací okruh z kosmického obleku. Větší obavy mám o cestující.“

„Kontrolujte jejich dýchání, a kdyby se vám zdáli v nebezpečí, dejte jim trochu kyslíku, víc dělat nemůžete. My se budeme snažit dělat zázraky. Chcete ještě něco?“

Pat chvíli přemýšlel.

„Ne,“ řekl zmoženě. „Budu vás volat každou půlhodinu. Končím.“

Ztěžka se postavil na nohy, neboť celkové vyčerpání a otrava kysličníkem uhličitým už na něj těžce doléhaly, a požádal McKenzioho: „Tak, doktore, a teď mi prosím vás pojdte pomoci s tím skafandrem.“

„Stydím se, že jsem na to vůbec nepomyslel.“

„Já jsem se zase bál, že si na něj někteří cestující vzpomenou. Určitě ho všichni viděli, když procházeli přechodovou kabinou. To jen dokazuje, že člověk snadno přehlédne i něco, co je nad Slunce jasnější.“

Za několik minut odpojili ze skafandru zásobu kyslíku na čtyřicet hodin a kanystry na odpadové látky. Dýchací okruh byl konstruován na snadné uvolnění pro případ, že by ho někdy bylo potřeba k zavedení umělého dýchání. Nebylo to poprvé, co Pat do nebe velebil dovednost, vtip a prozíravost konstruktérů, kteří těmito vlastnostmi při stavbě Seléné jen hýřili. I tady by se sice našlo pár věcí, které možná přehlédli, anebo které se daly provést trochu lip — ale nebylo jich moc.

Svíráni na prsou železným krunýřem bolesti stáli naproti sobě dva muži, kteří jediní zůstali na palubě Seléné při vědomí, a dívali se na sebe přes šedý kovový válec, zaručující jim další den života. Pak řekli oba najednou: „Prosím.“

Nevezele se zasmáli situaci, která už tolikrát zavdala příčinu k vtipům. „Nebudeme se dohadovat,“ rozhodl Pat a nasadil si masku na obličej.

Závan kyslíku byl pro něho čerstvým vánkem po prašném letním dni i větrem z borovicových porostů na horských svazích, který víří stojatý vzduch v hlubokém údolí. Čtyřikrát jej pomalu, zhluboka

vtáhl a pak do posledka vyfoukl, aby si vyvětral z plic kysličník uhličitý. Kyslíkový přístroj pak jako dýmku míru předal McKenziemu.

Čtyři doušky vzduchu postavily Pata na nohy a zahnalý chmuř, které mu začaly obestírat mysl. Možná že působení kyslíku bylo především psychologické — anebo je opravdu možné, že by pár mililitrů mohlo mít tak pronikavý účinek? Ale ať tomu bylo jakkoli, cítil se jako znovuzrozený. Určitě dokáže vydržet těch pět — i více — hodin čekání, které mají před sebou.

O deset minut později znovu pookřál. Všichni pasažéři dýchali za daných okolností naprosto normálně — zvolna, ale pravidelně. Každému na pár vteřin přiložil kyslík a pak zavolal základnu. „Tady Seléné. Hlásí se kapitán Harris. Doktor McKenzie i já se cítíme dobře a nikdo z cestujících nejeví známky deprese. Zůstávám zapojen na příjem a sám zavolám zase za půl hodiny.“

„Rozumím. Počkejte okamžik. Jsou tu novináři a chtěli by s vámi mluvit.“

„Musejí mě omluvit,“ odpověděl Pat. „Informoval jsem vás o všem, co se děje. Mám na starosti dvacet lidí v bezvědomí. Končím.“

Byla to samozřejmě výmluva, a dokonce dost chabá. V první chvíli ani přesně nevěděl, proč tak jednal. Propadl najednou pro sebe necharakteristickému záchvatu zatvrzelosti a řekl si: „Copak dneska člověk nemůže už ani v klidu umřít?“ Kdyby byl tušil, že pouhých pět kilometrů od nich čeká televizní kamera, byla by asi jeho reakce mnohem ostřejší.

„Dosud jste mi neodpověděl na mou otázku, pane kapitáne,“ trpělivě mu připomněl dr. McKenzie.

„Na jakou? Aha — už vím. Ne, nebyla to náhoda. Byl to názor nejen můj, ale i komodora, že bude nejprospěšnější, když zůstanete při vědomí vy. Jste vědec, pane doktore. Předvídal jste vzestup teploty dřív, než si toho kdokoli z nás všiml, a nešířil jste se o tom, když jsme vás požádali o diskrétnost.“

„Vynasnažím se splnit vaše očekávání. Cítím se daleko čilejší než před chvílí. Ten kyslík nám prospívá. Zbývá ovšem otázka, jak dlouho vydrží?“

„Pro dva na dvanáct hodin. Za tu dobu by sem kluzák měl dorazit několikrát. Jenže asi budeme muset značnou část přenechat ostatním, jestli začnou jevit známky ochabnutí. Mám dojem, že vyvážneme jen o vlasek.“

Oba seděli se zkříženýma nohama na zemi vedle místa pro řidiče a láhev s kyslíkem měli uprostřed. Každých pár minut si střídavě přidrželi u obličeje masku, ale nadechli se vždycky jen dvakrát. V životě by mě nenapadlo, pomyslí si Pat, že se zapletu do něčeho, co se navlas podobá nejběžnějšímu stereotypu velkolepých televizních show z vesmíru. Teď měl důkaz, že se podobné scény odehrávají i ve skutečném životě, a uvědomil si, že to není žádná legrace, zvláště když v nich člověk sám účinkuje.

Pat i McKenzie, anebo alespoň jeden z nich, se mohli s jistotou zachránit, kdyby ponechali ostatní cestující osudu. Pokud se budou snažit udržet při životě dalších dvacet lidí, mohou tím odsoudit k záhubě i sebe.

V jejich situaci bojovala logika proti svědomí. To ovšem nebylo nic nového a rozhodně nic typického pouze pro vesmírný věk. Byl to problém starý jako lidstvo samo. V minulosti se stalo nesčetněkrát, že ztracené anebo od světa odříznuté skupinky lidí stály tváří v tvář smrti, protože neměly vodu, potraviny nebo teplo. Tentokrát chyběl kyslík, ale podstata problému byla stejná.

Z některých skupinek nepřežil katastrofu nikdo. A z těch, kde někteří přežili, trávivali zachránění zbytek života sebeospravedlňováním. O čem asi přemýšlel George Pollard, kapitán velrybářské lodi Essex, když se procházel v ulicích Nantucketu a duši měl poskvřenou kanibalismem? O téhle dvě stě let staré příhodě ovšem Pat nikdy neslyšel. Žil ve světě, který intenzivně vytvářel vlastní legendy a nepotřeboval dovážet zkazky ze Země. Pokud šlo o něho, už se rozhodl a věděl bez ptaní, že McKenzie s ním bude souhlasit. Nepatřili k typu lidí, kteří se rdousí nad poslední bublinkou kyslíku. Ale kdyby mělo dojít k měření fyzických sil —

„Čemu se usmíváte?“ zeptal se McKenzie.

Patovi se ulehčilo. Tenhle hřmotný Australan měl v sobě něco, z čeho člověk čerpal odvahu. Hansteen budil týž dojem, ovšem McKenzie byl mnohem mladší. Člověk vždycky potřebuje mít pár lidí, na které se může spolehnout a o nichž si je jistý, že ho nenechají na holičkách. Pat takhle smýšlel o McKenziem.

„Jestli to opravdu chcete vědět,“ řekl a sundával si přitom kyslíkovou masku, „tak mě právě napadlo, že bych proti vám neměl velkou šanci, kdybyste se rozhodl nechat si kyslík jen pro sebe.“

McKenzie se trochu zarazil, ale pak se také zasmál.

„Vy měsíčané jste na tohle přecitlivělí,“ odpověděl.

„Já jsem zatím fyzickou sílu nepostrádal,“ řekl Pat, „a koneckonců mozek je důležitější než svaly. Nedá se nic dělat, když jsem vyrostl v gravitačním poli, které je šestinou vašeho. Ale jak jste prosím vás poznal, že jsem narozený na Měsíci?“

„Částečně podle vaší konstituce. Jste všichni stejní, vysocí, štíhlí. A pak podle barvy pleti. Horské sluníčko neopaluje jako to opravdové.“

„Vás opálilo až moc,“ zasmál se na oplátku Pat. „V noci bych se podle vás nerad orientoval. A když už se tak bavíme, jak jste prosím vás přišel ke skotskému jménu McKenzie?“

Jelikož měl Pat jen matné představy o rasových problémech, které se na Zemi ještě tu a tam vyskytovaly, mluvil bez rozpaků a vůbec si nebyl vědom, že by mohl rozpaky vyvolat.

„Jeden misionář propůjčil to jméno mému dědečkovi při křtu. Pochybuji, že to mělo nějakou spojitost s... s dědečkovým původem. Pokud je mi známo, jsem čistokrevný abo.“

„Prosím?“

„Domorodý aboriginie. Tak se říká lidem, kteří sídlili v Austrálii před příchodem bělochů. To, co pak následovalo, je smutná historie.“

Pozemský dějepis znal Pat velmi útržkovitě. Jako většina obyvatel Měsíce se klonil k názoru, že všechno, co se stalo před 7. listopadem 1967, kdy bylo přistáním na Měsíci oslaveno padesáté výročí Říjnové revoluce, nebylo zvlášť významné.

„Vypukla tam válka?“

„Těžko to tak nazvat. My jsme měli šípy a bumerangy, oni pušky. A taky tuberkulózu a pohlavní nemoci, které byly možná ještě účinnější. Trvalo nám sto padesát let, než jsme se vzpamatovali z jejich úderu. Teprve v minulém století, asi tak od roku 1940, nás zase začalo přibývat. Teď je nás kolem jednoho sta tisíc, jako nás bylo, když k nám přišli vaši předkové.“

McKenzie mu tuhle informaci sděloval s jakousi odtažitou ironií bez osobního vyhocení, ale Pat se rozhodl jasně se zříct odpovědnosti za poklesky svých pozemských předků.

„Nemůžete mě vinit za to, co se stalo na Zemi,“ řekl. „Nikdy jsem tam nebyl a nikdy tam nepojedu. Nesnesl bych vaši gravitaci.“

Ale na Austrálii jsem se často díval teleskopem. Táhlo mě to k ní ze sentimentálních důvodů. Moji rodiče pocházejí z Woomery.“

„Vidíte, a moji předkové dali Woomeře jméno. Woomera je pomůcka, kterou se vrhá oštěp.“

„Žijí někteří vaši lidé,“ pokračoval Pat a tentokrát už pečlivě volil slova, „dosud v primitivních podmínkách? Slyšel jsem, že v některých částech Asie něco takového existuje.“

„Staré kmenové zřízení už padlo. Poměry se měnily velmi rychle, když africké národy zastoupené v OSN začaly Austrálii obviňovat a vyhrožovat jí. Často nespravedlivě, to dodávám upřímně, protože jsem především Australan a pak teprve abo. Musím ovšem přiznat, že moji bílí spoluobčané si často počínali vyloženě hloupě. Představte si, že ještě v minulém století si někteří mysleli, že jsme divoši z doby kamenné. Naše technika tomu odpovídala, proti tomu nic nenamítám, ale my ne.“

Patová vůbec nepřipadalo nevhodné diskutovat pod povrchem Měsíce o věcech tak vzdálených jak v čase, tak v prostoru. Musejí se s McKenziem vzájemně snažit zabavit, společně dávat pozor na dvacet lidí v bezvědomí a přemáhat spánek ještě aspoň pět hodin. Proto je tenhle způsob stejně dobrý jako každý jiný.

„Jestliže vaši lidé nejsou na úrovni doby kamenné — a o to se teď nebudeme přít, vezmeme to jako hotovou věc —, jak to ty bělochy vůbec napadlo?“

„Byla to z jejich strany hloupost podporovaná zaujatými předsudky. Udělat závěr, že člověk, který neumí počítat, psát a mluvit správnou angličtinou, je neinteligentní, je hrozně snadné. Mohu vám dát názorný příklad z vlastní rodiny. Můj dědeček, první McKenzie, se dožil roku 2000, ale nikdy se nenaučil počítat výš než do deseti. Jeho popis úplného zatmění Měsíce zněl takto: ‚Petrolejová lampa od Ježíše Krista, on nakrknout, bouch bac pryč.‘

Já umím napsat diferenciální rovnici oběžné dráhy Měsíce a přitom si myslím, že nejsem o nic bystřejší než dědeček. Kdybychom se byli časově vyměnili, byl by možná on daleko lepší fyzik, než jsem já. Měli jsme jen různé možnosti — to je vše. Dědeček nikdy neměl příležitost naučit se počítat a já jsem nikdy nepečoval o rodinu v poušti, což vyžaduje velikou dovednost a zaměstná to člověka na celý život.“

„Víte, že by nám teď zkušenosti vašeho dědečka docela přišly vhod?“ zamyšlené se ozval Pat. „Jsme na tom stejně, pokoušíme se vydržet v poušti.“

„Souhlasím s vámi, že se to dá tak nazvat, ale nevím, k čemu by nám tu byl bumerang a pochodeň. Snad bychom se mohli pokusit o nějaké zaklínání, ale nemůžu si na nic vhodného vzpomenout a pochybuji, že moc rodových bohů sahá z Austrálie až sem.“

„Přijde vám někdy líto, že způsob života vašeho lidu byl tak narušen?“ zeptal se Pat.

„To nemohu říct. Sotva jsem ho znal. Narodil jsem se v Brisbane a uměl jsem zacházet s počítačem dřív, než jsem viděl první korobori —“

„První co?“

„Domorodou náboženskou slavnost. Polovina účastníků, kteří předváděli tradiční tance, měla vysokoškolský diplom z kulturní antropologie. Nesdílím romantické představy o prostém životě a o vznešených divoších. Moji předkové byli ušlechtilí lidé a já se za ně nestydím. Zahubila je zeměpisná poloha, v níž žili. Pro neustálý boj o holou existenci jim nezbyla energie, aby se vyvíjeli kulturně. Když se to vezme z širšího hlediska, bylo pro nás užitečné, že k nám přišli bílí osadníci, a to i přesto, že nám prokazovali tak roztomilé pozornosti, jako byl například prodej otrávené mouky, když chtěli získat naše území.“

„Je to možné?“

„Je to jisté. Ale proč se lomu tak divíte? Belsen, vyhlazovací tábor v Evropě, byl zřízen ještě o sto let později.“

Pal se nad tím hluboce zamyslel. Pak se podíval na hodinky a se znatelnou úlevou řekl: „Musím se hlásit základně, ale nejdřív v rychlosti zkontrolujeme cestující.“

DVACÁTÁ KAPITOLA

Lawrence si uvědomil, že není čas chystat nafukovací stany a další komfort pro zpříjemnění pobytu na Moři žízně. Teď záleží jedi- ně na tom, jestli dokážou spustit k plavidlu hadice se vzduchem. In- ženýři a technici se zkrátka budou muset potit ve skafandrech, dokud se jim to nepodaří. Tenhle úděl je nepostihne na dlouho. Pokud vzduch nezajistí během pěti až šesti hodin, budou to muset zabalit, vrátit se a ponechat Seléné světu, po němž dostala jméno.

V dílnách Port Rorisu se neokázale a bez nároků na uznání ko- naly divy improvizace. Na přívěs prašného kluzáku se musely naložit součástky úplného zařízení pro úpravu vzduchu a vlhkosti i s nádr- žemi tekutého kyslíku, pohlcovače kysličníku uhličitého a přístroje na regulaci teploty a tlaku. Totéž platilo o malé vrtné soupravě, kte- rou sem v rekordním čase převezla dopravní raketa z geofyzikálního oddělení v Claviu. A dále speciálně konstruované instalační zařízení, které prostě musí zabrat na první pokus, protože na úpravy nebude čas.

Lawrence ani jednou nepobídl své lidi ke spěchu. Věděl, že to není potřeba. Držel se v pozadí, kontroloval přesun zařízení ze skla- dů a dílen na kluzák a pokoušel se domýšlet všechno do konce, aby je nic nemohlo zaskočit. Jaké nástroje budou potřebovat? Mají s sebou dost rezervních součástek? Mají naložit vor na přívěs až na- posled, aby ho mohli vyložit jako první? Nebude nebezpečné začít pumpovat kyslík do Seléné dřív, než se zavede odsávací spoj? Hla- vou mu táhly stovky podobných maličkostí, z nichž některé nestály za obavy, ale na jiných mohl záviset život. Několikrát si zavolal Pata kvůli informacím technického rázu. Většinou se jednalo o vnitřní tlak a teplotu, dále jestli pojistný ventil v kabině se už otevřel (zatím prý ne, je asi zanesený prachem) a také kde by bylo nejvhodnější navrtat střechu. Pat odpovídal čím dál tím pomaleji a s většími obtížemi.

Přes veškeré naléhání Lawson rázně odmítl promluvit k novinářům, kteří se slétli do Port Rorisu jako hejno a obsadili polo-

vinu zvukových a televizních linek se Zemí. Vydal pouze jediné stručné prohlášení, v němž vysvětlil situaci a co hodlá podniknout. Ostatek ponechal na administrativě. Měli za úkol ho chránit, aby se mohl nerušeně věnovat práci. Zopakoval to naprosto jasné i řediteli cestovní kanceláře, a než ten mohl něco namítnout, Lawrence zavěsil.

Neměl samozřejmě čas dívat se na pořad televize, ale zaslechl, že dr. Lawson si velmi rychle buduje pověst významné osobnosti, i když někdy trochu naježené. To je asi dílo toho člověka z Meziplanetárního zpravodaje, kterému jsem astronoma předhodil. Ten se asi raduje, jak mu to vyšlo, říkal si v duchu Lawrence.

Jenže dotyčný chlapík se neradoval. Uvězněn vysoko v hradbách Nedostupných hor, jejichž jméno tak dokonale usvědčil ze lži, blížil se Maurice Spenser milovými kroky k onomu žaludečnímu vředu, kterému se po celou svoji dosavadní kariéru dokázal vyhnout. Vydal sto tisíc štolarů, aby se sem s Aurigou dostal — a teď se zdá, že tu nic nebude.

Všechno skončí dřív, než se sem kluzák dostane. Záchraně operace srší napětím, které by vyrážely dech miliardám diváků přikovaných k obrazovce, se zřejmě neuskuteční. Jen málokdo by nelsledoval způsob, jak bude dvaadvacet lidí vyrváno smrti, ale nikdo se nebude dívat na exhumaci.

Tohle byl chladnokrevný rozbor situace z hlediska novinového zpravodaje, ale jako člověk byl Spenser také hluboce nešťastný. Připadalo mu hrozné sedět si v bezpečí pouhých pět kilometrů od hroziící tragédie a přitom nebýt schopen ji odvrátit. Když si pomyslel, že ti dole se dusí, téměř se styděl za každé nadechnutí. Usilovně přemýšlel, jak by mohla Auriga pomoci (hodnota, kterou by to přineslo novinám, mu ovšem neunikala), ale nakonec dospěl k závěru, že nemůže být víc než pozorovatel. Nesmiřitelné Moře žízně vylučovalo veškerou pomoc.

Popisoval pro noviny už leckterou pohromu, ale tentokrát si kupodivu připadal jako démon ghúl, který požírá mrtvolu a vylupuje hroby.

Na palubě Seléné byl teď klid - takový klid, že člověk musel s největším úsilím zahánět spánek. Jak by to bylo krásné, pomyslel si Pat, kdybych se mohl přidat k ostatním, kteří tu kolem mě tak šťastně

sní. Záviděl jim a občas na ně dokonce žárlil. Pak se zas trochu nadechl z ubývajících zásob kyslíku a vzpamatoval se, když si uvědomil, že to by byl konec.

Kdyby byl zůstal sám, nedokázal by se udržet vzhůru a starat se o dvacet lidí v bezvědomí, které bylo potřeba osvěžit kyslíkem, kdykoli jevíli známky dýchacích potíží. Hlídali se s dr. McKenziem navzájem a už několikrát se stalo, že jeden druhého doslova vyrval z náruče spánku. Pokud by měli dost kyslíku, nebylo by bdění žádným problémem, ale jejich jediná láhev se rychle vyprazdňovala. Pomyslení na desítky kilogramů tekutého kyslíku, který byl v hlavní nádrži plavidla a nedal se využít, je dohánělo k šílenství. Automatické zařízení jej v pravidelných dávkách vhánělo přes výparníky do kabiny, kde se okamžitě spojil s teď už téměř nesnesitelnou atmosférou.

Patovi ještě nikdy neubíhal čas tak pomalu. Připadalo mu neuvěřitelné, že od chvíle, kdy s McKenziem převzali hlídku, uplynuly teprve čtyři hodiny. Byl by přísahal, že si tu spolu povídají, pravidelně volají Port Roris, kontrolují tep a dech cestujících a lakotnou rukou přidělují dávky kyslíku už celé dny.

Jenže nic netrvá věčně. Prostřednictvím rádiového spojení se světem, o němž si oba mysleli, že už ho nespátří, přišla zpráva, na kterou čekali.

„Jsme na cestě,“ ozval se unavený, ale rozhodný hlas hlavního inženýry Lawrence. „Stačí, když se udržíte ještě hodinu, tou dobou budeme nad vámi. Jak se cítíte?“

„Hrozně unavení,“ vyřázel Pat po slabikách. „Ale vydržíme.“

„A co cestující?“

„Nic nového.“

„Výborně. Budu vás volat každých deset minut. Nechtě příjem zapnutý a zesilte ho na nejvyšší stupeň. Rozhlasoví pracovníci dostali nápad, jak vás chránit před usnutím.“

Nad povrchem Měsíce se rozechvělo vřeštění žesťů, prolétlo ozvěnou kolem Země a rozplynulo se v dálavách sluneční soustavy. Když Hector Berlioz skládal Rákócziho pochod, jistě ho ani ve snu nenapadlo, že po dvou staletích jeho dráždivý rytmus dodá naději a sílu mužům, kteří budou na jiném světě bojovat o život.

Hudba otřásala kabinou. Pat se podíval na McKenzieho a v silné tváři se mu objevil úsměv.

„Trošku starodávné,“ poznamenal, „ale zabírá to.“

Krev se mu rozbušila v žilách a nohou vyklepával naléhavý rytmus. Z měsíční oblohy k nim vesmírem přilétal zvuk kroků pochodujících armád, dusot jezdeckta, ženoucího se po stovkách bojišť, a hlas polnic, které volaly národy k naplnění jejich osudu. Naštěstí pro svět patřilo tohle všechno dávné minulosti. Avšak i ony doby zanechaly za sebou mnoho krásných a ušlechtilých příkladů hrdinství a sebeobětování, i důkazy, že člověk se může udržet silou vůle, když jeho tělo už překročí meze fyzické odolnosti.

V nehybném vzduchu, v němž plíce bolestivě nabíraly dech, cítil Pat Harris, že potřebuje tohle povzbuzení z minulosti jako sůl, má-li přežít nekonečnou hodinu, která je před nimi.

Na nevelké přeplněné palubě Kluzáku I poslouchal hudbu hlavní inženýr Lawrence a přijímal ji se stejnými pocity. Jeho malá flotila táhla do boje s nepřítelem, jemuž bude člověk muset odolávat do skonání věků. Jak bude postupovat vesmírem od planety k planetě a od slunce k slunci, přírodní síly se vždycky sešikují proti němu a vyrazí novým a nečekaným útokem. Dokonce i na Zemi po tolika tisíciletích života bylo na neopatrné nastraženo mnoho pastí a na Měsíci, který člověk znal teprve po délku života jedné generace, číhala zákeřná smrt v tisíci nevinných přestrojení. Ať už se jim podaří vyrvát Moři žízň jeho kořist nebo ne, jedním si byl inženýr Lawrence jist — hned zítra tu bude připravená další nástraha.

Oba kluzáky táhly za sebou saně vysoko naložené zařízením, které se na pohled zdálo těžší a mohutnější, než bylo ve skutečnosti. Většinu nákladu tvořily prázdné sudy, které ponesou vor. Všechno, co nebylo nezbytně nutné, nechali na základně. A jakmile se Kluzák I zbaví nákladu, okamžitě ho Lawrence pošle do Port Rorisu pro druhou várku. Pak bude udržovat mezi místem neštěstí a základnou kyvadlovou dopravu, a bude-li něco rychle potřeba, nebudou na to muset čekat déle než hodinu. To ovšem platilo za předpokladu, že je stále důvod k optimismu. Možná že až se dostanou k Seléné, nebude už žádný spěch —

Budovy Port Rorisu rychle mizely za obzorem a Lawrence se svojí posádkou probíral postup prací. Původně měl v úmyslu vyzkoušet všechno do posledního detailu, ještě než se nalodí, ale tuhle část plánu musel vypustit pro naprostý nedostatek času. První zkouška bude jediná.

„Jakmile dorazíme na místo, Jones, Sikorsky, Coleman a Matsui začnou skládat sudy a rozložit je podle plánu. Až budou hotovi, upevní Bruce s Hodgesem příčné nosníky. Dávejte dobrý pozor, abyste neupustili ani jednu matici nebo šroubek, a všechny nástroje mějte k sobě přivázané. Kdybyste náhodou přepadli z kluzáku, nepodlehnete panice, zaboříte se jen pár centimetrů. Znímám to.

Jakmile bude postavená konstrukce voru, pomůže Sikorsky a Jones s podlahou. A jen co tam bude trochu místa, začnou okamžitě Coleman a Matsui klást vzduchové trubky a instalovat celé zařízení. Greenwood a Renaldi ručí za vrtné operace.“

A tak to šlo bod za bodem. Lawrence věděl, že jedno z největších nebezpečí spočívá v tom, že na omezeném prostoru si budou jeho lidé při práci překážet. Stačí nepatrná nehoda a veškeré úsilí může vyjít naprázdno. Vskrytu duše se Lawrence od chvíle, kdy opustili Port Roris, nemohl zbavit strachu, že nechali na základně nějaký nástroj, o němž se nakonec ukáže, že je pro další postup prací nezbytně nutný.

A ještě úporněji ho pronásledovala děsivá představa, že dvaadvacet mužů a žen v Seléné zemře ve chvíli, kdy záchrana bude opravdu na dosah, protože jediný francouzský klíč, kterým bude třeba utáhnout poslední přípoj, někdo upustí přes palubu.

Maurice Spenser v Nedostupných horách po celou dobu neodložil dalekohled a rádiovým spojením sledoval hlasy, které se volaly přes Moře žízně. Lawrence mluvil se Seléné každých deset minut a pokaždé trvalo o chvilku déle, než dostal odpověď. Harris a McKenzie se dosud úporně drželi při vědomí, i když už jen silou vůle a pravděpodobně i povzbuzujícím účinkem hudby, kterou pro ně vysílali z Clavius City.

„Copak do nich teď hustí ten žonglér z rozhlasu?“ zeptal se Spenser. Na druhé straně kabiny zapnul radiotelegrafista příjem a Nedostupnými horami se daly na pochod valkýry.

„Ti chlapi nejsou schopní pustit nic modernějšího než devatenácté století,“ bručel kapitán Anson.

„Ale jsou,“ opravil ho Jules Braque a upravoval přitom jakýsi detail na kameře. „Hráli Chačaturjanův Šavlový tanec, ten je přece starý jen sto let.“

„Teď by se měl přihlásit Kluzák I,“ řekl radiotelegrafista a všichni okamžitě zmlkli.

Na vteřinu přesně se ozval signál kluzáku. Záchranná výprava byla už tak blízko, že je mohla Auriga přijímat přímo, bez pomoci přenosu z Lagrange.

„Inženýr Lawrence volá Seléné. Budeme u vás za deset minut. Jste v pořádku?“

Opět ta odmlka, při níž šel mráz po zádech. Tentokrát trvala skoro pět vteřin. Pak se ozvalo:

„Seléné. Nic nového.“

To bylo vše. Pat Harris šetřil zbývající dech.

„Mají tu být za deset minut,“ řekl Spenser. „To už bychom je měli vidět. Je něco na obrazovce?“

„Zatím ne.“ odpověděl Jules, najel kamerou až k horizontu a krok za krokem zkoumal jeho prázdnou křivku. Nebylo nad ní nic než černá vesmírná noc.

Měsíc umí kameramanovi zamotat hlavu, pomyslel si Jules. Buď je tu tma jak v pytli, anebo světlo jak po vybílení. Nikde měkký polotón. A pak to věčné dilema co s hvězdami, i když je to problém spíš estetický než technický.

Diváci očekávají, že uvidí na měsíčním nebi hvězdy i za dne, protože tam prostě jsou. Ovšem lidské oko je normálně nevidí. Za dne je tak znečitlivěné slunečním jasnem, že mu obloha připadá jako prázdná, absolutně černá plocha. Pokud někdo chce vidět hvězdy, musí je hledat se speciálními klapkami na očích, které zacloňují ostatní světlo. Tím se mu pomalu rozšíří panenky a hvězdy začnou přeskakovat jedna za druhou, až úplně zaplní zorné pole. Ale jen člověk pohlédne na něco jiného — všechny zmizí. Lidské oko může pozorovat buďto hvězdy v denním světle, anebo krajinu v denním světle, ale nikoli obojí najednou.

Televizní kamera mohla zabírat obojí najednou, pokud byl zájem, a někteří režiséři si to přáli. Jejich odpůrci prohlašovali, že se tím falšuje skutečnost, a tento spor nebyl dosud uspokojivě vyřešen. Jules stál na straně realistů, a pokud ho o to studio výslovně nepožádalo, měl okruh, který zabíral hvězdy, vždycky vypnutý.

Každým okamžikem teď začne přenos pro Zemi. Zatím odvysílal obvyklé zpravodajské záběry - celkový pohled na hory, pak pomalu přešel kamerou po moři a vzal několik detailů osamělé značky,

kteřá vyčnívala z prachu. Zanedlouho se možná na dlouhé hodiny stane jeho kamera očima několika miliard lidí. A tohle vysílání bude buď dokonalé fiasko, anebo největší trháč roku.

Pohládl talisman, který nosil v kapse. Jules Braque, člen Svazu filmových a televizních techniků, by se cítil dotčen, kdyby ho někdo nařkl, že s sebou nosí amulet pro štěstí. Na druhé straně by byl asi stejně zaskočen otázkou, proč tu malou hračku nevytáhne nikdy dřív. až když se pořad, na němž pracuje, už vysílá.

„Už jsou tady!“ vykřikl Spenser a jeho hlas prozradil tíhu napětí, které v sobě tak dlouho potlačoval. Odložil dalekohled a podíval se na kameru. „Jsi moc vpravo!“

Jules už přejížděl zorné pole. Na kontrolní obrazovce se konečně porušila geometricky dokonalá čára vzdáleného obzoru. Na bezvadné křivce, která se táhla mezi Mořem žízně a vesmírem, se objevily dvě drobné blikavé hvězdy. Po povrchu Měsíce se blížily prašné kluzáky.

I při zaostření objektivu na nejdelší možnou vzdálenost vypadaly malé a velmi vzdálené. Právě tak si to Jules přál. Toužil dostat do obrazu dojem prázdnoty a osamocení. Mrkl na obrazovku televizního přijímače, který byl vyladěn na meziplanetární kanál. Ano, už ho přenášejí.

Sáhl do kapsy, vytáhl malý zápisník a položil si ho na kameru. Zvedl jeho přední desku, která okamžitě zapadla do kolmé pozice a ožila pohybem a barvami. V téže chvíli mu začal slabě slyšitelný hlas vysvětlovat, že na kanálu 107 vysílá nyní televizní služba Meziplanetárního zpravodaje zvláštní program - přímý přenos z Měsíce.

Na droboučké obrazovce byla scéna, kterou přímo viděl na svém monitoru. Ale ne — nebylo to přesně totéž. Byl to obraz vysílaný před dvěma a půl vteřinami. O tolik se musel vracet do minulosti. Než uplynulo dva a půl milionu mikrosekund - když převedl měření času do časové stupnice inženýra elektronika —, musel obraz projít mnoha dobrodružnými proměnami. Z jeho kamery šel do vysílače na Aurize a byl přenášen přímo na Lagrange, který byl padesát tisíc kilometrů nad povrchem Měsíce. Tam byl vyrván vesmíru, několiksetkrát zesílen a okamžitě vyslán směrem k Zemi, kde jej zachytila některá přenosová družice. Pak musel proniknout ionosférou - těch posledních sto kilometrů bylo nejpernějších z celé cesty - do budovy Meziplanetárního zpravodaje, kde vlastně jeho dobrodružství

teprve začínalo, neboť se tam připojil k nepřetržité záplavě zvuků, záběrů a elektrických impulzů, které podávaly zprávy o událostech a bavily podstatnou část lidstva.

A když prošel úpravou programových režisérů, oddělením speciálních triků a rukama technického personálu, vrátil se zas tam, odkud vyšel, a byl vysílán po celé přivrácené straně Měsíce z Lagrange II a po odvrácené straně Měsíce z Lagrange I. Aby se obraz mohl přenést přes vzdálenost na šíři dlaně, která dělila Julesovu kameru od jeho kapesního televizoru, musel uletět tři čtvrtě milionu kilometrů.

Julese napadlo, jestli to stojí za to. Ta myšlenka trápila lidstvo od chvíle, kdy byla televize vynalezena.

DVACÁTÁ PRVNÍ KAPITOLA

Inženýr Lawrence si všiml Aurigy, když byli od ní vzdáleni asi patnáct kilometrů. Těžko ji mohl přehlédnout, protože tím, že se Slunce odráželo od jejího povrchu z kovu a plastu, byla velmi nápadná.

Co to tam k čertu je? ptal se sám sebe a hned našel odpověď. Nemůže to být nic jiného než kosmická loď. Vzpomněl si na neurčité zvěsti, že jakási zpravodajská agentura žádala o povolení letu do Nedostupných hor. Tak tohle se ho netýká, ačkoli zpočátku také zkoumal možnost dopravit potřebné zařízení na místo kosmickou lodí, aby se vyhnul únavnému tažení přes Moře žízné. Bohužel to nešlo. Na vzdálenost pěti set metrů nebylo ve výši mořské hladiny jediné místo, kde by se dalo bezpečně přistát. Skalní výběžek, který se výborně hodil Spenserovi, byl tak vysoko, že pro jejich účely neměl význam.

Hlavní inženýr si nebyl jistý, jak dalece mu vyhovuje představa, že každý jeho pohyb sleduje z horské výše teleobjektiv, jenže proti tomu stejně nemohl nic dělat. Rozhodně zamítl pokus naložit kameru na kluzák, čímž nevědomky zbavil obrovských obav zaměstnance Meziplanetárního zpravodaje a dokonale zkřížil plány ostatních agentur. Později si uvědomil, že bude možná docela výhodné mít ve vzdálenosti několika kilometrů kosmickou loď. Jednak mu může poskytovat informace a třeba se dá využít i jinak. Než přivezou iglú, mohla by posloužit za přístřeší.

Kdepak je ta značka? Už ji přece musí být vidět! Inženýr Lawrence prožil horkou chvilku při pomyšlení, že mohla spadnout a zmizet v prachu. Seléné by samozřejmě našli i bez ní, ale zdrželo by je to alespoň pět nebo deset minut ve chvíli, kdy každá vteřina je drahá.

Když na pozadí ozářených hor objevil kovový prut, upřímně si oddychl. Pilot už také spatřil cíl a nepatrně změnil směr, aby jel přímo k němu.

Kluzáky zakotvily po obou stranách značky a okamžitě na nich vypukla horečná činnost. Osm postav ve skafandrech nejvyšší rychlostí, jaké byly schopny, začalo vykládat svázané rance a velké válce sudů přesně podle předem vypracovaného plánu. Kolem sudů už se šroubovaly kovovou konstrukci a do jejích drážek kladli podlahu z lehkého skleněného vlákna. Vor doslova rostl před očima.

Žádná stavba v historii Měsíce se nekonala za tak obrovské asistence veřejnosti, kterou umožnilo oko kamery v horách. Ale těch osm lidí, kteří se pustili do práce, vůbec nevnímalo, že jim přes rameno nakukují miliony. Pro ně bylo důležité postavit vor a instalovat zařízení, která navedou k cíli duté vrtačky, nesoucí život.

Lawrence se spojoval se Seléné každých pět minut, někdy dokonce i častěji, a informoval Pata a dr. McKenzieho o postupu prací. Sotva mu přišlo na mysl, že současně informuje celý svět, setrvávající v napjatém očekávání.

V neuvěřitelně krátkém čase dvaceti minut byla vrtačka připravená a jejích prvních pět metrů vyváženo jako harpuna připravená ponořit se do moře. Tahle harpuna měla přinést život, ne smrt.

„Začínáme spouštět,“ oznámil Lawrence. „První část zařízení se právě ponořuje.“

„Pospěšte si, prosím vás,“ šeptal Pat. „Dlouho už nevydržím.“

Zdálo se mu, že se pohybuje v mlze. Už se ani nedovedl upamatovat, že to někdy vypadalo jinak. Kromě tupé bolesti v plicích mu vlastně nic nechybělo, byl jen nepředstavitelně unavený. Počínal si jako robot, který vykonává úkol, jehož smysl dávno zapomněl, pokud ho vůbec znal. V ruce držel francouzský klíč. Před mnoha hodinami ho vytáhl z bedny s náradím, protože věděl, že ho bude potřebovat. Snad si vzpomene k čemu, až nadejde čas.

Jakoby z velké dálky slyšel úryvky hovoru, který zřejmě nebyl určen jemu. Někdo zapomněl přepnout kanály.

„Měli bychom to udělat tak, aby se vrtačka dala odšroubovat na našem konci. Co když je už tak slabý, že to nedokáže?“

„Musíme to risknout. Předělávání systému by nás zdrželo nejmíň o hodinu. Dej to sem —“

Pak okruh oněměl. Ale Pat zaslechl dost, aby dostal vztek, pokud se totiž člověk dokáže vztekat, když už o sobě napůl neví. Já jim ukážu, já a můj dobrý kamarád doktor Mac —. Mac? A jak dále? Na celé jméno si už nevzpomněl.

Pomalů se odstrčil na otáčivém sedadle a podíval se za sebe na tu paseku v kabině. Chvilí nemohl mezi ostatními zhroucenými postavami fyzika nalézt. Pak ho spatřil, jak klečí vedle paní Williamsové, jejíž den narozenin a úmrtí bude zřejmě v nedalekém časovém rozpětí. McKenzie jí přidržoval u obličeje kyslíkovou masku a vůbec si nebyl vědom, že šeplavý sykot plynu z láhve ustal a že ručička ukazatele klesla na nulu.

„Už jsme skoro u vás,“ ozvalo se z rádia. „Měli byste slyšet naraz každým okamžikem.“

Tak brzo? napadlo Pata. No ovšem, vždyť těžká trubice bude klouzat prachem skoro stejně rychle, jak ji dokážou spouštět. Pomyslel si, jaký je pašák, že si to dokáže odvodit.

Bum! Něco dopadlo na střechnu. Ale kam?

„Už vás slyším,“ zašeptal. „Máte nás.“

„Víme o tom,“ odpověděl mu jakýsi hlas. „Máme zjištěný kontakt. Zbytek musíte udělat vy. Můžete mi říct, kde se vrtačka dotýká? Je to na prázdné ploše stropu, anebo nad elektrickým vedením? Několikrát ji nadzvedneme a spustíme, abychom vám pomohli při lokalizaci.“

Pat měl pocit, že se od něho žádá příliš mnoho. Připadalo mu od toho hlasu strašně nesolidní, že na něm chce, aby rozhodoval v tak složité věci.

Vrtačka několikrát udeřila o střechnu. Ani za cenu života (jak to, že se mu najednou tahle fráze zdá výstižná?) nedokázal určit přesné místo nárazu. Co se dá dělat, nemají co ztratit --

„Vrtejte,“ zamumlal, „jste na prázdné ploše.“ Musel to opakovat dvakrát, než porozuměli, co říká.

V tomtéž okamžiku - nahoře neztráceli ani vteřinu - se vrtačka zakousla do vnějšího pláště. Zřetelně slyšel její běh a připadal mu jako čarovná hudba.

První překážku zdolala korunka vrtáku za necelou minutu. Slyšel, jak běží a náhle se zastavuje, když vypnuli motor. Pak jej obsluhovateli posunul o několik centimetrů níž k vnitřnímu plášti a znova se ozvalo známé předení.

Bylo teď daleko silnější a dalo se přesně určit. Pat si všiml, a trochu ho to znepokojilo, že se ozývá v těsné blízkosti hlavního kabelu elektrického vedení, které prochází prostředkem střechny. Jestliže je provrtá -

Pomalů a nejistě se zvedl na nohy a došel k místu, odkud vycházel zvuk. Dorazil tam přesně ve chvíli, kdy se ze stropu snesla sprška prachu, elektrické vedení zapraskalo a hlavní světla zhasla.

Naštěstí svítilo alespoň nouzové osvětlení. Patovi trvalo pár minut, než si jeho oči přivykly na červené příšeří. Pak uviděl, že střechou prorazila dovnitř kovová trubice. Zvolna se spouštěla níž a níž, a když jí bylo v kabině asi půl metru, zastavila se.

Odněkud z dálky se ozývalo rádio a Pat věděl, že říká něco strašně důležitého. Pokoušel se tomu porozumět a současně přiložil ke korunce vrtáku francouzský klíč a přizpůsobil podle ní jeho čelisti.

„Neodšroubujte hlavici dřív, než vám řekneme,“ varoval ten vzdálený hlas. „Neměli jsme čas připevnit na druhý konec zpětný ventil. Trubice je z našeho konce otevřená do vakua. Oznámíme vám, až s tím budeme hotovi. Opakuji — neodšroubovávejte korunku, dokud vám neřekneme.“

Pat měl jediné přání - aby mu ten člověk dal pokoj. Sám ví nejlíp, co dělat. Jestliže se vši silou opře do francouzského klíče, vrtací hlava se odpojí a on bude moci dýchat!

Proč se to nechce hnout? Zkusil to znovu.

„Proboha,“ křičelo rádio. „Nechte toho! Nejsme ještě hotovi! Uteče vám všechn vzduch!“

Počkat, počkat, říkal si Pat a vůbec si nevšímal, že ho někdo vyrušuje. Tady není všechno v pořádku. Matice se může otáčet buďto na tuhle stranu, anebo na druhou. Co když ji přitahuju, místo abych ji uvolňoval?

Připadalo mu to strašně složité. Pohlédl na pravou ruku, pak na levou, ale žádná mu nešla na pomoc. (A ten hlupák, co křičí v rádiu, ten taky ne.) Zkusí to na druhou stranu a uvidí, co bude lepší.

Důstojně opsal celý kruh, až jednou paží trubku docela ovinul. Když chtěl vzít klíč z druhé strany, musel se ho chytit oběma rukama, aby se zachránil před zhroucením. Chvilku u něho odpočíval s hlavou svěšenou.

„Hlavu vzhůru,“ hučel si. Co zas proboha znamená tohle? Neměl ani tušení, věděl jen, že to někde slyšel a že se mu to teď nějak hodí.

Dosud nad tou frází dumal, když se najednou pod váhou jeho těla začala vrtací hlava snadno a lehce uvolňovat.

Patnáct metrů nad ním strnul inženýr Lawrence a jeho spolupracovníci hrůzou. Tohle nenapadlo nikoho. Pomýšleli na stovky jiných nehod, ale na tohle nepřišli.

„Colemane, Matsui!“ vyjel Lawrence. „Připojte proboha kyslík!“

V okamžiku, kdy na ně křičel, věděl, že bude stejně pozdě. Musely se napojit ještě dvě přípojky, aby byl kyslíkový oběh uzavřen. A jako naschvál měly šroubové závity, a ne jednoduché nátrubky. Byla to jedna z těch drobností, na nichž tisíc let nezáleží a pak najednou rozhodují o životě a smrti.

Jako kuň u žentouru plahočil se Pat kolem trubice a strkal před sebou rukojeť francouzského klíče. Nekladla mu žádný odpor, přestože byl tak zesláblý. Odšrouboval už korunku o více než dva centimetry, takže každou vteřinu musí odpadnout.

Aá - už to bude! Slyšel slaboučký sykot, který sílil, jak se korunka vrtačky uvolňovala. To je určitě kyslík, který se tlačí do kabiny. Za pár vteřin se bude moct nadechnout a všechno bude mít z krku.

Sykot se proměnil v zlověstné pískání a tehdy Pata poprvé napadlo, jestli si vlastně počíná správně. Zastavil se, zamyšleně hleděl na francouzský klíč a rozpačitě se přitom škrábal na hlavě. Jeho zpomalené myšlení neshledalo na dosavadní činnosti nic závadného. Kdyby mu bylo rádio diktovalo rozkazy v této chvíli, byl by možná poslechl. Ale tam už se vzdali.

Nedá se nic dělat, musí znovu do díla. (Takovouhle kocovinu už neměl léta). Znovu začal postrkovat francouzský klíč, až se najednou vrtací hlava uvolnila a Pat padl přímo na obličej.

V témže okamžiku se kabina otřásla ječivým řevem a rozpoutala se v ní vichřice, která zavířila volně ležícími papíry jako podzimním listím. Vzduch se ochladil náhlým zvětšením objemu, jeho páry se srazily a svoji vlhkost proměnily v hustou mlhu. Když se Pat, který si konečně uvědomil, co se děje, obrátil na záda, mlha kolem ho téměř oslepila.

Ten jekot znamenal pro vycvičeného kosmonauta jen jedno, a proto nad všemi Patovými pocity převládla nyní automatická reakce. Musí nalézt plochý předmět, který by se dal přiložit na otvor trubice. Může to být cokoli, hlavně aby to bylo dost pevné.

Jako štvanec se rozhlížel v karmínovém oparu, který pomalu slábl a odsával se do vesmíru. Jekot byl ohlušující. Zdálo se neuvěřitelné, že taková trubička dokáže nadělat tolik rámusu.

Klopýtal mezi spícími druhy, tápal od sedadla k sedadlu a už se vzdával naděje, když spatřil předmět svých tužeb. Na zemi, jak tam někomu vypadla z rukou, ležela hřbetem vzhůru otevřená tlustá kniha. Takhle se s knihami nezachází, pomyslel si, ale výjimečně byl tomu nepořádníkovi hluboce vděčný. Jinak by si knihy možná vůbec nevšiml.

Jakmile se dostal k ječícímu ústí, které odsávalo z plavidla život, kniha se mu doslova vytrhla z ruky a přilnula ke konci trubice. V tomtéž okamžiku odumřel jekot a vichřice se uklidnila. Pat se ještě chvílku potácel jako opilec. Pak se mu podlomila kolena a složil se na podlahu.

DVACÁTÁ DRUHÁ KAPITOLA

K nejnezapomenutelnějším okamžikům televizního vysílání patří obvykle momenty, které nikdo nečeká a na něž ani kameraman, ani komentátoři nejsou připravení. Poslední půl hodiny se na voru horečně pracovalo, ovšem byl v tom určitý řád, a najednou, z ničeho nic, vor vybuchl.

Ačkoli všichni věděli, že to není možné, zdálo se, jako by z Moře žízně vytryskl gejzír. Jules automaticky sledoval kamerou stoupající sloupec páry, který mířil ke hvězdám (na pokyn režiséra byly teď viditelné). Jak vystupoval výš a výš, rozplýval se do podoby podivné neduživé rostliny, anebo tenčí a matnější siluety onoho houbovitého mraku, který byl hrozbou pro dvě generace lidstva.

Udržel se jen několik vteřin, po které se miliony diváků přibítlých u obrazovek snažily pochopit, jak z toho vyprahlého moře může vytrysknout proud vody. Pak ochabl a odumřel za stejně zlověstného ticha, v němž se zrodil.

Gejzír vzduchu prosyceného vodní párou neslyšně proběhl kolem mužů na voru, kteří s vypětím sil dodělávali poslední spoj a ucítili jeho chvění. Byli by spoj dokončili dříve nebo později, i kdyby byl Pat odsávání neuzavřel, protože síla tahu byla nepatrná. Ovšem to „později“ mohlo také být příliš pozdě. A možná že už je —

„Volám Seléné! Volám Seléné!“ křičel Lawrence. „Slyšíte mě?“

Žádná odpověď. Vysílač na člunu nebyl zapnutý. Lawrence neslyšel ani zvuky, které mohl mikrofón mimoděk zachytit v kabině.

„Spojení je dokončeno, pane inženýre,“ řekl Coleman. „Mám spustit kyslíkový generátor?“

Jestli se Harrisovi podařilo našroubovat tu zatracenou hlavu zpátky, tak jsme vedle, pomyslel si Lawrence. Zbývá nám jediná naděje, že jen přiložil na konec trubky něco, co se nám podaří odfouknout —

„Ano,“ odpověděl. „Spusťte ho pod nejvyšším tlakem.“

Opotřebovaný výtisk Pomeranče a jablka prudce odskočil od trubky, k níž ho přisálo vakuum. Z otevřeného ústí se řinul proud plynu, který byl tak chladný, že se jeho obrysy zřetelně rýsovaly v démonických vírech sražených vodních par.

Několik minut hučel gejzír kyslíku kabinou bez zjevného účinku. Pak se Pat Harris pomalu protáhl a pokusil se vstát, ale soustředěný výron plynu ho srazil k zemi. Proud sice nebyl zvlášť silný, ale přece byl silnější než Pat.

Ležel na zemi, ledový vítr si mu pohrával po obličejí a Pat měl stejnou radost z jeho osvěžujícího chladu jako z toho, že jej může dýchat. Za pár vteřin byl úplně čilý — ačkoli hlava mu pořád třeštila bolestí — a rozpomínal se na události poslední půlhodiny.

Když si vzpomněl, jak odšrouboval korunku a jak potom zápolil s unikajícím vzduchem, málem znovu padl do mdlob. Teď však nebyl čas na zkoumání chyb minulosti. Důležité bylo jen jedno — žije, a bude-li mít štěstí, bude žít dál.

Dr. McKenzie byl dosud v bezvědomí. Zdvihl ho jako bezvládnou loutku a položil pod přívod kyslíku, který teď proudil do kabiny s daleko menší intenzitou, protože vnitřní tlak v plavidle opět stoupl na normál. Za pár minut se vítr proměnil v mírný váněk.

Vědec se vzpamatoval téměř okamžitě a nejistě se rozhlížel kolem sebe.

„Kde to jsem?“ zeptal se nepřiliš duchaplně. „Aha! Tak už se k nám dostali. Díky Bohu, že zas mohu dýchat. Co je s tím světlem?“

„S tím si nedělejte starosti, hned to dám do pořádku. Ze všeho nejdřív musíme dostat všechny cestující pod tuhle trysku a nahnat jim do plic trochu kyslíku. Umíte zavést umělé dýchání?“

„Nikdy jsem to nezkoušel.“

„Je to hrozně jednoduché, počkejte, jen co najdu lékárničku.“

Když Pat přinesl resuscitační přístroj, předvedl McKenziemmu na nejbližším pasažérovi, jímž byl náhodou Irving Schuster, jak se s tím zachází.

„Musíte si dát z cesty jazyk a strčit mu trubičku do krku. Pak budete mačkat tenhle balónek - ale pomalu! Musíte udržovat pravidelný dýchací rytmus. Už víte, jak na to?“

„Ano. Jak dlouho to mám dělat?“

„Pět až šest hlubokých nadechnutí by podle mého názoru mělo stačit. Nepokoušíme se je přivést docela k životu, chceme jim jen

dostat z plic vydýchaný vzduch. Vy si vezměte na starost přední polovinu, já si vezmu zadní.“

„Ale vždyť máme jen jeden resuscitační přístroj.“

Pat se nevesele usmál.

„Já žádný nepotřebuju,“ odpověděl a sklonil se k dalšímu pacientovi.

„Aha, na tohle jsem zapomněl,“ řekl McKenzie.

Nebylo to asi náhodou, že Pat zamířil rovnou k Zuzaně a v té chvíli už jí foukal do úst vzduch velmi starým, ale velice účinným způsobem z úst do úst. Budiž mu však ke cti, že jakmile si byl jistý, že Zuzana normálně dýchá, neztrácel s ní čas.

Právě se chystal na třetího pacienta, když se z rádia ozvalo další zoufalé volání.

„Haló Seléné - je tam někdo?“

Pat na chvilku přerušil práci a natáhl se pro mikrofon.

„Tady Harris. Jsme v pořádku. Zavádím u pasažérů umělé dýchání. Na víc nemám čas, ohlásím se později. Zůstáváme na příjmu. Řekněte nám, co je nového.“

„Díky Bohu, že jste v pořádku, už jsme se s vámi rozloučili. Vy jste nám zatopil, že jste odšrouboval ten vrták!“

Pat vdechoval vzduch do pokojně spícího pana Radleyho a přitom poslouchal hlas hlavního inženýra. Netěšilo ho, že mu připomněl tu příhodu. Věděl, že ho to bude navždy mrzet. Přitom možná věci prospěl, protože v té hektické minutě strašného podtlaku byl ze Seléné vysát všechn zkažený vzduch. Možná to trvalo i déle, protože trubičkou, která má průměr pouhé čtyři centimetry, by vzduch z takhle velké kabiny unikl nejdřív za dvě až tři minuty.

„Jelikož jste byli hrozně přehřátí,“ pokračoval Lawrence, „posíláme vám dolů kyslík co nejstudenější. Zavolejte nám, jestli je moc štiplavý nebo suchý.“

Za pět nebo deset minut k vám začneme spouštět druhou hadici, kterou uzavřeme okruh a vezmeme tím starost o úpravu vzduchu úplně na sebe. Spustíme tu trubici na záď lodi, jen co vor o pár metrů popotáhneme.

Rozjíždíme se. Za minutku se ohlásím znova.“

Pat ani doktor se nezastavili, dokud nevypumpovali zkažený vzduch z plic všech svých bezvědomých druhů. Pak se úplně vyčerpaní, ale s pocitem tiché radosti lidí, jimž se před očima blíží veliká

životní zkouška k triumfálnímu zakončení, zhroutili únavou na podlahu a čekali, až druhá vrtačka pronikne střechou.

Za pět minut slyšeli, jak narazila na vnější plášť kousek od přechodové kabiny. Když se Lawrence dotázal na její umístění, potvrdil mu Pat podle pravdy, že nic není v cestě. „A nedělejte si starosti,“ dodal, „tentokrát se toho ani nedotknu, dokud mi neřeknete.“

V kabině bylo teď tak chladno, že si Harris i McKenzie oblékli svrchní šatstvo a na spící pasažéry hodili přikrývky. Pat přesto nepožádal, aby studený kyslík zastavili. Pokud nehrozí bezprostřední nebezpečí, pak čím chladněji, tím lépe. Vzpamatují se aspoň z toho vražedného vedra, ve kterém se málem uvařili, a navíc není vyloučeno, že vzhledem k náhlému a pronikavému poklesu teploty začnou pracovat palubní čističe vzduchu.

Až se podaří prorazit střechu i druhou trubicí, budou zabezpečeni ze dvou stran. Posádka voru je může zásobovat kyslíkem donekonečna a nadto budou mít vlastní rezervu na spoustu hodin, možná na celý den. Není vyloučeno, že si pod prachovým příkrovem posedí ještě dost dlouho, ale úzkostné napětí už mají za sebou.

Pokud jim ovšem Měsíc nepřipraví další překvapení.

„Tak pane Spensere,“ řekl kapitán Anson, „mám dojem, že vás sólokapr je v síti.“

Spenser byl skoro stejně vyčerpaný napětím uplynulých hodin jako muži na voru pět kilometrů pod ním. Viděl je všechny na monitoru v detailním záběru. Zřejmě odpočívali — pokud si člověk může odpočinout v kosmickém skafandru.

Pět se jich dokonce pokoušelo chvilku si zdřímnout a vyřešili to sice zarážejícím, ale rozumným způsobem — lehli si do prachu vedle voru. Vypadali tam jako napůl ponořené plovoucí gumové hračky. Spenser si poprvé uvědomil, že kosmický oblek je natolik vzdušný, že se v téhle měsíční hmotě nemůže potopit. Opuštěním voru si těch pět mužů nejen opatřilo neobyčejně pohodlný gauč, ale zároveň uvolnilo svým druhům pracovní prostor.

Tři zbývající členové posádky se zvolna pohybovali po voru, seřizovali a kontrolovali zařízení, především obdélníkový trup čističe vzduchu a veliké žábry na něj napojené. Při maximálním optickém a elektronickém nájezdu mohla kamera snímat veškeré to zařízení jakoby ze vzdálenosti deseti metrů, takže se téměř daly přečíst údaje na měřicích přístrojích. Dokonce i při středním zvětšení se daly po-

střehnout obě trubky, které byly spuštěny přes okraj voru a mířily dolů k neviditelné Seléné.

Pokojný odpočinek ostře kontrastoval s tím, co se tu odehrávalo před hodinou. Ovšem dokud nedorazí další přísun potřebného zařízení, nedalo se víc dělat. Oba kluzáky odjely do Port Rorisu a tam se také přesunulo ohnisko činnosti. Technický personál testoval a shromažďoval potřebné vybavení, s nímž se chtěli dostat k Seléné. Přípravy potrvají ještě přinejmenším celý den. Po tu dobu — pokud se nestane něco mimořádného — se bude Moře žízně nerušené vyhřívat v ranním Slunci a kamera nebude mít záběry, které by stály za vysílání do vesmíru.

Ze vzdálenosti jedné a půl světelné sekundy se v kontrolní kabině Aurigy ozval hlas programového režiséra ze Země.

„Gratuluju. Maurici, výborně, Julesi. Budeme si vás natáčet pro případ, že by se u vás něco dělo, ale zatím až do zpravodajské relace v šest hodin přerušíme přímé vysílání.“

„Jak to táhne?“

„Šlágr století. A máme nové vnaididlo. Všichni potrhli vynálezců, kteří se kdy pokusili dát si patentovat světoborné vynálezy jako třeba nový druh svorek na papír, lezou z ulity a srší nápady. Uděláme s nimi v 6.15 besedu. Doufáme, že to bude výborná zábava.“

„Kdopak ví, třeba některý z nich na něco přijde.“

„Je to možné, ale dost pochybuju. Ti rozumní se našemu pořadu vyhnou, až uvidí, jak zacházíme s jejich kolegy.“

„Proč proboha — co s nimi chcete dělat?“

„Jejich nápady bude posuzovat váš učený přítel dr. Lawson. Zatím jsme to s ním ve studiu jen chvíli zkoušeli, ale ten z nich stáhne kůži zaživa.“

„Jaký přítel,“ bránil se Spenser. „Viděl jsem ho všehovšudy dvakrát. Poprvé jsem z něho nedostal víc než deset slov a podruhé mi usnul v náručí.“

„Nebudete tomu možná věřit, ale od té doby udělal veliký pokrok. Za necelých pětáctyřicet minut se na něho budete moct podívat.“

„Už se těším. Ale daleko víc mě zajímá, jaké plány má Lawrence. Vydal nějaké prohlášení? Měli bychom se k němu nějak dostat, když už největší napětí pominulo.“

„Má pořád šíleně práce a není s ním řeč. Podle našeho názoru se zatím technické oddělení nerozhodlo jak dál. Zkoušejí v Port Rori-su nejružnější zařízení a svázejí přístroje z celého Měsíce. Jestliže se dovíme něco nového, hned se s vámi spojíme.“

Tak vznikla paradoxní situace, s níž ovšem Spenser předem počítal. Při reportování o události, jako byla tahle, se stávalo, že zpravodaj neměl ponětí o celkové situaci, třebaže byl přímo v centru dění jako například tady. On všechno rozjel, ale víc dělat nemohl. Je pravda, že s Julesem zásobili agenturu nejdůležitějšími zprávami vizuálními a že se znova přihlásí, až se záchranné práce podruhé přesunou sem — ale způsob, jakým se tahle událost vysílá, je zcela v rukou zpravodajských středisek na Zemi a v Clavius City. Spenser měl veliké trhání nechat tu Julese samotného a vrátit se do hlavního štábu.

Bylo to samozřejmě neproveditelné, a kdyby to byl udělal, brzy by trpce litoval. Protože tohle byl nejen největší trhák celé jeho kariéry, ale správně tušil, že je to asi naposled, co reportuje událost přímo z terénu. Svým úspěšným krokem se sám neodvolatelně upíchně na kancelářskou židli, anebo přinejlepším do pohodlné kabiny za obrazovky monitorů zpravodajského střediska v Clavius City.

DVACÁTÁ TŘETÍ KAPITOLA

Na palubě Seléné panovalo stále hluboké ticho, ale byl to už klid spánku, ne smrti. Nepotrvá dlouho a všichni tihle lidé se probudí a pozdraví nový den, třebaže jen málokterí věřili, že se ho dožijí.

Pat Harris balancoval na opěradle jednoho sedadla a opravoval přerušené vedení stropního osvětlení. Měli velké štěstí, že vrtačka nezajela do střechy o pár milimetrů vlevo, protože v tom případě by zasáhla i rádio a oprava by dala mnohem víc práce.

„Zapněte třetí okruh, doktore,“ zavolal na McKenzieho a svi-
noval přitom izolační pásek. „Podle mě by to už mělo fungovat.“

Rozsvítila se hlavní světla a v porovnání s karminovým příše-
řím se zdála oslnivě jasná. V tutéž chvíli z ničeho nic otřásl kabinou
děsivý výbuch, který přišel tak znenadání, že shodil Pata z jeho vrat-
kého stanoviště.

Ještě než doletí na zem, uvědomil si, co to bylo. Někdo kýchl.

Cestující se začínali pomalu probírat a Pat si uvědomil, že
ochlazování asi přehnal, protože v kabině byla pořádná zima.

Byl zvědav, kdo se probere první. Doufal, že Zuzana, protože v
tom případě by spolu mohli chvilku nerušeně hovořit. Po tom, co
všechno prožili, přítomnost Davida McKenzieho by pro něho nebyla
na překážku, ovšem Zuzanu by se na to asi dívala jinak.

Pod nánosem příkrývek se začala zvedat první postava. Pat vy-
skočil a spěchal jí na pomoc, ale vzápětí se zarazil a šeptal si pro
sebe: „Ne, to není možné!“

Člověk nemůže mít pořád štěstí a kapitán musí plnit své povin-
nosti děj se co děj. Sklonil se nad vyzáblou postavou probírající se k
životu a řekl starostlivě: „Jak se cítíte, slečno Morleyová?“

Pád do spárů televize bylo to nejlepší i nejhorší, co mohlo dr.
Lawsona potkat. Posílilo to jeho sebedůvěru, protože se přesvědčil,
že svět, jímž byl vždycky nakloněn opovrhovat, se zajímá o jeho
mimořádné znalosti a schopnosti. (Neuvědomil si, jak rychle se na

něho zase zapomene, jakmile skončí kalvárie Seléné.) Televize mu poskytla možnost projevit upřímnou oddanost astronomii, kterou v něm dlouholetý pobyt v úzce specializované společnosti astronomů trochu odstavil na vedlejší kolej. A také mu nabídla pěkné peníze.

Ovšem program, kterého se měl teď účastnit, byl ušitý jako na míru jeho dávnému přesvědčení, že lidé, pokud nejsou dravci, jsou převážně hlupáci. Těžko dávat vinu redakci Meziplanetárního zpravodaje, že si neodpustila pořad, který sliboval skvělým způsobem vyplnit dlouhou pauzu, kdy se na voru nic nebude dít.

Lawson na Měsíci a jeho oběti na Zemi — to byl pouze technický problém, který televizní technici vyřešili už dávno. Program nemohl být vysílán přímo. Musel se předem natočit a pak z pásku vystříhat otravné dvouapůlveřinové pauzy, během nichž letěly rádiové vlny z oběžnice na její satelit a zase zpátky. Účastníci besed tyhle pauzy vnímali, s tím se nedalo nic dělat, ale když dal záznam dohromady šikovný redaktor, posluchači neměli tušení, že poslouchají diskusi, která překlenula vzdálenost téměř čtyř set tisíc kilometrů.

Hlavní inženýr Lawrence ležel na zádech v Moři žízně, zíral na prázdnou oblohu a poslouchal televizní pořad. Byla to pro něho první příležitost k odpočinku za řadu hodin maximálního vypětí, ale myšlenky mu v hlavě tak vířily, že nemohl usnout.

Nikdy si neosvojil zvyk spát ve skafandru a neviděl nutnost učit se to teď, když první iglú bylo už na cestě z Port Rorisu. Až je přivezou, přestěhuje se do zaslouženého a tolik potřebného pohodlí.

Přes veškeré holedbání výrobců nedokáže nikdo bez obtíží žít a pracovat v kosmickém oděvu déle než čtyřiaadvacet hodin. Některé důvody jsou jasné, některé ne. Existuje například nevysvětlitelná obtíž, jíž se říká kosmický svrab a která postihuje kříž nebo i hůře dosažitelná místa, jakmile je člověk uvězněný ve skafandru celý den. Lékaři tvrdí, že to je čistě psychická záležitost, a několik kosmonautů-lékařů hrdinně nosilo, skafandr týden i déle, aby to dokázali. Jejich gesto bohužel výskyt nemoci neovlivnilo.

Mytologie kosmických obleků je rozsáhlý a složitý námět s vlastní terminologií, která často upadá do vulgárnosti. Nikdo dnes už přesně neví, proč byl slavný model z roku 1970 znám jako železná panna, zato každý astronaut vám rád vysvětlí, proč se model z roku 2010, Mark XIV, nazýval Komnata hrůzy. Přesto se zdá, že teorie,

kteřá tvrdí, že jej navrhla inženýřka se sadistickými sklony, aby se d'ábelským způsobem pomstila mužskému pokolení, není asi pravdivá.

Lawrence se cítil ve svém modelu celkem dobře. Odpočíval a poslouchal přitom, jak nadšení amatéři vykládají v televizi své nápady. Co kdyby přece jen některý z těchhle fantastů přišel na řešení, které by se dalo použít? Nestalo by se to poprvé, proto se Lawrence rozhodl sledovat návrhy daleko trpělivěji než dr. Lawson, trvale alergický na hlupáky.

Právě nemilosrdně odboural jednoho amatérského technika ze Sicílie, který chtěl vyfouknout prach prostřednictvím vhodně rozmístěných leteckých trysek. Jeho projekt mel typické znaky všech předkládaných návrhů. Pokud v nich nebyly zásadní mezery z vědeckého hlediska, zhroutily se většinou při zkoumání kvantitativním. Prach by se samozřejmě dal vyfoukat — kdyby bylo k dispozici neomezené množství vzduchu. Zatímco v rádiu bublal italsko-anglický rozhovor, Lawson bleskově počítal. „Signore Gusalli,“ řekl, „předběžně odhaduji, že k udržení dostatečně prostorného otvoru, aby v něm mohly probíhat záchranné práce, bychom potřebovali nejméně pět tun vzduchu za minutu. Takové množství se nedá dopravit na postižené místo.“

„Ale vždyť byste ten vzduch mohli chytat a nechat ho kolovat!“

„Děkujeme vám, signore Gusalli,“ přerušil ho rozhodný hlas konferenciéra. „Nyní tu máme pana Robertsona z Londýna v kanadské provincii Ontario. S jakým návrhem přicházíte vy, pane Robertsoně?“

„Navrhuji zmrazení.“

„Moment,“ protestoval Lawson, „jak chcete zmrazit prach?“

„Nejdřív bych ho nechal nasáknout vodou, pak bych do něho zavedl mrazicí trubky a přeměnil bych všechno v led. Tak by prach držel pohromadě a bylo by snadné se jím provrtat.“

„To je zajímavý nápad,“ neochotně připustil Tom. „Rozhodně není tak ztřeštěný jako ty předešlé. Jenže množství vody, které bychom k tomu potřebovali, by bylo obrovské. Nezapomínejte, že plavidlo je patnáct metrů pod povrchem —“

„Kolik je to ve stopách?“ zeptal se Kanadčan způsobem, který nenechal nikoho na pochybách, že pan Robertson je zapříisáhlým nepřitelem metrického systému.

„Padesát stop, a nepochybuji, že to víte zrovna tak dobře jako já. Ale dál. Znamená to počítat se sloupcem nejméně jeden metr v průměru — podle vás je to přibližně jeden yard —, což by spotřebovalo... to máme... přibližně patnáctkrát deset na druhou krát deset na čtvrtou kubických centimetrů, což dělá... ano, je to tak, patnáct tun vody. A to za předpokladu, že nepromrháme ani kapku. Ve skutečnosti by bylo potřeba několikanásobné množství. Mohlo by to vylézt až na stovku tun. A kolik myslíte, že by vážilo mrazicí zařízení?“

Rozhovor udělal na Lawrence veliký dojem. Věděl, že Tom na rozdíl od mnohých vědců má vyvinutý smysl pro praktické potřeby a umí rychle počítat. Když však se nějaký astronom nebo fyzik pustil do rychlého počítání z paměti, mohl člověk obvykle vsadit deset ku stu, že to napoprve splete. Pokud mohl Lawrence posuzovat Tomovy výsledky, byly vždycky hned správné.

Kanadský mrazírenský nadšenec bojoval urputně dál, ale byl nemilosrdně stažen z programu a nahrazen jakýmsi džentlmenem z Afriky, který doporučoval opačný postup — horko. Měl v plánu použít obrovské konkávní zrcadlo, které by vrhalo soustředěné sluneční paprsky na prach a speklo ho v nepohyblivou hmotu.

Při tomhle rozhovoru bylo jasné, že se Tom ovládá jen s vypětím všech sil. Obhájce sluneční pece byl samouk z rodu oněch tvrdohlavých „znalců“, kteří odmítají připustit, že by mohli mít ve svých propočtech chybu. Debata, která se rozproudila, hrozila výbuchem, ale vtom inženýru Lawrencovi přerušil televizní poslech hlas přicházející z mnohem menší vzdálenosti.

„Kluzáky jsou na obzoru, pane inženýre.“

Lawrence se překulil do sedu a vyškrábal se na vor. Pokud je už něco vidět, bude to nad jeho úrovní. Ano, tamhle je Kluzák I — a také Kluzák III. Podnikl sem obtížnou a nákladnou cestu z Jezera sucha, které bylo malou obdobou Moře žízně na odvrácené straně Měsíce. Jeho pout' sama o sobě byla hrdinským eposem, o němž však se nedoví nikdo jiný než hrstka mužů, kteří jej prožili.

Oba kluzáky za sebou táhly dvoje saně vysoko naložené různým zařízením a výstrojí. Když je přitáhly až k voru, posádka nejprve vyložila velikou bednu, v níž bylo iglů. Jeho nafukování bylo

vždycky ohromnou podívanou, ale dosud nikdy ji inženýr Lawrence nesledoval tak dychtivě. (Kosmický svrab se totiž neodbytně hlásil.) Celý proces byl plně automatizovaný. Rozlomila se pečeť, otočilo se dvěma na sobě nezávislými pákami — které sloužily jako pojistky pro případ, že by nešťastnou náhodou došlo k porušení pečeti — a pak už se jen čekalo.

Lawrence nemusel čekat dlouho. Postranice bedny se rozlétly a odhalily stočený balík stříbřité látky. Ten se začal kroutit a drát vzhůru jako živá bytost. Lawrence jednou viděl, jak se z kukly dobývá motýl s pomačkanými křídly, a teď se mu zdálo, že oba procesy jsou si navlas podobné. Motýlovi tehdy trvalo hodinu, než se zjevil v celé své velikosti a nádheře, zatímco iglú stálo za tři minuty.

Vzduchový generátor pumpoval do jeho splasklého obalu atmosféru a stan se v rytmických nárazech napínal a vyrovnával. Teď už byl metr vysoký a táhl se spíše do stran než do výšky. Když dosáhl nejzazší šířky, začal se nadýmal do výšky a z hlavní kopule se vyloupila přechodová kabina. Člověk by předpokládal, že takovou operaci bude doprovázet lopotný sípot a těžké oddychování, a proto se zdálo, že není všechno v pořádku, jestliže akce probíhá v naprostém tichu.

Když konstrukce dosáhla téměř konečných rozměrů, bylo jasné, proč se označuje eskymáckým názvem iglú. Sněžné chýše Eskymáků, přestože mají chránit lidi před docela jiným, i když stejně drsným prostředím, jsou téměř stejné. Technický problém je totiž podobný, proto je podobné i jeho řešení.

Zařízení iglú trvalo podstatně déle než nafouknutí, protože všechno vybavení — palandy, židle, stoly, poličky, elektronické přístroje — se muselo dopravovat dovnitř přes přechodovou kabinu. Soukat tam rozměrnější předměty nebyla žádná legrace, přestože byly konstruovány na centimetr přesně. Konečně se ozvalo z vnitřku bání: „Hotovo, provoz může začít! Pojd'te všichni dovnitř.“

Lawrence přijal pozvání bez průtahů. Skafoandr si začal rozepínat už ve vnější části dvoukomorové přechodové kabiny, a jakmile zaslechl z vnitřku bání hlasy, které k němu dolétaly houstnoucí atmosférou, okamžitě si sundal přilbu.

Bože, to je nádhera, být zase volný! Mohl se ošívát, škrábat, pohybovat bez omezení a mluvit se svými druhy přímo, bez rádiového spojení. Ve sprše, která se rozměry podobala rakvi, ze sebe splá-

chl pach kosmického obleku, a tím získal pocit, že se zas může vrátit do lidské společnosti. Oblékl si krátké kalhoty — v iglú nikdo nic jiného nenosil — a zasedl k poradě se svými spolupracovníky.

Většina materiálu, který objednal, přišla v téhle zásilce. Zbytek přiveze Kluzák II během několika hodin. Když se inženýr Lawrence probíral seznamem zásob, cítil se mnohem víc pánem situace. Kyslíku je dost, katastrofa je odvrácena. Tam dole začínají mít také nedostatek vody, ale teď už není problém jim ji dodat. S jídlem to bude složitější, ačkoli se jedná pouze o způsob úpravy. Ústřední potravinářské sklady už dodaly vzorky čokolády, lisovaného masa, sýra a dokonce upravených francouzských baget — všechno balené ve válcích o průměru tří centimetrů. Za chvíli je spustí dolů vzdušnými trubicemi, a tím se na Seléné pořádně zvedne nálada.

Ale tohle všechno nebylo zdaleka tak důležité jako výsledky jeho vědecké konference, zachycené ve strohém šestistránkovém memorandu a rozmnožené v mnoha kopiích. Lawrence je pročetl s napjatou pozorností a tu a tam souhlasně kývl hlavou. Došel k týmž obecným závěrům a neviděl možnost, jak jim uniknout.

Ať už to s pasažéry dopadne jakkoliv, Seléné si určitě vyjela naposled.

DVACÁTÁ ČTVRTÁ KAPITOLA

Vichřice, která prolétla Seléné, s sebou zřejmě odnesla víc než jen vydýchaný vzduch. Když se komodor Hansteen rozpomínal na první dny strávené pod příkrovem prachu, uvědomil si, že po prvotním zděšení zavládla občas mezi cestujícími vzrušená nálada, která vedla až k hysterii. Ve snaze udržet se v dobré duševní kondici zacházeli někdy ve falešném veselí a dětinském vtipkování trochu moc daleko.

Tohle všechno patřilo minulosti a nebylo těžké objevit proč. Částečným vysvětlením byla skutečnost, že záchranné čtyry pracují jen pár metrů nad jejich hlavou. Avšak klidné odhodlání, které teď bylo všem společné, pramenilo především ze setkání se smrtí. Po takovém zážitku už nemohli být stejní jako dřív. Malichernost, sobectví a zbabělost byly tytam.

Nikdo si toho nebyl lépe vědom než Hansteen. Zažil podobný stav už mnohokrát, pokaždé když se s osazenstvem kosmické lodi dostal do nebezpečné situace kdesi v nejzazších prostorách slunečního systému. Ačkoli neměl sklon k filozofování, za svého pobytu ve vesmíru měl spoustu času přemýšlet. Občas ho napadlo, jestli snad lidé nevyhledávají nebezpečí proto, že jen tak jsou schopni dosáhnout družnosti a solidarity, po níž podvědomě horoucně touží.

Bude se těžko loučit s těmihle lidmi - dokonce i se slečnou Morleyovou, která v rámci svých možností byla teď neuvěřitelně snášenlivá a ohleduplná. Jeho úvahy o budoucnosti byly zároveň důkazem víry, že i tentokrát všechno šťastně skončí. Člověk sice nikdy neví, ale zdálo se, že záchranná četa ovládá situaci. Neměli přesné informace, jak je chce hlavní inženýr Lawrence dostat ven, ale to byla pouze otázka výběru mezi různými metodami.

Od chvíle, kdy k nim trubkami na přívod vzduchu začali vhánět válečky s potravinami, neměli žádné problémy ani v tomto směru. Ačkoli jim nikdy nehrozilo vyhladovění, jídlo bylo strašně jednotvárné a po určitou dobu museli vydávat vodu na přídel. Teď na pa-

lubu plavidla napumpovali několik set litrů a všechny prázdné nádrže se naplnily.

Zdá se neuvěřitelné, že komodor Hansteen, obvykle pamatující na všechno, si nikdy nepoložil otázku, která se doslova vnucovala: „Co se vlastně stalo s vodou, kterou jsme měli v nádržích?“ Ačkoli měl plnou hlavu naléhavějších problémů, přece jen bylo divné, že ho neznepokojil pohled na množství vody, které se přelévalo na palubu. Přišel na to, až když bylo pozdě.

Stejnou vinu na téhle chybě nesl Pat Harris a inženýr Lawrence. Bylo to ono pověstné opomenutí v jinak bezvadném plánu. Bohužel i jediné opomenutí může být osudné.

Technické oddělení na přivrácené straně Měsíce pořád pracovalo velmi rychle, ale už ne v zoufalém boji s časem o závod. Měli teď možnost postavit si modely plavidla, spustit je do moře v blízkosti Port Rorisu a pokoušet se k nim proniknout různým způsobem. Rozumné i nesmyslné rady se jim stále hrnuly ze všech stran, ale nikdo už jim nevěnoval pozornost. Postup záchranných prací byl stanoven, a pokud se vyskytnou neočekávané překážky, stačí ho pouze dopracovat.

Za čtyřiaadvacet hodin po nafouknutí iglů bylo už všechno speciální zařízení vyrobeno a převezeno na místo neštěstí. Lawrence doufal, že tenhle rekordní výkon nebude už muset v životě překonávat. Byl právem pyšný na lidi, kteří to dokázali. Technickému oddělení se zřídka kdy dostalo uznání, které si zasloužilo. Každý považoval jeho výkon za stejnou samozřejmost, s jakou například dýchá, a neuvědomoval si, že i ten vzduch na dýchání mu vyrábějí technici.

Když měl inženýr Lawrence všechno připraveno k započetí záchranných prací, projevil ochotu o svém plánu promluvit a Maurice Spenser mu k tomu ještě ochotněji poskytl příležitost. Vždyť právě na tenhle okamžik čekal!

Pokud si vzpomínal, bylo to poprvé v historii televize, kdy při televizním interview byla kamera od dotazovaného vzdálená pět kilometrů. Při tak fantastickém zvětšení byl obraz samozřejmě trochu zakalený a při sebenepatrnějším záchvěvu v kabině Aurigy začal skákat po obrazovce. Z toho důvodu všichni na palubě kosmické lodi seděli bez hnutí a veškeré přístroje, které nutně nepotřebovali, vypnuli.

Hlavní inženýr Lawrence stál na kraji voru v kosmickém skafandru a opíral se o malý jeřáb, který byl natočený k místu neštěstí. Z ramene jeřábu visel veliký betonový válec, na obou stranách otevřený. Byl to první dílec roury, kterou hodlali spouštět do prachu.

„Po pečlivém zvážení všech okolností,“ obrátil se inženýr Lawrence ke vzdálené kameře, ale především k mužům a ženám uvězněným patnáct metrů pod ním, „jsme se rozhodli, že toto bude nejlepší cesta k vyřešení našeho problému. Připravený keson“ — vyslovil ho se z jako kezon — „klesne snadno do hloubky vlastní váhou. Jeho zaostřený spodní okraj se zařídne do prachu jako nůž do másla.

Máme tu dost dílců, abychom jimi dosáhli k plavidlu. Jakmile se spojí a takhle vytvořený válec se dole neprodyšně uzavře — k tornu stačí tlak, pod nímž dopadne ha střechu člunu -, začneme s vybíráním prachu. Až s tím budeme hotovi, budeme muset otevřít šachtu, něco jako malou studnu, přímo k Seléné.

Tím budeme mít polovinu boje o záchranu za sebou, ale jen polovinu. Pak budeme muset napojit šachtu na jedno naše iglú, ve kterém udržujeme atmosférický tlak, aby při proražení střechy plavidla nedošlo ke ztrátě vzduchu. Já se ovšem domnívám, totiž věřím, že to jsou už celkem jednoduché problémy.“

Na chvíli se odmlčel a uvažoval, jestli se má pustit do vysvětlování dalších podrobností, které by naznačily, že operace bude obtížnější, než jak se na první pohled zdá.

Pak tu myšlenku zavrhl. Ti, kteří tomu jen trochu rozumějí, vidí složitost situace na vlastní oči. Ostatní diváky technické detaily nezajímají a ještě by si mysleli, že se chce chlubit. Zájem veřejnosti (ředitel cestovní kanceláře mu sdělil, že ho sleduje asi půl miliardy diváků) mu nevádí, pokud je všechno v pořádku, jakmile by ovšem něco začalo skřípat...

Zvedl ruku a dal znamení jeřábníkovi.

„Spouštějte!“

Válec si zvolna sedal do prachu a zanedlouho v něm zmizely celé čtyři metry až na úzký prstenec, který vyčníval na povrch. Sjížděl dolů hladce a bez obtíží a Lawrence doufal, že zbývající dílce půjdou stejně snadno.

Jeden technik procházel nyní po obvodu kesonu s vodováhou a pečlivě zkoumal, zda je válec zapuštěn přesně svisle.

Po chvíli dal znamení zdviženým palcem a Lawrence mu stejně odpověděl. Stávalo se, že se jako každý pořádný vesmírný vlk dorozumíval o složitých a čistě technických problémech jen ukazováním. V jeho zaměstnání patřily tyhle symboly k základním znalostem, protože rádio někdy vypovědělo službu a člověk se dostal do situace, kdy nechtěl přetěžovat omezený počet přenosových kanálů, které byly k dispozici.

„Číslo dvě spouštět!“ řekl.

Tohle bude obtížnější. První dílec musejí udržet bez pohnutí a současně k němu připojit druhý, aniž se pozmění jeho nastavení. Potřebovali by k tomu dva jeřáby, ale musejí si vypomoct konstrukcí z nosníků, které jsou upevněné několik centimetrů nad povrchem prachu. Ty ponesou tíhu břemene, když bude jeřáb vykonávat jinou práci.

Jen ať se teď proboha nic nestane! šeptal si pro sebe inženýr Lawrence. Dílec číslo dvě sjel ze saní, které ho sem dopravily z Port Rorisu, a tři technici ho ručně nastavili do vertikální polohy. Při jejich práci byl rozdíl mezi váhou a hmotou životně důležitý. Rozjetý válec vážil relativně málo, ale jeho pohybová energie byla táž jako na Zemi, takže kdyby se mu podařilo dostihnout při pomalém rozkmitu člověka, rozmačkal by ho na kaši. Pomalý rytmus pohybu zavěšené hmoty byla další zvláštnost Měsíce. V jeho gravitaci potřebovalo kyvadlo na rozkmit dvaapůlnásobek času potřebného na Zemi. Na to si člověk, který se nenarodil na Měsíci, nikdy nezvykne.

Druhý dílec byl shora nasazen k prvnímu a spojen s ním svorkami. Lawrence dal opět příkaz ke spuštění.

Odpor prachu se zvětšil, ale keson přesto hladce klesal níž a níž tíží vlastní váhy.

„Osm metrů máme dole,“ oznámil inženýr Lawrence. „To znamená, že jsme kousek za polovinou vzdálenosti. Usad'te dílec číslo tři!“

Pak už bude chybět jen jeden, ačkoli Lawrence dal zhotovit pro všechny případy ještě náhradní díl. Schopnost moře polykat jejich vybavení nebral na lehkou váhu. Zatím přišli jen o pár matic a šroubků, ale kdyby se jim vysmekla z háků jedna část kesonu, zmizela by jim před očima. Asi by neklesla příliš hluboko do prachu, zvlášť kdyby padala na plocho, ale rozhodně by ji museli odepsat. Nemohli

by se zdržovat zachraňováním zařízení, které mělo sloužit k záchraně.

Přišla řada na číslo tři. Jeho poslední část se zapouštěla téměř nepostřehnutelně pomalu, ale přece jen klesala. Za pár minut, budou-li mít štěstí, narazí na střechem plavidla.

„Dvanáct metrů spuštěno,“ oznámil Lawrence. „Volám Seléné. Jsme od vás jen tři metry. Každým okamžikem byste nás měli slyšet.“

Uslyšeli je a ten zvuk jim vlil novou víru. Hansteen postřehl už před více než deseti minutami chvění přívodní trubky kyslíku, jak se o ni třel keson. Dalo se určit, kdy se zastavil a kdy zase začal klesat.

Chvění se nyní opakovalo, provázené tentokrát jemnou sprškou prachu ze stropu. Obě vzduchové trubice byly teď povytažené, takže visely ze stropu jen asi dvacet centimetrů, a v místech, kudy vstupovaly do lodi, byl kolem nich uhlažený pás rychle tvrdnoucího cementu, který patří k vybavení všech kosmických vozidel. Zřejmě nepřiléhá dost těsně, ale ten jemňounký prašný déšť byl tak nepatrný, že nevyvolal pozornost. Hansteen si přesto řekl, že uvědomí kapitána, který si toho možná nevšiml.

„To je divné,“ řekl Pat a prohlížel vyčnívající trubku. „Ten cement by to měl udržet, i když se trubka chvěje.“

Stoupl si na sedadlo a zkoumal přívodovou trubku pozorněji. Chvilí neříkal nic. Pak slezl a zdálo se, že je nejen zmatený a otrávený, ale že má vážné obavy.

„Něco není v pořádku?“ zeptal se ho polohlasně Hansteen. Znal už Pata natolik, že mu četl z tváře jako z otevřené knihy.

„Ta trubka nám leze střechou nahoru,“ odpověděl. „Někdo nahore je hrozně lehkomyšlný. Trubka je aspoň o centimetr výš, než byla, když jsem ji zabezpečoval.“ Vtom Pat strnul náhlým zděšením. „Proboha,“ zašeptal, „co když je vada u nás — co když pořád ještě klesáme?“

„Cože děláme?“ zeptal se ho komodor docela klidně. „Dá se přece předpokládat, že se prach bude pod naší váhou sesedat, ale to neznamená, že nám hrozí nebezpečí. Podle té trubky klesáme za dvacet čtyři hodiny o centimetr. Pokud to bude nutné, mohou nám snadno spojení prodloužit.“

Pat se provinile zasmál.

„Máte pravdu, to je vysvětlení. Taky mě mohlo napadnout. Možná že pomalu klesáme celou dobu, co jsme tady, ale tentokrát jsme si to poprvé mohli ověřit. Pro jistotu to raději ohlásím inženýru Lawrencovi, bude možná muset pozměnit výpočty.“

Pat zamířil k předku kabiny, ale už tam nedošel.

DVACÁTÁ PÁTÁ KAPITOLA

Přírodě trvalo milion let, než nastražila past, do které se chytila Seléné, a stáhla ji do Moře žízně. V něm se chytila Seléné do pasti, kterou si nastražila sama.

Jelikož její konstruktéři nemuseli počítat ani s každým gramem váhy navíc, ani s cestami, které by trvaly déle než pár hodin, nevybavili ji nenápadným, ale velmi důvtipným zařízením, které v kosmických lodích umožňovalo koloběh vody. Seléné nemusela hospodařit se zásobami vody tak lakotně jako lodi, které se vydávaly do vesmírných dálek. Malé množství vody, kterou za normálních podmínek spotřebovala a vyrobila na palubě, prostě vypouštěla.

V uplynulých pěti dnech se ze Seléné odpařilo a vyteklo několik set litrů vody a žíznivý prach je okamžitě pohltit. Už před mnoha hodinami byl prach v bezprostřední blízkosti odpadových otvorů úplně nasáklý a proměnil se v bláto. Voda si razila cestu desítkami malých drážek, až celé okolí Seléné vypadalo jako včelí plástev. Tak si plavidlo pomalu a trpělivě odplavovalo základy, na nichž stálo. A jemné šťouchnutí blížícího se kesonu dílo dokonalo.

Nahoře na voru se o katastrofě dozvěděli bliknutím červeného varovného signálu na zařízení pro čištění vzduchu a současně se rozeřval rádiový klakson na vlnách všech kosmických skafandrů. Řev klaksonu ustal téměř okamžitě, protože ho obsluhující technik vypnul, ale červené světlo zářilo dál.

Stačil jediný pohled na ciferník a inženýr Lawrence poznal, co se děje. Oba přívody vzduchu už ztratily se Seléné spojení. Čistič jednou trubkou pumpoval do Moře žízně kyslík, a co bylo daleko horší, druhou nasával prach. Lawrencovi blesklo hlavou, jak dlouho jim asi bude trvat, než vyčistí filtry, ale víc tím neztrácel čas. Všechno úsilí zaměřil na spojení se Seléné.

Nedostal odpověď. Vyzkoušel všechny frekvence, na které byl člun zapojen, ale neuslyšel ani šepot nosné vlny.

To je konec, jsou ztraceni, řekl si. Měli jsme je na dosah, ale nepodařilo se to. A nebyli bychom potřebovali víc než hodinu času.

Co se mohlo stát? přemýšlel otupěle. Možná že se pod tíhou prachu zhroutil trup lodi. Ne, to nevypadá pravděpodobně. Vnitřní tlak vzduchu by tomu zabránil. Určitě to byl další sesuv půdy. Nebyl si docela jistý, ale měl dojem, že cítil slabý záchvěv zespoda. Tohle nebezpečí si byl od počátku vědom, ale neviděl možnost, jak mu předejít. Všichni si vsadili v hazardní hře a Seléné prohrála.

Hned jak se Seléné začala propadat, něco Patová řeklo, že to není totéž jako ten první sesuv. Sjížděli mnohem pomaleji a z vnějšíku bylo slyšet jakési mlaskání a pleskavé zvuky. Pat si v tom zoufalém okamžiku uvědomil, že nic takového nemůže vydávat prach.

Ze stropu se vytrhly trubky s kyslíkem. Nevyklouzly hladce, protože člun tentokrát klesal především zádí a nakláněl se dozadu na bok. Ozval se praskot roztržitého skleněného vlákna a trubka, která ústila do lodi poblíž přechodové kabiny, se vytrhla ze střechy a zmizela z dohledu. Dovnitř se okamžitě nahnul široký proud prachu, a jakmile dopadl na podlahu, proměnil se v dusivý oblak.

Komodor Hansteen stál nejbliž a byl první na místě. Utrhl si kus košile, bleskově látku zmuchlal v pevnou kuličku a nacpal ji do otvoru. Bojoval ze všech sil, aby proud zarazil, ale prach se dral dovnitř všemi směry. Konečně se mu to téměř podařilo, ale vtom se vytrhla přední trubka a zhasila hlavní světla, protože se už podruhé přetrhl kabel elektrického vedení.

„Tohle chytím já,“ křikl Pat. V příštím okamžiku se už taky bez košile pokoušel zarazit příval, který se řítíl dírou dovnitř.

Jel po Moři žízňě snad už stokrát, ale dosud se nikdy holou rukou nedotkl hmoty, která je tvořila. Šedý prášek mu vlezl do nosu i do očí, takže se dusil a neviděl vůbec nic. Ačkoli byl měsíční prach vyschlý na kost jako prach z hrobek faraónů - byl vlastně daleko sušší, protože byl miliónkrát starší než pyramidy —, měl přichuť po mýdle. Jak s ním Pat zápasil, přistihl se při úvaze: Jestliže existuje horší smrt než utopením, pak je to být pohřben zaživa.

Když se tryska zúžila na tenký pramínek, věděl, že pro tento okamžik odvrátil osud. Tlak, který vykonávalo patnáct metrů prachu za malé měsíční tíže, se dal překonat celkem snadno, ačkoli by to bylo složitější, kdyby díry ve střeše byly širší.

Pat si setřásl prach z hlavy a z ramenou a opatrně otevřel oči. Když nic jiného, aspoň vidí. V kabině bylo zase jen příšeří, ale i tak zaplať pánbůh za nouzové osvětlení. Komodor už díra na zádi ucpal a klidně rozprašoval z papírového pohárku vodu, aby usadil prach. Jeho postup byl ohromně účinný a pár zbývajících obláčků se rychle rozplynulo v blátivé ostrůvky.

Hansteen zvedl hlavu a zachytil Patův pohled.

„Tak co, kapitáne,“ řekl. „Máte nějaké vysvětlení?“

To komodorovo bohorovné sebeovládání mě jednou přivede k šílenství, pomyslel si Pat. Rád bych ho viděl zlomeného, aspoň jednou. Ale co to se mnou je, tak jsem to nemyslel! Harrisův pocit byl celkem pochopitelným zábleskem závisti a snad i žárlivosti, kterou ovšem on neměl v povaze. Vzápětí se za sebe hluboce styděl.

„Nemám tušení, co se stalo,“ řekl. „Možná že nám řeknou shora, co se děje.“

Cesta k místu pro řidiče vedla vzhůru, neboť člun byl už vykloněný z vodorovné polohy asi o třicet stupňů. Když se dostal Pat k sedadlu před rádiem, pocítil jakousi zoufalou němotu, která přehlušila všechno, co zažil od počátku zasypání. Byl to pocit rezignace, téměř pověrečná víra, že bohové se spikli proti nim a že další odpor je zbytečný.

Utvrdil se v tom, když zapnul rádio a zjistil, že je hluché. Nešel do něho ani proud. Přívod kyslíku, který se vytrhl ze stropu a přerušil kabelové vedení, provedl své dílo zkázy dokonale.

Pat se na židli pomalu otočil. Jedenadvacet lidí na něm viselo očima a čekalo na zprávu. Dvacet z nich kapitán nevnímal, protože na něj upírala zrak i Zuzana a on si uvědomoval jen výraz její tváře. Byla v něm úzkost i odhodlání, ale ani nejmenší náznak strachu. Pat se na m díval a jeho pocit zoufalství jako by se rozplýval. Zaplavil ho příval síly a dokonce i naděje.

„Ať se na místě propadnu, jestli vím, co se stalo,“ řekl, „ale jedním jsem si jistý: není s námi konec, ještě zdaleka ne. Asi jsme zas o kousek sjeli a naši přátelé na voru se s námi jistě co nejdřív spojí. Znamená to pro nás další zdržení, nic víc. Není důvod k obávám.“

„Nerad bych dělal paniku, pane kapitáne,“ ozval se Barrett, „ale co když se vor taky propadl. Co pak?“

„To se dovíme, jen co dám dohromady rádio,“ odpověděl Pat a úzkostně pohlédl na dráty, které schlíple visely ze stropního panelu. „Než rozmotám tyhle makaróny, budete muset vydržet při nouzovém osvětlení.“

„Mně to vůbec nevadí,“ ozvala se paní Schusterová. „Je to tu docela útulné.“

Pat ji za to v duchu velebil do nebe. Přejel očima po kabině, a ačkoli mohl ve slabém světle stěží postihnout výraz obličeje, zdálo se, že cestující jsou celkem klidní.

Za minutu už tak klidní nebyli. I tak krátká doba stačila ke zjištění, že rádio a osvětlení se prostě opravit nedají. Dráty byly vytrženy hluboko uvnitř kabelu, takže s pomocí jednoduchého nářadí, které měl Pat k dispozici, se k nim nemohl dostat.

„Tohle je vážnější závada,“ ohlásil Pat. „Nemůžeme se s nimi domluvit, dokud nám do kabiny nespustí mikrofon.“

„To znamená,“ konstatoval Barrett, který zřejmě všechno bral raději z horší stránky, „že s námi ztratili spojení. Nebudou vědět, proč neodpovídáme. Ale co když z toho usoudí, že jsme všichni zahynuli a nechají záchranných prací?“

Pata už to taky napadlo, ale okamžitě tu myšlenku zavrhl.

„Hlavního inženýra Lawrence jste slyšel v rádiu,“ odpověděl. „To není člověk, který by se vzdal, dokud by si nebyl absolutně jistý, že jsme všichni mrtví. V tomto ohledu nemusíte mít obavy.“

„A jak jsme na tom se vzduchem?“ zeptal se úzkostlivě profesor Džajavardhana. „Už spoléháme zas jen na vlastní zdroje?“

„Jelikož máme v pořádku absorpční zařízení, měli bychom vydržet skoro celý den. Do té doby budeme mít zase kyslíkové přívody na místě,“ odpověděl Pat o chlousek přesvědčivěji, než jak to cítil. „Zatím musíme být trpěliví a bavit se, jak umíme. Vydrželi jsme to tři dny, měli bychom vydržet ještě pár hodin.“

Rozhlédl se po kabině, aby zjistil, zda někdo jeví známky neshody, a tu uviděl, že jeden cestující zvolna vstává. Byl to ten. od něhož by se nenadal odporu - tichý malý pan Radley, který až dosud nepronesl víc než deset slov.

Pat o něm nevěděl nic, než že je účetní a že pochází z Nového Zélandu, což byl jediný stát na Zemi, který byl dosud díky své zeměpisné poloze od ostatního světa poněkud izolován. Dostat se na Nový Zéland bylo pochopitelně stejně snadné a rychlé jako se dostat kam-

koli jinam, jenže tady byla jaksi konečná stanice, odkud se nikam dál už nejezdilo. V důsledku toho si Novozélandčané dosud hrdě udržují leccos ze své svéráznosti. Dělají si nárok, a do značné míry oprávněně, že zachránili, co ještě zbylo z anglické kultury, když britské ostrovy byly pohlceny atlantickým společenstvím.

„Chcete nám něco říct, pane Radley?“ zeptal se Pat.

Radley se rozhlédl po zešeřelé kabině pohledem učitele, který se chystá oslovit třídu.

„Ano, pane kapitáne,“ začal. „Musím se k něčemu přiznat. Obávám se, že tohle všechno se stalo mojí vinou.“

Jakmile hlavní inženýr Lawrence přerušil komentář, ve dvou vteřinách bylo všem na Zemi jasné, že je zle. A za pár minut už to věděli i na Marsu a na Venuši. Avšak z výjevu na obrazovce se nedalo odhadnout, co se děje. Na chvílku vypukla na voru jakási horečně nesmyslná činnost, ale teď se zdálo, že bezprostřední krize pominula. Skafandry se shlukly a zřejmě se radily. Spojily se mezi sebou telefonicky, takže je nikdo neslyšel. Pozorovat jejich mlčenlivou diskusi a nemít tušení, o čem se mluví, působilo velmi skličujícím dojmem.

Po dlouhé minuty mučivého napětí, během nichž se ve studiu pokoušeli zjistit, co se vlastně děje, snažil se Jules, seč byl, udržet pozornost obrazem. Ovšem zajímavě zabírat tak statickou scénu jedinou kamerou a z jediného místa, to byl nadlidský výkon. Jules stejně jako všichni kameramani přímo nenáviděl, když ho někam upíchl na pevně. Tohle místo bylo sice pro filmování jako stvořené, ale nemohl se nikam hnout, což ho rozčilovalo. Už se dokonce zeptal, jestli by se nedalo kousek popojet, ale od kapitána Ansoria se mu dostalo nevrle odpovědi: „Jak vás vůbec může napadnout, že tu s vámi budu poskakovat po horách? Tohle není kamzík, to je kosmická loď.“

A tak Julesovi nezbývalo než zůstat při střídání celkových a detailních záběrů, ačkoli těmi druhými šetřil, protože máloco mohlo diváky popudit víc, než kdyby je vlácel po vesmíru sem tam, anebo kdyby jim krajina vybuchovala přímo do tváře. Kdyby se mohl rychle odpíchnout a snímat transfokátorem, mohl by přejíždět po povrchu Měsíce rychlostí padesáti tisíc kilometrů za hodinu a hezkých pár milionů diváků by se roznemohlo nemocí z pohybu.

Narychlo svolaná tichá konference konečně skončila. Muži na voru si odepnuli telefonní spojení. Snad teď Lawrence zapne rádio, které ho už pět minut bombarduje dotazy -

„Proboha,“ vykřikl Spenser. „To není možné! Vidíte, co se děje?“

„Ano,“ odpověděl kapitán Anson, „a taky se mi tomu nechce věřit. Ale zdá se, že opouštějí místo neštěstí.“

A jako záchranné čluny opouštějící potápějící se loď, tak se oba kluzáky, plné lidí, vzdalovaly od voru.

DVACÁTÁ ŠESTÁ KAPITOLA

V tomto okamžiku bylo možná pro Seléné štěstím, že přišla o rádiové spojení. Sotva by přispělo k povzbuzení morálky jejích pasažérů, kdyby se dozvěděli, že přelidněné kluzáky míří od nich pryč. Na plavidle teď nikdo nemyslel na úsilí zachránců. Veškerou pozornost na spoře osvětlené scéně k sobě připoutal pan Radley.

„Jak to myslíte, že všechno se stalo vaší vinou?“ ozval se Pat do rozpačitého ticha, které se rozhostilo po Novozélandťanově prohlášení. Zatím to bylo ticho jen rozpačité, nikoli nepřátelské, protože jeho poznámku nebral nikdo vážně.

„Je to dlouhá historie, pane kapitáne,“ řekl Radley hlasem kupodivu nezúčastněným, hlasem, v němž zazníval spodní tón, kterému Pat nerozuměl. Připomínal hlas robota a z toho Patovi běhal mráz po zádech. „Nechci říct, že jsem to já způsobil vědomě. Ale obávám se, že je to vědomý zásah, a lituji, že jsem vás do toho zatáhl. Víte — jdou po mně.“

To nám tak chybělo, pomyslel si Pat. Zdá se, že se proti nám všechno spiklo. Je nás tu pár a máme mezi sebou neurotickou starou pannu, narkomana a teď maniaka. Jaká monstra se tu ještě vyrojí, než to skončí?

Vzápětí si uvědomil, jak je jeho úvaha nespravedlivá. Po pravdě řečeno, měl s osazenstvem velké štěstí. Kromě Radleyho, slečny Morleyové a Hanse Baldura (který až na jediné střetnutí, o němž už se nikdo nezmínil, nedělal žádné potíže) tu přece má komodora, dr. McKenzieho, Schusterovy, útlého profesora Džajavardhanu, Davida Barretta a ostatní, kteří vřdycky bez velkých okolků udělali, co od nich chtěl. Najednou jim byl hluboce vděčný a měl je rád za to, jak mu byli nápomocní a stáli při něm,

A nejvíc Zuzanu, která jako vždy měla i teď před ním náskok. Nenápadně se obírala prací vzadu v kabině. Pat pochyboval, že vůbec někdo postřehl - a rozhodně ne Radley —, jak otevřela lékární-

ku a skryla do dlaně jednu cigaretovou tyčinku přinášející zapomnění. Kdyby Radley začal dělat rozruch, bude Zuzana připravená.

Zatím se zdálo, že Radley nemá nic takového v úmyslu. Dokonale se ovládal a myslel naprosto jasně. Pat u něho nepozoroval těkavý pohled šílenců ani jiné známky duševní poruchy. Vypadal přesně jako účetní z Nového Zélandu ve středních letech, který tráví dovolenou na Měsíci.

„Je to jistě vážná věc, pane Radley,“ řekl komodor Hansteen a úzkostlivě se snažil mluvit co nejpřirozeněji, „a promiňte, že jsme vás hned plně nepochopili. Ale kdo po vás jde a proč?“

„Pane Hansteene, jistě jste už slyšel o létajících talířích.“

O létajících talířích? divil se v duchu Pat, ale komodor byl zřejmě lépe informován.

„Ano, slyšel jsem o nich,“ odpověděl trochu unaveně. „Setkal jsem se s tímto problémem ve starých knihách o astronautice. Asi tak před osmdesáti lety s tím bláznil kdekdo.“

Okamžitě si uvědomil, jak nešťastně se vyjádřil, ale s úlevou konstatoval, že pan Radley se tím blázněním neurazil.

„Kdepak,“ odpověděl, „jejich historie je mnohem starší, v minulém století jim lidi pouze začali věnovat pozornost. Existuje starobylý rukopis z roku 1290, nalezený v jednom anglickém opatství, a tam je podrobný popis jednoho z nich. A to rozhodně není nejstarší zmínka. Do začátku dvacátého století přesáhl počet záznamů očitých svědků, kteří létající talíře spatřili, číslo deset tisíc.“

„Moment,“ skočil mu do řeči Pat. „Co proboha myslíte těmi létajícími talíři? V životě jsem o nich neslyšel.“

„V tom případě se obávám, pane kapitáne, že se vám nedostalo dostatečného vzdělání,“ odpověděl mu pan Radley hlasem, který vyjadřoval upřímně míněné politování. „Termínu létající talíř se začalo všeobecně užívat od roku 1947 pro podivuhodná plavidla většinou ve tvaru disku, která po staletí prováděla průzkum naší planety. Je pravda, že někteří lidé propagovali označení UFO, což je anglická zkratka pro ‚neidentifikované létající předměty‘.“

Tohle už Patovi cosi vzdáleně připomnělo. No ovšem, ten termín zaslechl ve spojitosti s hypotézou o neznámých obyvatelích vesmíru. Avšak neexistovaly žádné konkrétní důkazy, že by do sluneční soustavy někdy dorazilo cizí kosmické plavidlo.

„Vy se skutečně domníváte,“ vložil se do debaty další skeptik z řad cestujících, „že se kolem Země potloukají neznámí návštěvníci z vesmíru?“

„Nejen to,“ odpověděl Radley. „Dokonce už mnohokrát přistáli a navázali kontakt s lidskými bytostmi. Než jsme se dostali na Měsíc, měli na jeho odvrácené straně základnu. Když jsme začali vysílat kosmické sondy, které fotografovaly povrch Měsíce zblízka, zničili ji.“

„Odkud to všechno víte?“ zeptal se další hlas. Zdálo se, že Radley nedůvěru cestujících vůbec nebere na vědomí. Za léta si patrně na takovou odezvu zvykl. Vyzařovala z něho neochvějná vnitřní víra, a třebaže byla neopodstatněná, kupodivu působila velmi přesvědčivě. Mentální porucha ho povznesla do království za hranicemi rozumu a zdálo se, že je v něm docela šťastný.

„Máme — spojení,“ odpověděl důležitě. „Několika mužům a ženám se podařilo dosáhnout telepatického dorozumění s bytostmi z talířů. Proto o nich máme dost přesné zprávy.“

„A jak to, že o nich neví nikdo jiný?“ ptal se další nevěřící Tomáš. „Jestliže se opravdu pohybují v našem prostoru, jak je možné, že je neviděli astronomové anebo kosmonauti?“

„Ti je také viděli,“ Radley se útrpně usmíval nad tak velikou nevědomostí, „jenže teď drží jazyk za zuby. Mezi vědci je tajná úmluva. Nechtějí připustit, že daleko ve vesmíru existuje vzdělanost, která naši mnohokrát předčí. Takže když kosmonaut ohlásí talíř, snaží se ho zesměšnit. Proto si to každý radši nechá pro sebe.“

„Vy jste, komodore, už nějaký potkal?“ zeptala se paní Schusterová, a jak se zdálo, byla na nejlepší cestě Radleymu uvěřit. „Anebo taky dodržíte tajnou úmluvu, jak to nazývá pan Radley?“

„Mrzí mě, že vás musím zklamat,“ odpověděl Hansteen, „ale mohu vám dát čestné slovo, že všechny kosmické lodě, které jsem kdy potkal, patří společnosti Lloyd.“

Zachytil Patův pohled a nepatrně kývl hlavou, což znamenalo: „Promluvíme si o tom v přípravě.“ Když zjistil, že pan Radley je neškodný, docela tuhle malou mezihru uvítal. Účinně odpoutala pozornost cestujících od situace, v níž se ocitli. Jestliže je Radleyho bloznění dokáže zabavit, ochotně k tomu dá své požehnání.

„Tak co, Pate,“ začal Hansteen, jakmile je neprodyšné dveře přechodové kabiny oddělily od probíhající diskuse, „co vy tomu říkáte?“

„Myslíte, že tomu nesmyslu opravdu věří?“

„Samozřejmě, doslova a do písmene. Nesetkávám se s takovým člověkem poprvé.“

Pro komodora nebyla Radleyho podivuhodná posedlost žádnou novinkou. Každý, kdo se zajímal o astronautiku dvacátého století, se s tím musel setkat. Hansteen v mládí dokonce přečetl pár knih z oné doby na toto téma. Byly to drzé falzifikáty anebo příběhy tak dětinsky naivní, že dokonce otřásly jeho vírou v člověka jako rozumnou bytost. Dráždilo ho pomyšlení, že něco takového vůbec mohlo být v oblibě, i když je pravda, že většina zmíněných knih vyšla v psycho-
tické éře, již byla poznamenána padesátá léta.

„Člověk stěží věří svým uším,“ stěžoval si Pat. „Teď, v naší situaci, se všichni cestující začnou hádat o létající talíře!“

„Já si myslím, že si nemůžeme přát nic lepšího,“ odpověděl komodor. „Co byste chtěl, aby dělali? Mám-li být upřímný, nezbyvá nám nic jiného než sedět a čekat, až nám zas Lawrence zaklepe na střechu.“

„Jestli se o to ještě pokusí! Co když má Barrett pravdu a vor se potopil také?“

„To se mi nezdá. Sesuv byl nepatrný. O kolik jsme klesli podle vašeho odhadu?“

Pat se zamyslel. Když si na tu příhodu vzpomínal s odstupem času, zdálo se mu, že to trvalo dost dlouho. Úplná tma a boj s prachem zmátly jeho paměť ještě víc. Mohl vyslovit jen ničím nepodložený odhad.

„Řekl bych... asi... o deset metrů.“

„Vyloučeno! Netrvalo to déle než pár vteřin. Pochybuji, že bychom klesli víc než o dva tři metry.“

Pat se nedokázal přinutit k takovému optimismu, ale přesto doufal, že má komodor pravdu. Věděl, že malé zrychlení se dá určit velmi nesnadno, zvláště když je člověk pod tlakem. Hansteen byl na palubě Seléné jediným člověkem, který s tím mohl mít jistou zkušenost. Jeho úsudek je patrně správný, což je povzbuzující.

„Možná že na povrchu vůbec nic nezaznamenali,“ pokračoval Hansteen, „a že si teď lámou hlavu, proč nemohou navázat spojení. Nedalo by se s tím rádiem opravdu nic dělat?“

„Bohužel ne. Jeden drát se vytrhl až na konci vedení, z vnitřku kabiny se k tomu nedostanu.“

„Tak to je myslím všechno. Nezbyvá nám nic lepšího než se vrátit a vydat se všanc Radleymu, aby nás obrátil na svou víru. Jsem zvědav, jestli se mu to povede.“

Jules sledoval kamerou kluzáky nejméně sto metrů, než si uvědomil, že na nich vlastně není namačkáno tolik lidí, kolik by jich tam mělo být. Napočítal sedm a v záchranné četě jich přece bylo osm!

Okamžitě otočil objektiv kamery na vor, a buď dílem náhody, anebo předtuchy, která odlišuje vynikajícího kameramana od průměrného, dojel k němu přesně v okamžiku, kdy se v rádiu ozval Lawrence.

„Tady je hlavní inženýr,“ promluvil unaveným a zničeným hlasem člověka, který právě spatřil svůj pečlivě vypracovaný plán v troskách. „Promiňte, že jsem se odmlčel, ale jak jste jistě už sami pochopili, narazili jsme na nepředvídanou potíž.“

Zdá se, že došlo k dalšímu sesuvu půdy. O jeho rozsahu zatím nic nevíme, protože jsme se Seléné ztratili fyzické spojení a na rádiové výzvy neodpovídá.

Pro případ dalších sesuvů jsem nařídil posádce, aby se odklidi-la trochu stranou. Nebezpečí je zřejmě velmi malé, poslední záchvěv jsme téměř necítili, ale nerad bych pokoušel osud. Pro práci, kterou teď musím vykonat, nepotřebuji pomocníky.“

Před zraky milionů diváků se Lawrence sehnul k okraji voru a znovu začal pátrat způsobem, kterým zjistil plavidlo poprvé. Měl k dispozici celkem dvacet metrů sondy. Jestliže klesla Seléné níž, bude muset vymyslet něco jiného.

Tyč se nořila do prachu, a čím víc se blížila hloubce, v níž byla Seléné, tím to šlo pomaleji. Teď právě zmizela pod povrchem původní značka — 15,5 m. Sonda pronikala do těla Měsíce jako kopí. Jak dlouho ještě? zašeptal si pro sebe inženýr Lawrence do ševelivého ticha skafandru.

Antiklimax byl téměř k smíchu, až na to, že v tomhle případě se nebylo čemu smát. Sonda klesla prachem už jen o metr a půl, tedy

o vzdálenost, kterou mohl klidně překlenout rozepjatými pažemi, ani by je nemusel napínat.

Lawrence spustil sondu ještě na několika dalších místech, a tím zjistil, že Seléné poklesla nerovnoměrně, což bude daleko větší problém než původně. Její zád' byla mnohem níž a celá loď se nakláněla přibližně v třicetistupňovém úhlu. To samo o sobě stačilo k zmaření jeho plánů. Spoléhal, že keson dosedne rovně na vodorovnou střechu.

Tenhle problém zatím odložil stranou, protože před ním stály jiné, naléhavější. Když teď oněmělo rádio - a inženýr Lawrence se v duchu modlil, aby to bylo jen pro poruchu dodávky elektřiny -, jak má zjistit, že cestující uvnitř lodi jsou dosud naživu? Pokud jsou, jeho sondu uslyší, ale žádným způsobem se s ním nemohou domluvit.

Ale samozřejmě že takový způsob existuje! Je to ten nejsnazší a nejprimitivnější, na který člověk po sto padesáti letech elektronického věku málem nevzpomene.

Lawrence se zvedl a zavolal kluzáky čekající opodál.

„Můžete se vrátit, nebezpečí nehrozí. Seléné klesla jen o pár metrů.“

Na miliony diváků úplně zapomněl. Ačkoli nový postup záchranné operace musejí teprve vypracovat, byl už zas ve svém živlu.

DVACÁTÁ SEDMÁ KAPITOLA

Když se Pat s komodorem vrátili do kabiny, vzrušená debata byla stále v plném proudu. Radley, doposud tak mlčenlivý, si teď všechno vynahradil. Vypadalo to, jako by v něm někdo vytáhl stavidla anebo ho zprostil přísahy, že zachová mlčení. Druhé vysvětlení asi odpovídalo pravdě. Protože se domníval, že jeho posláni vyšlo najevo, s potěšením o něm vykládal.

Komodor Hansteen už takových věřících potkal spoustu a ve skutečnosti se ponořil do studia té bombastické literatury čistě ze sebeobrany. Jeho zkušenosti byly stále stejné. Nejprve někdo nadhodil: „Vy ovšem, komodore, jste se za svého dlouhého pobytu ve vesmíru s těmihle podivnými předměty jistě setkal?“ A když se tazateli nedostalo uspokojivé odpovědi, pokračoval v hovoru skrytou — často velmi chabě — narážkou, že se o tom buď bojí mluvit, anebo že nechce. Všechno další popírání bylo zbytečnou ztrátou energie. Podle úsudku věřících tím jen potvrdil, že je vázán tajnou úmluvou.

Ostatní cestující tyhle zkušenosti neměli, takže Radley odrážel jejich námitky levou rukou. Dokonce ani Schuster, který se vyznal v právnickém kličkování, ho nedokázal přitlačit ke zdi. Veškeré jeho úsilí vycházelo stejně naprázdno, jako když se snažíte přesvědčit paranoika, že ho opravdu nikdo nepronásleduje.

„Copak se vám zdá možné,“ argumentoval Schuster, „že kdyby o tom věděly tisíce vědců, ani jediný by se nepodřekl? Tak obrovské tajemství je neudržitelné! To je, jako kdybyste chtěl skrývat Washingtonův pomník!“

„Však už se taky leckdo pokusil vyjavit pravdu,“ odpověděl Radley, „jenže jakýmsi záhadným způsobem vzaly vždycky všechny důkazy za své a s nimi i ti, kdo je chtěli vydat. Oni totiž v případě nutnosti dovedou být nemilosrdní.“

„Ale vždyť jste nám říkal, že... oni... jsou ve spojení s lidskými bytostmi. Teď popíráte sám sebe.“

„Ani v nejmenším. Dobro a zlo pracuje ve vesmíru stejně jako na Zemi. Někteří z nich nám chtějí pomáhat a jiní by nás chtěli využívat. Ty dvě skupiny spolu bojují už tisíce let. Někdy se jejich konflikt rozšíří až na Zem. Tak byla například zničena Atlantida.“

Hansteen už nedokázal potlačit úsměv. No ovšem, dříve nebo později se každý vytasí s Atlantidou. A pokud to není Atlantis, dojde na Lemurii nebo Mu. To jsou tučná sousta pro tyhle typy nevyrovnaných lidí, posedlých šířením záhad.

Celý tenhle problém se nakonec stal předmětem důkladného zkoumání psychologů. Bylo to - pokud se Hansteen správně pamatoval — v sedmdesátých letech dvacátého století. Psychologové došli k závěru, že kolem roku 1950 byla podstatná část obyvatel Země přesvědčena, že svět se řítí do záhuby a že jedinou nadějí je zásah z vesmíru. Lidé ztratili víru v sebe a hledali spásu z nebe.

Víra v létající talíře bujela mezi bláznů z periferie lidské společnosti téměř přesně deset let. Pak náhle odumřela, jako když pomine epidemie. Psychologové dospěli k názoru, že k jejímu zániku přispěly dvě okolnosti: jednak to už lidi nebavilo a za druhé Mezinárodní geofyzikální rok přispěl k vysvětlení mnoha záhad. Stal se předzvěstí vstupu člověka do vesmíru.

V průběhu MGR byla obloha přeměřena a prověřena větším počtem odborníků a speciálních přístrojů, než tomu bylo za celou dosavadní historii. Kdyby se tehdy byli někde na hranici atmosféry vznášeli nebeští návštěvníci, soustředěné úsilí vědců by je bývalo rozhodně objevilo. Nic takového se však nestalo. A když byly ze Země vypuštěny první kosmické lodi s lidskou posádkou, stala se nejistitelnost létajících talířů ještě podezřelejší.

Pro většinu lidí tahle záležitost skončila. Tisíce blíže neurčených létajících předmětů, které byly pozorovány po staletí, měly zkrátka nějakou přirozenou příčinu a s postupujícím rozvojem meteorologie a astronomie se pro ně našla spousta rozumných vysvětlení. Na úsvitu vesmírného věku, kdy se lidstvu vrátila víra, že se může stát pánem svého osudu, přestal být ve světě o létající talíře zájem.

Nestává se často, aby po úplném odumření určité víry udržovala hrstka nejvěrnějších zašlý kult při životě pomocí fantastických „zjevení“ a obcování s bytostmi z jiného světa, s nimiž prý se dá udržovat telepatické spojení. I v případech - a bylo jich mnoho -, kdy se jasně prokázalo, že všeobecně uznávaní proroci falzifikují důkazy,

víra jejich oddaných ctitelů nebyla zviklána. Potřebovali své bohy na nebesích a za nic na světě se o ně nedali připravit.

„Ještě jste nám nevysvětlil,“ obrátil směr hovoru pan Schuster, „proč by ty talíře měly jít po vás. Čím jste si je tak rozhněval?“

„Byl jsem už na stopě některých jejich tajemství, a tak zvolili tuhle příležitost, aby se mě zbavili.“

„Člověk by čekal, že si vymyslí něco méně pracného.“

„Bylo by pošetilé se domnívat, že naše omezené rozumové schopnosti by mohly pochopit jejich způsob myšlení. Pro lidi bude například tato záležitost vypadat jako nešťastná náhoda a nikoho nenapadne, že to bylo úmyslné.“

„To máte pravdu. Ale protože už se tedy stejně nedá nic dělat, mohl byste nám říct, jaká jejich tajemství jste odhalil? Všechny by nás to moc zajímalo.“

Hansteen vrhl na Irvinga Schustera pátravý pohled. Právnick mu až dosud připadal jako příjemný, ale upjatě seriózní člověk beze smyslu pro humor. Ta ironie se k němu nějak nehodila.

„Velmi rád,“ odpověděl Radley. „Musíme se vrátit do roku 1953, kdy americký astronom jménem O'Neill zpozoroval tady na Měsíci cosi neobvyklého. Na východním okraji oblasti Moře sporů objevil malý most.“

Ostatní astronomové se mu pochopitelně vysmívali, ale ti méně zaujatí potvrdili, že most existuje. Avšak za několik let zmizel. Je nad slunce jasnější, že náš zájem obyvatele létajících talířů poplašil a že most rozmontovali.“

Tohle tvé ‚nad slunce jasnější‘, řekl si v duchu Hansteen, je kabinetní ukázka talířové logiky. Je to smělé *non sequitur* - tedy v logice závěr nevyplývající z předpokladů, na nichž je založen -, které nechává normální rozum bezmocně stát. Komodor o O'Neillove mostě v životě neslyšel, ale v historii astronomie se našly desítky zmínek o mylných pozorováních. Za klasický příklad mohly posloužit kanály na Marsu. I poctiví pozorovatelé o nich po léta psali, a přesto kanály neexistují, rozhodně ne v podobě jemného pavoučího pletiva, jak je zakreslil Lowell a další. Myslí si snad Radley, že v době, která uplynula mezi Lowellovým pozorováním a pořízením prvních jasných snímků Marsu, někdo ty kanály zaházel? Hansteen byl přesvědčen, že i toho je Radley schopen.

Most, který pozoroval O'Neill, byl pravděpodobně pouze nějaký trik světla nebo hra stínů, které po Měsíci neustále postupují, jenomže tak jednoduché vysvětlení panu Radleymu nestačilo. A když se to tak vezme, co ten člověk vlastně dělá tady, několik tisíc kilometrů od Moře sporů?

Stejná myšlenka napadla i dalšího cestujícího a ten se na to pana Radleyho bez okolků zeptal. Pan Radley měl jako obvykle odpověď pohotově:

„Doufal jsem, že odvrátím jejich pozornost, když budu vystupovat jako obyčejný turista. Vzhledem k tomu, že důkaz, který hledám, se nachází na západní polokouli, jel jsem na východ. Měl jsem v úmyslu dostat se k Moři sporů přes odvrácenou stranu Měsíce. V té části bych si byl rád prohlédl více míst. Jenže oni na mě vyzráli. Mohlo mě napadnout, že mě některý z jejich agentů vypátrá - mohou totiž na sebe vzít lidskou podobu. S největší pravděpodobností mě sledovali od chvíle, kdy jsem přistál na Měsíci.“

„Ráda bych věděla,“ ozvala se paní Schusterová, která zřejmě brala Radleyho stále vážněji, „co teď s námi hodlají udělat.“

„Co já bych za to dal, kdybych znal odpověď na tuto otázku, madam,“ odpověděl jí. „Víme, že hluboko v nitru Měsíce mají své jeskyně a do jedné z nich nás asi svrhli. Jakmile viděli, že záchrana je nablízku, zakročili znova. Mám vážné obavy, že v téhle hloubce se k nám už nikdo nedostane.“

Tak s tímhle nesmyslem už by se mělo přestat, řekl si v duchu Pat. Zábavnou stránku jsme vyčerpali a teď nám ten blázen lidi zdeprimuje. Ale jak ho umlčet?

Duševní poruchy se na Měsíci stejně jako ve všech pionýrských oblastech téměř nevyskytovaly, proto si Pat nevěděl rady — obzvlášť v tomto případě, který vzbuzoval důvěru a kupodivu dokázal přesvědčit. Byly chvíle, že sám začal uvažovat, jestli něco z Radleyho fantazírování není pravdivé. Za normálních okolností by ho byl před podobnými úvahami chránil jeho přirozený skepticismus, ale po tolika dnech napětí a úzkostného očekávání i jeho schopnost kritického hodnocení situace utrpěla. Zatoužil nenásilně zrušit magickou atmosféru, kterou ten přesvědčivý maniak vyvolal.

Ačkoli se při tom zastyděl, přece jen zauvažoval, jak *coup de grace*, neboli rychlá „rána z milosti“ elegantně vyprovodila Hanse Baldura do říše snů. Mimoděk - rozhodně ne vědomě — zachytil Hardingův pohled. S hrůzou shledal, že reakce se dostavila okamžitě. Harding lehce přikývl a pomalu vstal. Ne! řekl Pat — ale jen pro sebe. Tak jsem to nemyslel. Nechtě toho ubohého blázna na pokoji. *Kdopak ví, co vy jste vlastně zač.*

Vzápětí si oddechl, ale ne docela. Harding zůstal na svém místě, čtyři židle od Radleyho, a nezdálo se, že bude postupovat. Stál a s nezbadatelným výrazem se díval na Novozéland'ana. Možná soucitně, Pat si v tom šeru nebyl jistý.

„Myslím, že je na čase, abych i já proslovil svůj diskusní příspěvek,“ začal Harding. „Jedna z věcí, o nichž nám tu vykládal náš přítel, je určitě pravdivá. Jdou po něm. Jenže nikoli létající talíře, nýbrž jeho zaměstnavatelé a z jejich pověření já.

Wilfrede Georgi Radley, rád bych vám pogrataloval, na amatéra je to skvělá práce. Nebyla to špatná honička - z Christchurchu do Astrogradu, do Clavia, Tycha a dál do Ptolemaia, na Plata, odtud do Port Rorisu a sem — kde asi cesta v nejednom směru končí.“

Pan Radley se nezdál zaskočen. Královským gestem naklonil hlavu, jako by bral na vědomí Hardingovu existenci, ale neměl v úmyslu navazovat s ním známost.

„Někteří z vás už asi uhodli mé povolání,“ pokračoval Harding. „Jsem detektiv. Většinou se zaměřuji na podvody. Je to zajímavá práce, ale jen zřídka se mi naskytne příležitost, abych o ni mluvil. Tuhle možnost opravdu vítám.

Nemám žádný zájem — chci říct žádný profesionální zájem — na podivné víře pana Radleyho. Ať má pravdu nebo ne, nic se tím nemění na skutečnosti, že pan Radley je velmi bystrý účetní, který na Novém Zélandu vydělává slušné peníze. Ovšem ne tolik, aby si mohl zaplatit čtyřtýdenní pobyt na Měsíci.

Jak se ukázalo, nelámal si s financemi hlavu. Abyste byli informováni přesně — pan Radley je hlavním účetním v christchurchské pobočce akciové společnosti Univerzální cestovní úvěrové karty. Přehled o prodeji je dokonalý, a navíc karty procházejí dvojí kontrolou, ale panu Radleymu se přesto podařilo vystavit si kartu kategorie Q, která zahrnuje neomezené cestování po sluneční soustavě, kryje účty v hotelích a restauracích a na požádání si na ni

může vybírat peníze až do výše pěti set dolarů. Karet tohoto typu není v oběhu mnoho a zachází se s nimi, jako by byly z plutonia.

Pan Radley není první, kdo se o něco takového pokusil. Stalo se už několikrát, že skutečný majitel kartu ztratil, a pokud ji našel nějaký obratný podnikavec, pár dní si užíval, než ho chytili. Ale jen pár dní. Ústřední kontrola šeku společnosti je ohromně pohotová. Proti neoprávněnému použití karty existuje celá řada ochranných opatření. Zatím nejdelší honička trvala týden.“

„Devět dní,“ vložil se neočekávaně do řeči pan Radley.

„Promiňte, vy to jistě víte přesněji. Tedy devět dní. Zatímco pan Radley byl na cestách skoro tři týdny, než jsme ho vypátrali. Vzal si řádnou dovolenou a v kanceláři oznámil, že si pojede odpočinout někam na severní ostrov. Místo toho odjel do Astrogradu a odtud na Měsíc, čímž se zapsal do dějin. Stal se prvním člověkem — a doufáme, že i posledním — který opustil Zemi na úvěr.

Stále nám ještě vrtá hlavou, jak to dokázal. Jak například prošel automatickou kontrolou? Měl snad spojení v oddělení samočinných počítačů? Podobných otázek, které stojí v popředí zájmu Společnosti, je spousta. Doufám, pane Radley, že se mi svěříte a nebudete dál napínat moji zvědavost. Myslím, že za těchto okolností to není přemrštěný požadavek.

My víme, proč jste to udělal, proč jste zanechal dobrého bydla a dal se na cestu, která vede do vězení. Uhádli jsme vaše důvody, jakmile jsme zjistili, že jste na Měsíci. Ve Společnosti se vědělo o vašem koníčku, ale nikdo nic nenamítal, protože to neovlivňovalo vaši výkonnost. Vzali na sebe riziko a přijde je to pěkně draho.“

„To je mi opravdu líto,“ odpověděl pan Radley důstojně. „Firma se mnou vždycky dobře nakládala a já jsem se jí špatně odvděčil. Ale udělal jsem to pro dobrou věc. Kdyby se mi bylo podařilo nalézt důkaz —“

Jenže v té chvíli všichni kromě inspektora Hardinga ztratili zájem o Radleyho a jeho talíře. Zvuk, na který tak dychtivě čekali, se konečně ozval.

Sonda inženýra Lawrence zašmátrala po střeše.

DVACÁTÁ OSMÁ KAPITOLA

Zdá se mi, že už jsem tu celou věčnost, uvažoval v duchu Maurice Spenser, a přesto je Slunce pořád nízko nad západem, kde na tomhle podivném světě vychází. Poledne bude až za tři dny. Jak dlouho mám ještě trčet na skalním bidýlku, poslouchat za vlasy přitažené historky kapitána Ansona o letech do vesmíru a koukat na vor a jeho dvě iglú?

Na takovou otázku mu nikdo neuměl odpovědět. Když začali spouštět keson, zdálo se, že do čtyřiaadvaceti hodin bude po všem. Ve skutečnosti byli opět tam, kde začínali poprvé, a co bylo ještě horší, další etapa záchranných prací neslibovala vůbec žádnou podívanou. Teď se bude všechno odehrávat hluboko v moři anebo za stěnami iglú. Inženýr Lawrence tvrdšíjně stál na svém, že kamera na vor nesmí, a Spenser mu to ani nemohl mít za zlé. Výklad hlavního inženýra skončil už jednou fiaskem a těžko se dalo žádat, aby na sebe vzal stejné riziko znova.

Na druhé straně nepřicházelo v úvahu, aby Auriga opustila místo havárie, když se na ně dostala za tak obrovských finančních obětí. Pokud všechno dobře půjde, měla by následovat ještě alespoň jedna dramatická scéna. A pokud to půjde špatně, bude scéna tragická. Dříve nebo později vyjedou prašné kluzáky zpátky do Port Rorisu buď s lidmi, nebo bez lidí, které přijely zachránit. Spenser si odjezd téhle karavany nenechá ujít, ať už vyrazí při východu Slunce nebo při jeho západu, anebo dokonce v slabém osvětlení z nehybné Země.

Jakmile inženýr Lawrence znovu zaměřil Seléné, počal okamžitě vrtat. Na monitoru uviděl Spenser tenký proužek kyslíkové trubky, která se už podruhé zavrtávala do prachu. Proč se Lawrence patlá s takovými věcmi, když si není jistý, jestli je v Seléné ještě někdo naživu? A jak to chce zjistit, když s rádiem je konec?

Stejnou otázku si kladly miliony diváků, kteří pozorovali, jak se trubice ztrácí v prachu, a mnozí přišli na správnou odpověď. Ta

kupodivu nenapadla nikoho na palubě Seléné, dokonce ani komodora.

Jakmile cestující uslyšeli tupý náraz o střechu, okamžitě rozeznali že to není sonda na měření hloubky, která pečlivě přeměřuje moře. Když se pak o chvílku později ozvalo známé vrčení vrtačky, která se prodírala skleněným vláknem, bylo jim jako odsouzencům, kteří v posledním okamžiku dostanou milost.

Tentokrát vrtačka neprorazila elektrické vedení — a konečně na tom už stejně nezáleželo. Pasážéri jako v transu sledovali, jak brousivý zvuk sílí a jak se znova snášejí první odštěpené vločky. Když se objevila vrtací hlava a sjela asi dvacet centimetrů do kabiny, přivítal ji výbuch upřímného nadšení.

Co teď? uvažoval Pat. Mluvit s nimi nemůžeme. Jak zjistím, kdy odšroubovat uzávěr? Podruhé už to nesmím zkazit —

Do ticha napjatého očekávání se překvapivě jasně rozezněla kovová trubka signálem ta ta ta ta, na který určitě nikdo z pasažérů Seléné do nejdelší smrti nezapomene. Pat odpověděl bez rozmyšlení. Kleštěmi na drát vyťukal na trubku „V“ jako odpověď. Už tedy vědí, že jsme naživu! Pat nevěřil, že by inženýr Lawrence předpokládal jejich konec a nechal je napospas osudu, ale pochybnosti ho přece strašily.

Signály na trubce zněly dál, tentokrát mnohem pomaleji. Učit se ve vesmírném věku morseovku skoro nemělo smysl. Byl to účinný anachronismus a mnoho pilotů a techniků kosmonautů si trpce stěžovalo, že je to vyložené mrhání silami. Člověk potřeboval morseovku nejvýš jednou za život.

Jenže v tom to právě bylo. Když ji člověk potřeboval, šlo mu o život.

TA TA TA, ťukala trubka, TA TÁ TA...TÁ TÁ TÁ.. .TA TA TÁ.. .TÁ TA TA TA.. .TA TA TÁ.. .TA TÁ TÁ TA.

Pro všechny případy začala slovo opakovat ještě jednou, ale Pat i komodor, třebaže už dávno vyšli ze cviku, porozuměli napoprvé.

„Máme odšroubovat hlavici,“ řekl Pat. „Tak se do toho dáme.“

Odsávání vzduchu na okamžik vyvolalo zbytečnou paniku, ale jen do chvíle, než se vyrovnal tlak. Pak otevřeli trubku i nahoře a dvaadvacet uvězněných dychtivě očekávalo první závan kyslíku.

Místo toho začala trubka mluvit. Z otevřeného ústí vycházel dutý hlas jako ze záhrobí, ale dokonale srozumitelný. Byl tak silný a promluvil tak neočekávaně, že společností prolétla vlna překvapení. Víc než polovina přítomných pravděpodobně neměla tušení, že hlas může procházet trubkou. Vyrostli v přesvědčení, že zvuk se na vzdálenost přenáší pouze elektronicky. Obnovení tohohle starodávného způsobu dorozumívání bylo pro ně stejnou novinkou, jakou by asi byl ve starém Řecku telefon.

„Volá hlavní inženýr Lawrence. Slyšíte mě?“

Pat si udělal kolem úst z dlaní kornout a výraznou artikulací odpověděl: „Slyšíme vás hlasitě a zřetelně. Jak vy nás?“

„Naprosto zřetelně. Jste v pořádku?“

„Ano. Co se stalo?“

„Klesli jste o pár metrů, jiného nic. Zpozorovali jsme to, až když se vytrhly trubky. Jak jste na tom se vzduchem?“

„Jde to, ale čím dřív nám nějaký pošlete, tím líp.“

„Nemějte obavy, začneme ho k vám vhánět, jen co vyčistíme z filtrů prach a přivezeme sem další vrtací hlavu z Port Rorisu. Ta, co jste ji právě odšroubovali, byla náhradní, naštěstí jsme ji měli s sebou.“

Čili budeme muset čekat ještě aspoň hodinu, než nám zajistí přívod kyslíku, uvažoval Pat. Ale to ho netrápilo. Měl na mysli jiný problém. Znal Lawrencův původní plán na vyproštění a uvědomil si, že se nedá použít, protože Seléné nestojí rovně.

„Jak nás odtud vytáhnete?“ zeptal se bez obalu.

Lawrence vteřinku váhal a pak odpověděl.

„Ještě jsme to nepromýšleli do detailů, ale rozhodně nastavíme keson o další díl, aby dosáhl až k vám. Pak začneme vybírat prach, abychom se dostali ke dnu. Tím se k vám přiblížíme na pár centimetrů a zbytek už nějak překleneme. Ale teď bych potřeboval, abyste mi v něčem pomohl.“

„Co to má být?“

„Spoléhám na devadesát procent, že se už nepropadnete, ale pokud by k tomu mělo dojít, bylo by lepší, kdyby se to stalo hned. Chtěl bych, abyste všichni najednou v lodi skákali.“

„Není to nebezpečné?“ zapochyboval Pat. „Co když se trubka zase vytrhne?“

„Tak díru ucpete. O jednu díрку víc nebo míň, na tom nesejde, zato další sesuv by mohl sehrát rozhodující roli, kdyby k němu došlo, až se budeme pokoušet udělat ve střeše otvor pro dospělého člověka.“

Seléné už viděla ledacos, ale tenhle pohled byl opravdu pro bohy. Dvaadvacet lidí jako jeden muž s vážnou tváří poskakovalo nahoru dolů. Vznegli se až skoro ke stropu a pak se co nejprudčeji vrhli k podlaze. Pat po celou dobu nespustil oči z trubky, která je spojovala s povrchem. Po více než minutovém horlivém úsilí všech cestujících poklesla Seléné o necelé dva centimetry.

Pat to ohlásil Lawrencovi a ten zprávu přijal jako vykoupení. Protože se na základě pokusu dalo předpokládat, že už se Seléné hlob nepropadne, vrátila se mu víra, že trosečníky zachrání. Nemohl zatím přesně určit jak, ale v hlavě už se mu začal rýsovat plán.

Definitivní podobu nabyt během následujících dvanácti hodin, kdy ho Lawrence projednal se svými poradci a vyzkoušel na Moři žízně. Technické oddělení získalo během posledního týdne o prachu více poznatků, než jich nashromáždilo za celou svoji dosavadní existenci. Dále už nebudou bojovat v tmách s protivníkem, kterého neznají. Poznali, co si vůči němu mohou dovolit a co ne.

Přes krátkost doby, během níž se musely přepracovat všechny plány a bylo třeba postavit nová zařízení, nepropadl nikdo bezhlavému šturmování a všechno se připravovalo nanejvýš pečlivě. Tenhle plán musel také vyjít hned napoprvé. Kdyby se nezdařil, pak by se přinejhorším musel tenhle keson nechat osudu a spustit jiný. A kdyby došlo vůbec k nejhoršímu, znamenalo by to, že se pasažéři ze Seléné utopí v prachu.

„To je úžasně zajímavý problém,“ prohlásil Tom Lawson, pro kterého ‚úžasně zajímavé‘ problémy byly na světě všim. „Spodní okraj kesonu zůstane v širokém obvodu otevřen přístupu prachu, protože keson dopadne na Seléné jen v jednom bodě a sklon střechy mu nedovolí přisednout. Než z něho budeme moct vypumpovat prach, budeme muset ten zející otvor uzavřít.

Cože jsem to řekl? Vypumpovat? To je omyl. Prach se nedá vypumpovat, musíme ho vybírat. A kdybychom se o to pokusili za stavu, jaký je teď, proudil by nám dovnitř dnem té roury stejnou rychlostí, jakou bychom ho nahoře vybírali.“

Tom se odmlčel a sardonicky se zašklebil na své multimilionové publikum, jako by je vyzýval k řešení problému, který jim předestřel. Chvilí nechal diváky, ať si namáhají mozek, a pak vzal do ruky model, který ležel ve studiu na stole. Ačkoli to byl model úplně jednoduchý, byl na něj Tom ohromně pyšný, protože ho vyrobil vlastníma rukama. Z televizního záběru by nikdo neuhodl, že je to kus lepenky nastříkané hliníkovou barvou.

„Tahle roura,“ začal vysvětlovat, „představuje krátký úsek kesonu, který nyní sahá až k Seléné a který, jak jsem už řekl, je plný prachu. Tohle,“ do druhé ruky vzal široký těžký válec, na jedné straně uzavřený, „vyplňuje vnitřek kesonu přesně jako píšť. Je velmi těžký, a proto se přirozeně bude snažit klesat vlastní vahou. To samozřejmě nepůjde, pokud bude mít pod sebou prach.“

Tom natočil píšť tak, aby jeho plný konec mířil na kameru. Ukazováčkem zatlačil na střed jeho kruhového dna a v tom místě se otevřely jakési padací dveře.

„Toto zde působí jako záklopka. Když se otevře, prach může proudit dovnitř a píšť se může posunovat šachtou. Jakmile dojde na dno, záklopka se impulzem vedeným shora sklapne. Tím se keson neprodyšně uzavře a budeme moct začít s vybíráním prachu.“

Na první pohled je to hrozně jednoduché, že? Ale ve skutečnosti tomu tak není. Zbývá rozřešit desítky problémů, o kterých jsem se zatím nezmínil. Například: jakmile keson vyprázdníme, bude mít tendenci vyplavat na povrch a bude nadlehčován silou mnoha tun. Hlavní inženýr Lawrence vypracoval důvtipně vymyšlený systém kotev, které ho přidrží dole.

Jistě jste také nezapomněli, že i když keson zbavíme prachu, zůstane ještě mezi jeho dolním okrajem a střechou Seléné mezera ve tvaru klínu. Jaké řešení navrhuje inženýr Lawrence pro tento problém, to opravdu nevím. A prosím, abyste mi už neposílali své nápady. Vyslechl jsem během tohoto vysílání tolik nedopečených myšlenek, že už toho mám dost. — Ten píšť není jen teorií. Zdejší inženýři ho v uplynulých dvanácti hodinách sestrojili a vyzkoušeli a teď už pracuje. — Pokud dobře rozumím, tamhle mi někdo máváním naznačuje, že se teď přesuneme na Moře žízně a podíváme se, co se děje na voru.“

Dočasné televizní studio v hotelu Roris zmizelo z milionů obrazovek. Místo něho se objevil záběr, který znalo snad celé lidstvo.

Na voru a vedle něho stála už tři iglú rozličných velikostí. Od jejich třpytivého povrchu se odrážely sluneční paprsky, takže stany vypadaly jako obrovské kapky rtuti. Vedle největší kopule parkoval jeden kluzák. Dva byly na trati kyvadlové dopravy a vozily zásoby z Port Rorisu.

Keson vyčníval z moře jako okružní studny. Převyšoval prach pouze o dvacet centimetrů a jeho otvor vypadal příliš úzký na to, aby se jím mohl někdo protáhnout. Pro člověka ve skafandru by asi byl těsný, ale rozhodná část této operace proběhne bez kosmických obleků.

V pravidelných intervalech klesal do studny válcovitý drapák a za pár vteřin jej odtud zase vytáhl malý, ale velmi výkonný jeřáb. Po každém vytažení zajel drapák mimo ústí studny a vyvrhl svůj obsah zpět do moře. Chvilku se na neporušené hladině udržela šedá šaškovská čepička prachu, pak se začala hroutit, a než vyzvedli ze šachty další náklad, zmizela úplně. Byl to kouzelnický kousek při plném osvětlení a podívaná na něj byla fascinující. Divákům to vysvětlilo vše, co potřebovali vědět o Moři žízně, mnohem názorněji než tisíce slov.

Drapáku teď trvaly jeho cesty déle, protože se hroužil hlouběji a hlouběji. Pak přišel okamžik, kdy se objevil naplněný jen zpola, a cesta k Seléné — až na poslední překážku — byla otevřená.

DVACÁTÁ DEVÁTÁ KAPITOLA

„Jsme stále ve velmi dobré náladě,“ oznámil Pat do mikrofону, který k němu spustili šachtou na vzduch. „Po druhém sesuvu, když jsme s vámi ztratili spojení, to s námi pořádně zacloumalo, ale už zase věříme, že nás co nejdřív dostanete ven. Slyšíme zevnitř, jak drapák vytahuje prach. Nedovedete si představit ten báječný pocit, že pomoc je tak blízko. Nikdy nezapomeneme,“ dodal trochu rozpačitě, „na úsilí, s nímž se nám tolik lidí snaží pomoci, a ať už se stane cokoli, chtěli bychom jim poděkovat. My na palubě jsme přesvědčeni, že se udělalo všechno, co je v lidských silách.“

Teď mikrofón předám, protože někteří cestující by rádi poslali zprávy svým blízkým. Pokud nám štěstí bude jen trochu přát, je to poslední vysílání ze Seléné.“

Když dal mikrofón paní Williamsové, uvědomil si, že tu poslední větu měl formulovat obratněji. Takhle se dala vykládat dvěma způsoby. Ale protože záchrana byla na dosah ruky, nepřipouštěl si pomýšlení na další zastavení postupu. Prožili toho tolik, že se jim už určitě nic nestane.

Zároveň si byl vědom, že závěrečné stadium záchranné operace bude nejobtížnější a nejkritičtější ze všech. V kabině se o tom už řadu hodin vedly nekonečné diskuse. Prakticky od chvíle, kdy jim inženýr Lawrence vysvětlil, co hodlá podniknout. Mnoho dalších námětů k hovoru jim ostatně nezbývalo, když se společně dohodli, že o létajících talířích nepadne už aru slovo.

Mohli sice pokračovat v předčítání knih, ale *Jezdec z neznáma* i *Pomeranč a jablko* ztratily přitažlivost. Nikdo už se nedokázal soustředit na nic jiného než na záchranu a na nový život, který se před nimi otevírá, až budou navraceni lidstvu.

Najednou jim nad hlavou něco žuchlo. To mohlo znamenat jen jedno - drapák se dostal na dno šachty, v kesonu už není prach. Teď keson připojí k jednomu iglú a napumpují vzduchem.

Připojení a nezbytné bezpečnostní zkoušky trvaly přes hodinu. Technický personál usadil na patřičném místě iglu značky Goodyear 19, zvlášť přizpůsobené k tomuto účelu, a s největší péčí je nafoukli. Uvnitř v podlaze mělo díru, která přesně obepínala vyčnívající konec kesonu. Na dokonalosti tohoto vzduchového uzávěru bude záviset život nejen cestujících ze Seléné, ale i jejich zachránců.

Inženýr Lawrence se osobně přesvědčil, zda je všechno v naprostém pořádku, pak shodil skafandr a přistoupil k zející díře. Nad jejím otvorem si přidržel reflektor a podíval se do šachty zdánlivě mizící v nekonečnu. Přitom ke dnu bylo pouhých sedmnáct metrů. Ani při malé měsíční tíži netrvá pád do takové vzdálenosti déle než pět vteřin.

Lawrence se otočil ke spolupracovníkům. Měli na sobě skafandry s otevřeným hledím. Kdyby k něčemu došlo, jediným pohybem hledí přirazí a uvnitř budou v bezpečí. Lawrence a dvaadvacet trosečníků na Seléné by v takovém případě neměli žádnou naději.

„Víte přesně, co mále dělat,“ řekl. „Kdybych se potřeboval dostat rychle nahoru, budete všichni najednou vytahovat provazový žebřík. Má někdo nějaký dotaz?“

Nikdo neměl. Všechno bylo mnohokrát vyzkoušené. Lawrence pokynul svým spolupracovníkům, kteří mu sborově popřáli hodně štěstí, a pak se spustil do šachty.

Padal dolů volným pádem a rychlost usměrňoval občasným zachycením za žebřík. Na Měsíci se to dalo dělat bez rizika, nebo lépe řečeno téměř bez rizika. Lawrence už viděl, jak se lidé zabili, protože zapomněli, že i v měsíčním gravitačním poli může dosáhnout zrychlení smrtelného tempa za dobu kratší než deset vteřin.

Připadal si jako Alenka, když padala do Země divů (v tomto ohledu se možná Carroll inspiroval vesmírnými lety), jenže cestou dolů neviděl nic než prázdnou betonovou stěnu, a to tak blízko, že musel pořádně zašilhat, aby na ni mohl zaostřit zrak. S lehkým otřesem dopadl na dno.

Dřepl si na kovovou plošinku, která se velikostí i tvarem podobala kulatým příklopům na kanálech, a pečlivě ji prohlížel. Záklopka padacích dveří, která se otvírala, když píst sestupoval, nedoléhala úplně neprodyšně, takže kolem uzávěru se dovnitř dral pramínek šedého prachu. Nebylo důvodu k obavám, ale Lawrence se nemohl

zbavit představy, co by se stalo, kdyby se záklopka otevřela následkem tlaku zdola. Jakou rychlostí by nahoru šachtou vystoupil prach podobný vodě ve studni? Byl přesvědčený, že pomaleji, než jak by sám stačil lézt po žebříku ven.

Několik centimetrů pod nohama měl střechu plavidla vychýleného do prachu z vodorovné polohy o těch nešťastných třicet slupnu. Na hlavním inženýrovi teď spočíval úkol spojit vodorovný konec šachty s nakloněnou střechou Seléné a udělat to tak dobře, aby spojení bylo prachotěsné.

V navrhovaném řešení problému nenašel chybu a neměl strach, že se nějaká vyskytne, protože na vypracování plánu se podíleli nejlepší inženýři ze Země i z Měsíce. Počítali dokonce i s tím, že by se Seléné mohla o několik centimetrů posunout, až nad ní bude pracovat. Ovšem teorie je jedna stránka věci a praxe druhá, to věděl inženýr Lawrence až příliš dobře.

Po kruhovém obvodu kovového disku, na němž seděl, bylo rozmístěno šest velkých křídlatých šroubů. Začal je postupně otáčet, jako když si bubeník ladí buben. Na spodní straně jeho stanoviště byl připevněný krátký úsek hadice, která se dala roztahovat jako harmonika a byla skoro stejně široká jako keson. Zatím byla složená naplocho. Vytvářela pružné pojítko, jímž se mohl protáhnout dospělý člověk, a jak Lawrence uvolňoval šrouby, harmonika se pomalu rozevírala.

Jedna strana téhle vlnité trubky se musela natáhnout do délky čtyřiceti centimetrů, aby dosáhla na nakloněnou střechu, druhá mohla zůstat téměř na místě. Lawrence se obával, že odpor prachu nedovolí harmonice, aby se otevřela, ale šrouby zatím tlak lehce překonávaly.

Pak nastal okamžik, že už se nedalo točit dál. Znamenalo to, že spodní okraj přípojky dosedl na střechu Seléné a přísál se k ní pomocí gumového těsnění na svém obvodu. Lawrence v to aspoň doufal. Co nejdřív se přesvědčí, jestli je spojení opravdu pevné.

Automaticky pohlédl vzhůru, aby si ověřil možnost případného úniku. Neviděl nic než zář reflektoru, který mu visel dva metry nad hlavou, ale shůry zavěšený provazový žebřík mu dodal odvahy.

„Spustil jsem přípojku,“ zavolal na neviditelné kolegy. „Zdá se, že dosedla na střechu. Teď otevřu záklopku.“

Jestliže se teď něco nepovede, zavalí šachtu prach a není vyloučeno, že už ji nebudou moct použít. Pomalu a opatrně uvolnil in-

ženýr Lawrence padací dvířka, která před časem propouštěla prach do klesajícího pístu. Zával nenastal — zvlněná hadice pod jeho nohama vydržela nápor moře.

Lawrence prostrčil záklopkou ruku a prsty se dotkl střechy Seléné, která se dosud skrývala pod nánosem prachu, ale byla vzdálená už jen na šířku dlaně. Nestalo se mu v životě mnohokrát, aby pocítil takové uspokojení. Záchranné práce ještě neskončily, ale k plavidlu se dostal! Chvíli se krčil v těsné jámě a bylo mu jako starodávnému zlatokopovi, když světlo jeho kahanu poprvé dopadlo na valoun zlata.

Tříkrát bouchl pěstí na střechu a okamžitě dostal odpověď. Nebylo nutné dorozumívat se morseovkou, protože kdyby byl chtěl, mohl s nimi mluvit přes mikrofon, ale byl si dobře vědom, jaký psychologický účinek vyvolá klepání. Pro pasažéry v Seléné je to důkaz, že záchránci jsou od nich jen pár centimetrů. Přesto bylo nutné zdolat ještě několik větších překážek a jako první přišel na řadu poklop, na němž dosud seděl a který byl čelní plochou pístu. Svůj účel zadržet prach, dokud se vyprazdňoval keson, už splnil, a teď musí být odstraněn, protože jinak by se ze Seléné nikdo nedostal. Zároveň však se nesměla poškodit pružná trubice, kterou pomohl ke člunu spustit.

Pro tento účel bylo kulaté čelo pístu konstruováno tak, aby se po uvolnění osmi velkých šroubů dalo zvednout jako poklička. Inženýr Lawrence je v několika minutách odšrouboval, uvolněný kovový kotouč přivázal na provaz a křikl: „Tahejte!“

Kdyby byl v šachtě mohutnější člověk, musel by asi vylézt nahoru, aby se kulaté víko dalo zvednout, ale inženýr Lawrence se přitiskl ke stěně a kovový talíř kolem něho bokem vyjel vzhůru. Tím padá poslední obranný val, řekl si, když mu kotouč zmizel nad hlavou. Kdyby teď povolila spojka a začal se dovnitř hrnout prach, nemá šachtu čím zavřít.

„Kbelík!“ křikl. Právě mu ho spouštěli.

Před čtyřiceti lety jsem si hrával na kalifornském pobřeží s kbelíčkem a lopatkou a stavěl jsem si z písku hrady, napadlo Lawrence. Teď jsem na Měsíci v postavení hlavního inženýra pro celou přivrácenou stranu, znovu se s nejvážnější tváří hrabu lopatkou v písku a celé lidstvo s napětím přihlíží.

Když dal pokyn k vytažení prvního kbelíku, měl už odkrytou značnou část střechy Seléné. Prachu, který zůstal ve spojovací hadici, nebylo moc, takže dva následující kbelíky vyřešily i tenhle problém.

Ted' měl Lawrence před sebou pohliníkovanou tkaninu, která chrání loď před slunečními paprsky. Tlakem byla skoro zničená. Lawrence ji bez obtíží vyřízl — lámala se tak snadno, že by ji dokázal utrhnout holou rukou — a pod ní odkryl hrubozrnný vnější plášť lodi ze skelného vlákna. Nebude těžké proříznout jej malou pilkou, ale bude to zásah, který rozhodne o všem.

Celistvost dvojitého pláště Seléné je zřejmě porušená. Při poškození střechy plavidla nahrnul se do prostoru mezi oběma stěnami prach. Je tam pod tlakem a čeká na první příležitost, aby se vyvalil ven. Dříve než Lawrence vstoupí do Seléné, bude muset tuhle tenkou, ale zkázonosnou vrstvu prachu zneškodnit. Důrazně zaklepal na střechu a podle očekávání byl zvuk ztlumen prachem. Zato vůbec neočekával naléhavé, šilené bušení, které se mu ozvalo v odpověď.

Okamžitě rozpoznal, že to není obvyklé ujištění, že uvnitř plavidla je všechno v pořádku, a ještě dřív než mu shora stačili podat zprávu, domyslel si Lawrence, že Moře žízňně učinilo poslední výpad na uhájení své kořisti.

Vzhledem k tomu, že Karl Johanson byl jaderný fyzik, měl dobrý čich a náhodou seděl na zádi člunu, odhalil blížící se pohromu. Chvilku zůstal klidně sedět, jen do sebe vtahoval vzduch, pak řekl „s dovolením“ sousedovi, který seděl blíž k uličce, a kráčel do umývárny. Nechtěl vzbudit zbytečný rozruch, zvláště když záchrana je tak blízko. Ale za dlouhá léta praxe se přesvědčil na větším počtu případů, než si mohl zapamatovat, jak se nevyplácí nechat bez povšimnutí zápach z hořící izolace.

V umýárně nepobyl ani patnáct vteřin, a když se znovu objevil v kabině, kráčel mnohem rychleji, třebaže ne tak rychle, aby vyvolal paniku. Šel přímo k Patu Harrisovi, který byl zabrán do hovoru s komodorem Hansteenem, a bez okolků jim vpadl do řeči.

„Pane kapitáne,“ řekl tiše a naléhavě. „Seléné hoří. Jděte se podívat na toaletu. Nikomu jsem o tom neřekl.“

Pat i Hansteen ho okamžitě poslechli. Ve vesmíru stejně jako na moři se nikdo nezdržuje vyptáváním, když zaslechne slovo „hoří“. Johanson nebyl z lidí, kteří dělají planý poplach. Stejně jako Pat Har-

ris patřil k lunárním inženýrskotechnickým kádrům a komodor si ho na Seléné vybral do své „likvidační“ čety.

Toaleta se navlas podobala podobným místnůstkám všech malých pozemských, námořních, leteckých anebo vesmírných vozidel - z jednoho místa se snadno dosáhlo na všechny čtyři stěny. Ale tady se na zadní stěnu těsně nad umyvadlem sáhnout nedalo. Na rozžhavené hmotě ze skelného vlákna naskákaly puchýře, které se nadouvaly a praskaly vyděšeným pozorovatelům přímo před očima.

„Bože můj!“ zvolal komodor. „Každou minutu se to provalí. Jak to vzniklo?“

Pat neztrácel čas. Zmizel a v několika vteřinách byl zpátky se dvěma malými hasicími přístroji, které měli v kabině.

„Komodore,“ nařídil, „jděte to ohlásit na vor. Řekněte, že vydržíme asi jen pár minut. Já tu zůstanu pro případ, že by oheň propukl.“

Hansteen ihned odešel. V následujícím okamžiku Pat uslyšel jeho hlas mluvící do mikrofону a vřavu, kterou zpráva vyvolala mezi pasažéry. Vzápětí se znova otevřely dveře a k Patovi vstoupil McKenzie.

„Mohu s něčím pomoci?“ zeptal se vědec.

„Myslím, že ne,“ odpověděl Pat, svíral hasicí přístroj a byl připravený zasáhnout. Padla na něj podivná lhostejnost, jako by se ho tohle všechno netýkalo, jako by to byl sen, ze kterého se co nejdříve probudí. Neměl už ani strach. Neustálé zvraty a ořesy v něm umrtvily všechny lidské pocity. Tuhle poslední ránu dokázal snést, ale nedokázal se jí postavit na odpor.

„Jak to vzniklo?“ položil mu McKenzie stejnou otázku, na kterou komodor před chvílí nedostal odpověď, ale hned pokračoval: „Co je za tou přepážkou?“

„Hlavní zdroj energie na lodi. Dvacet vysoce výkonných článků.“

„Kolik je v nich energie?“

„Na začátku jsme měli pět tisíc kilowatthodin. Máme jich ještě asi polovinu.“

„Tak to je jasné. Je tam někde zkrat. Hoří to asi od okamžiku, kdy se vytrhlo stropní vedení.“

Vysvětlení se zdálo rozumné už jen proto, že na plavidle jiný zdroj energie nebyl. Loď byla dokonale ohnivzdorná, takže se na ní

normálním způsobem nemohlo nic vznítit. Avšak v člancích měla elektrickou energii, která ji mohla pohanět při nejvyšších obrátkách mnoho hodin, a kdyby ta se přeměnila v teplo, byly by následky katastrofální.

Ale tohle se přece nemohlo stát! Takové přetížení by okamžitě vyhodilo automatické pojistky — pokud z nějakého důvodu nejsou zaseknuté.

„Nejsou,“ hlásil McKenzie, který je odskočil překontrolovat do přechodové kabiny.

„Všechny pojistky vyskočily,“ doplnil. „Vedení je bez proudu. Já to nechápu!“

Třebaže jim hrozilo smrtelné nebezpečí, Pat se neubráníl úsměvu. McKenzie znovu dokázal, že je vědec tělem i duší. Nenamítal nic proti tomu, že má zemřít, ale stůj co stůj se chtěl dozvědět jak. Kdyby byl odsouzen k upálení, a není vyloučeno, že ho potká podobný osud, určitě by se zeptal svých katanů, jakého dřeva použijí.

Dveře se znovu rozlétly a Hansteen podával hlášení.

„Lawrence říká, že se k nám dostane za deset minut. Vydrží ta stěna tak dlouho?“

„To ví sám pánbůh,“ odpověděl Pat. „Možná že vydrží ještě hodinu, možná že se zhroutí za pár vteřin. Záleží na tom, jak rychle se oheň šíří.“

„A to tam uvnitř nemáte žádné automatické hasicí zařízení?“

„Není potřeba. U téhle přepážky končí atmosféra a na druhé straně je normálně vakuum. Lepší hasicí prostředek byste nenašel.“

„Už to mám!“ vykřikl McKenzie. „Chápete, jak to je? Energetická komora je zaplavená. Když došlo k poškození střechy, začal se dovnitř tláčit prach. To dělá zkratky na elektrickém vedení.“

Pat věděl bez dalšího vyptávání, že McKenzie má pravdu. Části člunu normálně vystavené působení vesmíru byly teď plné prachu. Nahrnul se dovnitř popraskanou střechou, rozlézal se v mezeře mezi oběma plášti plavidla a pomalu se hromadil kolem nechráněné přípojnice v energetické komoře. A pak začal ohňostroj: prach, který obsahuje spoustu meteorického železa, je dobrý vodič. V komoře to jiskřilo a elektrické oblouky přeskakovaly, jako by tam bylo tisíc elektrických krbů.

„Když tu stěnu postříkáme vodou,“ zeptal se komodor, „pomůže nám to, nebo skelný laminát popraská?“

„Myslím, že bychom to měli zkusit,“ odpověděl McKenzie, „ale opatrně a začneme po troškách.“ Napustil vodu do šálku z umělé hmoty — byla už hodně teplá — a tázavě se podíval na ostatní. Nikdo nic nenamítal, proto vystříkl pár kapek na vzdouvající se stěnu.

Ozval se tak prudký třeskot a prskání, že toho hned nechal. Riziko bylo příliš velké. Kdyby byla stěna kovová, možná že by se to povedlo, ale tahle nevodivá umělá hmota nevydrží náhlé tepelné výkyvy.

„Tady už nejsme nic platní,“ uzavřel komodor, „a ty hasicí přístroje taky moc nezmůžou. Pojd'te radši ven a celou tuhle část zatarašíme. Dveře nám oheň na chvíli zastaví, a tím získáme čas.“

Pat byl na vahách. Horko už začínalo být nesnesitelné, ale nechtěl ustoupit jako zbabělec. Nakonec musel uznat, že Hansteenův návrh je rozumný. Jestliže tu zůstane až do chvíle, kdy se oheň provalí, okamžitě ho zadusí kouř

„Dobře, jdeme,“ souhlasil. „Musíme se poohlédnout po něčem, čím dveře zabarikádujeme.“

Věděl, že na postavení barikády nebudou mít moc času, protože za stěnou, která je doposud chrání před žhnoucím peklem, se už zřetelně ozýval praskot a syčení ohně.

TŘICÁTÁ KAPITOLA

Zpráva, že Seléné hoří, neovlivnila postup inženýra Lawrence. Nemohl pracovat rychleji než dosud, a kdyby se o to pokusil, riskoval by chybný krok ve chvíli, kdy měl uskutečnit nejožehavější zásah z celé operace. Nemohl dělat nic víc než se drát dopředu a doufat, že bude rychlejší než plameny.

Přístroj, který mu sem právě shora spouštěli, vypadal jako protáhlý mazací lis anebo obrovská stříkačka, kterou se zdobí dorty. Uvnitř nebyla ani vazelína, ani šlehačka, nýbrž organická sloučenina křemíku pod velkým tlakem. Zatím byla ve stavu kapalném, ale dlouho tak nezůstane.

Lawrence musel nejprve dostat kapalinu do mezery mezi oběma plášti lodě a nesměl mu přitom unikat prach. Nýtovacím kladivem zarazil do vnějšího pláště Seléné sedm dutých nýtů - jeden doprostřed odkrytého pruhu střechy a ostatních šest rozmístil rovnoměrně po obvodu.

Na prostřední šroub nasadil stříkačku a stlačil píst. Ozval se slabý sykot, jak se dutým šroubem drala tekutina, která svým tlakem otevřela kuličkový uzávěr v jeho hlavici. S největší rychlostí přendával inženýr Lawrence stříkačku od šroubu ke šroubu a do každého vtlačil stejné množství tekutiny. Tato látka se má rozlít stejnoměrně mezi oběma plášti jako nepovedený lívánec víc než metrového průměru. Lívánec není vhodné přirovnání — spíš jako šufle, protože jakmile se dostane tekutina z trysky, změní se v pěnu.

Za pár vteřin začne tvrdnout účinkem katalyzátoru, který inženýr Lawrence vstříkl zároveň s ní. Podíval se na hodinky. Za pět minut bude pěna tvrdá jako pemza, již se bude hodné podobat. Do téhle části prostoru mezi oběma plášti se už odnikud prach nedostane, a ten, který tam je, bude zmražen.

Tech pět minut se nedalo žádným způsobem zkrátit. Celý plán byl založený na přeměně pěny v předem známé skupenství. Jestliže ji

špatně rozestřel a načasoval, nebo jestliže chemik, který ji připravoval na základně, se zmýlil, je záhuba cestujících v Seléné už teď jista.

Místo planého čekání se rozhodl v šachtě uklidit a poslat všechno nářadí na povrch. Za chvíli zůstal na dně šachty beze všech nástrojů, jen s holýma rukama. I kdyby byl mohl Maurice Spenser do tak úzkého prostoru propašovat kameru — a byl by se za takovou příležitost upsal třeba ďáblu, pokud by si kladl jen trochu přijatelné podmínky -, žádný televizní divák by neuhodl, co bude inženýr Lawrence dělat dál.

A ještě víc by diváky zmátlo, kdyby viděli, že se k němu zvolna snáší něco jako obruč, za kterou se honí děti. Tohle ale nebyla známá hračka, byl to klíč, který měl otevřít Seléné.

Zuzana už odvedla seřazené pasažéry k přednímu konci kabiny, který byl mnohem výš než zád'. Stáli namačkaní jeden na druhého, úzkostlivě vzhlíželi ke stropu a sluchem se snažili zachytit sebe-nepatrnější povzbudivý zvuk.

Povzbuzení potřebujeme jako sůl, říkal si v duchu Pat, který je potřeboval dokonce víc než ostatní, protože jediný ze všech — pokud si to Hansteen nebo McKenzie nedomýšleli - znal povahu hrozícího nebezpečí.

Požár sám o sobě byl dost velkou pohromou a může je zničit, pokud se dostane dovnitř, ale postupuje pomalu a ještě chvíli s ním mohou bojovat. Zato proti výbuchu jsou bezmocní.

Ze Seléné je bomba a její rozbuška už hoří. Energie na pohánění motorů a ostatních elektrických zařízení, nashromážděná v člancích, se sice mohla změnit v teplo, ale nemohla vybuchnout. To se bohužel nedá říct o nádržích tekutého kyslíku —

V těch je dosud mnoho litrů toho děsivě studeného a prudce reaktivního prvku. Až vzrůstajícím teplem nádrže prasknou, nastane zároveň fyzikální i chemická exploze. Nebude moc velká, asi sto kilogramů trinitrotoluenu, ale stačí Seléné rozmetat na kusy.

Pat neviděl důvod, proč to sdělit Hansteenovi, který už stavěl barikádu. Dal odšroubovat přední řady sedadel v kabině a vyplnit jimi prostor mezi zadní řadou a dveřmi na toaletu. Vypadalo to, jako by se komodor zabezpečoval spíš proti invazi než proti ohni, a ve skutečnosti tomu tak bylo. Požár způsobený elektrickými výboji se

možná nerozšíří za hranice elektrické komory, ale jakmile vezme za své ta popraskaná a vzdutá stěna, pohne se dovnitř prach.

„Komodore,“ řekl Pat, „než vy to doděláte, já zatím vydám pokyny pro cestující. Nesmíme nechat dojít k tomu, aby se nám všech dvacet lidí tlačilo ven najednou.“

Tuhle děsivou vyhlídku se musí snažit stůj co stůj odvrátit, ale byl si vědom, že i v tak ukázněné skupině, jako je jejich, se stěží zabrání panice, bude-li jeden úzký tunel jedinou příležitostí k úniku před rychle se blížící smrtí.

Pat přešel do přední části kabiny. Na Zemi by se musel do tak příkrého vrchu těžce škrábat, tady třicetistupňový svah sotva pocítil. Pohlédl na úzkostné obličejy před sebou a řekl: „Za chvíli tuhle kabínu opustíme. Až se otevře strop, spustí nám sem provazový žebřík. Nejdříve půjdou ženy a po nich muži — obojí v abecedním pořádku. Nezaklesávejte se nohama. Nezapomeňte, že tu skoro nic nevážíte, a ručkejte co nejrychleji nahoru. Netlačte se na cestující před sebou. Času snad bude dost a na povrchu budete za pár vteřin.

Zuzano, prosím tě, zařaď všechny, kam patří. Pane Hardingu a vy pane Bryane, Johansone a Berrette, byl bych rád, kdybyste v případech nutnosti zasáhli jako minule. Budeme vás možná potřebovat —“

Větu už nedokončil. Vzadu v kabině se ozval nevelký přidušený výbuch — člověk by si ho málem nevšiml, protože i nafouknutý papírový pytlík by udělal větší rámus. Jenže tohle znamenalo, že stěna se zhroutila, zatímco strop byl bohužel stále celý.

Na druhé straně střechy přiložil inženýr Lawrence svou obruč naplocho ke skelnému laminátu a připevnil ji rychle tvrdnoucím cementem. Kruh byl téměř tak široký jako malá studna, v níž se krčil. Vlnitým stěnám se blížil na pár centimetrů. Ačkoli se obruče mohl naprosto bezpečně dotýkat, dělal to strašně opatrně. Nedokázal zacházet s výbušninami s tak nenucenou samozřejmostí jako ti, kdo s nimi pracují celý život.

Kruhová nálož, kterou právě usazoval na místo, byla pro odborníka běžnou záležitostí neskrývajících žádný technický problém. V tisícině vteřiny provedla čistě a úhledně výřez žádané šířky a síly, který by elektrickou pilkou trval alespoň čtvrt hodiny. Lawrence chtěl původně řezat pilou, ale teď byl rád, že své rozhodnutí změnil. Nezdálo se pravděpodobné, že by měl ještě čtvrt hodiny času.

O správnosti svých pochyb se přesvědčil ve chvíli, kdy čekal, až ztuhne pěna. Shora na něj zaječel nějaký hlas: „Oheň už je v kabině!“

Lawrence se podíval na hodinky. Na okamžik se mu zdálo, že se vteřinová ručička nepohybuje, což byl klam, který ho pronásledoval celý život. Hodinky se nezastavily. To jen jako obvykle čas neběžel takovou rychlostí, jak by si přál. Až dosud letěl jako splašený a teď se samozřejmě plouží, jako by měl na nohou olověné závaží.

Pěna by měla být tvrdá za třicet vteřin. Rozhodně by bylo prospěšnější nechat ji tuhnout o něco déle než riskovat předčasný odstřel, dokud je ještě tvárná.

Beze spěchu začal lézt vzhůru po provazovém žebříku a tenké spojovací dráty táhl za sebou. Načasoval si to přesně. Když vystoupil z šachty, odstranil zkrat, který z bezpečnostních důvodů udělal na konci drátů, a spojil je s rozbuškou, zbývalo mu přesně deset vteřin. „Oznamte jim, že budeme počítat od deseti dolů,“ nařídil.

Když Pat spěchal svaheem kabiny dolů na pomoc komodorovi — ačkoli mu nebylo dost jasné s čím —, slyšel, jak Zuzana klidným hlasem vyvolává: „Slečna Morleyová, paní Schusterová, paní Williamsová...“ Ironií osudu bude slečna Morleyová zase hrát prim, tentokrát díky abecedě. Ta si tu rozhodně nemůže stěžovat na špatné zacházení.

Vzápětí však prolétla Palovi hlavou jiná, daleko chmurnější myšlenka. Co když paní Schusterová uvázne v tunelu a ucpe jim východ? Jenže těžko ji mohou přesunout a nechat lézt jako poslední. Ale ne, určitě se protáhne. Vždyť se podle ní stanovily rozměry šachty a ona dokonce od té doby ještě pár kilo shodila —

Při zběžném pohledu byly vnější dveře na toaletu dosud v pořádku. Jedinou známkou, že všechno není, jak má být, byl tenký průžek kouře, který se prodíral kolem pantů. Na okamžik pocítil Pat určitou úlevu, protože oheň se asi nepropálí dvojitým umělým vláknem dřív než za půl hodiny, a tou dobou už dávno —

Něco ho zalechtalo na bosých chodidlech. Automaticky uhnul stranou dřív, než se jeho nastražená mysl mohla zeptat: Co je zas tohle?

Podíval se na zem. Ačkoli jeho oči si už navykly na nouzové přitímní, přece jen mu chvíli trvalo, než si uvědomil, že zpod zabariká-

dovaných dveří k nim proniká přízračný šedý proud a že pod tíhou mnoha tun prachu se stěny vydouvají dovnitř. Je otázkou několika minut, kdy se zřítí. A pokud nápor vydrží, mnoho to na věci nezmění. Za tu chvíli, co tam stál, vystoupil mu zlověstně tichý proud nad kotníky.

Pat se ani nehnul, ani se nepokusil promluvit na komodora, který stál stejně nehybně pár centimetrů od něho. Poprvé v životě - a jak to vypadá i naposled - zakusil prudký, šíravý pocit nenávisti. Ve chvíli, kdy mu po bosých nohou přejížděly miliony jemných vysušených tykadel, napadlo ho, že Moře žízně je vypočítavý záštiplný protivník, který si s nimi hraje jako kočka s myší. Kdykoli se zdálo, že jsme zvládli situaci, připravil nám nové překvapení. Byli jsme vždycky o tah za ním, a možná že už ho hra přestala bavit. A nás taky. Radley měl nakonec pravdu —

Z fatalistického rozjímání ho vytrhl amplion, který se vyhoupl ze vzduchové roury.

„Hotovo,“ křičel. „Shromážděte se na konci lodě a přikryjte si obličej. Budu počítat od deseti do jedné.“

„DESET -“

Na konci lodě už jsme, napadlo Pata. Tolik času nepotřebujeme. Tolik ho možná ani nebudeme mít.

„DEVĚT -“

Vsadím se, že se to nepovede. Moře žízně to nepřipustí, jestli tuší, že máme možnost uniknout.

„OSM -“

Škoda tolika promarněného úsilí. Spousta lidí málem přišla o život při záchranných pracích. Zasloužili by si lepší odměnu.

„SEDM -“

To prý je šťastné číslo. Snad se nám to přece podaří. Aspoň někomu.

„ŠEST -“

Proč to nebrat z lepší stránky. Teď už se toho moc zkazit nedá. Řekněme, že potrvá patnáct vteřin, než se uvolní strop —

„PĚT -“

— a pak se samozřejmě musí znovu spustit žebřík — z bezpečnostních důvodů ho zatím asi vytáhli — „ČTYŘI -“

— a předpokládejme, že každé tři vteřiny vyjde jeden — ne, pro jistotu počítejme pět — „TŘI -“

— to bude dvaadvacetkrát pět, což je tisíc dvě — ale co to říkám za nesmysly, zapomněl jsem už i násobilku — „DVA -“

— je to něco přes sto vteřin, což jsou skoro dvě minuty, a za tu dobu nás ty zatracené nádrže můžou vymrštít až do království nebeského —

„JEDNA -“

Jedna! A já jsem si ani nezakryl obličej a snad bych si měl lehnout na zem, třebaže bych tam polykal ten hnusně lepkavý prach —

Náhle se ozvalo ostré prásknutí a za ním následoval krátký závan vzduchu. Víc nic. Zdálo se to zarážejícím způsobem neokázalé, ale odborníci na výbušniny ovládali dobře svůj obor, což je v jejich případě nad jiné žádoucí. Energie nálože byla přesně vypočítaná a zacílená. Zbylo jí sotva tolik, aby zvlhla prach, který už zpoloviny přikryl podlahu kabiny.

Čas jako by se zastavil — celý věk se nedělo nic. A pak nastal ten překrásný zázrak, který vzal všem dech, protože přišel znenadání, a přitom byl tak samozřejmý, kdyby se nad ním člověk v klidu zamyslel.

Mezi karmínovými stíny na stropě se objevil prstenec oslnivě bílého světla. Byl stále silnější a jasnější a najednou část střechy odpadla a prstenec se roztáhl na dokonalý kruh. Světlo, které jím pronikalo dovnitř, pocházelo z jediné žárovky visící dvacet metrů nad nimi, ale očím, které po dlouhé hodiny neviděly nic než červené přítmí, připadalo skvělejší než východ Slunce.

V témž okamžiku, kdy výřez dopadl na podlahu, prolétl kruhem žebřík. Slečna Morleyová vyrazila jako sprinter a v mžiku zmizela. Za ní následovala paní Schusterová — trochu pomaleji, ale i její hbitost byla chvályhodná. V kabině to vypadalo jako při zatmění, jen pár zatoulaných paprsků světla se prodralo zářící cestou k bezpečí. Nastala opět tma, jako by se po krátkém ranním rozbřesku vrátila dvojnásob chmurná noc. Za vteřinku už byla na řadě paní Williamsová.

Pak došlo na muže - první byl Baldur, který asi v duchu blahorečil postavení svého jména v abecedě. Když jich v kabině zbývalo už jen dvanáct - vytrhly se zabarikádované dveře z pantů a zadržená lavina se drala dovnitř.

První vlna prachu dostihla Pata na polovině stoupání. Třebaže byl prach lehký a jemný, zpomalil jeho pohyby do té míry, že se mu

zdálo, jako by se brodil v kličku. Vlhký a těžký vzduch zbavil naštěstí prach některých jeho zbraní, jinak by byl kabinu naplnil dusivým oblakem. Pat sice kýchal a kašlal a pořádně neviděl, ale dýchat mohl.

V zamlženém přítmí slyšel Zuzanu, jak počítá: „Patnáct, šestnáct, sedmnáct, osmnáct, devatenáct —“ a posílá cestující do bezpečí. Řekl jí, aby se připojila k ostatním ženám, ale ona byla dosud dole a dohlížela na své svěřence. I teď, kdy se rval s mazlavým pohyblivým pískem, který mu sahal už skoro po pás, miloval Zuzanu tak horoucně, že se mu srdce láskou div nerozskočilo. Všechny jeho pochyby byly tytam. Opravdová láska je souřadnice touhy a hlubokého citu. Po Zuzaně toužil už dávno a teď se k tomu připojila opravdová vroucí náklonnost.

„Dvacet — vy jste na řadě, komodore — rychle!“

„Neblázněte, Zuzano,“ řekl komodor. „Okamžitě nahoru!“

Pat neviděl, co se stalo - prach a temnota ho částečně oslepovaly -, ale domyslel si, že Hansteen zřejmě Zuzanu doslova vyhodil střechou. Ani stáří, ani léta strávená ve vesmíru ho nezbavila pozemské síly.

„Jste tam, Pate?“ volal komodor. „Jsem už na žebříku.“

„Nečekejte na mě, jdu za vámi.“

Snáze to řekl, než udělal. Zdálo se mu, jako by se na něj přisály statisíce tenoučkých, ale cílevědomých prstů a stahovaly ho zpátky do stoupajícího přílivu. Chytil se za opěradlo jednoho sedadla, které už téměř zmizelo v prachu, a snažil se přitáhnout k vábícímu světlu.

Něco mu šlehlo do obličeje. Instinktivně to chtěl odstrčit, ale pak si uvědomil, že to je konec provazového žebříku. Vší silou se na něj pověsil a Moře žízně ho pomalu a zdráhavě uvolnilo ze svého stisku.

Než se dostal do šachty, ještě se naposled rozhlédl po kabině. Celá záď už zmizela pod přílivem plíživé šedi. Stoupala v geometricky bezvadné rovině, jediná vlnka nebrázdila její povrch a tato nepřirozená dokonalost působila dvojnásob hrozně. Asi metr od něho – na ten pohled Pat nikdy nezapomene, ačkoli dost dobře nevěděl proč - klidně plul na stoupajícím příboji papírový pohárek jako dětská lodička na klidném jezeře. Za pár minut vystoupí až ke stropu a prach ho pohltí, ale zatím mu ještě statečně odolává.

Podobně se prachu postaví nouzová světla. Budou svítit dál, třebaže je všechna obestře naprostá temnota.

Ted' se dostal do spoře osvětlené šachty. Šplhal, jak nejrychleji mu to svaly dovolily, ale komodora by nepředhonil. Když Hansteen opustil ústí šachty, zaplavil ji shora takový proud světla, že Pat bezděčně pohlédl dolů, aby si chránil oči před oslněním. Prach rychle stoupal za ním, stále nezvlněný, hladký, klidný a nesmiřitelný. Pak už obkročmo přelézal nízký okraj kesonu uprostřed strašlivě přelidněného iglú. Všude kolem viděl své spolucestující, neupravené a některé na pokraji zhroucení. Staraly se o ně čtyři postavy ve skafandrech a jeden muž bez kosmického obleku. Pat si domyslel, že to je hlavní inženýr Lawrence. Po tolika dnech v odloučení mu připadalo divné vidět novou tvář -

„Jste všichni venku?“ zeptal se inženýr Lawrence starostlivě.

„Ano,“ odpověděl Pat, „já jsem poslední.“ Pak ještě dodal: „Doufám.“

Uvědomil si totiž, že v té tmě a zmatku by mohli na někoho zapomenout. Co kdyby se byl například Radley rozhodl, že není zvědav, jaké mu na Novém Zélandě chystají přivítání?

Ale ne — Radley je tu s ostatními. Pat je chtěl začít počítat právě v okamžiku, kdy podlaha z umělé hmoty náhle nadskočila a z otevřené studny vybafl dokonale vykroužený prstenec prachu. Narazil na strop, odrazil se, a než se někdo stačil otočit, rozpadl se na nespočetná zrníčka.

„Co je zase tohle?“ zeptal se inženýr Lawrence.

„Vybuchly nádrže,“ odpověděl Pat. „Chudák člun - sloužil nám do poslední chvíle.“

A kapitán Seléné s hrůzou zjistil, že se mu do očí hrnou slzy, proti nimž byl bezmocný.

TŘICÁTÁ PRVNÍ KAPITOLA

„Nevím, jestli to s těmi vlajkami byl dobrý nápad,“ řekl Pat, když člun vyrazil z Port Rorisu. „Vypadají hrozně podezřele, když člověk ví, že jsou ve vakuu.“

Přesto musel připustit, že iluze je dokonalá, neboť trojúhelníkové praporky na šňůrách natažených kolem naložovací budovy se skutečně třepotaly a vlály v neexistujícím vánku. Všechny byly připojené na pružiny a na elektrické motory, ale diváci na Zemi budou alespoň mít nad čím hloubat.

Port Roris a vlastně celý Měsíc oslavoval velikou událost. Škoda že tu nemůže být Zuzana, pomyslel si Pat, ale bohužel není na takový výlet ve formě. Přeneseně i doslova. Když ji ráno líbal na rozloučenou, řekla mu: „Neumím si představit, jak ženy na Zemi mohou mít děti. Představ si, že takovouhle váhu s sebou všude musí nosit při šestinásobné tíži.“ Pat odtrhl myšlenky od budoucí rodiny a rozjel Seléné naplno. Dvaatřiceti pasažérům v kabině za ním se vydraly ze rtů výkřiky bázně i obdivu, když se jako jednobarevné duhy vznesly za plavidlem proti Slunci šedé paraboly prachu. Loď si svůj první křest prodělávala ve dne. Cestující přijdou o kouzelně světlé moře, nezažijí noční jízdu soutěskou ke Kráterovému jezeru a neuvidí zelenavou záři nehybné Země. Vynahradí jim to novost a vzrušení ze zahajovací jízdy. Díky své nešťastné předchůdkyni byla Seléné jedním z nejznámějších dopravních prostředků v celé sluneční soustavě.

V jejím případě se znovu osvědčilo staré rčení, že špatná reklama je nejlepším doporučením. Objednávky zájemců se hruly ze všech stran a ředitel cestovní kanceláře si mnul ruce, že nepovolil a prosadil ve člunu větší počet míst. Zpočátku musel bojovat, aby vůbec novou Seléné dostal. „Musíme být opatrnější, abychom se zas nespálili,“ prohlásil guvernér a ustoupil teprve tehdy, když otec Ferraro a Výzkumný ústav geofyziky shodně potvrdili, že jakýkoli záchvěv v Moři žízně je pro příští milion let velmi nepravděpodobný.

„Drž člun v tomhle kurzu,“ řekl Pat svému zástupci. „Půjdu se podívat na pasažéry.“

Byl ještě mladý a natolik ješitný, že mu lichotily obdivné pohledy cestujících, když kráčet kabinou. Všichni na palubě o něm pravděpodobně četli nebo ho viděli v televizi a jejich přítomnost na novém plavidle byla výmluvným projevem důvěry. Pat si byl dobře vědom, že ostatní si také zaslouží plné uznání, ale přitom se zdravým sebevědomím vzpomínal na úlohu, kterou sehrál v posledních hodinách Seléné I. Jeho nejcennějším majetkem byl malý zlatý model člunu, který *Manželům Harrisovým* věnovali jako svatební dar *Vděční pasažéri z poslední plavby*. Tohohle poděkování si opravdu vážil a po jiném netoužil.

Prošel už polovinu kabiny, tu a tam prohodil s cestujícími pár slov, ale náhle zůstal jako přimrazený.

„Dobrý den, pane kapitáne,“ oslovil ho nezapomenutelný hlas. „To vás tak překvapilo, že mě vidíte?“

Pat se okamžitě vzpamatoval a nasadil nejzářivější úřední úsměv.

„Je to pro mě opravdu neočekávané potěšení, slečno Morleyová. Neměl jsem tušení, že jste na Měsíci.“

„Sama jsem si nemyslela, že se tak brzy vrátím - vděčím za to reportáži, kterou jsem napsala o Seléné I. Na tenhle výlet mě posílá časopis Meziplanetární Life.“

„Doufám,“ pokračoval Pat, „že tentokrát nebude tak dobrodružný jako posledně. A mimochodem, stýkáte se někdy s ostatními? Nám nedávno psal dr. McKenzie a Schusterovi, ale rád bych věděl, jak to dopadlo s chudákem Radleym, když ho Harding odhalil.“

„Nestalo se nic víc, než že přišel o místo. Společnost správně odhadla, že v případě soudního sporu bude veřejné mínění na straně pana Radleyho, a navíc by proces mohl lidem vnuknout podobné nápady. Myslím, že si teď vydělává pořádáním přednášek pro své souvěrce na téma Co jsem našel na Měsíci. A něco vám svěřím, pane kapitáne.“

„Co?“

„Ten se jednoho dne na Měsíc vrátí.“

„Já v to doufám. Dosud mi není jasné, co chtěl objevit na Moři sporů.“

Oba se dali do smíchu a slečna Morleyová pokračovala: „Slyšela jsem, že budete měnit zaměstnání.“

Pat trochu znejistěl.

„Ano,“ připustil. „Přejdu na vesmírné lety, jestli ovšem obstojím při kontrolních zkouškách.“

Nebyl si tím úplně jistý, ale chtěl se o to alespoň pokusit. Zuzana i komodor ho společným úsilím přesvědčili, že být řidičem měsíčního autokaru je sice hezká a zajímavá práce, ale nemá žádné vyhlídky. A pak tu byl ještě další důvod —

Často přemýšlel o tom, kolik lidských životů se změnilo nebo aspoň vychýlilo ze své dráhy ve chvíli, kdy si Moře žízně zívlo pod hvězdnou oblohou. Všichni, kdo byli na palubě Seléné, jsou tím zážitkem poznamenáni a většinou ke svému dobru. Jeho přátelský rozhovor se slečnou Morleyovou je toho nejlepším důkazem.

I jejich zachránci jsou tou událostí trvale poznamenáni - především dr. Lawson a hlavní inženýr Lawrence. Popudlivého Lawsons viděl Pat mnohokrát v televizi při hádavých besedách o vědeckých problémech. Byl astronomovi vděčný, ale nedokázal si ho oblíbit. Přitom jeho popularita u milionů diváků byla zřejmě velká.

Pokud se týče Lawrence, byl po uši zahrabán v práci na rukopisu pamětí, které měly zatím pracovní název Člověk o Měsíci. Proklínal se, kudy chodil, že na to podepsal s nakladatelstvím smlouvu. Pat mu pomohl s několika kapitoly o Seléné a Zuzana si v těhotenství krátila dlouhou chvíli pročítáním rukopisu.

„Jistě mě omluvíte, slečno Morleyová,“ řekl Pat, protože ho volaly povinnosti, „musím se věnovat také ostatním pasažérům. Ale až příště přijedete do Clavius City, zastavte se u nás.“

„Ráda přijdu,“ slíbila slečna Morleyová, kterou sice Patovo pozvání úplně vyvedlo z míry, ale očividně ji potěšilo.

Pat prošel celou kabinu, zdravil se s cestujícími a odpovídal na jejich dotazy. Když došel do přípravný v přechodové kabině a zavřel za sebou dveře, octl se na chvíli sám.

Měli tu trochu víc místa než v malé přípravně Seléné I, ale jinak bylo všechno stejné. Není divu, že vzpomínky se jen hrnuly. Tenhle kosmický oblek se navlas podobá skafandru, o jehož kyslík se dělil s dr. McKenziem, když ostatní spali. Na tuhle stěnu přitiskl osudné noci ucho a uslyšel šepot kolujícího prachu. A celá ta míst-

nost je skoro stejná jako kabina, v níž poznal Zuzanu v doslovném i biblickém slova smyslu.

Na novém modelu udělali malou změnu - ve venkovních dveřích bylo okénko. Přitiskl k němu obličej a díval se na ubíhající hladinu Moře žízně.

Byl na zastíněné straně plavidla, takže stál zády ke Slunci a hleděl do temné vesmírné noci. Po chvíli, když si jeho oči zvykly na tmou, uviděl hvězdy. Sice jen ty nejzářivější, protože světlo, které k němu pronikalo ze stran, ho rušilo, ale jsou tam — tamhle dokonce vidí Jupitera, druhou nejjasnější planetu po Venuši.

Zanedlouho bude mezi nimi, daleko od světa, kde se narodil. Těšil se na ten krok a zároveň se ho hrozil, ale věděl, že jej musí udělat.

Měl Měsíc rád, ale Měsíc se ho pokusil zabít a on se už nikdy nebude cítit na jeho povrchu v bezpečí. Ačkoli daleký vesmír je mnohem nepřátelštější a nesmiřitelnější, dosud mu nevyhlásil válku. Na Měsíci už může Pat zachovávat pouze ozbrojenou neutralitu.

Dveře kabiny se otevřely a vstoupila stevardka s tácem prázdných šálek. Pat se odtrhl od hvězd. Až je uvidí příště, budou miliónkrát jasnější.

Usmál se na elegantní dívku v uniformě a gestem ruky objel malou přípravu.

„Tohle je vaše království, slečno Johnsonová,“ řekl. „Starejte se o ně dobře.“

A pak se vrátil k řízení, aby vedl Seléné II na cestě, která byla jeho poslední a její první plavbou po Moři žízně.